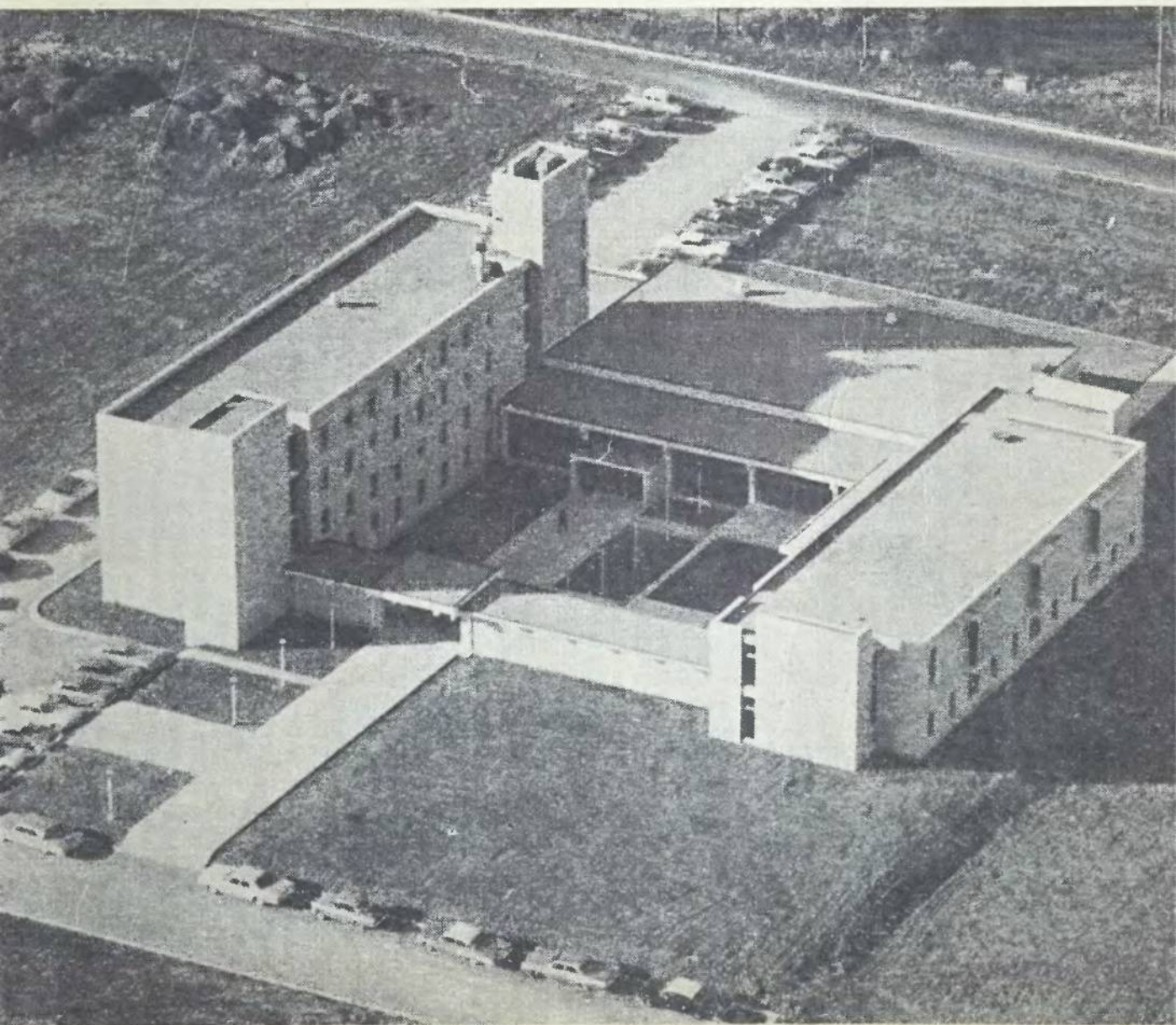

Календар - Альманах

УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ

НА 1965 РІК

ПОДБАЙТЕ, ЩОБ ВАШІ ДІТИ БУЛИ ГРАДУАНТАМИ

Університетська освіта — коштовна річ. Саме вписове за один рік студій становить приблизно \$500. Помешкання, харчування і книжки піднесуть цю суму до \$1,200 річно. Чотири роки студій коштуватимуть приблизно \$5,000, п'ять років — \$6,000.

Це великі гроші і не кожний батько може собі на такі видатки дозволити.

ВЗАЇМНА ПОМІЧ подає добру розв'язку: Візьміть для своїх дітей асекурацію у ВЗАЇМНІЙ ПОМОЧІ — 15 або 20-річний Ендавмент, або Ендав-

мент у віці 21 — на таку суму, яка буде вистарчальна на 4 чи 5 років студій в університеті. Канцеляція премій на випадок смерті батька вповні гарантує вашим дітям повну суму, що зазначено на полісі, попри те, що після смерті батька вже не потрібно нікому платити премій.

ЗАПЕВНІТЬ СВОЇМ ДІТЯМ УНІВЕРСИТЕТСЬКУ ОСВІТУ. ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇМ НАГОДУ БУТИ ГРАДУАНТАМИ!

За ближчими інформаціями вдавайтесь до найближчого відділу у вашій місцевості, або пишіть до головної канцелярії в Вінніпегу.

**UKRAINIAN FRATERNAL SOCIETY
OF CANADA**

BOX 3512, STA. B, WINNIPEG 4, MANITOBA, CANADA.

CALENDAR-ALMANAC
of
Ukrainian Voice

FOR THE YEAR

1965

Published and Printed by

TRIDENT PRESS LTD.

210 - 216 Dufferin Ave., Winnipeg 4, Manitoba, Canada

КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ Українського Голосу

НА ЗВИЧАЙНИЙ РІК

1965

Накладом і друком

ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ ТРИЗУВ

210-216 Дафферин Аве., Вінніпег 4, Манітоба, Канада

Січень – January

1965

має 31 днів

1965

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А
1	П	19	Грудень 1964. Преп. Ілії Печер., Муч. Боніфатія
2	С	20	Свщм. Ігнатія Богоносця, Філогена Антиохійського
3	Н	21	Неділя Св. Отців. Св. Петра митр. Київ., Мчц. Юліян.
4	П	22	Вмч. Анастасії, Теодатії, Евода, Хризонта, мч. Зоїла
5	В	23	10 Муч. в Криті, Павла Єп. Неок.
6	С	24	Свят Вечір. Прп. муч. Євгенії.
7	Ч	25	РІЗДВО ГОСПОДА НАШОГО ІСУСА ХРИСТА
8	П	26	СОБОР ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ
9	С	27	Степана Первомуч., Преп. Теодора Архиеп. Царг.
10	Н	28	Неділя по Різдві. Св. 20,000 муч. в Никодимії спал.
11	П	29	14,000 дітей уб. Іродом, преп. Маркелла, преп. Марка
12	В	30	Мч. Анисії діви, прп. Теодора Царг.
13	С	31	Преп. Меланії рим., ап. Тимона
14	Ч	1	Січень 1965. НОВИЙ РІК, Обрізання — Василія Вел.
15	П	2	Преп. Сильвестра Печ., свщмч. Теогена, Св. Сильвестра
16	С	3	Прор. Малахії, Муч. Гордія.
17	Н	4	Нед. перед Йорданом. Собор 70-ти Апостолів
18	П	5	Щедрий Вечір. Нав. Богоявленя. (Піст) Мч. Теопемта
19	В	6	ЙОРДАН — БОГОЯВЛЕННЯ — ВОДОХРЕЩА
20	С	7	Собор Івана Хрестителя. Мч. Анастасія
21	Ч	8	Преп. Григорія Печ., преп. Георгія, преп. Домніки.
22	П	9	Мч. Полієвкта і Неарха, Петра Єп. Севастійського
23	С	10	Григорія Ниського, Преп. Дометіяна, Маркіяна
24	Н	11	Нед. по Йордані. † Преп. Теодосія вел., преп. Михаїла
25	П	12	Сави арх. Серб., Мч. Татіанни, преп. Евпраксії
26	В	13	Муч. Ермила й Стротоніка, преп. Якова і Максима.
27	С	14	Рівноап. Ніни, Св. От. уб. у Синаї
28	Ч	15	Преп. Павла Фівейського і Івана Кушника.
29	П	16	Покл. Кайданам Ап. Петра; Леоніли і внуків її.
30	С	17	Преп. Антонія Вел., Архила Іспов., Антонія Рим.
31	Н	18	Нед. 32 по Зел. Св. Св. Атанасія і Кирила арх. Олекс.

3. Нед. Св. Отців. Утр. Єв. 6 Лук. 36-53. Гол. 3-ий. Літ. Ап. Євр. 11:9-10, 17-40. Єванг. Мат. 1:1-25.
7. Різдво Христа. Утр. Єв. Мат. 18-25. Літ. Св. Ів. Зол. Ап. Галат. 4:4-7. Єв. Мат. 2:1-12.
8. Собор Богородиці. Літ. Ап. Євр. 2:11-18. Єв. Мат. 2:12-23.
9. Стефана. Літ. Ап. Дії Св. Ап. 6:8-17; 7:1-15, 47-59. Єванг. Мат. 21:33-42.
10. Нед. по Різдві. Гол. 4-й. Ап. Галат. 1:11-19. Єванг. Мат. 2:13-23.
14. Новий Рік. Утр. Єв. Ів. 10:9-16. Літург. Св. Васил. Вел. Ап. Колос. 2:8-12; Євр. 7:26-28; 8:1-2. Єванг. Лук. 2:20-21, 40-52; Лук. 6:17-23.
17. Нед. перед Йорданом. Гол. 5-й. Ут. Єв. 8:Ів. 11-18. Літург. Ап. 2 Тимоф. 4:5-8. Єв. Марк. 1:1-8.

(Докінчення на 5-ій стор.)

ЗАПИСКИ НА СІЧЕНЬ

Роздество Христове це поруч Великодня найбільше християнське свято. Святкуймо ж його гідно за традицією, яку створив наш на- рід. Обдаровуйте щедро колядників, що відвідають вас з колядою на гідну українську справу. Цього місяця припадають роковини проголошення самостійности і соборности УНРеспубліки. Подбайте, щоб ваша околиця відзначила Акти 22 січня відповідною програмою.

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЕНДАР

Рік 1965 є звичайним роком і числить 365 днів.

Календарна весна починається 21-го березня — тоді маємо весняне зрівнан- ня дня з ніччю.

Літо починається 22 червня; літна пе- ремога дня над ніччю.

Осінь починається 23 вересня — тут приходить осіннє зрівнання дня з ніччю.

Зима приходить 22 грудня — зимова перемога ночі над днем.

РІЖНІ СПОСОБИ ЧИСЛЕННЯ ЧАСУ

Християнська рахуба починається від народження Христа — тепер маємо 1965-ий рік.

Від охрещення Українського Народу Володимиром Великим 988 року маємо тепер 977 років.

Грецька Церква числить за Біблією Старого Завіту отже тепер маємо 7475-ий рік.

Жидівський рік, що почався в осени 1963 року, є 5726 роком.

Календар протестантів є назагал той самий, що в римо-католиків щодо свят, які ще в протестантів є.

Жиди починають свій календар від 7-го вересня, 3761-го року перед Хри- стом. Отже щоб знати, який в жидів рік, то треба додати до християнської рахуби 3761. Їх рік захоплює вчаси на- ші два роки, бо починається восени.

М а г о м е т а н и числять рік по оборотах місяця, отже їх рік коротший від нашого і тому їх Новий Рік кожного року посувається 11 днів назад, так, що з зими вертається до літа, а там знов до зими.

(Продовження з 4-ої стор.)

19. **Йордан.** Утр. Єв. Марк. 1:9-11. Літ. Св. Ів. Зол. Апост. 2 Тита 2:11-14; 3:4-7. Єв. Мат. 3:13-17.
20. **Собор Ів. Хрестителя.** Ап. Кол. 19:1-8. Єв. Мат. 1:29-34.
24. **Неділя по Йордані.** Гол. 6-й. Утр. Єв. 9 Ів. 19-31. Літ. Ап. Єфес. 4:7-13. Еванг. Мат. 4:12-17.
31. **Нед. 32 по Зел. Святах.** Гол. 7-й. Утр. Єв. 10 Ів. 1-14. Літург. Ап. 1 Тимоф. 15-17. Єв. Лук. 18:35-43.

Лютий – February

1965

—

має 28 днів

—

1965

Звич. Кал. н. о.	Дні тижня	Церк. Кал.	У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А
1	П	19	Преп. Макарія, Лаврентія, Евтимія Печер.
2	В	20	† Преп. Євтимії вел., Мч. Інни.
3	С	21	Преп. Максима Испов., Мч. Анастасія.
4	Ч	22	Преп. мч. Анастас. Печерського, Ап. Тимотея
5	П	23	Смч. Климента Єп. Анк., Мч. Агафангела
6	С	24	Преп. Ксенії, Мч. Вавила, Тимотея, Агапія
7	Н	25	Нед. 33 по Зел. Св. † Григорія Богосл. арх. Царг.
8	П	26	Преп. Ксенофонта і Марії та їх синів, Аркадія, Івана.
9	В	27	† Перен. мощів Івана Золотоуст., муч. Димитрія.
10	С	28	Преп. Єфрема Печ. Єп. Переяслав.
11	Ч	29	Прп. Лаврентія Печ. єп. Туров., Пер. Мощів Свщм. Ігн.
12	П	30	ТРЬОХ СВЯТИХ. Василя Вел., Григ. Бог., Івана Зол.
13	С	31	Св. Микити єп. Новгород., Св. Кири й Івана.
14	Н	1	Лютий. Нед. Митаря і Фарис. Трифона, м-ці Перп.
15	П	2	СТРІТЕННЯ ГОСПОДНЄ. Мч. Йордана, Гавриїла
16	В	3	Св. Симеона Богопр. і Анни Прор.
17	С	4	Преп. Ісидора Пилусіота, преп. Миколая.
18	Ч	5	Мчц. Агафії, Упок. Св. Теодосія єп. Чернігівського
19	П	6	Св. Вукола єп. Смірн., Мчц. Доротеї, Христ. й Калісти
20	С	7	Св. Партенія єп. Мампс., преп. Луки Еладського
21	Н	8	Нед. Блудн. Сина. Влмч. Теодора Стр., Прор. Захарії
22	П	9	Преп. Панкратія затвор. печер., Мч. Никифора
23	В	10	Преп. Прохора Печерського, Кн. Анни.
24	С	11	Свщмч. Власія Єп. Севат., преп. Димитрія.
25	Ч	12	Св. Мелетія арх. Антіохійського.
26	П	13	Преп. Мартиніяна, Зої й Фотини, Евлогія
27	С	14	Рівноап. Кирила Учит. Словян, Ісаакія Печерського
28	Н	15	Нед. Мясопустна. Преп. Пафнутія Печ., Ап. Онисима.

7. Нед. 33 по Зел. Святах. Гол. 8-й. Утр. Єв. 11 Ів. 15-25. Літург. Ап. 1 Тимоф. 4:9-15. Єв. Лук. 19:1-10.
12. Трьох Святих. Утр. Єв. Ів. 10:9-16. Літ. Ап. Євр. 13:7-16. Єванг. Мат. 5:14-19.
14. Нед. Митаря і Фарисея. Гол. 1-й. Утр. Єв. 1 Мат. 16-20. Літург. Ап. 2 Тимоф. 3:10-15. Єв. Лук. 18:10-14.
15. Стрітєння Господнє. Угр. Єванг. Лук. 2:25-32. Літург. Ап. Євр. 7:7-17. Єв. Лук. 2:22-40.
21. Нед. Блудного Сина. Гол. 2-й. Утр. Єванг. 2 Марк. 16:1-8. Літург. Ап. 1 Кор. 6:12-20. Єванг. Лук. 15:11-32.
28. Неділя Мясопустна (36 по Зел. Святах). Гол. 3-й. Утр. Єв. 3 Марк. 16:9-20. Літ. Ап. 1 Кор. 8:8-13, 9:1-2. Єванг. Мат. 25:31-46.

ЗАПИСКИ НА ЛЮТИЙ

6001

Цього року „Український Голос” вступає в 55-ліття своєї служби українському народові. Передплачуйте і читайте „Український Голос” та поширюйте його серед своїх сусідів і знайомих. Цей часопис був першим у Канаді, що назвав себе „українським”. Він причинився до того, що наш нарід в Канаді національно усвідомився і став повноцінним партнером в канадійському суспільному житті.

КАЛЕНДАРНІ СПРАВИ НА 1965 РІК

Різдво — 7 січня у четвер.

Український Новий Рік — 14 січня у вівторок.

Йордан — 19 січня в четвер.

Мясниць від Різдва до Мясопустної неділі, 7 тижнів і 4 дні.

Трьох Святих — 12 лютого в п'ятницю.

Стрітання — 15 лютого в понеділок.

М'ясне пущення — 28 лютого.

Сирне пущення — 7 березня.

Початок великого посту — 8 березня в понеділок.

Поклони — 7 квітня в середу.

Благовіщення — 7 квітня в середу.

Великдень — 25 квітня.

Вознесення — 3 червня в четвер.

Зелені Свята — 13 червня

Петра і Павла — 12 липня в понеділок.

Св. Володимира Великого, князя України — 28 липня в середу.

Преображення Господнє — 19 серпня в четвер.

Успення Пресв. Богородиці — 28 серпня в суботу.

Різдво Пресв. Богородиці — 21 вересня в вівторок.

Воздвиження Чесного Хреста — 27 вересня в понеділок.

Вмч. Димитрія — 8 листопада в понеділок.

Архистратига Михаїла — 21 листопада в неділю.

Введення в храм Пресв. Богородиці — 4 грудня в суботу.

Апостола Андрія Первозванного — 13 грудня в понеділок.

Миколая Чудотворця — 19 грудня в неділю.

Зачаття Пресв. Богородиці — 22 грудня в середу.

Березень – March

1965

має 31 днів

1965

Звич. Кат. н. с.	Дні тижня	Церк. Кат.	У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А
1	П	16	Свщмч. Памфіла Кес. й Порфирія.
2	В	17	Преп. Теодора Мовчника Печерського, вмч. Теодора
3	С	18	Св. Льва еп. Рим., св. Флав. патр. Царгородського
4	Ч	19	Ап. Архима еп. Колос., Філімона і дружини Апфії.
5	П	20	Преп. Агатона Печ., преп. Льва еп. Катан., Мч. Садока.
6	С	21	Преп. Тимотея, Евстафія арх.
7	Н	22	Нед. Сиропустна. Мч. Маврикія, Фотини й 70 воїнів
8	П	23	Смч. Полікарпа, Преп. Івана, Антіоха
9	В	24	Преп. Єразма, перше й друге знайд. Гол. Івана Хрест.
10	С	25	Св. Тарасія, арх. Царгородського.
11	Ч	26	Преп. Порфирія еп. Газького, Мч. Саваст., мч. Івана
12	П	27	Преп. Тита Печ., Св. Прокопія, преп. Фалалея.
13	С	28	Преп. Василя, Марини, Кира, Протерія.
14	Н	1	Березень. Нед. 1 Вел. Посту. Прмч. Євдокія, Мч. Нест.
15	П	2	Преп. Теодота, еп. Керин., Арсенія
16	В	3	Смч. Евтропія, Клеоника, Василиска, Прп. Піями
17	С	4	Преп. Гарасима Лікійського.
18	Ч	5	Мч. Конона, преп. Марка посника, мч. Євлогія
19	П	6	Аморейських 42 Муч.: Милисена, Теодора
20	С	7	Свщ. Хереонських Єп. Василя, Ефрема, Євгенія
21	Н	8	Нед. 2 Вел. Посту. Преп. Теофілакта ісп., Мч. Теодор.
22	П	9	† 40 Муч. Севастійських: Акакія,
23	В	10	Мч. Кондрата, Кипріяна, Дионісія, Павла
24	С	11	Св. Сафронія патр. Єрусалимського
25	Ч	12	Преп. Теофана ісп., св. Григорія Двоєслова
26	П	13	Мчц. Христини, перен. мощів св. Никифора патр. Цар.
27	С	14	Св. кн. Ростислава Київ., преп. Бенедикта.
28	Н	15	Нед. 3 Вел. Посту. Хрестопокл. Мч. Агапія, Пуплія і ін.
29	П	16	Муч. Савини й Папи, ап. Ариставула.
30	В	17	† Преп. Олексія Чол. Божого, Преп. Павла Кипр.
31	С	18	Кирила Архиеп., Єрусал., Мч. Трофима і Евкратія

7. Нед. Сиропустна (37 по Зел. Святах). Гол. 4-й. Утр. Єв. 4 Лук. 24:1-11.
Літ. Ап. Рим. 13:11-14, 14:1-14. Єванг. Мат. 6:14-21.

14. Нед. 1 Посту (38 по Зел. Святах). Гол. 5-й. Утр. Єв. 5 Лук. 5-35. Літ. Ап. Євр. 11:24-26, 32-40, 12:1-2. Єванг. Ів. 1:43-51.

21. Нед. 2 Посту (39 по Зел. Святах). Гол. 6-й. Утр. Єванг. 6. Лук. 24:36-53.
Літ. Ап. 1) Євр. 1:10-14; 2) Євр. 7:26-28; 8:1-2. Єв. Марк. 2:1-12, та Ів. 10:9-16.

28. Нед. 3 Посту (40 по Зел. Святах). Хрестопоклінна. Гол. 7-й. Утр. Єв. 7. Ів. 20:1-10. Літ. Ап. Євр. 4:14-16; 5:1-6. Єванг. Марк. 8:34-38; 9:1.

ЗАПИСКИ НА БЕРЕЗЕНЬ

Цього місяця припадають роковини народження і смерті Тараса Шевченка, найбільшого поета нашого народу. Українці Канади і Америки здвигнули йому памятники у Вінніпегу і Вашингтоні. Збудуймо ж йому пам'ятник у наших серцях. Читаймо і студіймо його „Кобзаря”. Набудьте для своєї домашньої бібліотеки чотиритомовий „Кобзар” з цінними статтями, поясненням і примітками визначного шевченкознавця проф. д-ра Леоніда Білецького. Цей чотиритомовий „Кобзар” можна набути в книгарні „Українського Голосу”.

ПОСТИ

1. На Святий Вечір Різдва Христового. 2. На Святий Вечір Йорданський. 3. Великий Піст від понеділка по Неділі Сиропустній до суботи перед Великоднем. В 1965 році від понеділка 8 березня до суботи 24 квітня. 4. Петрівка від понеділка по Неділі Всіх Святих (першій по Зелених Святах) до передодня свята Петра і Павла. В 1965 році від 21 червня до 11 липня. 5. Спасівка завсіди від 14 серпня до	27 серпня отже до передодня Успення Прес. Богородиці. 6. В день пам'яті Усічення Голови Івана Хрестителя 11 вересня. 7. В день свята Воздвиження Чесного Хреста 8. Пилипівка, завсіди від 28 (15 цер.) листопада, отже від дня по Пилипі — до передодня (до Навечерія, Св. Вечера) Різдва Христового. 9. В Сирний тиждень до Неділі Сиропустної з набілом.

ЗАГАЛЬНИЦІ

1. Від Різдва до Богоявлення (Йордану) крім Йорданського Святого Вечора. 2. Від Неділі Митаря і Фарисея до неділі Блудного Сина.	3. Від Великодня до Неділі Томиної. 4. Від Зелених Свят до Неділі Всіх Святих.

Квітень – April

1965

має 30 днів

1965

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А
1	Ч	19	Муч. Хрисанфа й Дарії, муч. Клавдія, Іларія й Мавра
2	П	20	Преп. Ів., Сергія, Патрикія та ін. вбитих в мон. св. Сави
3	С	21	Преп. Якова іспов., св. Кирила еп. Катан.
4	Н	22	Нед. 4 Вел. Посту. Сщмч. Василя Анкир., сщмч. Дрос.
5	П	23	Преп. Нікона Печ., свмч. Нікона
6	В	24	Св. Артемія, преп. Захарія Печерського
7	С	25	БЛАГОВІЩЕННЯ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ. (Поклони)
8	Ч	26	Собор Арх. Гавриїла, преп. Василя Нового, смч. Іриней
9	П	27	Св. Матрони Солунської, преп. Івана Прозорливого
10	С	28	Преп. Євстратія посника Печерського
11	Н	29	Нед. 5 Вел. Посту. Преп. Марка Єп. Арет., Кирила
12	П	30	Преп. Івана Лівничника, Преп. Зосима
13	В	31	Преп. Іпатія цілит. Печер., Йони Мит. Київського
14	С	1	Квітень. Марії Єгипет., Преп. Георгія, Преп. Григ.
15	Ч	2	Преп. Тита, Мч. Амфіяна, Едесія, Полікарпа Алекс.
16	П	3	Преп. Никити Іспов. Мідійського, Мчц. Ірини.
17	С	4	Преп. Йосифа Многоболізного, Йосифа Піснопівця
18	Н	5	Нед. Цвітна. Муч. Агатопода й Теодула, преп. Марка
19	П	6	Св. Євтихія патр. Царг., уп. св. Методія
20	В	7	Св. Георгія іспов. Мітил., муч. Руфіна, Акиліни й 200 ін.
21	С	8	Преп. Никифонта еп. Новгородського
22	Ч	9	Страсний Четвер — Страсти. Муч. Євпсіхія
23	П	10	Страсна П'ятниця. Муч. Терентія, Африкана, Макс.
24	С	11	Страсна Субота. Свщмч. Антипи, Єп. Перг., преп. Фам.
25	Н	12	ВЕЛИКДЕНЬ — ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВЕ
26	П	13	Світлий Понеділок. Свщмч. Артемона Лаодикійськ.
27	В	14	Світлий Вівторок. Св. Мартини ісп. й еп. Риму
28	С	15	Благов. вел. кн. Мстислава Київського
29	Ч	16	Мчц. Агапії, Хіонії й Ірини, муч. Леонида і ін.
30	П	17	Свмч. Симеона еп. Перс і зним прсв. Авделія.

4. Нед. 4 Посту (41 по Зел. Святах). Гол. 8-й. Утр. Єванг. 8. Ів. 20:11-18. Літ. Ап. Євр. 6:13-20 та Єфес. 5:9-19. Єв. Марк. 9:17-31 та Мат. 4:25, 5:1-12.
7. Благовіщення. Утр. Єв. Лук. 1:39-49, 56. Літ. Ів. Золот. Ап. Євр. 2:11-18. Єванг. Лук. 1:24-38.
11. Нед. 5 Посту (42 по Зел. Святах). Гол. 1-й. На Утр. Єванг. 9. Ів. 20:19-31. Літ. Ап. Євр. 9:11-14; Гал. 3:23-29. Єванг. Марк. 10:32-45, та Лук. 7:36-50.
18. Неділя Цвітна. Утр. Єв. Мат. 21:1-11, 15-17. На Літург. Ів. Золот. Ап. Филип. 4:4-9. Єв. Ів. 12:1-18.
25. ВЕЛИКДЕНЬ. Літ. Св. Ів. Золот. Утр. Єв. нема. На Літург. Ап. Дії Св. Апост. 1:1-8. Єванг. Ів. 1:1-17. На Вечірні Єванг. Ів. 20:19-25.
26. Світлий Понеділок. Літург. Ап. Дії Св. Ап. 1:12-17. Єванг. Іван. 1:18-28.
27. Світлий Вівторок. Літург. Ап. Дії Св. Апост. 2:14-21. Єванг. Луки 24:12-35.

ЗАПИСКИ НА КВІТЕНЬ

В 1921 році передові українські громадські діячі заснували у Вінніпегу українське товариство життєвого забезпечення, що згодом прийняло назву Українське Товариство Взаїмної Помочі в Канаді. Зі своїми багатьма асекураційними планами як для дорослих, так і для дітей, Взаїмна Поміч ідеально надається для того, щоб послужити українцям у всіх їх асекураційних потребах. Несімо свій гріш до свого! Взаїмна Поміч провадить свою діяльність на основі і під контролею канадійських асекураційних законів і ваш гріш у Взаїмній Помочі має гарантію тих законів.

ЗАБОРОНЕНИЙ ЧАС ВЕСІЛЬ І ЗАБАВ

1. Всі середи і п'ятниці крім загальних.
2. Від початку Пилипівки до Богоявлення.
3. Від понеділка по Неділі Мясопустній до Неділі Томиної. | 4. В Петрівку.
5. В Спасівку.
6. В день пам'яті Усічення Голови Івана Хрестителя.
7. В день Воздвиження Чесного Хреста. |
|---|--|

ДЕРЖАВНІ СВЯТА В КАНАДІ

День Нового Року — 1 січня.
Велика П'ятниця (латинська).
Вікторія Дей — 24 травня.
Домініон Дей — 1 липня.
День Праці (Лейбор Дей), перший понеділок у вересні. | День Подяки (Тенксівінг), другий понеділок у жовтні.
День Замирення (Армистис Дей) — 11 листопада.
Різдво Христове (латинське) — 25 грудня. |
|---|---|

Травень – Мау

1965

має 31 днів

1965

У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	
1	С	18	Прп. Івана, ісп. Косми еп. Халкед.
2	Н	19	Нед. Томина — Провідна. Преп. Івана спов.
3	П	20	Мч. Гавриїла, прп. Федора й Анастасія Синай.
4	В	21	Смч. Теодора і матері його Филипції.
5	С	22	Преп. Теодора, перен. мощів благов.
6	Ч	24	Влмч. Юрія Побідоносця
7	П	24	Преп. Сави Печ., Муч. Стратила і 70 його воїнів
8	С	25	Ап. Марка, Македонія патр. Царг., преп. Сильвестра
9	Н	26	Неділя Мироносиць. Смч. Василія еп. Амасійського.
10	П	27	Преп. Степана Єп. Волод. Волин.
11	В	28	Апп. Ясона й Сосіматра, Муч. Дади, Макс. й Кинтил.
12	С	29	9 Муч. у Кизиці: Теогніда, Рут. і ін.
13	Ч	30	† Ап. Якова Завед., св. Никити еп. Новгородського
14	П	1	Травень. Свщмч. Макарія еп. Київ., прор. Єремії
15	С	2	† Перен. мощів Бориса і Гліба, св. Атаназія Олекс.
16	Н	3	Нед. Рослабленого. † Смерть преп. Теодосія Печ.
17	П	4	Мчц. Пелагії, свмч. Сильвана
18	В	5	Влмч. Ірини, преп. Михея, преп. Адріяна Монз.
19	С	6	Преп. Іова Почаїв., Св. Іова Многострадального.
20	Ч	7	Муч. Акакія, З'явлення Чесного Хреста в Єрусалимі.
21	П	8	† Ап. Івана Богосл., Арсенія Печерськ., Арсенія Вел.
22	С	9	Перен. Мощів св. Миколая Чуд., Пророка Ісаї
23	Н	10	Неділя Самарянки. Ап. Симеона Зилота, прп. Ізидора.
24	П	11	Рівноапост. Кирила й Мефодія.
25	В	12	Епіфанія Єп. Кипру, Германа Патр. Царгороду
26	С	13	Преп. Макарія Овруцького.
27	Ч	14	Муч. Ісидора воїна, преп. Серапіона Синдонита.
28	П	15	Св. Ісаї еп. Ростовського, Упок. преп. Ісаї Печ.
29	С	16	Преп. Теодора освящ., муч. Віта, Мод. й Крискентії
30	Н	17	Неділя Сліпонародженого. Ап. Андроника з 70-ти
31	П	18	Муч. Теодота Анкирського.

2. **Нед. Томина.** Гол. 7-й. Тропар. Утр. Єв. Мат. 23:16-20. Ап. Дії Св. Апост. 5:12-20. Єванг. Ів. 20:19-31.
6. **Юрія Побідоносця.** На Утр. Єв. Луки 12:2-12. На Літург. Ап. Дії Св. Апост. 4:25-31, та 12:1-11. Єванг. Іван. 5:24-30 та Ів. 15:17-27; 16:1-2.
9. **Нед. Мироносиць.** Гол. 2-й. Утр. Єв. Марк. 16:9-20. Літург. Ап. Дії Св. Апост. 6:1-7. Єванг. Марк. 15:43-47, 16:1-8.
16. **Нед. Розслабленого.** Гол. 3-й. Утр. Єв. Лук. 24:1-12. Літург. Ап. Дії Св. Апост. 9:32-42. Єв. Ів. 5:1-15.
23. **Нед. Самарянки.** Гол. 4-й. Утр. Єв. Ів. 20:1-10. На Літург. Ап. Дії Св. Апост. 11:19-26, 29-30. Єв. Ів. 4:5-42.
30. **Нед. Сліпонародженого.** Гол. 5-й. Утр. Єв. Ів. 20:11-18. Літург. Ап. Дії Св. Ап. 16:16-34. Єв. Ів. 9:1-38.

ЗАПИСКИ НА ТРАВЕНЬ

З приходом травня українські родичі повинні плянувати корисні шкільні вакації для своїх дітей. Шкільні вакації принесуть дітям найбільше користи, коли батьки запишуть їх на літні курси українознавства при Колегії св. Андрея в Вінніпегу, при виховавчих Інститутах і на літніх оселях. Не забуваймо, що „чого Івась не навчиться, то Іван не зможе”.

ДНІ ПОМИНАННЯ ПОМЕРЛИХ

1. Субота перед неділею Мясопустною 7 березня. Парастас.	3. Субота перед Зеленими Святами, 20 червня.
2. Друга, третя й четверта суботи Великого Посту.	4. Субота перед Святом Св. Димитрія, 7 листопада.

ГОЛОСИ — РЯДОВІ НЕДІЛІ — РЯДОВІ УТРЕННІ ЄВАНГЕЛІЇ

„Рядові Голоси — „Голос” в церковнім Богослуженню, це мельодія, або кілька мельодій, що на якусь одну неділю припадають. Таких Голосів, або голосових груп є 8, і бересь їх по черзі одної неділі один Голос, другої другий і т. д. Коли скінчиться 8-ий, то дальша неділя має знов 1-ий Голос.

Тому, що Голоси беруться чергою один за другим, вони звуться Голоси Рядові. Перший рядовий Голос в році починається завжди від 2-ої Неділі по Зелених Святих і так голоси йдуть, повторяючись аж до 5-ої Неділі Великого Посту.

(Продовження на 17 стор.).

Червень – June

1965

має 30 днів

1965

У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А

Кал. н. с. Зв'яз.	Дні тижня	Церк. Кал.	
1	В	19	Свмч. Патрикія, Муч. Акакія.
2	С	20	Муч. Талалея, Муч. Олександра.
3	Ч	21	ВОЗНЕСЕННЯ ГОСПОДНЄ. Рівноап. Konst. і Єлени.
4	П	22	Муч. Василиска, Маркела, Кодра, Софії
5	С	23	Преп. мч. Михайла Чорноризця, Леонтія єпископа
6	Н	24	Нед. Св. Отців. Преп. Симеона дивног., Микити ст.
7	П	25	Знайд. голови св. Івана Хрест., Свщмч. Ферапонта.
8	В	26	Св. Ап. Карпа й Алфея з 70-ти муч., Георгія Нового
9	С	27	Свщмч. Терапонта Сард.
10	Ч	28	Преп. Никити еп. Халд., Св. Ігнатія еп. Ростовського.
11	П	29	Препмч. Теодосії діви, Олександра патр. Александр.
12	С	30	Преп. Ісаака, муч. Наталії
13	Н	31	ЗЕЛЕНІ СВЯТА (ПРЕСВ. ТРОЙЦІ). Єп. Ерма з 70-ти
14	П	1	Червень. ДЕНЬ СВ. ДУХА. Муч. Юстина філос.
15	В	2	Вмч. Івана Сучав., Св. Никифора ісп. і патр. Царг.
16	С	3	Муч. Лукіяна, муч. Клав. і Іпатія
17	Ч	4	Св. Митрофана патр. Царг., преп. Лазара й Назарія
18	П	5	Блаж. Константина митр. Київ., свщмч. Доротея
19	С	6	Мч. Висаріона, преп. Іларіона ігум. Далматійського
20	Н	7	Нед. 1 по Зел. Святах. Мч. Теодота Анкер., Мч. Кир.
21	П	8	Св. Єфрема патр. Антіох., влмч. Теодора Стратилата.
22	В	9	Св. Кирила арх. Алекс., мчц. Текли
23	С	10	Преп. Силуана Печ., Смч. Тимотея
24	Ч	11	† Св. Ап. Вартоломея й Варнави, муч. Теопемпта.
25	П	12	Преп. Онуфрія Вел., Петра Атонського
26	С	13	Мч. Акилини, преп. Анни, муч. Діодера
27	Н	14	Нед. 2 по Зел. Святах. Смерть князя Мстислава.
28	П	15	Прор. Амоса, Мч. Віта, Модеста.
29	В	16	Преп. Тихона Луковського, Мч. Тигрія, Евтропія
30	С	17	Муч. Мануїла, Савела й Ізмаїла.

- Візнесення Господнє. Утр. Єв. Марка 16:9-20. На Літург. Ап. Дії. Св. Ап. 1:1-12. Єв. Лук. 24:36-53.
- Нед. Св. Отців. І-го Всел. Собору. Гол. 6-й. Утр. Єв. Ів. 21:1-14. Літург. Дії Св. Апост. 20:16-18, 28-36. Єванг. Ів. 17:1-13.
- Зелені Свята. Пятидесятниця. Утр. Єв. Ів. 20:19-23. Літург. Ап. Дії Св. Апост. 2:1-11. Єв. Ів. 37-52, 8:12.
- День Св. Духа. На Літург. Ап. Єфес. 5:9-19. Єв. Мат. 18:10-20.
- Нед. 1 по Зел. Святах. Гол. 8-й. Утр. Єв. Мат. 28:16-20. Літург. Ап. Євр. 11:33-40, 12:1-2. Єванг. Мат. 10:32-33, 37-38; 19:27-30.
- Нед. 2 по Зел. Святах. Гол. 1-й. Утр. Єв. Марк. 16:1-8. Літург. Ап. Рим. 2:10-16. Єв. Мат. 4:18-23.

ЗАПИСКИ НА ЧЕРВЕНЬ

В червні кінчається шкільний рік. Пора місцевим проводам в українських околицях Алберти, Саскачевану і Манітоби подумати про поширення навчання української мови в середніх школах згаданих провінцій. В школах, де навчання української мови відбувалося, треба подбати, щоб воно продовжувался в новому шкільному році з більшим числом студентів. В школах, де такого навчання не було, але повинно бути, треба подбати, щоб у новому шкільному році таке навчання було. Заохочуйте учителів підвищувати свої кваліфікації до навчання української мови в „гай скулс”.

ГОЛОСИ — РЯДОВІ НЕДІЛІ — РЯДОВІ УТРЕННІ ЄВАНГЕЛІЇ

(Продовження з 15 стор.).

Рядові Неділі — Перша неділя по Зелених Святах називається Першою Рядовою Неділею і від неї числяться всі далші. З Рядовими Голосами й Утренніми Євангеліями вони йдуть аж до п'ятої неділі Великого Посту, а з Апостолами і Євангеліями Служби Божої до послідних неділей перед Різдом, а з деякими змінами до неділі перед неділею Митаря і Фарисея. Отже при кожній неділі зазначено, яка це чергова неділя, який тоді Голос (Гол. або Г.), яке Утреннє Євангеліє (Утр. Єв., або УЄ), та який Апостол і Євангеліє на Службі Божій.

Утренні Євангелії — Кожна неділя посвячена пам'яті Христового Воскресення, отже на недільній Утрени завжди читається Євангеліє про Воскресення Христа (Воскресне Євангеліє). Таких

Євангелій є 11. Вони також звуться Рядовими Утренніми, чи Воскресними Євангеліями. Перше з них припадає завжди на 1-шу Рядову Неділю, отже на Неділю Всіх Святх, що зараз по Зелених Святах. На 11-ту Рядову Неділю припадає 11-те Утреннє Євангеліє, а на 12-ту знов 1-ше. Впарі з Утренніми Євангеліями йдуть Євангелійські Стихири на Утрени перед Славословієм.

Свята. — Свята мають свій окремий лад, отже можуть мати своє окреме Утреннє Євангеліє, свій Апостол і Євангеліє на Службі Божій. Коли свято випаде в неділю, то деколи береться Апостол та Євангеліє і Неділі і Свята.

Окремий лад поза Рядовим маємо від Неділі Митаря і Фарисея до Зелених Свят.

Липень – July

1965

має 31 днів

1965

У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	
1	Ч	18	Преп. Леонтія Печ., муч. Леонтія, Іпатія й Феодула
2	П	19	† Ап. Юди Брата Госп., Преп. Паїсії Велик.
3	С	20	Пам'ять угодників землі Волинської, свящ. Методія
4	Н	21	Нед. 3 по Зел. Св. Мч. Юліяна Тарсій., Преп. Юлія
5	П	22	Смч. Евсевія, Мч. Галактіона.
6	В	23	Мч. Агрипини, Мч. Евстахія, Гая, Урбана
7	С	24	Різдво Івана Хрестителя. Муч. Оrentія.
8	Ч	25	Препмуч. Февронії, св. кн. Петра й Февронії, св. Леон.
9	П	26	Преп. Давида Солун., Івана Єп. Гот. Діонісія.
10	С	27	Преп. Самсона строноприемця, блж. Мартина
11	Н	28	Нед. 4 по Зел. Святах. Преп. Сергія і Гермогена.
12	П	29	СВ. АПОСТОЛІВ ПЕТРА й ПАВЛА
13	В	30	Собор 12-ти Апостолів. Мч. Михаїла, Мелітона
14	С	1	Липень. Свв. Косми й Деяна.
15	Ч	2	Св. Ювеналія патр. Єрус., Полож. чес. ризи Б. М.
16	П	3	Преп. Анатолія затв. Печер., муч. Якинта Кесар.
17	С	4	Св. Андрея Крит., свщмч. Теодора еп. Киринійського
18	Н	5	Нед. 5 по Зел. Святах. † Преп. Атанасія Антон.
19	П	6	Віднайдення мощів св. Юліянії.
20	В	7	Преп. Томи Малєїна й Акакія, Муч. Германа
21	С	8	Влмуч. Прокопія, св. Феодосії.
22	Ч	9	Свщмч. Панкратія еп. Тавром., св. Федора.
23	П	10	† Преп. Антонія Печер., Мч. Леонтія, Маврикія
24	С	11	† Смерть укр. княгині Ольги, муч. Евфимії
25	Н	12	Нед. 6 по Зел. Св. Муч. — Прокла й Іларія, прп. Мих.
26	П	13	Собор Арх. Гавриїла, Преп. Степана.
27	В	14	Ап. Акили з 70-ти і дружини Проскила, Муч. Онисима
28	С	15	Св. Володимира, Вел. князя України.
29	Ч	16	Свщмч. Антиногена і 10 муч. з ним, муч. Павла
30	П	17	Влмч. Марини, Преп. Леоніда, Мч. Еміліяна.
31	С	18	Преп. Івана Многостраждального й Павми затв. Печ.

- Нед. 3 по Зел. Святах. Гол. 2-й. Утр. Єв. 3 Марк. 16:9-20. На Літург. Ап. Рим. 5:1-10. Єв. Мат. 6:22-33.
- Різдво Св. Івана Хрестителя. Утр. Єв. Лук. 1:24-25, 57-68, 76-80. Літург. Ап. Рим. 13:12-14; 14:1-4. Єв. Лук. 1:5-25, 57-68, 76-80.
- Нед. 4 по Зел. Святах. Гол. 3-й. Утр. Єв. 4 Лук. 24:1-12. На Літург. Ап. Рим. 6:18-23. Єв. Мат. 8:5-13.
- Петра і Павла Апостолів. На Утр. Єв. Ів. 21:15-25. Літург. Ап. 2 Кор. 11:21-23, 12:1-9. Єванг. Мат. 6:22-33 і 16:13-19.
- Нед. 5 по Зел. Святах. Гол. 4-й. Утр. Єв. 5. Лук. 24:36-53. На Літург. Ап. Рим. 10:1-10. Єв. Мат. 8:28-34, 9:1.
- Нед. 6 по Зел. Святах. Гол. 5-й. Утр. Єв. 6 Лук. 24:36-53. На Літург. Ап. Рим. 12:6-14. Єв. Мат. 9:1-8.
- Володимира Великого. Утр. Єв. Ів. 10:9-16. Літ. Ап. Гал. 1:11-19. Єв. Ів. 10:1-9

ЗАПИСКИ НА ЛИПЕНЬ

В липні починаються літні курси українознавства для української молоді. Подбайте, щоб ваші діти були учасниками цих курсів, бо без збереження української мови серед нашої молоді не збережемо культурних надбань нашого народу. Літні курси це також добра підготовка до продовження студій української мови в „гай скулс” степових провінцій Канади.

ЄВАНГЕЛІЇ Й АПОСТОЛИ НА ВАЖНІШІ ПОТРЕБИ

На Хрещенню — Мат. 28: 16—20; Рим. 6: 3—11.

На Вінчанню — Ів. 2: 1—11; Ефес. 5.

На Похороні старших — Ів. 5: 24—30. Сол. 4: 13—17.

На Похороні дітей — Ів. 6: 35—39, 1 Корин. 15: 39—45.

На освяченню церкви — Ів. 10: 22—28; Жид. 3: 1—4.

В посуху — Мат. 16: 1—6; Яков 5: 7—9, 17—18.

В слоту — Мат. 7: 7—11; Рим. 8: 22—27.

В слабостях — Луки 4: 37—44, Жид. 12: 6—13.

На всяке прошення — Мат. 7: 7—11, Филип. 4: 4—9 (те саме, що на Цвітну Неділю).

Над слабом — Мат. 8: 28—34, або 17: 14—18, або Мар. 5: 1—20, або 9: 17—31, або Луки 9: 37—43.

Мале освячення води — Ів. 5: 1—4, Жид. 2: 11—18.

Освячення води на Йордан — Мар. 1: 9—11; 1 Кор. 10: 1—4. Тоді ж читання (Парамеї); 1) Ісаїї 35: 1—10, 2) Ісаїї 55: 1—13. 3) Ісаїї 12: 3—6.

Серпень – August

1965

має 31 днів

1965

Знач. Кал. г. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А
1	Н	19	Нед. 7 по Зел. Святах. Преп. Маркини, сестри Вас. В.
2	П	20	Св. Прор. Іллі. Знайдення Мощів Атанасія.
3	В	21	Преп. Онуфрія Мовч. й Онисима, Преп. Симона
4	С	22	Рівноап. Марії Магдалини.
5	Ч	23	Муч. Трофима, Теофіла і 13-ти з ними, Смч. Аполін.
6	П	24	† Муч. Бориса і Гліба. Преп. Полікарпа Архим. Печ.
7	С	25	Успіння прав. Анни, св. Олімпіяди й преп. Євпраксії
8	Н	26	Нед. 8 по Зел. Святах. Преп. Мойсея чуд. Печер.
9	П	27	Вмч. Пантелеймона, Прп. Наума.
10	В	28	Апп. з 70-ти: Прохора, Ніканора, Тимона
11	С	29	Муч. Каліника Кил., мчч. Серафіми
12	Ч	30	Апп. з 70-ти: Сили й Силувана, Крискента й Андрон.
13	П	31	Прав. Евдокима Кап., Мч. Уліти, Прав. Йосифа
14	С	1	Серпень. Хрещення України. Початок Спасівки.
15	Н	2	Нед. 9 по Зел. Святах. Перен. Мощів первч. Степана.
16	П	3	Прп. Ісаака, Далмата, Фавста.
17	В	4	Сім Молодців в Єфесі, Мартиніяна
18	С	5	Муч. Євсигнія, Кантидіяна, Єлифтерія, прав. Нони.
19	Ч	6	ПРЕОБРАЖЕННЯ ГОСП. - СПАСА. Упок. св. Теоктис.
20	П	7	Преп. Пімена Пост. Печер., Мч. Марини Воїна, Атерія
21	С	8	Преп. Григорія іконописця Печер., Еміліяна ісповід.
22	Н	9	Нед. 10 по Зел. Святах. Ап. Матея, Мч. Юліяна, і ін.
23	П	10	Мч. архидияк. Лаврентія, Сикста Єп.
24	В	11	Прмч. Василя і Теодора Печер., Преп. Федора Остр.
25	С	12	Муч. Фотія й Аникити., свщмч. Олександра Єп.
26	Ч	13	Св. Тихона Єп. Вороніж., пер. мощів Максима іспов.
27	П	14	Перен. Мощів Теодосія Печер., Прор. Михея, Мч. Лукії
28	С	15	УСПЕННЯ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ Преп. Харистона
29	Н	16	Нед. 11 по Зел. Святах. † Нерук. образ Ісуса Христа.
30	П	17	Прп. Аліпія Іконописця Печерського.
31	В	18	Муч. Флора і Лавра, Серапіона, Муч. Юліанії

1. Нед. 7 по Зел. Святах. Гол. 6-й. Утр. Єв. 7 Ів. 20:1-10. Літург. Рим. 13:1-7. Єв. Мат. 9:27-35.
8. Нед. 8 по Зел. Святах. Гол. 7-й. Утр. Єв. 8 Ів. 20:11-18. Літург. Ап. 1 Кор. 1:10-18. Єв. Мат. 14:14-22.
14. Хрещення України. Початок Спасівки. На Літургії Ап. 1 Кор. 1:18-24 та Дії Ап. 6:8-15; 7:1-5, 47-60. Єв. Ів. 19:6-11, 13-20, 25-28, 30-35 та Мат. 21:33-42.
15. Нед. 9 по Зел. Святах. Гол. 8-й. Утр. Єв. 9 Ів. 20:19-31. На Літург. Ап. 1 Кор. 3:9-17. Єв. Мат. 14:22-34.
19. Преображення Господнє — Спаса. На Утр. Єв. Лук. 9:28-36. Літург. Ап. 2 Петра 1:10-19. Єв. Мат. 17:1-9.

(Докінчення на 19-ій стор.)

ЗАПИСКИ НА СЕРПЕНЬ

Родичі, що мають дітей на університетських студіях, добре зроблять, коли подбають про їх перебування в українських виховавчих інституціях, якими є Колегія св. Андрея на площі університету, Інститут П. Могили в Саскатуні, Інститут св. Івана в Едмонтоні і Інститут св. Володимира в Торонті.

ЗАГАЛЬНІ АПОСТОЛИ СВЯТИМ

Богородиці — Филип. 2: 5—11.
 Ангелам — Жид. 2: 2—10.
 Апостолам — 1 Кор. 4: 9—16.
 Пророкам — 1 Кор. 14: 20—25.

Святителям — Жид. 13: 17—21.
 Преподобним — Галат. 5: 22—6, 2.
 Мученикам — 2 Тим. 2: 1—10.
 Ісповідникам — Єфес. 6: 10—17.

ЄВАНГЕЛІЇ РЯДОВІ НА УТРЕНИ

(Воскресні), які при неділях зазначені лише числами.

1. Матея 28: 16—20.
 2. Марка 16: 1—8.
 3. Марка 16: 9—20.
 4. Луки 24: 1—12.
 5. Луки 24: 12—35.
 6. Луки 24: 36—53.

7. Івана 20: 1—10.
 8. Івана 20: 11—18.
 9. Івана 20: 19—31.
 10. Івана 21: 1—14.
 11. Івана 21: 15—25.

(Продовження з 18-ої стор.)

22. Нед. 10 по Зел. Святах. Гол. 1-й. Утр. Єв. 10 Ів. 21:1-14. На Літург. Ап. 1 Кор. 4:9-16. Єв. Мат. 17:14-23.
 28. Успення Пресв. Богородиці. Утр. Єв. Луки 1:39-49, 56. На Літург. Ап. Филипян 2:5-11. Єв. Луки 10:38-42; 11:27-28.
 29. Нед. 11 по Зел. Святах. Гол. 2-й. Утр. Єв. 11 Ів. 21:15-25. Літург. Ап. 1 Кор. 9:2-12. Єв. Мат. 18:23-45.

Вересень – September

1965

має 30 днів

1965

Зв'яз. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А
1	С	19	Муч. Андрея Стратилата і з ним 2593 Мучеників
2	Ч	20	Прор. Самуїла, муч. Севіра, Мемнона та 37 з ними
3	П	21	Преп. Аврамія, Ап. Тадея з 70-ти, Мч. Васси.
4	С	22	Мч. Агатоника, Зотика, Теопремія, Акиндина
5	Н	23	Нед. 12 по Зел. Св. Смч. Іриней Єп. Ліонського.
6	П	24	Перен. Мошів Петра Митр. Київського.
7	В	25	Ап. Тита з 70-ти, Іспов. Вариса, Ап. Вартоломея
8	С	26	Муч. Андріяна і Наталії, Сизанія, прп. Тифоя
9	Ч	27	Преп. Пімена Печер., свщмч. Кукши, св. Осії єп. Корд.
10	П	28	† Знайдення мощів Іова Почаївського, Преп. Сави
11	С	29	† Усічення голови Івана Предтечі
12	Н	30	Нед. 13 по Зел. Св. Олександра, Івана і Павла патр. Ц.
13	П	31	Упок. св. Івана митр. Київського.
14	В	1	Вересень. Початок Церков. Року. Преп. Симеона
15	С	2	Муч. Маманта, преп. Івана, патр. Царг. мч. Теодота
16	Ч	3	Свмч. Антима єп. Никомид., преп. Феоктиста
17	П	4	Муч. Вавили Єп. Антіох., Прор. Мойсея Боговидця
18	С	5	Прав. Захарії й Єлисавети, мч. Раїси, Атанасія
19	Н	6	Нед. 14 по Зел. Св. Чудо Архистр. Михаїла в Хонах.
20	П	7	Передпразн. Різдва Пресв. Богородиці.
21	В	8	РІЗДВО ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ. Муч. Руфи
22	С	9	Св. Богоотців Якима й Анни, мч. Руфа, пр. Лукіяна
23	Ч	10	Мчц. Минодори, Митродори й Нимфодори
24	П	11	Преп. Теодори Олекс., Муч. Серапіона, Кронида
25	С	12	Смч. Автонома єп., преп. Атанасія, муч. Юліана
26	Н	13	Нед. 15 по Зел. Св. Муч. Корнилія сотн., Ппраз. В.Ч.Х.
27	П	14	ВОЗДВИЖЕННЯ ЧЕСНОГО ХРЕСТА. Пїст.
28	В	15	Вмч. Никити, Преп. Филотея, Муч. Порфирія
29	С	16	Упок. Св. Кипріяна митр. Київ.
30	Ч	17	Мчц. Віри, Надії, Любови і матері їх Софії

5. Нед. 12 по Зел. Святах. Гол. 3-й. Утр. Єв. 1 Мат. 28:16-20. Літург. Ап. 1 Кор. 15:1-11. Єв. Мат. 19:16-26.
12. Нед. 13 по Зел. Святах. Гол. 4-й. Утр. Єв. 2 Марк. 16:1-8. Літург. Ап. 1 Кор. 16:13-24. Єв. Мат. 21:33-42.
19. Нед. 14 по Зел. Святах. Гол. 5-й. Утр. Єв. 3 Марк. 16:9-20. Літург. Ап. 2 Кор. 1:21-24; 2:1-4. Єв. Мат. 22:1-14.
21. Різдво Богородиці. На Утр. Єв. Луки 1:39-49, 56. На Літург. Ап. Филип. 2:5-11. Єв. Лук. 10:38-42, 11:27-28.
26. Нед. 15 по Зел. Святах. Гол. 6-й. Утр. Єв. 4 Лук. 24:1-12. Літург. Ап. 2 Кор. 4:6-15. Єв. Мат. 22:35-46.
27. Воздвиження Чесного Хреста. На Утр. Єв. Ів. 12:28-36. На Літург. Ап. 1 Кор. 1:18-24. Єв. Ів. 19:6-11, 13-20, 25-35.

ЗАПИСКИ НА ВЕРЕСЕНЬ

Цього місяця треба урухомити працю українських шкіл. Ні одна українська дитина не сміє бути поза українською школою.

ЄВАНГЕЛІЇ НА СТРАСТЯХ В СТРАСТНИЙ ЧЕТВЕР

1. Івана 13: 31 до 18: 1.	7. Матея 27: 34—54.
2. Івана 18: 1—28.	8. Луки 23: 32—49.
3. Матея 26: 57—75.	9. Івана 19: 25—37.
4. Івана 18: 28—19: 1—16.	10. Марка 15: 43—47.
5. Матея 27: 3—32.	11. Івана 19: 38—42.
6. Марка 15: 16—32.	12. Матея 27: 62—66.

ЗА УПОКОЙ ЄВАНГЕЛІЯ Й АПОСТОЛИ

В понеділок — Ів. 5: 17—24; Рим. 14: 6—9.	Четвер — Ів. 6: 40—44; 1 Кор. 15: 20—28.
Вівторок — Ів. 5: 24—30; 1 Кор. 15: 39—45.	П'ятницю — Ів. 6: 48—54; 1 Кор. 15: 47—57.
Середа — Ів. 6: 35—39; 2 Кор. 5: 1—10.	Суботу — Ів. 5: 24—30; 1 Солун. 4: 13—17.

Жовтень – October

1965

має 31 днів

1965

Знач. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А
1	П	18	Преп. Евменія Єп., Мч. Кастора, Аріядни
2	С	19	Мч. Трохима Саватія і Доримедонта, муч. Зосима
3	Н	20	Нед. 16 по Зел. Св. Влкмч. кн. Михаїла й бояр. Теод.
4	П	21	Ап. Кодрата з 70-ти, преп. Даниїла.
5	В	22	Свщмч. Фоки, прор. Йони, преп. отців в печерях
6	С	23	Муч. Андрея, Івана і Петра, Зачаття Св. Івана Хрест.
7	Ч	24	Мчц. Текли, преп. Нікандра, преп. Корпія
8	П	25	Преп. Ефрозини, Мч. Пафнутія і 546 з ним, Руфа
9	С	26	† Івана Богослова, Мч. Хири, прав. Гедеона судді
10	Н	27	Нед. 17 по Зел. Св. Мч. Калістрата і 49 воїнів з ним.
11	П	28	† Преп. Харит. Исп., Мч. Марка.
12	В	29	Преп. Киріяка Отшел., Теофана, — Петронії
13	С	30	Св. Михаїла митр. Київського, свщмч. Григорія
14	Ч	1	Жовтень. Покров Пресв. Богородиці. Ап. Ананії
15	П	2	Св. Андрія, Свщмч. Кипріяна, мчц. Юстини
16	С	3	Преп. Дионисія затвор. Печер., свщмч. Діонисія
17	Н	4	Нед. 18 по Зел. Св. Свщмч. Еротея, Волод. Новгор.
18	П	5	Мч. Харитини, преп. Дамяна Печерського.
19	В	6	Ап. Томи з 70-ти Муч., Еротиїди Діви, Муч. Макарія
20	С	7	Преп. Сергія Печер., преп. Сергія
21	Ч	8	Преп. Пелагії, св. Таїсії, преп. Трифона
22	П	9	† Ап. Якова Алфеевого з 12-ти, Преп. Андроника
23	С	10	Мч. Евлампія й Евлампії, собор угод. Волинських
24	Н	11	Нед. 19 по Зел. Св. Ап. Филипа з 70-ти, Теофана пост.
25	П	12	Мч. Прова, Тараха й Андроника.
26	В	13	Мч. Карпа, Преп. Венямина Печер., Преп. Никити
27	С	14	Преп. Николи Печерського, Мч. Назарія
28	Ч	15	Преп. Євфімія нового, первмч. Лукіяна Антіохій.
29	П	16	Муч. Лонгина Сотн., Леонтія, Дометея, Терентія
30	С	17	Прор. Осії, првмч. Андрея Критського
31	Н	18	Нед. 20 по Зел. Св. † Ап. Луки з 70-ти, преп. Юліяна.

3. Нед. 16 по Зел. Святах. Гол. 7-й. Утр. Єв. 5 Лук. 24:12-35. Літург. Ап. 2 Кор. 6:1-10. Єв. Мат. 25:14-30.
10. Нед. 17 по Зел. Святах. Гол. 8-й. Утр. Єв. 6 Лук. 24:36-53. На Літург. Ап. 2 Кор. 6:16-18; 7:1. Єванг. Мат. 15:21-28.
14. Покров Богородиці. На Утр. Єв. Лўки 1:39-49, 56. На Літург. Ап. Филип. 2:5-11. Єванг. Лук. 10:38-42, 11:27-28.
17. Нед. 18 по Зел. Святах. Гол. 1-й. Утр. Єв. 7 Ів. 20:1-10. Літург. Ап. 2 Кор. 9:6-11. Єв. Луки 5:1-11.
24. Нед. 19 по Зел. Святах. Гол. 2-й. Утр. Єв. 8. Ів. 20:11-18. Літург. Ап. 2 Кор. 11:31-33; 12:1-9. Єв. Лук. 6:31-36.
31. Нед. 20 по Зел. Святах. Гол. 3-й. Утр. Єв. 9. Ів. 20:19-31. Літург. Ап. Галат. 1:11-19. Єв. Луки 7:11-16.

ЗАПИСКИ НА ЖОВТЕНЬ

Місяць жовтень став з традиції місяцем української книжки і преси. З приходом довших вечорів читайте твори українських письменників, збагачуйте свою бібліотеку новими книжками. Передплачуйте українську пресу, відновляйте передплату на „Український Голос”, „Вісник” і „Промінь”. Приготовляйтесь до участі в провінціальних з'їздах Союзу Українців Самостійників. Допмагайте своїми жертвами розбудувати Фундацію СУС, щоб запевнити діяльності організації СУС міцну фінансову базу.

ЧИТАННЯ З СТАРОГО ЗАВІТУ НА ВСЕНОЧНІМ (Парамеї)

На Всеночнім на більші свята бувають Читання (Паремії, Парамеї) з Старого Завіту, отже тут подаємо, які коли береться.

Та поки що треба зробити такі уваги:

В Старім Завіті, що є старо-слов'янською мовою, перші п'ять книг звуться: 1. **Битіє**, 2. **Ісход**, 3. **Левит**, 4. **Числа**, 5. **Второзаконіє**. А в Біблії виданій українською мовою (Видання Брит. Т-ва) ті самі книги зовуться: 1-ша книга Мойсея, 2-га книга Мойсея, 3-та книга Мойсея, 4-та книга Мойсея і 5-та книга Мойсея. Отже і в зазначуванню Парамеї будемо звати ті книги Книгами Мойсеевими.

Старослов'янський біблійний поділ має також **Чотири Книги Царства**, а в українській мові ті чотири Книги зовуться: Перва Книга Самуїлова, Друга Книга Самуїлова, Перва Книга Царів, Друга Книга Царів. Коротко взявши, то в церк.-слов. є: 1-ша Книга Царств, 2-га Царств, 3-та Царств і 4-та Царств. А в українським тексті те саме має заголовки: 1-ша

Самуїла, 2-га Самуїла, 1-ша Царств, 2-га Царств. Цего послідного ми також будемо держатись в зазначуванню.

Ще кілька уваг щодо скорочень:

1М, 2М, 3М — це Перша Книга Мойсея, Друга і т. д.

Іс. — Ісаія, Єр. Єремія, Ез. — Езекиїл, Прип. — Приповістки Соломона, Ек. — Екклесіяст і др. подібно.

Отже хто уважно перегляне заголовки Старого Завіту, той буде знати, до чого скорочення відноситься.

Рожд. Пресв. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Воздв. Ч. Хр. — 1) 2М 15: 22—27, 16: 1. 2) Прип. 3: 11—18. 3) Іс. 60: 11—16.

Покров Пр. Богор. — як на Рожд. Пресв. Богородиці.

Димитрія — 1) Іс. 63: 15—19; 64: 1—5, 8—9. 2) Єр. 2: 2—12. 3) Прем. 4: 7—15.

Михайла — 1) Іс. Навина 5: 13—15. 2) Суд. 6: 2—7, 11—24. 3) Іс. 14: 7—20.

(Продовження на 27 стор.).

Листопад – November

1965

—

має 30 днів

—

1965

Закр. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А
1	П	19	Св. прор. Іоїля, муч. Уара.
2	В	20	Влмч. Артемія, Мч. Евора й Евнея, бл. Клеопатри
3	С	21	Преп. Іларіона Печер., муч. Дасія
4	Ч	22	Рівноап. Аверкія еп. Єрополь., св. Максиміліяна
5	П	23	Ап. Якова Брата Господ. з 70-ти, Ігнатія патр. Царг.
6	С	24	Преп. Арети Печ., преп. Сисоя й Теофіла Печерських
7	Н	25	Нед. 21 по Зел. Св. Мч. Маркіяна і Мартирія, св. Таїти.
8	П	26	ВМЧ. ДИМИТРІЯ СОЛУН. Прпмч. Йосифа, прп. Атан.
9	В	27	Преп. Нестора Літописця, св. Димитрія митр. Ростов.
10	С	28	Муч. Терентія, Неоніли, Савріла.
11	Ч	29	Мчц. Анастасії римлянки, преп. Аврамія, преп. Марії
12	П	30	Муч. Зиновія і Зиновії, Ап. Тертії, Марка Юста
13	С	31	Преп. Спиридона й Никодима Печер., ап. Стахія
14	Н	1	Листопад. Нед. 22 по Зел. Св. Косми і Деміяна.
15	П	2	Муч. Акиндина, Пигасія, Аффонія.
16	В	3	Преп. кн. Анни, муч. Акепсими еп., муч. Йосифа
17	С	4	Преп. Іоникія Вел., Ахила Печ., св. Івана
18	Ч	5	Муч. Галактіона й Єпистими, св. ап. з 70-ти: Патрова
19	П	6	Преп. Лука Печ., св. Павла Арх. Царг., преп. Варл.
20	С	7	Преп. Лазаря Галісій., 33 муч. в Мелітині
21	Н	8	Нед. 23 по Зел. Св. СОБОР АРХИСТР. МИХАЇЛА.
22	П	9	Онисифора Іспов. Печерського.
23	В	10	Ап. з 70-ти: Ераста Еп. Олимпа, Родіона
24	С	11	Муч. Мини, муч. Віктора
25	Ч	12	Св. Івана Милостивого, преп. Ніла, прор. Ахії
26	П	13	† Івана Золотоустого Архиеп., Мч. Манефи
27	С	14	Пущення. † Ап. Филипа Григорія Палами, арх. Тесал.
28	Н	15	Нед. 24 по Зел. Св. Початок Пилипівки. Мч. Гурія, і ін.
29	П	16	Ап. і Єванг. Матея Левія з 12-ти, прп. Сергія.
30	В	17	Григорія Еп. і Чудотвор. Неокесарії, Лазаря

7. Нед. 21 по Зел. Св. Св. Гол. 4-й Утр. Єв. 10. Ів. 21:1-14. Літург. Ап. Галат. 2:16-20. Єв. Лук. 8:5-15.
8. Димитрія Солунського. На Утр. Єванг. Мат. 10:16-22. Літург. Ап. 2 Тимоф. 2:1-10. Єв. Ів. 15:17-27; 16:1-2.
14. Нед. 22 по Зел. Св. Св. Гол. 5. Єв. 11 Ів. 21:15-25. Літ. Ап. Галат. 6:11-18. Єв. Луки 16:19-31.
21. Собор Архистратига Михайла (Нед. 23 по Зел. Св. Св. Гол. 6-й. Утр. Єв. 1 Мат. 28:16-20. На Літург. Ап. Єфес. 2:4-10 та Євр. 2:2-10. Єв. Лук. 8:26-39 та Лук. 10:16-21.
28. Нед. 24 по Зел. Св. Св. Гол. 7-й. Утр. Єв. 2 Марк. 16:1-8. Літург. Ап. Єфес. 2:14-22. Єв. Лук. 8:41-56.

ЗАПИСКИ НА ЛИСТОПАД

Важливою датою є день Першого Листопада, коли 1918 року на західніх українських землях наш нарід взявся за творення своєї незалежної держави, об'єднуючись Актом 22 січня 1919 року в одній незалежній соборній українській державі — Українській Народній Республіці. Відзначіть день Першого Листопада відповідною програмою у своїй місцевості.

ЧИТАННЯ З СТАРОГО ЗАВІТУ НА ВСЕНОЧНІМ (Парамеї)

(Продовження з 25 стор.).

Введення — 1) 2М 40: 1—5, 9—10, 16, 34—35. 2) 1 Цар. 7: 51; 8: 1, 3—7, 9—11, 3) Ез. 43: 27; 44: 1—4.

Николая — 1) Прип. 10: 7, 6, 3: 13—16; 8: 34—35. 2) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12. 3) Прем. 4: 7—15.

Нед. пер. Рожд. — 1) 1М 14: 14—20. 2) 5М 1: 8—11, 15—17. 3) 5М 10: 14—21.

Нов. Рік Вас. — 1) 1М 7: 1—2, 4—8, 3, 9—12, 14. 2) Прип. 8: 22—30. 3) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12.

Йордан, Водосвяття — 1) Іс. 35: 1—10. 2) Іс. 55: 1—13. 3) Іс. 12: 3—6. Тоді ж Апостол 1 Кор. 10: 1—4. Єв. Мар. 1: 9—11.

Трох Святих — 1) 5М 1: 8—11, 15—17. 2) 5М 10: 14—21. 3) Прем. Солом. 3: 1—9.

Стрітіння — 1) 2М 13: 1—16. 2) Іс. 6: 1—13. 3) Іс. 19: 1—21.

Благовіщення (на Вечірні) — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3)

Прип. 9: 1—11. На Літ. 1) 2М 3: 1—8. 2) Прип. 8: 22—30.

Юрія — 1) Іс. 43: 9—14. 2) Прем. 3: 1—9. 3) Прем. 4: 7—15.

Рожд. Ів. Хрест. — 1) 1М 21: 1—8. 2) Суд. 13: 1—21. 3) Мал. 4: 1—6.

Ілїї — 1) Цар. 17: 1—16. 2) 1 Цар. 18: 1—21. 3) 1 Цар. 19: 4—16.

Преображення — 1) 2М 24: 12—18. 2) 2М 33: 11—23; 34: 4—6, 8. 3) 1 Цар. 19: 3—9, 11—13, 15—16.

Усп. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Зел. Свята — 1) 4М 11: 16—17, 24—29. 2) Йоїль 2: 23—32 (до „спасеться”). 3) Ез. 36: 24—28.

Петра і Павла — 1) 1 Посл. ап. Петра (Нов. Завіт.) 1: 3—9. 2) 1 Посл. Ап. Петра 1: 13—19. 3) 1 Посл. Ап. Петра 2: 11—24 (до „правдою жили”).

(Продовження на 29 стор.).

Грудень – December

1965

— має 30 днів —

1965

УКРАЇНСЬКІ СВЯТА

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	
1	С	18	Мучч. Платона, Романа й Варула
2	Ч	19	Преп. Варлаама пер. ігум. Києво-Печ., прор. Авдія
3	П	20	Преп. Григорія Декаполита, Прокла, Євстахія
4	С	21	УВЕДЕННЯ В ХРАМ ПРЕСВ. БОГОР. Блаж. Ярополка
5	Н	22	Нед. 25 по Зел. Св. Ап. Филимона і з ним Архипа
6	П	23	Св. Амфілохія еп. Іконійського.
7	В	24	Влкмц. Катерини, влкмч. Меркурія, св. Августи
8	С	25	Свящмуч. Климента й Петра.
9	Ч	26	Упок. Св. Ілюкентія, преп. Якова Сир.
10	П	27	Вмч. Якова Перського, Преп. Паладія
11	С	28	Прмч. Степана Нов., Муч. Іринарха, Василія, Петра
12	Н	29	Нед. 26 по Зел. Св. Преп. Нектара Печ., муч. Парамона
13	П	30	† Андрія Первозванного. Св. Фрументія арх.
14	В	1	Грудень. — Прор. Наума, Филарента, Онисима
15	С	2	Преп. Афанасія Печ., прор. Авакума, мч. Миронії
16	Ч	3	Прор. Софонії, преп. Івана еп. Колон., преп. Сави.
17	П	4	Вмч. Варвари і з нею Юлії, Преп. Івана Дамаскина
18	С	5	† Преп. Сави освящ. Гурія арх., муч. Філотей
19	Н	6	Нед. 27 по Зел. Св. МИКОЛАЯ ЧУДОТВОРЦЯ.
20	П	7	Преп. Івана посника печ., Св. Амврозія арх. Медіол.
21	В	8	Преп. Потапія Ап. з 70-ти, Состена, Кифи
22	С	9	Зач. Пресв. Богородиці від Св. Анни
23	Ч	10	Упок. Св. Іосафа еп. Білгор., Муч. Мини, Ермогена
24	П	11	Преп. Никона Печ., преп. Даниїла стовпника, прп. Луки
25	С	12	Св. Спиридона Єп. Тримиф., свщмч. Олек. еп. Єрус.
26	Н	13	Нед. 28 по Зел. Св. — Праотців. Преп. Мирдарія.
27	П	14	Мч. Тирса, Левкія, Калиника, Филимона.
28	В	15	Смч. Елевтерія і матери його Анфії, Степана Архиеп.
29	С	16	Прор. Аггея, блаж. Теофанії, мчч. Прома й Іларія.
30	Ч	17	Преп. Даниїла і трьох отроків: Ананії, Азарії й Мисаїла
31	П	18	Муч. Севастіяна і воїнів його, Модеста Арх. Єрусал.

4. Уведення в храм Пресв. Богородиці. На Утр. Єванг. Лук. 1:39-49, 56. Літург. Ап. Євр. 9:1-7. Єв. Лук. 10:38-42; 11:27-28.
5. Нед. 25 по Зел. Св. Св. Св. Гол. 8-й. Утр. Єв. 3 Марк. 16:9-20. Літург. Ап. Єфес. 4:1-6. Єв. Лук. 10:25-37.
12. Нед. 26 по Зел. Св. Св. Св. Гол. 1-й. Утр. Єв. 4 Лук. 24:1-12. Літург. Ап. Єфес. 5:9-19. Єв. Лук. 12:16-21.
19. Св. Миколая. Неділя 27 по Зел. Св. Св. Гол. 2-й. Утр. Єв. 5 Лук. 24:12-35. Літург. Ап. Єфес. 6:10-17 та Євр 13:17-21. Єв. Лук. 13:10-17 та Лук. 6:17-23.
22. Зачаття Пресв. Богородиці. Літург. Ап. Галат. 4:22-31. Єв. Лук. 6:22-31.
26. Неділя Праотців, 28 по Зел. Св. Св. Гол. 3-й. На Утр. Єванг. 6 Лук. 24:36-53. На Літург. Ап. Колос. 3:4-11. Єванг. Луки 14:16-24.

ЗАПИСКИ НА ГРУДЕНЬ

Цього місяця організуйте коляду в користь гідної української справи. Приготовляйтесь до зустрічі великого рокового свята, яким є Різдво Христа. Святкуйте це велике свято згідно з нашими предківськими традиціями.

ЧИТАННЯ З СТАРОГО ЗАВІТУ НА ВСЕНОЧНІМ (Парамеї)

(Продовження з 27 стор.).

- Цвіт. Неділя — 1) 1М 49: 1—2, 8—12.
 2) Соф. 3: 14—19. 3) Зах. 9: 9—15.
 Вознесення — 1) Іс. 2: 2—3 (до „стежками” Його). 2) Іс. 62: 10—63: 1—9.
 3) Зах. 14: 1 (до: „Господень”) — 4 (до: „на схід сонця”), 8—11.

ПОЯСНЕННЯ СКОРОЧЕНЬ

що приходять при означуванню Голосів
 Недільних Євангелій, Апостола та Євангелій на Службі Божій і др.

- Гол. або Г. — Голос.
 Утр. Єв., або УЄ — Утреннє Євангеліє.
 Літ. — Літургія або Литургія, отже Служба Божа.
 Ап. — Апостол.
 Діян. або Ді. — Діяння Апостолів.
 Жи. — Жидів.
 Ри.ч. — Римлян.

- 1 Кор. — Перше до Коринтян.
 2. Кор. — Друге до Коринтян.
 Гал. — Галат і т. п.
 Євангелисти: Мат., або Мт. — Матей;
 Мар., або Мр. — Марко; Лу. — Лука;
 Ів. — Іван.

Вишукування Апостолів і Євангелії:

Мт. 2: 1—12 значить: Матея 2-га Голова, а в ній читається від 1-го до 12-го стиха. Гал. 4: 4—7 значить: Послання до Галат Голова 4-та, а стихи в ній читається від 4-го до 7-го. Окремо звернемо увагу на таке означення: 1 Кор. 12: 27—13: 8. Це так розуміється: Перше до Коринтян, Голова 12-та, стихи від 27-го аж до слідуєчої (13-тої) Голови, а дальше з Голови 13-ої до 8-го стиха. Себто читається в 12-ій Голові від 27-го стиха до кінця Голови, та дальше з Голови 13-ої до стиха 8-го.

Олександр Олесь

ЖИВИ УКРАЇНО

ЖИВИ, УКРАЇНО, ЖИВИ ДЛЯ КРАСИ,
ДЛЯ СИЛИ, ДЛЯ ПРАВДИ, ДЛЯ ВОЛІ!...
ШУМИ, УКРАЇНО, ЯК РІДНІ ЛІСИ,
ЯК ВІТЕР В ШИРОКОМУ ПОЛІ.

ДО СУДУ ТЕБЕ НЕ СКУЮТЬ ЛАНЦЮГИ,
І РУКИ НЕ СКРУТЯТЬ ВОРОЖІ:
СТОЯТЬ ТВОЇ ВІРНІ СИНІ НАВКРУГИ
З ШАБЛЯМИ В РУКАХ НА СТОРОЖІ.

СТОЯТЬ, ПРИСЯГАЮТЬ ТОБІ НА ШАБЛЯХ
І ЖИТИ І ВМЕРТИ З ТОБОЮ,
І ПРАПОРИ РІДНІ В КРИВАВИХ БОЯХ
НІКОЛИ НЕ ВКРИТИ ГАНЬБОЮ!

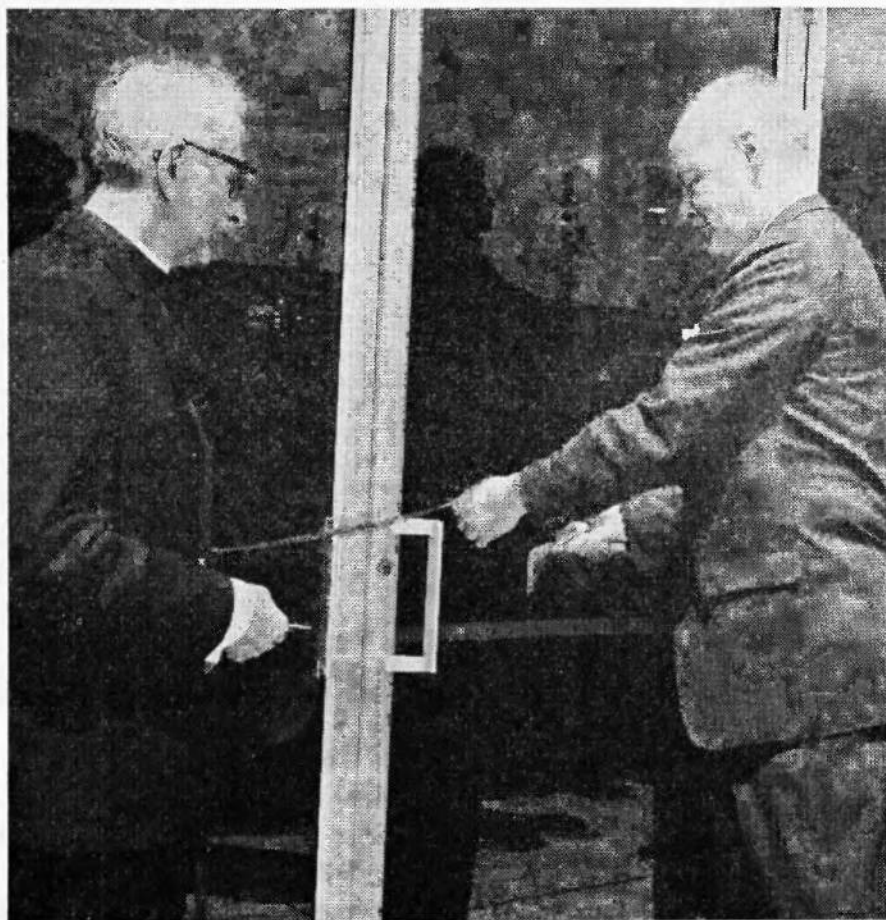

ВРОЧИСТЕ ВІДКРИТТЯ КОЛЕГІЇ СВ. АНДРЕЯ на площі Манітобського університету

В днях 4 і 5 липня 1964 року відбулось у Вінніпегу святочне відкриття Колегії св. Андрея на площі Манітобського університету. Ці святочні дні вже перейшли до історії під назвою величавого свята української культури в Канаді.

Ці дні започаткували нову добу в історії Колегії, що була за-

снована ще в 1945 році. Від 1964 року ця Колегія через свою асоціацію з Манітобським університетом вивела українців в Канаді на ширшу арену наукового світу. Цей новий етап повинен привести Колегію до повної афіліації з університетом, і коли це станеться, українці матимуть свою першу, рівну з

Д-р Гю Г. Сандерсон, президент Манітобського університету, перетинає ленту перед головним входом до нових будинків Колегії і проголошує Колегію св. Андрея відкритою. Зліва — о. д-р С. В. Савчук, принципал Колегії.

усіма іншими афілійованими колегіями університетську школу в Канаді, а може й одинокі на цілому американському континенті.

Реалізація задуму про побудову Колегії на університетській площі була можлива завдяки високій жертвенності православних українців в Канаді, які поза поважними сумами зложеними ще перед відкриттям Колегії пожертвували в часі самої урочистості посвячення і відкриття приблизно 30 тисяч доларів. Це була найбільша до цього часу сума, що була будьколи зібрана у зв'язку з відзначенням якоїсь одної важкої події.

Реалізація того задуму стала можлива завдяки ідеалізові, жертвенній праці і безприкладній посвяті о. д-ра С. В. Савчука, теперішнього принципала Колегії.

Святочного посвячення довершив в заступстві Блаженнішого Митрополита Іларіона Архiepіскоп Торонта і Східної Канади Михаїл, в асисті Владик Андрея і Бориса і численного українського православного духовенства.

Символічно передав ключі принципалові Колегії о. д-рові Савчукові президент Манітобського університету д-р Гю Г. Сандерсон. Він перетяв ленту і проголосив Колегію офіційно відкритою.

Предсідником першої сесії офіційного відкриття Колегії був проф. д-р Петро Кондра, заступник голови дирекції Колегії і голова Будівельного комітету. Між почесними гостями крім названих вже трьох українських православних Владик були президент Манітобського університету — д-р Сандерсон, канцлер того ж універси-

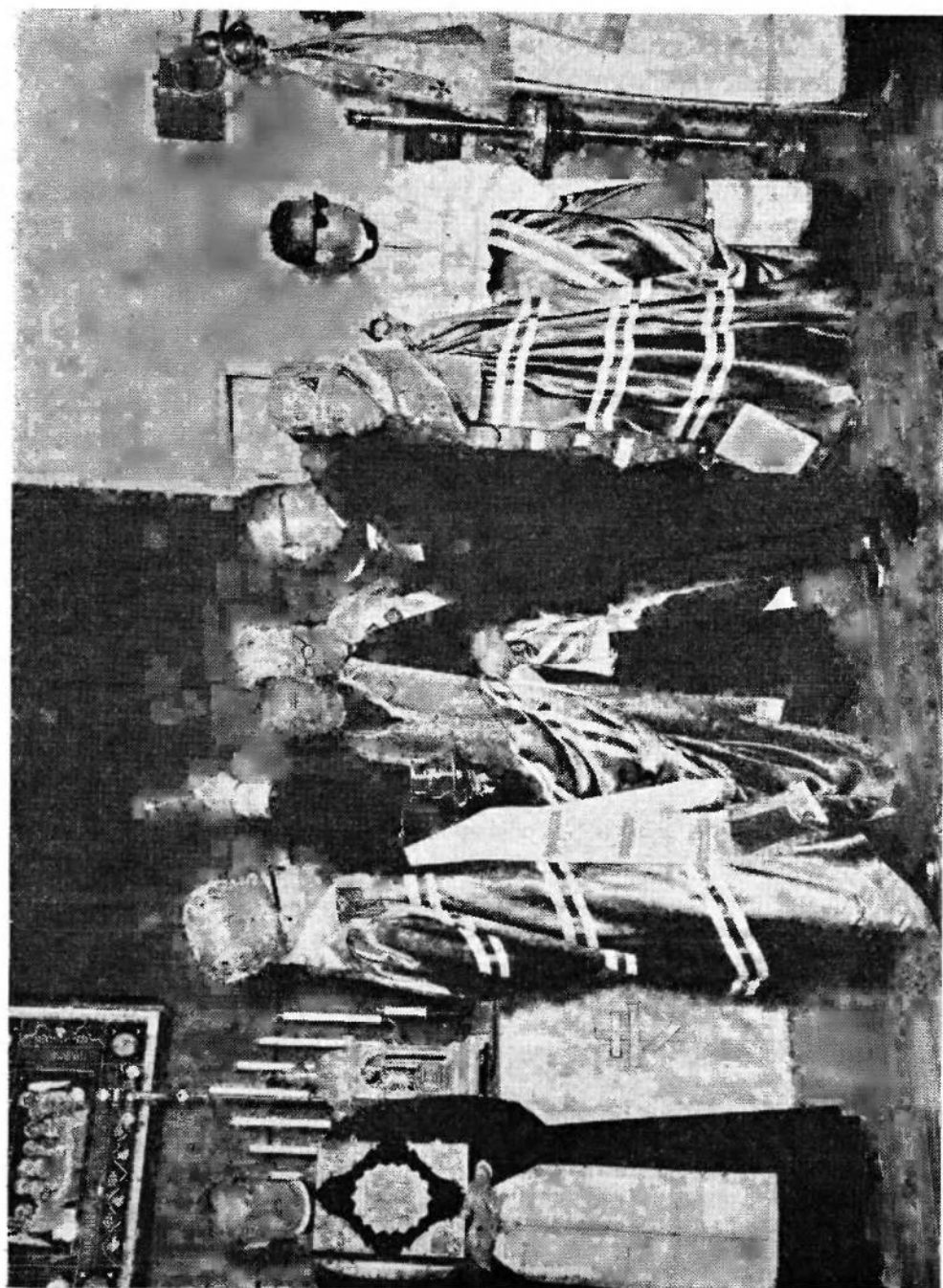
тету — суддя Фрідмен, президент Брендон Каледж — д-р Джан Е. Роббінс, представники інших Колегій афілійованих з університетом: Ст. Боніфас Каледж, Ст. Джанс Каледж, Ст. Павлс Каледж; прем'єр Манітоби — Дост. Даф Роблін, алдерман Славко Ребчук, що репрезентував мейора Дзюбу, представник муніципального уряду Форт Геррі — Р. Ванклінг, президент КУК о. д-р Василь Кушнір, д-р Джордж Симпсон — старий приятель українців і професор-емерит Саскачеванського університету та проф. Ярослав Рудницький.

Промови і концерт

Вступну промову виголосив принципал Колегії о. д-р С. В. Савчук, який коротко переповів історію Колегії, історію побудови її нових приміщень на терені Манітобського університету і значення Колегії для канадійських українців.

Прем'єр Манітоби Д. Роблін передав привіт для Колегії від мешканців Манітоби і її уряду, а президент Манітобського університету, д-р Сандерсон зложив привіт від університету, при чому згадав теплими словами Митрополита Іларіона, що є почесним професором університету.

Владика Андрей у своїй привітальній промові сказав, що Колегія св. Андрея це гордість й слава Української Греко - Православної Церкви в Канаді. Владика сказав що „Чим колись була для українського народу та його Церкви Академія Петра Могили в Києві, — тим у наші часи має стати Колегія св. Андрея в Вінніпегу.

Посвячення нових будинків Колегії св. Андрея на площі Манітобського університету в суботу, 4-го липня 1964 р.

У вечірніх годинах в суботу 4 липня 1964 р. відбувся у великій аудиторії Колегії концерт з багатою мистецькою програмою. На тому концерті виступав сильний і зіспіваний чоловічий хор під орудою п. В. Богоноса, солістка, добродійка Стефанія Сасс з Вінніпе-

гу, молодий скрипаль Роман Долинчук і гостя з Міннеаполісу пані Оксана Бринь.

В часі того концерту виступив з гарною промовою професор-емерит Саскачеванського університету, д-р Дж. Симпсон, якого вважають одним з найкращих друзів українського народу.

У своїй промові переплітаний різними цінними спогадами про зустрічі з визначними українцями і зокрема з теперішнім принципом Колегії св. Андрея о. д-ром Савчуком, він пригадав ролю старих українських піонерів, що клали тривкі підвалини під ту будівлю, яку уявляє собою сьогодні організоване українське життя. Зокрема згадав він про ролю „Українського Голосу” в розвитку українського життя в Канаді. При кінці проф. Симпсон звернувся з апелем до української молоді, що буде вчитися в Колегії, щоб вона пильно вчилася і продовжувала традиції своїх предків, старих українських піонерів.

Привіти і пожертви на Колегію

В неділю, 5 липня 1964 р. при співі на переміну двох церковних хорів, Катедрального під диригентурою п. В. Богоноса і з Собору св. Покрови під проводом п. В. Палюка, відправлено св. Літургію, в якій взяли участь Владики і священники УГПЦеркви на чолі з першоієрархом тієї Церкви Митрополитом Іларіоном, який без огляду на стан свого здоров'я прибув на цю св. Літургію.

Після закінчення св. Літургії й обіду в їдальні Колегії почалась в аудиторії загальна сесія, якою проводив редактор І. Г. Сирник. В часі тієї сесії складано привіти і на заклик судді І. Соломона переведено збірку на Колегію.

Відкриваючи сесію, предсідник підкреслив історичне значення події відкриття Колегії на університетській площі і візвав присутніх вшанувати пам'ять тих добродіїв і

прихильників Колегії, що відійшли у вічність. Всі приявні на сесії віднялись з місць і вшанували їх пам'ять відспіванням „Вічная пам'ять”.

Після цього предсідник попросив Владику Михаїла, щоб він передав найкращі побажання Блаженнішому Митрополитові Іларіонові. Владика Михаїл перейняв це прохання і передав в імені Митрополита і своєму імені найгарячіші привітання дирекції Колегії, усім співробітникам, будівельному комітетові і всім жертводавцям.

З черги почались привіти. Перший виступив з привітом д-р Олександр Данильчук з Канори, Саск. і зложив від себе \$1000 на Колегію. Після д-ра Данильчука з привітом виступив п. Семен Михайлюк зі Саскатуну, заслужений піонер, який брав активну участь у відродженні Української Греко-Православної Церкви в Канаді. З дальшими привітами виступали: о. С. П. Симчин, ректор Інституту св. Івана в Едмонтоні, д-р П. Смильський від імені Інституту св. Володимира в Торонті, адв. Т. Гуменюк, домініяльний голова Союзу Українців Самостійників, Павло Кіт з Торонта — голова Товариства Українців Самостійників, голова Союзу Українок Канади пані Анна Токарик, генеральний провідник Союзу Української Молоді Канади п. Богдан Радиш, від абсолювентів Теологічного факультету Колегії о. Михайло Кришук, і як гість, о. д-р В. Левицький з Мінеаполісу.

Після закінчення усних привітів о. д-р Савчук прочитав цілу низку писемних привітів, які наспіли з різних сторін Канади, а також зі

З'єдинених Держав, Південної Америки, Європи і Австралії.

Кінцеве слово на урочистостях відкриття Колегії св. Андрея на площі Манітобського університету виголосив о. д-р С. Савчук. Він закликав до того, щоб повести ще сильнішу місійну акцію серед нас самих і наших сусідів за тим, щоб вони стали приятелями та жертводавцями Колегії, щоб вони вважали Колегію своєю інституцією, щоб вони знали, що вона має завдання ще далі розбудовувати наше релігійне, національне та наукове життя, що вона мусить стати осередком української православної і національної думки на весь світ, що при Колегії треба якнайскорше розбудувати якнайбільшу українську бібліотеку, з якої могли б користати й черпати духовий корм не лише українці в Канаді, але щонайменше українці на всьому північно-американському континенті, а то й по всьому світі.

Після кінцевої промови о. д-ра Савчука передсідник покликав до слова достойного суддю І. Соломона, щоб він зробив заклик до складання пожертв на Колегію. Перед тим закликом суддя І. Соломон в імені Колегії висловив глибоке признание найбільшим її меценатам, між якими є такі імена як сл. пам'яті письменник Ілля Кириак, який весь свій маєток записав на Колегію, о. Василь Кудрик і суддя Михайло Стечишин, які записали

свої цінні бібліотеки на Колегію, п. Петро Зварич з Вегревил, Алберта, учитель і агроном Д. М. Шемелюк з Алберти, адвокат Т. Гуменюк з Торонта, фармер Юрій, О. Котелко з Вінніпегу, якого нагороджено Почесною Грамотою, і Петро Огризло, учитель-піонер.

До лісти нових меценатів вписав своє ім'я п. Микола Ковтуцький з Вінніпегу, колишній фармер, який під час збірки на Колегію зложив від себе і своєї дружини чек на тисячу доларів.

Після закінчення збірки, яка принесла приблизно 25 тисяч доларів (з попередніми і пізнішими впливами в дні відкриття Колегії 30 тисяч доларів) передсідник подякував всім жертводавцям і учасникам свята.

Після відспівання національних гимнів всі учасники святочного відкриття Колегії удались на парламентарну площу і зібрались коло пам'ятника Тарасові Шевченкові. Там три Владики, а саме Михайл, Андрій і Борис при участі багатьох священників відправили Панахиду, яку гуртом відспівали всі приявні.

Після зложення гарного вінка, чого доконав суддя І. Соломон, всі приявні відспівали „Заповіт”, і на цьому закінчилось оте велике і радісне свято української культури, — відкриття і посвячення першої високої української школи на терені Канади в асоціації з Манітобським університетом.

ПЕНЬ 29-го БЕРЕЗНЯ 1864

(У 70-ті роковини засновин української сцени).

*Яким сьогодні словом воскресить хвилину,
Як піднеслась колись завіса вперше вгору,
А з кону гарівний на залю подих злинув,
Що літніх ногей ніс красу, ніс пошум бору;
І смуток згаслих зір, і жаль блідої хмари,
Дівогу тужну пісню смерком під вербою —
Неслося над юрбою тужною луною...*

*А груди глядачів тремтіли, хвилювали,
Немов Дніпрові хвилі, грали та шуміли,
І в головах кружляло, і тіла дрижали,
І озі всіх якимись блисками горіли,
Усі задивлені в дітей малих громаду,
Що розстелилася немов тих маків квіти,
А кожний думу думав про велику раду,
Як прадіди дають унукам заповіти...*

*Була в цьому краса, поезія, зарід сили,
Вітхнення, наге янгол станув над юрбою
Та в сонце вів її над згарища, могили,
Над сірість будних днів, над грозен гамір бою,
Пригадував усе минуле, призабуте,
Розвіяне, пригасле, вмерле, а — кохане,
Що мов святий бальзам вливався в тихі нутри
І клався на криваві, незагойні рани...*

*Плила зі сцени Пісня, українське Слово,
Як музика свята, що з Богом всіх вязала;
Ти скиптр тоді взяла у руки, Рідна Мово;
Ти надила, нестила, гріла, колисала,
Ти мала в собі гари першого кохання,
З дитязою сплетені ранньою мольбою,
В хвилини ж гніву — мала розгін гурагану,
І грому маєстат, і грім грізного бою!*

*І Рідне Слово, що вливалось у душу,
Неназе на вселенній божеській антені,
Казало: „Я своїм вас гаром всіх порушу,
Ви підете за мною, теї, о, Rutheni,
Ви хрест свій візьмете, і підете за мною,
І хог скривавите не раз об камінь ноги,
Хог ще нераз впадете під хреста вагою —
Та з правої вже ви не зібтєсь дороги!*

*Крізь труди, кров, крізь муки, злигодні, крізь бурі
Під Гетсманський Сад ви, під Гору Оливну
У сонця спеці підете, в заси похмурі,
В жарку липневу днину, в холодну осінь зливну,
І тільки деколи загірєтесь при ватрі!...*

Такий був перший везір в нашому театрі.

Степан Чарнецький.

Львів, 29. 3. 1934.

Степан Волинець

СТОРІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОГО ГАЛИЦЬКОГО ТЕАТРУ

По довгім сні, мов внутр могили
Ми до життя ся знову пробудили...
(Омелян Огоновський).

Так на Придніпрянщині, як і в Галичині український театр відграв величезну роль в збереженні, а далі в поширенні і поглибленні національної свідомості в широких масах українського народу. Український народ все любив і сьогодні любить свій театр і все горнувся до нього, тому годиться відмітити його сторіччя, тим разом 100-річчя українського галицького театру. Воно сповнилось 29 березня 1964 року, але за прийнятим звичаєм, його святкування можна продовжити до 29 березня 1965 року й тому ми відмічуємо його в цьогорічному нашому Календарі-Альманахові.

Заслужені для повстання того театру постаті

Приступаючи до розповіді про історію того театру, годиться згадати найбільш заслужені для його повстання постаті, а саме о. Льва

Трещаківського (1816—1874) визначного діяча Головної Руської Ради з 1848 р., і Юліана Лаврівського, одного з основоположників „Просвіти”, Наукового Товариства ім. Шевченка і клубового товариства „Руська Бесіда”.

Перший з них, а саме о. Л. Трещаківський ще в 1848 році видвигнув був ідею створення постійного українського театру у Львові і ідею побудови Народного Дому, в якому мала бути зала для вистав того театру.

Другий з них — Ю. Лаврівський, виготовив „Проект до заведення руського театру у Львові” і як член виділу „Руської Бесіди” довів до того, що таки створено постійний український галицький театр у Львові і що тим театром заопікувалась „Руська Бесіда”.

Слід теж згадати й предтечу українського галицького професійного театру.

Перша українська галицька трупа з 1864 р. По середині **О. Бачинський**, перед ним сидить **Теофіла Бачинська**, останній на правому крилі **Ю. Нижанківський**.

Предтечі професійного театру в Галичині

Предтечами того театру були аматорські гуртки студентів духовної семінарії у Львові і аматорські гуртки в більших галицьких містах таких як Перемишль і Коломия. Ці аматорські гуртки ставили такі інсценізації й п'єси: Й. Лозинського — „Руське весілля”, тодішнього галицького драматурга Рудольфа Моха (1816—1891) Й „Справа в селі Клекотині”, „Терпен - спасен”, „Розпука орендарська”, „Опікунство” і ін.

Ставлено тоді теж перероблені під смак галицької публіки „Наталку Полтавку” — І. Котляревського, що йшло під назвою „Дівка на відданні” і „Москаля чарів-

ника”, що йшов під назвою „Жовніра чарівника”. Ставлено теж „Сватання на Гончарівці” — Квітки Основ'яненка під назвою „Сватання — або жених навіжений”.

В жовтні 1848 року коломийський театральний діяч на відтинку аматорських гуртків о. І. Озаркевич виставив „Дівку на відданню” перед учасниками з'їзду „руських учених” у Львові. Тією виставою започатковано театральні вистави в столиці Галицької України.

Заснування першого професійного театру в Галичині

Щойно на початку 60-их років минулого століття, з ініціативи товариства „Руська Бесіда” у Львові приступлено до здійснення давньої

думки про заснування в Галичині постійного українського професійного театру. Душею тієї справи був один з провідників „Руської Бесіди” й тодішній визначний громадський й політичний діяч — Юліян Лаврівський.

На директора театру запрошено Омеляна Бачинського із Житомира. Він був уродженцем Галичини й був свояком Юліяна Лаврівського. Дня 9 січня 1864 року списано з ним умову, щодо українських вистав в 1864 році. Новонастановлений директор взявся організувати труп, що мала спершу складатися з нефахових молодих людей. Деякі з них більш талановиті мали діставати грошеві винагороди.

Жіночий персонал мав складатися з аматорок. Зобов'язалася їх підібрати сама дружина директора, Теофіля Бачинська.

Перша вистава

В дні 29 березня 1864 року, в залі Народного Дому у Львові в дуже урочистій обстановці відбулась перша вистава новозорганізованого театру. Для тієї першої вистави вибрано „Марусю” — Квітки Основ'яненка, яку О. Голембйовський переробив був на п'єсу. Він уміло використав багатий етнографічно-побутовий матеріал твору і на цьому тлі подав зворушливу історію чистого, вірного кохання Марусі й Василя. Музику до п'єси, що була насичена народно-пісенними мелодіями, скомпонував диригент Житомирського дворянського театру — В. Квятковський.

Ця перша вистава українського галицького театру перемінилась у велике й радісне національне свя-

Омелян Бачинський,
перший директор українського
галицького театру.

то. Свято це почалося торжественною Службою Божою, що її в Успенській (так званій Волоській) церкві відправив крилошанин Михайло Куземський, пізніший Холмський єпископ. Успенська церква була переповнена масою народу. Було багато львівської та замісцевої інтелігенції.

Вже після 7-ої години вечором заля „Народного Дому” була заповнена публікою по береги. Вистава почалась о год. 7.30, коли з'явився на залі цісарський намісник в Галичині граф Менсдорф та більший гурт світських і військових та духовних достойників, що позаймали перші ряди.

Коли завіса піднеслась, на сцені стояв гурт святково прибраних дівчат і хлопців. З посеред них вийшов наперед сцени студент львівського університету Льонгин Бучацький і виголосив пролог, що

його на це свято написав професор львівського університету о. Омелян Огоновський. Автор того прологу ось такими словами характеризував завдання театру:

Най отже буде ся народна сцена
Науці і забаві посвячена!

Най тая Муз святиня сповіщає,
Що нарід руський сили розвиває,
Щоб оказалась слів тих лож сама,
Що в руськім місті русинів нема!

О, доле наша! Окажися нині,
Щоб тут герої наші виступали,
І прадідну історію нам являли,
І істину і справи всі животні,
Всі пісні наші і думки народні.
І станеся, що народу жите
Представить тут богатство все своє:
Так сумну думу, як і сміх сердечний,
а з тим характер русинів конечний...

Кінчився цей пролог подякою для основника театру — Ю. Лаврівського.

Теофіла Бачинська
в ролі „Марусі”, що була виставлена як перша вистава українського галицького театру в березні 1864 р. у Львові.

Вистава „Марусі” пройшла з великим успіхом. Публіка з захопленням виявляла своє вдовolenня і признання гарячими оплесками.

Героїнею вечора була Теофіла Бачинська, що грала ролю Марусі. Ролю Наума грав Омелян Бачинський, ролю Насті грала Контецька, ролю Розмазовського грав Михайло Юрчакевич, ролю цирулика грав Юліян Нижанківський, ролю свата грав Пл. Сероїчковський, ролю Василя грав С. Коблянський.

Історики українського театру кажуть, що початок того театру зроблений виставою „Марусі” був дуже щасливий. Вистава припала до вподоби й поставила українську сцену відразу на високий на ті часи мистецький рівень. Заговорили про український театр не тільки крайові часописи, але й віденська, столична преса.

Що тоді писали про цю виставу

День першої вистави і відкриття театру, тобто день 29 березня 1864 року перетворився на справжнє свято української культури. Заля Народного Дому вмістила лише половину бажаючих бути на виставі. Вистава перевершила всі сподівання публіки. Кореспондент краківської, німецької газети „Кракауер Цайтунг” писав:

„Мушу визнати, що я трохи неспокійно чекав її (тобто вистави). Але я дуже радо помітив свою помилку, коли замість дилетантів побачив артистів, котрі відіграли драму з такою правдою почувань, з таким глибоким зрозумінням своїх ролей і з такою легкістю і виразністю, що публіка була захоплена”.

**Теофіля Романович - Рожанковська
зі своїм чоловіком.**

Найбільший успіх мала Теофіля Бачинська, артистка з Божої ласки, великий сценічний талант, щедро вивінувана природою.

Праця театру в терені

Перший свій театральний сезон театр пробув у Львові. Цей сезон тривав від 29 березня до 21 липня 1864 року та обіймав 22 різноманітні вистави.

З оригінальних українських творів виставлено тоді: „Марусю” та „Сватання на Гончарівці” — Квітки Основ'яненка, „Наталку Полтавку” та „Москаля чарівника” — І. Котляревського, та „Назара Стодолю” — Т. Шевченка, якого виставлено в дні 5 травня 1864 року й це була перша документально підтверджена поява Шевченкової п'єси на українській сцені.

З дрібніших і другорядних українських п'єс ставлено тоді такі як: „Покійник Опанас”, „Бувальщина”, „Кум мірошник” або „Са-

тана в бочці”, „Один подарував, а другий потішив”. Крім того ставлено цілу низку перекладних п'єс.

Після закінчення театального сезону у Львові театр виїхав в терен, відвідуючи лише більші міста Галичини й Буковини такі як Перемишль, Самбір, Станиславів, Коломия, Чернівці й ін.

За той час до репертуару театру увійшли нові п'єси такі як „Щира любов”, „Гаркуша”, „Чумак український”, „Запорожці”, „Чорноморці”, „Ревізор” і „Одружіння” — Гоголя, та такі історичні п'єси як „Настася”, „Ярополк”, „Олег”, „Довбуш” і інші.

Визначні директори і режисери

За час свого довгого існування театр „Руської Бесіди” мав часи високого підйому і глибокого упадку. Часто мінялися його директори і мистецькі керівники та актори.

Іван Біберович,
один з визначних директорів українського галицького театру.

Першим директором українського галицького професійного театру був Омелян Бачинський. Він був директором в роках 1864-67 і другий раз в 1881 році. В часі другого його директорування виставлено перший раз в Галичині „Запорожця за Дунаєм”. Першою жінкою, що її призначено директором українського галицького театру була Теофіля Романович. За час її дирекції театр був високо піднісся.

За часів дирекції І. Біберовича і І. Гриневецького (1882—1889 і 1892) в галицькому театрі були найкращі артисти яких знає історія театру в Галичині а саме, Степан Стефурак, Кость Підвисоцький, В. К. Плошевський, Пясецький, С. Санецький, Кожикевич, а з пань — І. Біберовичева, О. Підвисоцька, Пясецька, Антоніна Танська (пізніша Осиповичева) — і Стефуракова. Пізніше ряди визнатних галицьких сценічних тала-

нів збагатили такі постаті як Катря Рубчакова, Василь Юрчак, Лесь Курбас, Йосип Гірняк, Микола Бенцаль, а зі співаків і співачок такі постаті як Соломія Крушельницька, Фільомена Лопатинська, Іван Рубчак і Василь Коссак.

З дальших директорів, що їх слід згадати були:

Тит Гембіцький (1900), Михайло Губчак (1901—1904), Йосиф Стадник (1906—1913). За дирекції Йосифа Стадника виставлено перший раз на українській галицькій сцені цілий ряд європейських опер таких як „Фавст” — композитора Гуно, „Продана наречена” — Сметани, „Жидівка” — Галеві, „Мадам Батерфляй” — Пуччіні, „Кармен” — Бізе, „Євгеній Онегін” — Чайковського, „Оповідання Гофмана” — Оффенбаха, „Травіята” — Верді, „Сицилійське парубоцтво” — Маскані, „Галька” — Монюшки і з українських опер „Роксоляну” —

Іван Гриневецький,
директор українського галицького театру і визначний режисер.

Йосиф Стадник,
довголітній директор українського галицького театру.

Д. Січинського і „Катерину” — Аркаса.

Останнім передвоєнним директором театру „Руської Бесіди” був Роман Сірецький, талановитий аматор і фанатичний прихильник театру. За його дирекції, мистецьким керівником і режисером те-

атру був український поет і теж великий прихильник і знавець театру — Степан Чарнецький.

Війна, що вибухла в літку 1914 року, заскочила театр „Руської Бесіди” в подільському, повітовому місті Борщеві і він там серед воєнної метушні розпався.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР „БЕСІДИ” ЗА ДИРЕКЦІЇ Р. СІРЕЦЬКОГО.

Стоять в задньому ряді (із ліва доправа): Горак, Шварц (скрипак), Ерб (флетист), Едельманова, А. Бучма, Михайло Коссака (капельник), Сенник-Петрович, О. Чарнецький, М. Курцеба (редактор), музикант (невідомого і мені), О. Ремез, Шмінда (музикант), Мокрицький (музикант).

Другий ряд числячи згори (посередині): Майхер, Лесь Курбас, Р. Сірецький (директор), Катря Рубчакова, Степан Чарнецький (режисер), Г. Литвинівна, Катря Пилипенко, К. Бендалюк, Ленбер (машиніст), Чайковський — „Михась” (реквізитор).

Третій ряд: Е. Кохан Катря Рубчаківна (сестра Рубчака), Кравчук-Петровичева, Трумпусова, Ярина Коссакова (сестра Стадникової, дружина Василя Коссака), Дякова (сестра Рубчакової), Трумпус, Співак (фризієр).

Четвертий ряд: Гречанівський, П. Сорока, Коссакова, Новаковський (Камцьо).

Трохи нижче: Ванда Сорокова, Ол. Комарич-Комаричівна, Леонтовичева, Ганна Юрчакова, Заревичівна.

Сидять із ліва доправа: Василь Юрчак, Альоша Фельдман-Польовий, І. Данчак, І. Рубчак, А. Нижанківський, Василь Коссака (із Сонею Юрчаківною).

Першим кваліфікованим режисером українського галицького театру був Кость Підвисоцький, який перейняв досвід М. Старицького і М. Кропивницького. Він перший поставив на галицькій сцені незабутню п'єсу М. Старицького — „Ой, не ходи Грицю”.

Другим помітним режисером після Підвисоцького був Андрій Мужик-Стечинський, батько Софії Стадникової. А. Стечинський, це був самобутній акторський талант, обдарований до того гарним теноровим голосом. Один рік (1905—1906) режисером театру „Руської Бесіди” був визначний придніпрянський театральний артист Микола Садовський, що в тому часі враз з Марією Заньковецькою побував в Галичині.

Придніпрянські корифеї на галицькій сцені

Корифеї українського театру на Придніпрянщині дали свій вклад теж у розвиток українського галицького театру.

Першим з них, що побував в Галичині і виступав на сцені галицького театру, був Марко Кропивницький. Його (що мав тоді 35 років) запросила до Галичини в 1875 році тодішня директорка галицького театру — Теофіля Романович. Вона доручила йому режисерію опереток.

Перший його виступ був в Тернополі в ролі Хоми Кичатого у Шевченковім „Назарі Стодолі”, та вже слідуєчого дня повторено „Назаря” з Кропивницьким у титуловій ролі. Відтак виступив він ще в „Чорноморцях” в ролі Кабиці, в „Сватанні на Гончарівці” в ролі

Марко Кропивницький

Стецька, а в „Гаркуші” і „Шельменку” в титулових ролях. Вся публіка захоплювалась його грою і співом. Про його виступи в Тернополі згадує у своїх споминах д-р Євген Олесницький.

На початку ХХ століття, в роках 1905—1906 побували в Галичині такі світочі українського придніпрянського театру як Микола Садовський, Марія Заньковецька, Северин Паньківський та капелник Бойченко.

Микола Садовський обняв мистецький провід театру. За час свого побуту він відвідував переважно більші міста такі як Коломия, Станиславів, Стрий, Перемишль, Львів, Тернопіль та інші. Його репертуар складався в більшій частині з творів Карпенка Карого таких як „Мартин Боруля”, „Суєта”, „Сто Тисяч”, „Сава Чалий”, „Бур-

Микола Садовський

лака", „Наймичка", „Без таланна". З інших авторів він ставив: Старицького — „Зимовий вечір", Кухаренка — „Чорноморці", Чірікова — „Жиди", Островського „Хабарник" і п'єси інших авторів.

Після від'їзду М. Садовського з Галичини українська галицька сцена ще довго жила споминами того, що зі собою вніс на неї цей великий артист і режисер. Микола Садовський між іншим показав галичанам, як співати народні пісні.

Не менші заслуги для українського галицького театру має теж Марія Заньковецька, артистка на велитенську міру, як про неї писали галицькі театральні рецензенти. Вона навчила галицьких

артисток як грати жіночі ролі в українських народних п'єсах.

Визнатніші актори передвоєнного театру „Бесіди"

За життя визнатні театральні артисти заживають великої слави. Їх оплескують, обкидують цвітами і нерідко носять на руках. Коли ж вони зійдуть зі сцени через недугу, старість або помруть, про них скоро забувають. Така акторська доля. Відмічуючи 100-річчя українського галицького театру, згадаймо хоч декого з них.

Отож до визнатніших акторів і акторок першого періоду праці українського галицького театру належать: Омелян і Теофіля Бачинські, Павлин Стахурський, Ю. Нижанків-

Марія Заньковецька,
геніяльна театральна артистка.

ківський, Антін Моленцький, М. Юрчакевич, В. Лукасевичівна, М. Контецька, Теофіля Романович-Рожанковська, Іванна Королевич, Марійка Романович-Рожанковська, М. Душинський, Л. Наторський, А. Людкевич, і згадувані вже Степан Стефурак, Кость Підвисоцький, В. К. Плошевський, Пясецький.

Дальше годиться згадати таких як Є. Санецький, Кожикевич, Данилович, Осипович, Тит Гембіцький, Ляковський, Андрій Мужик-Стечинський, К. Радкевичівна, М. Ольшанський, Новицький, Курманович, С. Підвисоцький, Ольховий, А. Вітошинський, Бенза, М. Левицький, Концевич, Гулевич, І. Сероїчковський.

З визнатніших акторок годиться згадати таких як І. Біберовичева, О. Підвисоцька, Антоніна Танська (пізніша Осиповичева), Стефуракова, Р. Контецька і М. Контецька, В. Лукасевичівна, М. Смолинська, Т. Клітовська, А. Богда-

нівна, М. Спринь, С. Якимовичівна, О. Морельовська, В. Закшевська, М. Альтерівна, Чижовська, Олена Гембіцька, О. Підвисоцька.

Найвизнатнішою постаттю на сцені українського галицького театру в тих часах був один з найбільших трагіків на українській сцені а саме Володислав Плошевський. Він між іншим грав знаменито ролю Франца Мора в п'есі Ф. Шіллера „Розбійники” і, як відмічувала тодішня театральна критика, дорівнював своєю грою тодішньому великому німецькому трагікові Александрові Моісі.

В дальшому періоді праці галицького українського театру з'явилися нові акторські сили такі як І. Ляновська, Марія Слободівна (пізніше дружина письменника Антона Крушельницького), С. Янович (батько Леся Курбаса) Ванда Яновичева, Василь Юрчак, один з

Іванна з Коралевичів Біберовичева

В. Плошевський
в ролі Франца Мора в п'есі Ф. Шіллера — „Розбійники”.

ТЕАТР „БЕСІДИ” ПІД ДИРЕКЦІЄЮ Т. ГЕМБІЦЬКОГО

Почавши з заднього ряду стоять зліва доправа: І. Даньчак, М. Поліщукова, В. Юрчак, Ганна Юрчакова, В. Петровичева, В. Сенік-Петрович, В. Кулеруківна, І. Костів, О. Леонтовичева, П. Дяків, М. Сірківна, А. Шеремета, Ю. Твардієвич.

Сидять зліва доправа: П. Поліщук, О. Гембіцька, А. Осиповичева, М. Заячківський (театральний референт „Бесіди”), Т. Гембіцький (директор), Ом. Стечинська, Катря Рубчакова, Ольга Левницька (сестра А. Бучми), О. Шереметова.

В лежачій і сидячій поставі: Михайло Коссак (капельник), І. Рубчак, Йосиф Стадник, І. Григорович, Амброзій Нижанківський.

найбільших коміків на українській сцені, А. Шеремета, Ольга Левицька (сестра А. Бучми), Амброзій Бучма, Катерина Рубчакова, Іван Рубчак, Амброзій Нижанківський, Фільомена Лопатинська, Сенік Петрович з дружиною з дому Кравчуківною, сестрою Фільомени Лопатинської, Василь Коссак з дружиною Яриною, сестрою Стадникової, Йосип Стадник, Софія Стадникова (дочка А. Стечинського), Лесь Курбас, Євген Кохан і його дружина з дому Рубчаківна (сестра І. Рубчака), Петро Сорока з дружиною Вандою, П. Дяків, Антоніна Дякова, сестра Катрі Рубчакової, І. Даньчак, Катря Пилипенко (придніпрянка родом з Та-

ганрога), Олександр Фельдман (Альоша Польовий, жидівського походження, родом з Волині).

Не всіх їх тут згадано, бо немає на це можливості. Більшість з них вже відійшла у вічність. Ті, що залишились в живих, це вже люди похилого віку. Перед одними й другими слід схилити в пошані голови усім тим, що люблять й цінують український татр.

Капельники й музиканти

Згадуючи про директорів, режисерів і акторів не слід забувати про капельників театральних оркестр. Капельниками в українському театрі від зарання його існування були: Ляйбольд-Шмацяжин-

ський (до 1866 р.). Після нього був Черній. В 70-их роках по черзі диригували театальною оркестрою і хорами — Гуневич, (співтворець Вахнянинової опери „Купало”), Айзенбергер і Ляковський. Потім довгі роки був театральним капельником Франц Доліста, а по нім Адам Трумпус.

Від травня 1896 року капельником був Михайло Коссак (брат Катрі Рубчакової). Він був капельником театальної оркестри аж до вибуху світової війни із виїздом 1905 року, коли М. Садовський спровадив був з Києва Бойченка. В часі війни і після неї театральними капельниками були: Ярослав Барнич, А. Баландюк-Поперечний, Краснопера, Гладилевич, Б. Сарамга і ін.

Не збереглись списки музикантів театальної оркестри, тому згадаємо лише декілька з них, а саме Шварца — скрипака, Єрга — флейтиста, Мокрицького і пузоніста Шмінду.

Декоратори

Декораторами для театру „Бесіди” були по черзі, Польман, Корнило Устиянович, А. Яблонський, Влодарський, І. Діль (декоратор львівського міського театру), В. К. Плошевський (згадуваний вже вище великий трагик), С. Томасевич, Лев Горбачевський, Ж. Балък (декоратор львівського міського театру), Іван Майхер, Петро Дяків і після війни Боровик.

Гардеробщики, реkvізитори, фризйери і машиністи

Про гардеробщиків, реkvізиторів, фризйерів, і машиністів історич-

ки театру дуже рідко згадують, а без них ніякий професійний театр, а навіть аматорський театр не міг би існувати. За С. Чарнецьким подаємо для пам'яті три прізвища працівників театру в тих ділянках а саме: машиніст — Ленгер, реkvізитор (той, що завідує театральними реkvізитами тобто такими речами як шаблі, булави, обруси, рушники, посуда і т. п.) — Михась Чайковський і фризйер (той що робить перуки, допасовує їх до роль і характеризує акторів) — Співак.

Дуже важливу ролью сповняє в театрі суфлер. Без доброго суфлера ніякий театр не міг би існувати. На жаль збереглись лише два імена таких суфлерів а саме, Ілля Дячок з передвоєнних часів і Степан Хомик з воєнних і післявоєнних часів.

Драматурги і композитори

Український галицький театр знайшов своїх оригінальних драматургів таких як Іван Франко, О. Барвінський, Григорій Цеглинський, Омелян Огоновський і ін.

Крім них, цілий ряд перекладачів своїми перекладами збагатили репертуар українського галицького театру. З поміж них слід згадати: Ксенофонта Климковича, Остапа Левицького, Івана Франка, Євгена Олесницького. Між перекладачами були й актори як от О. Бачинський і Йосиф Стадник.

Поза драматургами щиро працювали для театального репертуару українського галицького театру й галицькі композитори такі як — М. Вербицький (1815-70), Іван Лаврівський (1822-73), Віктор

Матюк (1852—1912), Порфір Бажанський (1836—1920), Сидір Воробкевич (1838—1903), Наталь Вахнянин (1841—1908), Денис Січинський (1865—1909), Максим Копко (1859—1919), Станислав Людкевич, Ярослав Лопатинський, Ярослав Вінцковський (Ярославенко) й інші.

Театральна бібліотека

Український галицький театр мав дуже цінну театральну бібліотеку, що складалась із понад 600 примірників. Всі ці примірники мали для театального вжитку величезну вартість, бо на них були замітки цілого ряду режисерів між якими були й дуже визначні режисери. Було в театральній бібліотеці теж багато музичних творів, а головню партитур. Вся ця бібліотека враз з іншим театральним майном пропала в подільському повітовому місті Борщеві, де театр захопив вибух першої світової війни. Така доля зустрічала дуже часто різні інші здобутки української культури, почавши ще з татарського лихоліття а скінчивши на недавній пожежі в бібліотеці київської Академії Наук, під час якої пропали надзвичайно цінні архівні речі і книжки.

Кінець старого театру „Бесіди”

Кінець старого театру „Бесіди”, як вже було сказано, був в Борщеві, де його заскочила перша світова війна. Там пропало всеняке, довгими роками збиране театральне майно. Пропали усі костюми, декорації, театральна й музична бібліотеки.

З Борщева актори розбрелись хто до родини, хто до приятелів

чи знайомих. Частина акторів опинилась в Тернополі і там під проводом Леся Курбаса вони зорганізувались в труп, яка в роках 1915-16 давала вистави, що звались „Тернопільські театральні вечори”. У склад того театального гурту, крім Леся Курбаса, входили ще Фільомена Лопатинська, Микола Бенцаль, Теодосія Бенцалева (перша дружина М. Бенцалю), Ганна Юрчакова, Іван Рубчак, Володимир Калинин, Маріян Крушельницький і інші.

Відновлення театру „Бесіди” в часі війни

В часі війни після звільнення Львова від російської окупації, Василь Коссак пробував зорганізувати так званий „Людовий театр”, що згодом прийняв був назву театру „Бесіди”. Крім Василя Коссака і його дружини Ярини виступали ще в тому театрі Костів з дружиною (сестрою Рубчакової), Туся Кренівна, Наталя Левицька, Катря Пацулівна, Марійка Криштальська, Ірена і Лінда Парохоняківни, Михайло Онуфрак, Лесь Гринішак, Осип Прибильський і пізніше Володимир Демчишин.

Коли до Львова повернув із примусової еміграції з Відня радник Альфред Будзиновський, відомий передвоєнний активний театрал, „Українська Бесіда” (як вона тоді вже називалася) передала йому свою концесію, якою досі користувався Василь Коссак. За його дирекції збільшився склад театру, до якого увійшли нові сили такі як Лесь Новіна-Розлуцький, Катря Пилипенко, Катря Козакова, Йосип Гірняк, Іван Попель, Осип Бодак і цілий ряд січових стрільців

Наталка Левицька-Ничка

як от Євген Банах, Луць Лісевич, Степан Волинець, Юрко Танчаковський, Степан Хомик і інші, що згодом творили так званий стрілецький театр.

Коли в 1917 році після звільнення Тернополя з російської окупації, повернули такі старі артисти театру „Бесіди” як Іван Рубчак з дружиною, Бенцаль з дружиною, Альоша Польовий і інші, тоді „Українська Бесіда” передала дирек-

цію театру в руки Катрі Рубчаків.

Під її дирекцією при тихій допомозі команданта Коша УС-Стрільців — отамана д-ра Никифора Гірняка і команданта Збірної Станиці УССтрільців у Львові отамана д-ра Михайла Волошина, цей театр перемінився згодом в Український Стрілецький Театр, що має свою окрему історію.

Український стрілецький театр

Під правно формальним оглядом це був театр „Української Бесіди”, але у своєму мужеському складі він мав майже виключно українських січових стрільців і кількох вояків австрійської армії і кількох „цивілів”.

Цей театр у воєнному часі сповняв дуже важливу культурну роль, бо давав розвагу тисячам українських вояків, що служили в австрійській армії, що переїжджали через Львів чи інші більші міста, де той театр давав вистави і пригнобленому затяжною війною українському населенню.

Крім того той театр обслуговував теж полеві частини, як це було у випадку, коли стрілецький театр виїхав був на вистави до прифронтового тоді міста Калуша. Армією на тому фронті командував генерал Терстіянський, хорват по походженню. Він радо вітав виступи українського стрілецького театру.

Для історії варт пригадати хоч деякі імена артистів і артисток того театру, що збереглись в пам'яті його учасників, що ще живуть.

В першу чергу слід назвати імена старих, фахових акторів таких як Іван Рубчак, Амброзій Нижанківський, Микола Бенцаль, Євген

ГУРТОК АРТИСТІВ СТРІЛЕЦЬКОГО ТЕАТРУ

Сидять зліва направо: Ярослав Гриневич (син письменниці Катрі Гриневичевої), Луць Лісевич, Євген Банах, Степан Волинець, Степан Хомик (суфлер).

Стоять зліва направо: Лесь Новіна-Розлуцький (в шапці), за ним без шапки — Юрко Танчаковський, і далі за порядком — Володимир Демчишин, Йосип Гірняк, Євген Кохан, Ярослав Барнич (капельник стрілецького театру), О. Прибильський.

Іван Рубчак
в стрілецькій однострою.

Кохан (знаменитий актор і режисер), Василь Коссака, Петро Сорока, Н. Горак. Всі вони були зареєстровані в рядах УССтрільців.

З молодшої стрілецької братії були в тому театрі: Йосип Гірняк, Лесь Новіна - Розлуцький, Ярослав Барнич, (талановитий диригент і композитор), Волод. Демчишин, Лесь Гринішак, Євген Банах, Фуно Волинець (з Перемишля) — соліст, Степан Волинець зі Львова, (автор цих стрічок), Луць Лісевич (актор, балетмайстер і дуже добрий перукар), Степан Хомик (знаменитий суфлер), Осип Прибильський, Ярослав Гриневич, Юрко Танчаковський, Н. Мельник (якого стрільці називали „Єзус”, бо в часі карпатських боїв він ходив все з довгезною палицею вищою за нього, так як біблійні пастирі).

З вояків, що служили в австрійській армії, слід згадати поручника

Ярослав Барнич,
капельник стрілецького театру.

д-ра Григорія Ничку і хорунжого Михайла Онуфрака (не пригадується чи цей останній служив при УССтрільцях). Обидва вони були тяжко ранені на фронті і один з

Поручник Григорій Ничка,
член стрілецького театру.

ГУРТОК УССТРІЛЬЦІВ — АРТИСТІВ СТІЛЕЦЬКОГО ТЕАТРУ.

Вгорі зліва направо стоять: Я. Гриневич, Л. Новіна-Розлуцький, Е. Банах, Е. Кохан, Ю. Танчаковський.
Від гори до долу сидять: Й. Гіряк, Л. Лісевич, С. Хомик, С. Волинець, на самій долині з лірою В. Демчишин.

них (д-р Ничка) виконував тоді у Львові запальну службу, а М. Онуфрак, був на довгій виздоровній відпустці.

З так званих цивілів були в тому театрі Альоша Польовий, оперовий співак, родом з Волині, Іван Попель (знаменитий бас), Осип Бодак (добрий тенор) і студент ветеринарії Бокало, добрий хорист-бас.

Між артистками того стрілецького театру були такі передвоєнні театральні артистки: Катря Рубчакова, Антоніна Осиповичева, Катря Пилипенко, Наталка Левицька,

Ольга Левицька (з дому Бучмівна, сестра Амброзія Бучми), Ярина Коссакова, Ванда Сорокова, Катерина Коханова (сестра Рубчака), Антоніна Дякова (сестра Рубчакової), Якимова (дружина усусуса Якимова з дому Качмариківна, колись добра оперова співачка).

З тодішнього жіночого театального молодняку в стрілецькому театрі, слід назвати Катрю Козакову-Вірленську, що зразу вибилась на першорядну артистку (три сестри Парахоняківни, Ірена, що згодом вийшла заміж за Л. Лісевича, Лінда і Туся), Уляна Бале-

Катря Пилипенко,
визначна артистка і співачка
в ролі „Кармен”.

вичева, (знаменитий альт), дві сестри Купчинські, дочки театрал Тадея Купчинського. Одна з них вийшла згодом заміж за поета Сказинського, який виїхав був в Україну і там його більшовики розстріляли.

Після того, як Кіш і Вишкіл як теж більшість складу Збірної Станиці УССтрільців у Львові виїхали весною 1918 року в Україну і були розташовані в околицях міста Єлисавету, де постоем стояла полева формація УССтрільців, стрілецький театр у старому складі перестав існувати. З його решток, що залишились у Львові (залишились майже самі артистки) тво-

риться літом 1918 року під адміністраційним проводом молодого Гаврисевича так званий „Український Ювілейний Театр”, якого концесією диспонував радник Альфред Будзиновський. Літом 1918 року цей театр виїхав до Чернівців, де поповнився місцевими акторами такими як Терлецький, Балевиц і кількома аматорами. Цей театр давав свої вистави в міському черновецькому театрі а згодом давав вистави у Вижниці і Снятині, де його захопив Листопадовий переворот. Зі Снятина цей театр переїхав до Станиславова, де грав постійно у великій театральній залі Монюшка аж до часу відвороту Української Галицької Армії за Збруч. За Збручем продовжував він свою працю як театр тієї армії. В трикутнику смерті багато артистів того театру загинули, між ними й Катря Рубчакова та Лесь Новіна-Розлуцький.

Катря Козак-Вірленська

ЗНИМКА ГРУПИ АРТИСТІВ „УКРАЇНСЬКОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ТЕАТРУ“ ЗІ ЛЬВОВА ЗРОБЛЕНА ЛІТОМ 1921 Р. В НЕМИРОВІ

Сидять зліва направо: М. Бенцаль з дружиною Оленою, Наталя Левицька-Ничка, за нею в клячучій поставі артист Н. Левицький, Н. Попович, адміністратор (в заступстві д-ра Г. Нички), Н. Краснопера — тенор-соліст.

Стоять зліва направо: Степан Волінець, тодішній член того театру, проф. Кипріяні і його брат, що гостили театр в Немірові, і на самому краю А. Баландюк-Поперечний — диригент театральної оркестри і хору.

Остання дія театру „Бесіди“

По війні рештка акторів старого театру, що повернули до Львова, враз з новими акторами пробували відновити театр „Української Бесіди“.

В 1920 році повстає у Львові під фірмою „Української Бесіди“ так званий „Незалежний Театр“. Його режисером був Микола Бенцаль, а адміністратором д-р Григорій Ничка. Праця того театру виповнила прогалину в театральній справі до приїзду до Львова

Олена Бенцалева

осінню 1921 р. Олександра Загарова, який відкриває нову світлу карту в історії театру „Бесіди”. Театр „Бесіди” під мистецьким проводом О. Загарова і Й. Стадника твориться на базі скромних кадрів „Незалежного Театру”. Про вистави театру під керівництвом О. Загарова і Й. Стадника Львівський театральний журнал „Театральне мистецтво” з 15 квітня 1922 року подає, що: „У львівському театрі „Української Бесіди” за час з 20 жовтня 1921 року по 10 квітня ц. р. (тобто 1922 р. — замітка наша) виставлено такі опери: „Барон циганів” І. Штравса — 6 раз, „Циганська любов” Ф. Легара — 6 раз, „Галька” Монюшка — 6 раз, „Продана наречена”, комічна опера Ф. Сметани — 3 рази, „Пан Сотник” Козаченка — 2 рази, „Катерина” М. Аркаса — 4 рази, „Запорожець за Дунаєм” Гулака Артемовського — 3 рази, „Наталка Полтавка” І. Котлярев-

ського — 1 раз, „Ноктюрн” М. Лисенка — 2 рази.

В головних ролях виступали артисти: І. Туркевичівна, С. Стадникова, М. Гребінецька, Л. Парахоняківна, О. Бенцалева, О. Голіцинська, І. Рубчак, Т. Бесарабів, А. Гаек, М. Бенцаль, М. Крушельницький, П. Сорока, І. Даньчак”.

Олександр Загаров, це визначний актор і режисер, вихованець славного реформатора російського театру — К. Станіславського. Найбільше значення Загарова, як казали театральні критики того часу, було в його режисерії. Своєю постановкою таких творів, як Винниченка „Гріх”, „Закон”, Мольєра — „Тартіф”, Гавптмана — „Візник Геншель”, Ібсена „Примари” Енгля — „В пристані”. Загаров зацікавив не лише українські кола у Львові.

Прикрашувала ті п'єси своєю грою талановита артистка Марія Морська — дружина О. Загарова.

Олександр Загаров,
визначний актор і режисер.

Марія Морська,
дружина О. Загарова, визначна
театральна артистка.

Олена Голіцинська,
в ролі Юм-Юм в оперетці
„Мікадо”.

О. Загаров виховав теж й підтягнув нові кадри українських акторів між якими були такі як О. Голіцинська, Наталя Левицька, Маріян Крушельницький і Володимир Блавацький. Загаров перший вивів у нас на сцену Шекспіра поставивши його драму „Отелло”, що відкрило шлях до постановки Шекспірового „Гамлета” в 1943 році на сцені Львівського міського театру, що слід вважати вершиною мистецьких осягів українського галицького театру на рідних землях.

По від’їзді Загарова зі Львова на Закарпаття, старий театр „Української Бесіди” перестав існувати. Творяться нові театри, які мають свою окрему історію.

Наслідники тетару „Бесіди”

Отож наслідницею „Української Бесіди” як опікунки українського театру зробилася кооператива „Український Театр”, що вела, а радше опікувалася „Театром ім.

Тобілевича, в якому мистецький провід спочивав спочатку в руках Йосифа Стадника, а згодом його директором став Микола Бенцаль. Крім того театру намножилася ціла громада приватних театральних труп і в Галичині і на Волині таких як театр ім. М. Старицького, театр Когутяка, театр Карабіневича, театр „Веселка”, театр „Заграва”, театр „Відродження” і інші.

Із безлічі отих мандрівних труп вибилися були на передові місця „Театр ім. Тобілевича” під управою М. Бенцалю і Театр „Заграва” під керівництвом талановитого актора і режисера Володимира Блавацького (правдиве прізвище Трач).

Щойно в часі другої світової війни Львів знову став центром театального життя, бо тут докружи В. Блавацького, який очолював Львівський міський опер-

Володимир Блавацький
в ролі „Гамлета”.

Теофіля Бачинська,
визначна артистка.

ний театр, згуртувались тодішні найкращі акторські сили між ними старий березілець Йосип Гірняк. Мимо своєї назви оперного театру, той театр плекав крім опери ще й оперету, драму і самостійний балет.

Той театр дав цілий ряд культурних вистав таких як „Мина Мазайло” — М. Куліша, „Камяний господар” — Л. Українки, „Ревізор” — М. Гоголя, „Самодури” і „Хитра вдовичка” — Гольдоні, „Скупар” — Мольєра, „Тріумф прокурора Дальського” — К. Гупала, „На полі крові” — Л. Українки та ін.

Завершенням праці драматичного сектора Львівського оперного театру була перша на українській сцені вистава Шекспірового „Гамлета” в постановці Йосипа Гірняка і з Володимиром Блавацьким у титульній ролі.

Кость Підвисоцький,
визначний актор.

Доля замітніших українських акторів

Життєвий шлях українських акторів не був встелений рожами, а їхня доля дуже часто була незавидна. Згадаємо про долю декількох замітніших з них.

Теофіля Бачинська, що довгі роки була окрасою української сцени, на старші літа зійшла зі сцени і померла в нужді в Самборі 1904 р.

Омелян Бачинський, перший директор українського галицького професійного театру і визначний актор в старших роках, зійшов зі сцени, вступив на службу до австрійської дирекції скарбу в Самборі де й помер цілковито забутий в 1906 році.

Іван Гриневецький, директор театру, визначний актор і режисер, помер від апоплексії в Перемишлі 12 січня 1889 року. Укра-

їнська перемиська громада справила йому величавий похорон.

Кость Підвисоцький, талановитий актор, але неспокійний дух і вічний бурлака, після 28-річної праці в театрі, опинився на ласкавому хлібі у пароха села Річки о. Олександра Сабата. При кінці життя дістав від „Руської Бесіди” 100 австрійських корон допомоги і за ті гроші заложив собі крамничку в селі Медусі недалеко Гелича, де й помер 12 червня.

Володимир Казимир Плошевський, один з найбільших артистів української сцени, був з роду спокійної вдачі, лагідний і все задуманий. Виснажений сценічною працею, збожеволів на сцені під час вистави „Розбійників” Ф. Шіллера в Станиславові. Його перевезено до лікарні для умово хворих у Кульпаркові коло Львова, де він і помер 29 січня 1892 року. Похоронений на старому Стрийському кладовищі у Львові,

В. Плошевський,
один з найбільших трагіків
на українській сцені.

Андрій Мужик-Стечинський,
визначний артист, батько Софії
Стадникової.

що тепер перемінене на публічний парк і слід по його могилі загинув.

Степан Янович (справжнє прізвище Курбас — батько Леся Курбаса), талановитий актор і режисер. З під його руки вийшли такі актори як Іван Рубчак, Катря Рубчакова, Василь Коссак, Йосиф Стадник й інші з того покоління акторів. В наслідок перевантаження працею він важко занедужав на нерви. Ця недуга передчасно загнала його в могилу, подібно як В. Плошевського. Помер у домі свого батька, що був парохом у Скалаті.

Андрій Мужик-Стечинський втік був в 1866 році з 6-ї класи гімназії до театру. Був поставним і вродливим хлопцем. Мав гарний теноровий голос. Був талановитим актором і добрим режисером. На українській сцені пробув 30 років й на сцені помер, коли на пробі п'єси „Хата за селом” в Зо-

Антоніна Осиповичева

лочеві звалився на землю і помер на удар серця. Було це 5 квітня 1896 р. Похоронений в Золочеві.

Антоніна Осиповичева (дівооче прізвище Скршіван, чешка з роду). Народилась в Празі 1855 р. На українську сцену вступила під прибраним прізвищем Танської в 1882 році і пробула на тій сцені коло 40 років. Була окрасою й гордістю української сцени. За молодих літ мала дуже гарний голос. Грала у всіх народних п'єсах, співала у всіх оперетках. З роками перейшла на ролі старших жінок. В часі її 30-літнього ювілею сценічної праці, велика співачка Соломія Крушельницька піднесла їй срібний вінок.

Померла в цілковитому забутті в соняшний листопадовий ранок 1926 року при вулиці св. Петра у Львові. Похоронена на Личаківському кладовищі.

Василь Юрчак, один з найбільших артистів української галицької сцени. Народився в Ска-

Соломія Крушельницька

лі над Збручем в 1876 р. До театру вступив в 1897 р. Театральні критики вважали його серйозним, глибоким, народним драматичним таланом. Він був типом актора з Божою іскрою в грудях. Помер від сухіт у Тереховлі в 1914 році, де й похоронений.

Василь Юрчак

Катря Рубчакова народилась в 1880 році в Чорткові, Галичина, в талановитій родині Косаків. За оцінкою театральних критиків була вона найбільшою артисткою української галицької сцени. Вона була остоею, окрасою й душею українського галицького театру.

До театру вступила в осени 1896 р. На вершини сценічної гри вибилась тяжкою працею над собою. Мала вроджений сценічний талант, та глибоку мистецьку інтуїцію. Несла на собі весь репертуар українського театру в Галичині. Її біографи кажуть, що за час своєї довголітньої праці на українській сцені грала більш сотки роль і грала їх з глибоким відчуттям і великим захопленням. Була вивінувана природою чудовим ліричним голосом і співала майже у всіх операх, які ставив український галицький театр.

Катря Рубчакова
в ролі „Гальки” в однойменній опері.

Катерина Рубчакова в ролі „Марусі” (остання ява з „Не ходи Грицю”).
Сеник-Петрович — „Гриць”, В. Юрчак — „Хома”.

Померла Катря Рубчакова тихо і в забутті 22 листопада 1919 року на Зазбручанському Поділлі в селі Зінківцях коло Камянця Подільського в молодому віці, бо на 39 році життя. Там вона й похована і могила її в повному забутті.

Не маємо можливості, з огляду на невеликі розміри цього історичного нарису, подати силуетки усіх визнатніших діячів і діячок української галицької сцени, однак не можна поминути таких постатей як Іван Рубчак, що був знаменитим і незабутнім виконавцем таких ролей як Іван Карась в „Запорожці за Дунаєм”, Кабиця в „Чорноморцях”, Кальман Жупан в „Бароні циганським”, не говорячи вже про виконувannya ним басових партій Мефіста у „Фавсті”, чи кардинала в „Жидівці”.

Не можна не згадати Софії Стадникової, дочки Андрія Стечинського, незабутньої викона-

Іван Рубчак,
визначний актор і співак українського галицького театру.

Йосиф Гірняк,
визначний актор і режисер.

виці таких ролей, як Маруся Богуславка в однойменній п'єсі, „Гандзя” в однойменній п'єсі, чи Сафі в „Бароні циганським”.

Не можна не згадати Йосифа Стадника, довголітнього директора театру „Бесіди”, доброго режисера і невтомного перекладача чужомовних п'єс для українського театру.

Між ними слід теж окремо згадати наймолодшого з них, а саме Миколу Бенцалю, якого акторський талант розвинувся і заблистів в цілій ширині щойно під час війни й по війні.

Окрема згадка належить тим театральним артистам, уродженцям Галичини, що перші свої кроки ставили на галицькій українській сцені, але їхній акторський талант розвинувся і заблистів щойно на придніпрянських сценах. До них належать: Лесь Курбас, Амбросій Бучма і Ма-

Амброзій Бучма

р і я н Крушельницький (два останні належать вже до категорії советських українських акторів, що без застережень визнали советський режим, належали до комуністичної партії і були підпорою советського режиму), і Йосипа Гірняка, якого талан розвинувся під керівництвом вмілої руки Леся Курбаса і який скоро заблистів як талановитий актор і здібний режисер.

Вкінці слід згадати одного з найвизнатніших акторів молодшого покоління, а саме Володимира Блавацького, що вийшов частинно зі школи Леся Курбаса а частинно зі школи Олександра Загарова. Побувавши короткий час на Придніпрянщині, він повернув на дошки української галицької сцени й працював для розвитку українського галицького театру.

ТЕАТРАЛЬНА СПРАВА В КАНАДІ

Українські переселенці привезли з собою з рідного краю крім інших духових цінностей теж й любов до української сцени. Як тільки вони сяк так загосподарились, почали думати про організацію аматорських вистав.

Початки аматорських вистав занотовано у Вінніпегу ще в 1904 році, коли до того міста прибув молодий студент коломийської гімназії Іван Антонюк і замешкав в хаті свого краяна Кирила Геніка. Він зорганізував гурт аматорів, підготував його й той гурт відіграв „Сватання на Гончарівці”. Ця чи не перша українська театральна вистава на терені Канади відбулась мабуть в хаті К. Геніка. Точних відомостей про це не маємо.

Леся Курбас

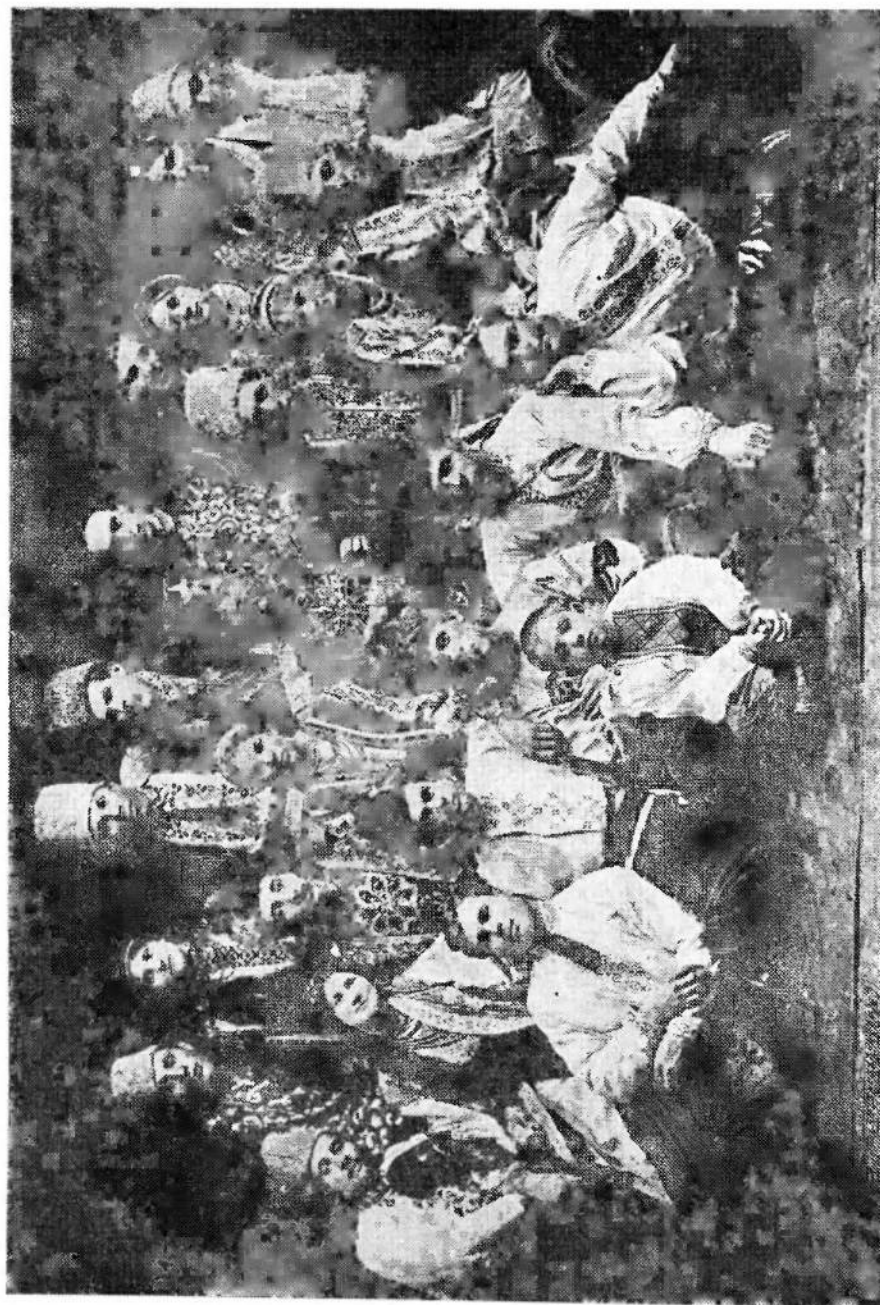
В половині жовтня 1909 року аматорський гурток зложений з фермерської молоді з околиць містечка Ст. Норберт і підготований тодішнім учителем в тій околиці, пізнішим українським православним священиком Василем Кудриком, відіграв у Вінніпегу „Украдене щастя” Івана Франка. (Дехто з

сучасників каже, що цю виставу підготував і виставив С. Ковбель).

Ця вистава відбулась в соціалістичній галі, що знаходилась тоді на розі вулиць Манітоба і Паверс. Глядачів було всього 40 осіб, а вступ коштував 40 центів.

Це дало поштовх до організації аматорських гуртків при цер-

квах і в 1911 році ці гуртки почали вже винаймати для своїх вистав жидівську галю так званого „Квінс театру”. І так „Товариство ім. Марії Заньковецької” було зорганізоване при так званій „Великій церкві” св. Миколая при вул. Мек-Грегор, а „Товариство ім. І. Котляревського” при так званій „Малій

ПРОСВІТНО-ДРАМАТИЧНЕ ТОВАРИСТВО „БОЯН” У ВІННПЕГУ В 1913 Р.

Горішній ряд, зліва направо: Е. Кракалія, Марія Боянівська, С. Басістий, І. Горіненко, С. Фодчук, І. Луговий, Доця Проскурняк, К. Слюзар, Н. Вагнер.

Середній ряд, сидять зліва направо: О. Боянівський, А. Кирилюк, І. Слюзар, Н. Ферлей, С. Ковбель, І. Грибик, А. Паньків, К. Паньків:

Долішній ряд, сидять зліва направо: Гр. Блок, В. Купченко, В. Бабій, Боднар, Білінський, А. Ковбель.

церкві” св. Володимира й Ольги при тій самій вулиці.

Одиноке Товариство „Боян” було, так би мовити, світським товариством. Одначе згодом і всі інші театральні гурти і товариства усамостійнилися і стали світськими.

Оживлення театральної справи

Театральна справа оживилась у Вінніпегу як з'явилися такі театральні діячі як С. Ковбель, В. Казанівський, І. Трач, О. Боянівський, Марія Боянівська, Маруся Угринюк, Ілля Мандзюк, Максим Пасічник і інші, що їх можна сьогодні назвати піонерами театральної справи в Канаді. Оживилась вона теж й тому, що за неї взялись такі товариства, як товариство „Боян”, „Товариство ім. Заньковецької” і Т-во ім. Котляревського.

В 1913 році товариство „Боян” виставило в залі театру „Гранд опера” такі п'єси як „Невольник” — М. Кропивницького і „Назар Стодоля” — Т. Шевченка. З'явилися і оригінальні, написані вже в Канаді п'єси такі як „Дівочі мрії” і „Ляхотатари” що їх автором був С. Ковбель.

В суботу 16 лютого 1918 року товариство „Боян” виставило в залі Гранд опера оперету Кухаренка-Лисенка „Чорноморці”.

В 1921 році побудовано в Вінніпегу перші українські театральні залі. Були це залі „Інституту Просвіти”, Товариства „Просвіти” і „Товариства ім. Шевченка” на передмісті Вінніпегу Бруклендс.

Театральної залі Робітничого Дому при вулиці Причард українські аматорські гуртки не могли вживати, бо большевицька управа

того Дому цензурувала п'єси, які там ставлено і все, що їм не подобалось, вони з п'єси скреслювали. В п'єсах ставлених в тому Робітничому Домі не сміло бути нічого протимосковського.

Репертуар драматичних гуртків у Вінніпегу

Репертуар аматорських гуртків при різних товариствах у Вінніпегу постійно поширювався. Після „Чорноморців” пішли такі вистави як „Запорожець за Дунаєм” (виставлено перший раз в Канаді 12 травня 1917 р.), „Перехитрили” — М. Кропивницького, „Ходачкова шляхта” — Гр. Цеглинського, „Дай серцю волю, заведе в неволю”.

В оперетах і в опері виступали в провідних ролях такі виконавці

Василь Казанівський,
канадійський театральний діяч
і режисер.

як С. Ковбель, Осип Боянівський, Юрко Геник, пані Марія Боянівська, пані Слюзарева, пані М. Вергунова і пані Є. Павлюкевич.

„Товариство ім. Заньковецької” виставило в тих часах такі п'єси як комедію Г. Грушівського — „Розбиті надії”, „Душогуби”, оперету „Підгіряни”, „Катерина мужичка”, Льва Толстого — „Сила темряви”, Колесниченка — „Воскресіння”, „Вічна пісня”.

Товариство ім. І. Котляревського виставило такі п'єси як „Верховинці”, Чірікова, „Євреї”, М. Кропивницького, „Титарівна”, „Лиха іскра поле спалить і сама щезне”, Тобілевича.

Товариство „Бандурист” при Інституті Просвіти давало такі вистави як „Маруся Богуславка”, „Невольник”, „Вій” та інші п'єси. Режисерами в тому Товаристві були спочатку п. В. Балешта, Байдак, а вкінці довший час працював як режисер п. Остапчук.

Товариство ім. Шевченка на Вінніпегському передмісті Бруклендс при допомозі вінніпегських товариств виставило в „Квінс театрі” такі п'єси як „Зайдиголова”, „Лимерівна, та „Лісова квітка”. Дохід з тих вистав пішов на „Рідну школу”, яку це товариство утримувало.

Об'єднані драматично - співацькі товариства давали в новій залі „Інституту Просвіти” такі вистави як „Павло Полуботок”, С. Черкасенка — „Про що тирса шелестіла”, Винниченка — „Чорна пантера й білий медвідь”, Й. Штравса — „Барон циганів”, інсценізацію „Мотрі” — Л. Лепкого, „Недоспівана пісня”, „Марусю Богуславку”,

Максим Пасічняк,
канадський театральний діяч
і диригент.

інсценізацію „Миколи Джері” — Нечуя-Левицького, що її зробив В. Казанівський, інсценізацію „В неділю рано зілля копала” — О. Кобилянської.

Крім названих вже п'єс слід згадати ще такі п'єси як „Ой не ходи Грицю”, „Наталка Полтавка” і „Наймичка”, що їх виставило т-во „Боян”, „Ясні зорі”, „Хмара”, „Ку-ма Марта”, що їх виставило „Товариство ім. Заньковецької” і „Циганку Азу”, „Вихрестку”, „Купала” та „Думу про Нечая” що їх виставило Товариство ім. Котляревського. Взагалі ж найкраще виведеними виставами в тих часах були: „Маруся Богуславка”, „Запорожець за Дунаєм”, „Ой не ходи Грицю”, „Між двох сил” та „Чорна Пантера і Білий Медвідь” — Винниченка, „Кол Нідра — Пісня Ізраїля”, „Ревізор”, „Ясні Зорі”, „На-

зар Стодоля” — з „Вечерницями” — Ніщинського, „Барон циганів”, „Ноктюрн”, „Лебедин”, „Павло Полуботок”.

Театральні діячі

З вдячністю повинні ми згадувати тодішніх театральних діячів, що жертвенно та з великим замишуванням працювали тоді у Вінніпегу для українського театального мистецтва. З мужчин були це такі: В. Казанівський, О. Боянівський, Максим Пасічняк (диригент), С. Ковбель, Юрко Генік, Іван Трач, Матвій Попович, Яків Самотілка, Іван Слюзар, Василь Білинський, П. Юндак, Іван Дорочинський, Теодор Федик, Михайло Губіцький, Іван Григораш, В. Брилинський, Н. В. Бачинський, В. Кухта, Р. Дудар, Григ. Угринюк, В. Бугарешта, А. Блонський, А. Буряник.

Крім М. Пасічняка диригентами в тих піонерських для театальної справи в Канаді часах були ще — Петро Юндак, проф. Є. Турула, о. Юрій Цукорник, В. Свистун, др. П. Маценко.

З пань діяльними на українській сцені в тому часі були такі: Маруся Угринюк, обдарована сценічним талантом, тодішня театральна критика називала її „Зіркою української сцени”, Марія Боянівська, (обдарована гарним сопрановим голосом, співала сольові оперові партії такі як Одарки в „Запорожцю”, мала теж драматичний талан), Слюзарева, Анна Янішевська, Е. Павлюкевичева, М. Вергунова, Поповичева, Н. Гречко, панна К. Владика. М. Чернявська, Ольга Павлова.

Драматичні гуртки поза Вінніпегом

Процвітали драматичні гуртки й поза Вінніпегом. У своїх споми-

Марія Боянівська
в ролі Одарки в опері „Запорожець за Дунаєм”.

нах Петро Зварич пише, що у Вегревил, Алберта, драматичні гуртки були дуже діяльні так перед першою світовою війною як зараз після неї. За 20 років відіграно там понад 60 представлень тобто пересічно по три представлення річно.

Були драматичні гуртки і в Торонті. Драматичний гурток при Українським Народнім Домі від 1926 р. до 1946-го року відіграв 457 представлень, тобто пересічно по 22 представлення річно.

Були теж драматичні гуртки в інших місцевостях, але на жаль трудно сьогодні зібрати відомості про їх працю. До століття Канади усі товариства, що при них працювали драматичні гуртки, повинні б подати в пресі на основі своїх старих протсколів подрібні дані про їхню працю. Нашим завданням було дати лише загальний образ театальної справи в Канаді у звязку

з відмічуванням 100-річчя українського галицького театру.

Упадок і відродження театральної справи в Канаді

З поширенням звукового фільму а згодом з поширенням телебачення, театральна справа в Канаді підупала як підупала вона зрештою в цілому цивілізованому світі.

Аматорські гуртки жевріють ще тут і там серед молодечих організацій. Останнім часом є спроба заснувати у Вінніпегу постійний, ос-

нований на професійній засаді український театр. Піднявся цього шляхотного завдання гурт любителів української сцени під проводом п. Я. Семчишина. Цей театр дав до 1964 року вже чотири успішні вистави у міському Плейгавзі у Вінніпегу, а саме — оперу М. Лисенка — „Ноктюрн”, народну п'єсу М. Старицького — „Ой, не ходи Грицю”, І. Котляревського (музика М. Лисенка) — „Наталку Полтавку” і оперу С. Гулака-Артемовського „Запорожець за Дунаєм”.

Василь Пазовський

Дума про Івана Безрідного

(Заспів)

*О, Галицька Земле свята, споконвіку багрова!
Закляла Ти серце і душу мою в гужині.
І стала ріднійша як мати; і стала гудова
Як молодість, що вже не верне ніколи мені.*

*Невже мені Тебе, Нене, озима не взріти?
Ні думами здумати тугу у марнім золі?
А жити — не жити, скитальцем ридати і скніти
Проклятим до віку — і впасти в нерідній землі!?*

*Що дня цілим серцем до Тебе я шлюся, молюся
Хилюся на кожну грудку скривавлених піль
Цілую устами святу... А мислями бюся
В темницю і, плагуги, гую, як плаге Твій біль...*

О, Галицька Земле свята, споконвіку багрова!

*У сні Тебе базу — у сонці красою облигу,
Як базив в Жулигах дитиною в раю Твій жар:
У золоті збіжа, а в різки блакитні повиту —
На горах сон синій в низу грають маки як жар:*

*Була ж бо Ти красна дівчина, а стала тополя,
Ждуги козака з України, куди він пійшов...
Пійшов тай загинув, Ти гнешся від вітру край поля,
А поле — як море, філює, гєрвоне як кров!*

*Найкраще, що маю, у пісню складаю орлину
І клигу до гину і мегу в огонь з моїх дум —
А гей воскресу я живло на велику годину...
Гей вдарю в дзвін слави довігної смерти на глум.*

О, Галицька Земле свята, споконвіку багрова!

*Де пісню позати огненну, що дуца від смерти?
Крижить в небо Дух наш з розгоном архангельських крил:
Не вмерти роздертим на гверти — вал смерти відперти!
В Загірю я гую гук труб з тисяглітних могил...*

*Встає Ярослав Осмомисл; — що підпер сині гори
Карпати полками з заліза, Дунай затворив;
Метав бремена на султани крізь облаки в море —
А нині зове дзвоном слави свій Гализ на зрив...*

О, Галицька Земле свята, споконвіку багрова!

*Встають королі: Твій Данило і внук його Юрій; —
З Холму до Київських стін
В обороні Європи відперли вони вал жовтої бурі...
Сьогодні — багрові стовпи серед сонних руїн!*

*Встає Лев зо стін Льва з Високого замку в сузір'я; —
Що з гір заорав Закарпаття Дажбожим огнем,
Межем загородив і золотом засіяв Загір'я...
Аж гнеть срібним ключем гір до сонця отворить терем.*

*Веде всіх Великий Роман; — що здвиг з корня державу
Від моря до моря, буй-крила на схід розпостер,
В тіяру верг мез — бо світ заходу вбгала в темряву, —
А тепер бє змія Веремія, що землю роздер...*

О, Галицька Земле свята, споконвіку багрова!

*Стоять коло мене князі в срібну зброю закуті
В шеломах зі золота з львом на зерлених щитах —
Я ж плазуги, пісню пишу на перламуті
Пурпурою всім поколінням в огненних словах.*

*Диктують князі — я жаріюсь, громами кидаю, —
Що я одержимий їх духом, умілець краси,
Отворю уста, — то все мушу кризати з одгаю:
О, Галицька Земле багрова, а деж Ти еси?!*

*Хіба не живеш Ти кохана на віки у грудях народу,
Що кров князя Льва погув в жилах тепер в боротьбі!?
Мав імя: Івана без долі, Івана без роду,
А виборів кровю і кістками безсмертя Тобі...*

О, Галицька Земле свята, споконвіку багрова!

*Він знов впав у бою з ордою ударений в тімя
Із заду — а славу кроваву взяв „добрий” сусід, —
Та внуком Дажбога воскрес, в сонці взрів своє ім'я
І славу й державу, обкраданий з них п'ятьсот літ.*

*Сусід вкрав корону, а кости князів верг до Сяну
І збурих всі замки старинної велигі в нас —
Та пам'ятник той, що поставлю над Сяном Івану
Не знищить кулак, ні язик, ні гармати, ні газ!*

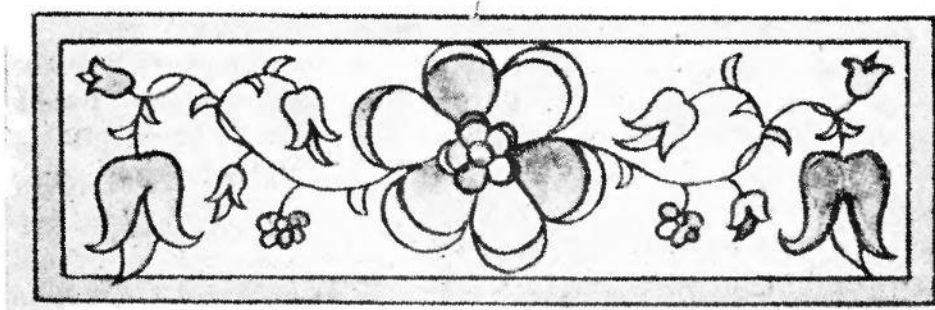
*Як Дажбог ударить: дванадцять! — Іван встане валом
Зубгастим і гострим на злогин змієвих голов —
Змолотить всі гори, до дна збурих море провалом
Вулькану, де лявою вибухне кров, Твоя кров...*

О, Галицька Земле свята, споконвіку багрова!

*Із духа Івана зросте Україна соборна,
А з крові в державі розквітне вселюдська краса —
Безкрая як світ, неосяжна, як дух непоборна
Як вігність, а сильна як смертна коса...*

О, Галицька Земле свята!

У квітні, 1923.

Шевченківські Дні у Вінніпегу

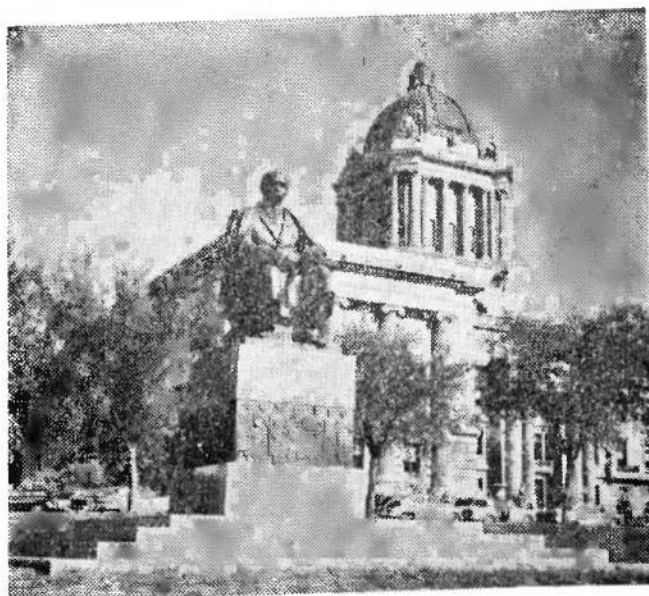
Шевченківські дні у Вінніпегу, під час яких відмічено 150-річчя з дня народження Тараса Шевченка, пройшли гідно.

Мейор міста Вінніпегу окремою проклямацією, підписаною в середу 2-го вересня, проголосив дні 5, 6 і 7 вересня Шевченківськими Днями.

Головні вулиці міста, Мейн і Портедж, були прикрашені канадійськими і українськими прапорами. Українські книгарні у своїх виставових вікнах влаштували виставки Шевченківських видань.

ПАН-АМЕРИКАНСЬКА УКРАЇНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ

У зв'язку з Шевченківськими Днями в Вінніпегу, відбулася в п'ятницю 4-го вересня, в домі президента ПАУК о. д-ра В. Кушніра, 7-ма сесія Пан-Американської Української Конференції, яка була в цілості присвячена справі підготовки до скликання Світового Конгресу Вільних Українців, тобто тих українців, що живуть в країнах вільного світу. На цій сесії були подані звіти про працю, що її проробила Програмова Комісія у Він-

Пам'ятник Тарасові Шевченкові на площі перед Манітобським Парляментом.

ніпегу і Організаційна Комісія в З'єдинених Державах.

У висліді нарад на цій сесії узгіднено комунікат ПАУК, зміст якого нижче подається. Для пригадки слід сказати, що Пан-Американська Українська Конференція складається з Комітету Українців Канади, Українського Конгресового Комітету в З'єдинених Державах Америки і з подібних українських об'єднань у Південній Америці.

ЗМІСТ КОМУНІКАТУ:

VII Сесія ПАУК для обміркування звітів Підготовчого Комітету в справі скликання Світового Конгресу Вільних Українців відбулася в днях 4 і 5 вересня 1964 року у Вінніпегу, Канада.

В нарадах взяли участь представники з Канади: Впр. о. Монс. Василь Кушнір, ред. І. Г. Сирник, п. Іван Іванчук, інж. В. Коссар, і дир. Володимир Кохан; із ЗДА пп. Йосиф Лисогір, Ігнат Білінський і Василь Мудрий, та з Венесуелі інж. Венедикт Васюк і Богуміл Васюк. Гостем на сесії був сенатор Павло Юзик.

Відкрив і проводив нарадами о. д-р В. Кушнір, а секретарювали пп. І. Білінський і ред. І. Г. Сирник.

Предметом нарад були звіти Програмової і Організаційної Комісії Підготовчого Комітету ПАУК для скликання Світового Конгресу Вільних Українців.

Від Програмової Комісії звітував дир. В. Кохан, інформуючи про пророблену працю. У висновках подав пропозиції змін і доповнень до проектів Організаційної Комісії в справі правильника для

майбутнього Конгресу Вільних Українців та до основних принципів прийнятих на VI Сесії ПАУК.

Про працю Організаційної Комісії звітував п. В. Мудрий, реферуєчи про пророблену працю, зокрема про розсилку матеріалів VI Сесії ПАУК усім українським громадським центральним організаціям та їхню позитивну відповідь в справі їх становища до скликання Світового Конгресу Вільних Українців.

По звітах Комісій відбулася виміна думок, у висліді якої дійшло до узгіднення і спрецизування окремих питань, звязаних з підготовкою Світового Конгресу. Зокрема узгіднено три точки запропоновані Програмовою Комісією, а саме:

1. Будучи громадянами вільних держав, основаних на демократичних вольностях, будемо стояти на сторожі демократичного правопорядку.

2. Будемо працювати над вихованням своїх земляків в українському дусі і дбати про збереження української національної субстанції, вважаючи це необхідним складовим елементом доброго громадянина.

3. Підкреслюючи важливість культурних надбань окремих народів, заступаємо погляд необхідності збереження української культури і мови в країнах нашого поселення.

Після виміни думок в справі участі в Конгресі узгіднено: учасниками Конгресу будуть:

- а) Представники Центральних Репрезентацій.

б) Представники Церковних Ієрархій, крайових громадських організацій, наукових установ та станових організацій у вільних країнах.

Крім цього будуть запрошені як гості українські політичні середовища і організації.

Усі вище названі мають погодитися виразно на плятформу Конгресу.

Відносно доповідей на Конгресі устійнено таку тематику і проблематику:

а) Українці в діаспорі.

б) Сучасний стан на рідних землях і способи нашої допомоги вільній боротьбі українського народу.

в) Концепція нашої політики в житті країн нашого поселення.

Особливу увагу присвячено обміркуванню справи створення Секретаріату Світового Конгресу Вільних Українців і у висліді обміну думок рішено пропонувати Світовому Конгресові наділити ПАУК повноваження покликати діловий секретаріат Світового Конгресу, який за свою діяльність відповідав би перед ПАУК аж до часу скликання чергового Світового Конгресу Вільних Українців.

БЕНКЕТ У РОЯЛ АЛЕКСАНДРА

В суботу вечером в Роял Александра готелі відбувся бенкет, головною метою якого було вшанувати проф. Ватсона Кирконнела, президента Акадійського університету в Новій Скошії, і проф. Костя Андрусишина, голову славистичного департаменту при Саскачеванському університеті, за те, що вони опрацювали переклади на англійську мову антології україн-

ських поетів, а також переклали повністю Шевченкового „Кобзаря”. Крім цих двох, президія Комітету Українців Канади рішила відзначити мистця п. Івана Кейвана за його працю: „Шевченко як образотворчий мистець”.

Покликаний до слова проф. Кирконнелл розказав в хронологічному порядку як прийшло до того, що він разом з проф. Андрусишином взявся за опрацювання антології українських поетів і Шевченкової поетичної творчості, вказуючи при тому, яка це була виснажуюча праця, щоб переклади були викінчені на час.

Проф. Кость Андрусишин у свій зворушливій промові дав признання Комітетові Українців Канади за те, що він заініціював і взяв на себе відповідальність за видання вище згаданих праць, і сказав, що це повинен бути тільки початок, бо перекладів нашого письменства на чужі мови абсолютно замало, а ми мусимо говорити до світу тими мовами, які він розуміє.

Перед промовами професорів Кирконнелла і Андрусишина промовляв Дост. Геррі Гейс, міністер рільництва в федеральнім уряді, який репрезентував прем'єра Пірсона і канадійський уряд. Він дав признання українським піонерам за їх вклад у розвиток Канади і радив українцям не забувати своєї історії, традиції і мови:

„Для мене велич Канади виявляється в тому, що так багато людей різної крові і з різною спадщиною культур можуть жити в згоді, об'єднані почуттям спільних інтересів і рівності усіх громадян”.

Привіт від Манітобського уряду виголосив міністер здоров'я С. Г. Витней, а мейора Степана Дзюбу репрезентував алдерман Славко Ребчук.

Були приявні на бенкеті п. Джан Діфенбейкер, провідник офіційної опозиції в парляменті, і Ерик Вилис лефтенант-говернор Манітоби.

Грамоти і медальйон Т. Шевченка вручив авторам перекладів, президент КУК о. д-р В. Кушнір.

Серед присутніх були також гості з Америки, відпоручники ПАУК: Ігнат Білінський, який є секретарем ПАУК, і п. Василь Мудрий.

ВІДКРИТТЯ ФУНДАЦІЇ

В неділю 6-го вересня о годині 12-ій в полудне відбулося в аудиторії КУК при 456 Мейн офіційне відкриття Залізної Фундації ім. Тараса Шевченка.

Святочне засідання відркила короткою привітальною промовою пані Марія Вавриков і попросила до президіяльного столу членів вибраної 22 травня 1964 року Ради Директорів і Контрольної Комісії Фундації. Рада Директорів складається з таких осіб (в поазбучному порядку): Гаврисишин Теодора, д-р Глинка Ізидор, Дима Марія, Качор Андрій, суддя Соломон Іван, Хімко Теодор, сенатор Юзик Павло.

Контрольна комісія складається з таких осіб: Вавриков Марія, Кобзей Тома, Крипякевич Петро, Мартинович Богдан, Романів Семен.

На президіяльному столі находилась шкляна урна з землею із

могили Тараса Шевченка на Канівській горі, що символізувала єднання української еміграції в Канаді із українським народом в Україні сущим. Це у своїй промові підкреслив президент КУК о. д-р В. Кушнір. Він відкриваючи офіційно Залізну Фундацію ім. Тараса Шевченка, побажав нововибраній Дирекції тієї Фундації, щоб під її керівництвом Фундація розвинулась і допомогла творити цінності на відтинку культури.

Майно Фундації перебрала Дирекція символічно у виді надрукованого першого річного звіту і трьох цінних книжок: Англomовної Антології Української поезії, Кобзаря у перекладі на англійську мову, і праці мистця Кейвана про мистецьку творчість Т. Шевченка.

Голова нової дирекції д-р І. Глинка подякував попередній провізоричній дирекції за видання тих монументальних книжок і заявив, що нова дирекція відкриває кампанію на зібрання грошей на Залізну Фундацію у висоті одного мільйона доларів. Ця сума повинна бути зібрана до свята 100-ліття Канади, що припадає в 1967 році.

Закінчилася ця урочистість відкриття Залізної Фундації ім. Тараса Шевченка коротким, але дуже милим концертом, в часі якого виступали зі співом панна Оксана Онуфрійчук й п. Ярослав Щур, а з деклямацією п. В. Севериненко.

МАНІФЕСТАЦІЙНИЙ ПОХІД

Після урочистости відкриття Шевченківської Фундації відбувся маніфестаційний похід до пам'ятника Шевченкові.

Під час свого побуту у Вінніпегу, голова Виконавчого Органу УНРади Микола А. Лівицький поклав в суботу 12 вересня 1964 р. вінок від В. О. у стіп пам'ятника Шевченкові. На знімці зправа доліва: С. Мокрій, фін. секр. Т-ва Сприяння УНРаді, С. Волинець — голова того Товариства, М. А. Лівицький — голова В. О. УНРади, В. Кохан — екз. дир. КУК, А. Добрянський — ред. „Нового Шляху”, за ним Г. Кукса — член президії КУК, побіч Д. Лобай, член Президії КУК, за ним Ю. Гвоздулич, М. Оброца — секретар Т-ва Сприяння УНРаді, П. Крип'якевич почесний голова відділу КУК у Вінніпегу.

В поході маршувало коло 3,000 осіб і несено коло 30 прапорів, між ними п'ять прапорів п'яти етнічних груп, що брали участь в поході і урочистостях на площі легіслятури. Були це групи білорусів, естонців, латишів, литовців, поляків і словаків.

До маршу пригравала українська духовна оркестра з Чікаго в силі 50 музикантів під орудою п. Романа Поповича і оркестра шотландських дударів.

КОЛО ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ

Кульмінаційною точкою Шевченківських святкувань у Вінніпегу були промови, покладення вінків у стіп пам'ятника і покладення у стіп того пам'ятника землі з Канівської гори, що має бути вмурована під пам'ятник.

Усіх учасників святочної програми коло пам'ятника було коло 10 тисяч.

Прапори і транспаренти, що їх несено в часі походу, впорядчики усталили в окремі групи. Осібну групу творили ті, що складали вінки від різних організацій. Вінків було коло 50, між ними на першому місці був вінок від централі КУК.

Урочистість коло пам'ятника почалася молитвою, яку провів о. д-р Савчук. Після молитви промовляв президент КУК о. д-р В. Кушнір. Він пригадав, що три роки тому многі тисячі українців були свідками відкриття того пам'ятника, у стіп якого ми сьогодні з оновленими серцями також многотисячним гуртом прийшли зложити свій доземний поклін най-

більшому синові України в 150-річчя його народження. У стіп пам'ятника ми повинні скласти обіт, що будемо працювати над собою в душі його ідей, щоб в нас було одно серце й одна душа. При кінці своєї промови о. д-р В. Кушнір піднесеним голосом проголосив, що за кілька хвилин у стіп пам'ятника буде покладена урна із землею з могили Т. Шевченка в Каневі, що буде закопана в одному з рогів пам'ятника і таким чином земля з Батьківщини злучиться з канадійською землею.

До пам'ятника підійшли п. Ф. Онуфрійчук з Йорктону, третій віцепрезидент КУК, п. І. Іванчук і координатор президії КУК Юрій Гвоздулич і склали у стіп пам'ятника Шевченкові урну з землею з Чернечої гори в Каневі.

В тому моменті похилилися усі прапори, а велика духовна оркестра з Чікаго відіграла мелодію „Заповіту”, яку підхопила многотисячна маса людей, які були зібрані на парляментарній площі. Після того за викликом предсідника урочистости почалося складання вінків у стіп пам'ятника. Перший був вінок від централі КУК і його поклали перший віцепрезидент КУК ред. І. Г. Сирник і другий віцепрезидент КУК інж. В. Коссар.

В часі складання вінків о. шамбелян Добрянський прочитав привіт від неприявного під цю пору у Вінніпегу ієрарха Української Католицької Церкви, Митрополита Максима Германюка.

Головного промовця, колишнього прем'єра Канади, п. Джана Діфенбейкера представив сенатор П. Юзик, пригадавши, що це він,

як колишній прем'єр Канади, відкрив три роки тому цей пам'ятник, а сьогодні знову прибув до Вінніпегу, щоб взяти участь у вшануванні пам'яті поета в 150-ліття з дня його народження.

ПРОМОВА ДЖ. ДІФЕНБЕЙКЕРА

Привитаний бурхливими оплесками, достойний гість станув у стіп пам'ятника і виголосив свою промову, в якій заявився за визволенням всіх поневолених із пут будь-якого поневолення й тим разом виступив гостро проти закріпачення мільйонів людей, в тому і українців, советським режимом. Коли він ще був прем'єром Канади, він звертався до Хрущова, щоб він дав народам, що знаходяться під його пануванням, право на вільні вибори та дав їм можливість самим рішити якого роду уряду вони хочуть.

Українці в Канаді користуються повною свободою. Оце у Вінніпегу відбувала свої наради Пан-Американська Українська Конференція, яка приготувляє скликання Світового Конгресу українців, що живуть у вільному світі. Промовець вірить, що смолоскип свободи все таки горить, і що прийде такий час, що Світовий Конгрес зможе відбувати свої наради в Києві.

Ця заява Дж. Діфенбейкера була прийнята гарячими оплесками.

В дальшій своїй промові Дж. Діфенбейкер сказав, що цей пам'ятник, який він відкрив в 1961 році, став сьогодні святиною, до якої, як паломники, спішають українці з цілого цього континенту.

Совети намагаються привласнити собі Шевченка і використувати його в своїх цілях.

Урочистість під пам'ятником закінчилась молитвою, що її промовив о. С. Їжик.

Після тієї молитви і відспівання національних гимнів, на площі коло пам'ятника концертувала українська духовна оркестра з Чикаго під диригентурою п. Романа Поповича.

АКАДЕМІЯ КОНЦЕРТ

В міській аудиторії, що вміщає коло 4 тисячі осіб, відбулася в неділю 6 вересня, починаючи з 8-ої години вечора, академія-концерт. Почалася вона „Заповітом”, що його відспівав збірний мішаний хор в силі коло 100 хористок і хористів.

Присвяту Шевченкові виголосив перший віцепрезидент КУК, ред. І. Г. Сирник. Він прочитав також привітальну телеграму від міністра закордонних справ п. Павла Мартина, який висловив жаль, що з огляду на тиск міжнародних проблем не міг приїхати до Вінніпегу, і побажав Комітетові Українців Канади найкращих успіхів в переведенні програми Шевченківських Днів.

Як перший, виступив мішаний хор Спілки Української Молоді і Об'єднання Жінок Ліги Визволення України під диригентурою о. Петра Романишина.

„Три прелюди” — Д. Фоменка, „Спомин” — Нестора Нижанківського і „Сюїту до слів Шевченка” — Б. Лятошинського відіграла на фортепіані відома вже сьогодні в музичному світі піаністка панна Люба Жук.

Головним промовцем на Академії був канадійський поет-лауреат Вилсон МекДоналд з Торонта, який виголосив „Слово про Шевченка”.

Промовець з ентузіазмом висловлювався про Шевченка, з якого творчістю познайомився, прочитавши від дошки до дошки англomовного „Кобзаря” в перекладі проф. Кірконнела і проф. Андрушишина.

З поодинокими творами Шевченка він познайомився ще давніше. Недавно він був в Києві і мав нагоду познайомитись з чаром країни, що видала такого поета як Шевченко. Його треба подивляти за його глибоку простоту у вислові найскладніших переживань і за

його високий гуманізм. Надзвичайно важливий у житті кожного народу є релігійний елемент, і в Шевченка, говорив п. МекДоналд, цей елемент є схоплений виразніше, як у Шекспіра.

В поезії Шевченка багато музики, й тепер його поезії в англійському перекладі збагатять канадійську культуру.

Промовець дав признання українцям, що вони вміють вшановувати своїх великих поетів, чого доказом хоч би оті Шевченківські дні, яких ми є свідками.

Поет МекДоналд відчитав свій вірш, що його він присвятив Шевченкові і який подаємо в українському перекладі:

ГРОМАДА й ОДИНИЦЯ

Де прокляття легкодушности бушує в сім'ї, там мусить бути хог одна людина, що спаленіє з сорому за своїх, та заговорить до їх совісти.
(Форстер)

Для людини, що здатна хотіти, немає нічого неможливого.
(Мірабо)

Коли ти помітив, що хтось зробив помилку, поправ його лагідно і скажи в гому він помиляється. Коли твоя спроба буде безуспішна, то склади вину лише на себе самого, або ще краще, нікого не вини, а продовжай бути лагідним.

(Марк Аврелій)

Героєм є той, хто потрапить зробити приятеля зі свого ворога.
(Галлуд)

Ми повинні дякувати тим, що звертають нам увагу на наші недомогання. Хог від того, що нам звернено увагу на наші недомогання, вони не зникнуть, тому що їх за багато в нас. Але коли вони нам вже відомі, то вони позгинають тривожити нашу душу, не дають нашій совісті заглухнути й ми стараємось поправитись і звільнитись від наших помилок.

(Паскаль)

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

*В неволі був зотири й двадцять літ,
Кріпацтвом скований на кпини й глум;
А дев'ять літ він знав Свободи світ
І щастя творчости, крилатих дум.*

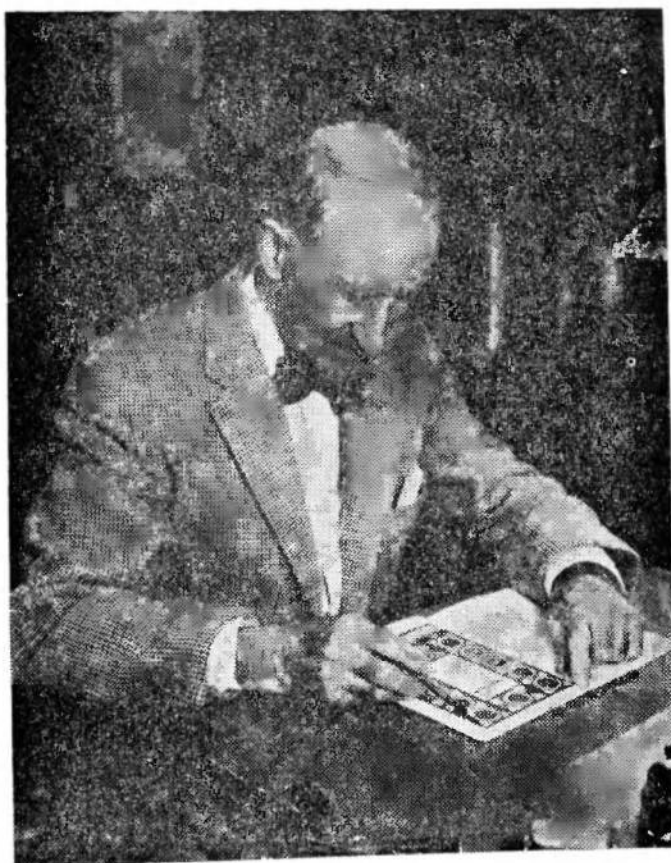
*Та одяг волі, що його здобув,
Змів він на невільника ярмо
За свій народ... Лиш глупий не збагнув,
Чого вернувся він в неволю знов.*

*До людства він любов над міру мав,
Про гас новий все мріяв у журбі;
Любив Свободу і свою віддав,
Щоб Рідний Край здобув її собі.*

*Коли ж в стражданнях тілом став слабим,
Огнем любови шлях він показав;
В терпіннях за народ він став святим.
Спасителем новим Вкраїни став.*

Переклав М. М.

Подано за „Новим Шляхом”.

Вилсон МекДоналд — канадійський поет-лавреат.

Після „слова про Шевченка” продовжувався Концерт. Згідно з програмою того Концерту виступали мужецький хор під орудою п. В. Богоноса, Юний СУМ, що виконав хореографічний образ укладу пані Нижанківської-Снігурович, оперовий співак з Торонта п. Йосип Гошуляк і мішаний хор УНО під керівництвом п. В. Климкова.

Окремо слід згадати про виступи милих гостей з Чикаго, а саме: великої української духової оркестри під диригентурою п. Романа Поповича. Ця оркестра пригравала в часі маніфестаційного походу, концертувала на парляментарній площі коло пам'ятника Шевченкові в часі урочистостей у стіп того пам'ятника, і також концертувала в часі академії-концерту, виступаючи між поодинокими точками програми і влаштувавши свій окремий маленький, але дуже милий концерт на кінці програми.

Слід підкреслити, що всі Шевченківські урочистості були добре обслужені пресою, радіо і телевізією. Багато моментів з тих урочистостей було знято фоторепортерами Сі-Бі-Сі. Зокрема слід згадати, що з Монтреалу приїхали на ці урочистості українці, що працюють в системі Сі-Бі-Сі, а саме: панове д-р Марко Антонович і О. Бачинський. Можна надіятись, що завдяки їх жертвенній праці багато моментів Шевченківських святкувань у Вінніпегу будуть передані в Україну.

Зло породжує тільки зло, яке неминує, раніш ги пізніш повертається проти того що його породив.

(О. П. Оглоблин).

КРАЙОВА ПЕРЕДКОНГРЕСОВА КОНВЕНЦІЯ

В понеділок, 7-го вересня 1964 року відбулася в аудиторії КУК Крайова Передконгресова Конвенція, в якій взяло участь коло 70 осіб.

Відкриваючи її, президент КУК о. д-р В. Кушнір відмітив, що вона відбувається саме в „День Праці”, який ціла Канада і ми враз з нею урочисто святкуємо, оцінюючи і шануючи світ праці, до якого належить величезна більшість нашої національної спільноти в Канаді. На залі були приявні представники з Венесуелі інж. В. Васюк зі своїм сином архітектором Б. Васюком, і гостя з Америки, пресова референтка СФУЖО, українська письменниця і журналістка, та громадська діячка — пані Ірина Винницька-Пеленська.

Цілу конвенцію виповнили три вступні доповіді ексекутивного директора КУК п. Володимира Кохана і дискусія над тими доповідями.

Ці доповіді були такі: „Світовий Конгрес Вільних Українців”, „Статут КУК” та бікультуризм і білінгвілізм”. Над тими доповідями, а головню над справою зміни статуту КУК розвинулась жива дискусія.

Коло години 5-ої по полудні закінчилась Передконгресова Конвенція КУК і враз з тим закінчились триденні величаві святкування 150-річчя з дня народження найбільшого сина України Тараса Шевченка. Ці святкування пройшли гідно й достойно, як на це заслужив собі наш геніяльний поет і національний пророк.

С. В.

Максим Рильський

Максим Рильський, це один з найбільших українських поетів сучасної доби. Він був великим майстром українського слова, письменником високої культури і був глибоко-гуманною людиною.

Народився Максим Тадійович Рильський в Києві 19 березня 1895 р. — помер в Києві 24 липня 1964 р.

У Рильського, як кажуть його коментатори, були три великі таланти. Він був ліриком, ліричним епіком і перекладачем поезії. Більшість того, що в цих трьох ділянках у Рильського справді цінне, було написано в 20-их роках, коли він належав до так званого „п'ятірного грона” неокласиків. Один з того „грона” а саме Юрій Клен, якому ще перед другою світовою війною вдалося вирватися з Советського Союзу і виїхати за границю, так писав про Максима Рильського:

Максим Рильський,
народився 19 березня 1895 р. —
помер 24 липня 1964 р

*„В пекузгий день, коли пахтять ясмiни,
Читайте, друзі, „Чумакив” і „Сiно”...
“Poetae Maximo”* (я згоден з тим),
Раз Зеров написав йому в присвяті.
Чи ж ознагало Maximus „Максим”?
Чи може мало слово те віддати
Ту найприкметнішу з усіх прикмет,
Якою відзнався наш поет?
Це ж він запалював гарягі квіти,
Які кресали іскри в нашу кров.
Це я б про нього мусів говорити,
Що у змаганні лебедя зборов:
„Аще кому хотяше піснь творити,
Тогда пуцаєть десять соколов”.
Чия ж рука здушила спів у горлі
Що він забув і лет і клекіт орлій?*

(Це було написано в тому часі, як Рильський діставав відзнаки за пісні про Сталіна, і що ясно показувало задушеного вже поліційною рукою поета — замітка редакції).

*) Найбільший поете.

Писати почав М. Рильський на 16-му році життя. Перша збірка його поезій вийшла була в 1917 році. Останній його прозовий твір під заголовком „Вечірні розмови” вийшов у 1964 році.

Від 1917 до 1964 року появились 33 збірки його поезій, одно томне й одно 10-томне видання його творів і кілька збірок його прозових творів.

В прозі М. Рильський виступає як блискучий публіцист, літературо і мистецтво-знавець та вчений етнограф і фолклорист, за що його іменовано дійсним членом Академії Наук.

Окреме місце займає М. Рильський як перекладач. Він переклав на українську мову із 13 чужих мов понад чверть мільйона рядків поезії. Шедевром його перекладницької праці залишиться його переклад віршованого роману Міцкевича під наголовком „Пан Тадеуш”. Знавці твердять, що цей переклад є найкращий з усіх перекладів „Пана Тадеуша” багатьма іншими мовами. Завдяки перекладницькій праці М. Рильського українська мова неначе якимсь велитенським скоком досягла таких вершин, які інші західні мови брали протягом многих століть, як кажуть коментатори Рильського.

В 30-их роках біжучого століття, в часі сталінського терору, незалежна поетична творчість поета була поліційно обірвана і як він сам каже: „Ох пісню не одну, на корені підтято”.

В цьому Календарі Альманахові подамо в уривках кілька зразків поетичної творчості Максима Рильського, які покажуть міць його поетичного пера — (Редакція).

М. Рильський

ЖАЙВОРОНОК

*Вився жайворонок, вився над полями,
Розважав людську тугу він піснями.
Вився жайворонок в небі у блакиті,
Сонця золотом гарячим оповитий.
Вився з вільними піснями над полями,
Вився жайворонок, вився над жінцями.
Було важко працювати, ніг котився
Та що з того — понад нами спів той лився.
Той спів вільний і небесний спів блакиті,
Вився жайворонок, сонцем оповитий.
Звідкіля ж взялась та куля, що убила
Любу пташку, що всі люди так любили?
Звідкіля ж взялась та куля громовая,
І деж ділась срібна пісня, хто це знає?
На землі лежить недвижно пташка вбита,
Сонцем слави і любови оповита.*

М. Рильський

Ч У М А К И

(Уривки з першої пісні)

*В повітрі дощ, і грезка пахне тепло
Немов розлився бурштиновий мед;
Косар на луці косу дзвінко клензе,
Держак біжить шалюги, вперед.*

*І я відроджуюсь, мовляв, „із непла”
І знов стаю не „спец”, але поет,
Котрий, як каже олімпієць Гете,
До птиці схожий, як і всі поети.*

**

*Краса і думка, дві сестри-близнята.
Давно на морі людському пливли.
Як наші предки взулися ставати
На дві ноги, — вони немов орли
Вели змагання щире і завзяте,
Щоб вирвать нас із вікової мли, —
І Рим залізний потрясли плебей
Огнем завзяття й молотом ідей.*

**

*По простому, в минулім є терни,
Але є також і вінки тернові,
Царі у зброї зради і війни
І бунтарі зі зброєю любови.
Хай же згадають дожки і сини,
Що їм будують підмурівок новий
Не тільки з юних поривів ясних,
Але і з давніх мислів золотих.*

М. Рильський

ЛЯГЛА ЗИМА

*Лягла зима. Завіяло дороги.
Тремтять хати від холоду. Клуні
Ховають жито миршаве і вбоге,
Мороз — погрози пише на вікні.
О, бідний той, хто крізь завої сині
Іде самотньо, мовчки, без мети:
Лише гуртом і пуці і пустині
З піснями з гуком можна перейти.
І в гас, як білі пави ронять піря
На тишу сіл, на хворі городи,
Виходжу на засніжене повітря —
І раптом стану юний і радий,
Бо по дорозі з бідними саквами,
Та з міццю думки, волі і руки
Несхиблено, непереможно, прямо*

*У дальню даль простують юнаки.
Колись шукали істин Піфагори,
І для жерців горів огонь наук, —
Тепер всесвітні перелоги оре
У вбогу свиту вдягнений селяк.
Він дасть землі, Микула новозас-*

[ний

*Незнану міць — і процвіте земля,
І стане лан, як стан златопоясний,
І нові вруна випестить рілля.
Ідуть і йдуть: А на порозі мати
Заплаканим майнула рукавом...
І пада сніг лапатий, волохатий
Спокійно й велизаво над селом.
(„Крізь бурю й сніг”)*

М. Рильський

Віє вітер зза воріт

Віє вітер зза воріт,
На воротях сірий кіт.
Вітер сірому котові
Чеше вусики шовкові.
Кіт муркозе, кіт воркозе,
Назе щось сказати хоже.
(„Гомін і відгомін”).

М. Рильський

Затремтіли крипа

Затремтіли крила
Сонних вітряків,
І зерешню білу
Вітер розбудив.
І війнув на книги,
Розметав листи...
Серце, ти не з криги,
Не з заліза ти?
(„Гомін і відгомін”).

М. Рильський

Різдвяний сонет

Незмінний свідку пращурів моїх,
Золотооке небо! Ясний світе!
Тобі мої замислені привіти,
Акорди перші співів Різдвяних.

Казки ієрогліфів золотих,
Незримих рук усім видимі квіти,
Як базить вас і серцю не радіти,
Як не забути усіх турбот земних.

Під дальній звук урозистого
[дзвону]
Ви воскресили вбогий Віфлеєм
І схилену над яслами Мадонну.

Ви світите перед великим днем
Над бідною кривавою землею —
Нового світу новою зорею.
(„Синя далечин”).

АРАБСЬКА МУДРІСТЬ

1. Ніколи не стидайся спитати про те, зого не знаєш.
2. Повздержливість це дерево, якого корінням — вдоволення, а плодами — спокій.
3. Все говори правду, хозби ти й знав, що вона буде немила.
4. Узений, що не переводить в діло своєї узености, подібний до головіка, котрий орав би, але відтак не сіяв.

* * * * *

„Держи язик за зубами”. „Мовзи язигку, будеш їсти калику”. І тим подібні народні пословиці виказують коротко, як треба панувати над своїм язиком. Та не кожний однак уміє над ним панувати й через „довгий язик” не раз приходить до великого нещастя. Щоби через „довгий язик” не потрібно наражати себе й других на прикrostі, найліпше держатися таких правил: Говори по других, менше про других, все добре о других: ніколи — щоби себе оправдувати, — все з можливістю: — ніколи проти правди, — все рішучо за правду: ніколи в досаді, — все успокоївшись по гніві.

* * * * *

Розлугені подружжя пхають дітей на роздоріжжя.

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ І ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА

ГЕТЬМАНСЬКА ДОБА

Продовжуємо наш Літопис Української Революції і державного будівництва, що ми його почали були в нашому Календарі-Альманахові з 1963 року. Там подали ми хід подій з часів Української Центральної Ради.

В цьогорічному Календарі-Альманахові подамо хід подій в добі Гетьманщини. Це найкоротша доба в найновішій нашій історії, бо тривала всього сім і пів місяця, а саме від 30 квітня до 14 грудня 1918 року.

Ця доба найбільш спірна в нашій найновішій історії. Має вона своїх гарячих прихильників і оборонців в кругах українських гетьманців зорганізованих вже після упадку української держави, але має теж не менш гарячих противників в кругах прихильників Української Народної Республіки з часів Центральної Ради і пізніше часів Директорії.

Ще мабуть не наспів час на спокійну й безсторонну оцінку осіб і подій тих часів, бо ще живуть свідки й учасники пов'язані з тими подіями своїм серцем і своїм умом. Могли б оцінити їх спокійно й об'єктивно щойно ті, що прийдуть „по наших вже кістках”.

В нашому короткому Літописі, ми подамо лише об'єктивні факти й документи, а читачі на основі тих фактів і документів хай самі стараються виробити собі погляд на цю коротку добу нашої найновішої історії.

Пригадуємо дві сентенції, що ми їх були подали на кінці нашого вступу до подій часів Української Центральної Ради. Вони такі:

1. „Мертві сорому не знають, і якщо вони навіть помилялись то історія і наша пам'ять їм зобов'язані простити”.
2. „Мертві помилку виправити не можуть, і даремною стратою часу було б адресувати до них якінебудь вимоги”.

ПЕРЕД ГЕТЬМАНСЬКИМ ПЕРЕВОРОТОМ

Гетьманський переворот був організація, що називалась „Українська Народна Громада”. Найдіяльнішими її членами були: М. Сахно-Устимович, В. Кочубей, В. ініціативи генерала Павла Скоропадського була створена таємна

Любинський, М. Гіжицький, М. Воронович і інші. Серед них були ворожі українському рухові люди, як от М. Воронович. Для того типу людей гетьманський переворот був лише засобом для того, щоб задержати свої маєтності.

В контакті з ними була дійсно українська, патріотична „Українська Демократична Хліборобська Партія” на чолі з братами В. і С. Шеметами та Вячеславом Липинським. Ця партія не у всьому була згідна зі створеною генералом П. Скоропадським „Українською Народною Громадою”.

Сам Павло Скоропадський був нащадком гетьмана Івана Скоропадського, але не в простій лінії, а по лінії його брата. Він був бойовим генералом і по вибуху революції виявив своє ставлення до України тим, що в 1917 році українізував корпус, яким командував, був на чолі Вільного Козацтва і прагнув допомогти Центральній Раді. Однак, відчуваючи недовіра до себе, відійшов від своєї військової діяльності.

Переворот відбувся з благословення, під опікою і охороною

німецького командування в Києві, яке одначе поставило генералові Скоропадському цілий ряд умов, на які він погодився. Ці умови були такі:

Розпуск Центральної Ради; Установчі Збори, до яких депутати були обрані в січні 1918 р. не повинні були відбутись, а вибори до законодавчих установ України мали відбутись у порозумінні з німецьким командуванням, і тільки після „заспокоєння” країни; всі виступи проти німецького й австрійського окупаційного війська в Україні мали бути карані німецькими й австрійським польовими судами; „непевні” елементи мали бути усунені від влади, а земельні комітети мали бути скасовані; земельна власність на землю відновлялася, селяни повинні були заплатити за землю, яку одержали; більші маєтки „в межах закону” могли зберігатися; Військова поміч німців буде оплачена Україною.

Оці, вище вичислені умови, були прийняті генералом П. Скоропадським і вони визначали цілу політику гетьманського періоду.

ГЕТЬМАНСЬКИЙ ПЕРЕВОРОТ

Квітень 1918

Сам переворот був здійснений на З'їзді Союзу Земельних Власників, що відбувся в Києві 29 квітня 1918 р., і який проголосив генерала Скоропадського гетьманом України. Але перед тією датою стались в Києві події, що їх слід пригадати.

В ніч з 26 на 27 квітня німці обезброїли першу українську „Синю Дивізію”, що складалась з ко-

лишніх полонених і перебувала тоді в Києві.

28 квітня німці з панцирними автами і кулеметами зробили наїзд на Центральну Раду, що саме тоді відбувала своє засідання. Арештовано міністрів, примусово припинено засідання Центральної Ради з переведенням персональних обшуків у присутніх на засіданні членів Ради і декого з публіки, що прислуховувались нарадам Ради.

Зроблено теж обшук в канцелярії Ради. Ніхто тоді не виступив в Києві в обороні Центральної Ради. Її пробували боронити тільки київські Січові Стрільці.

29 квітня (був це понеділок) в приміщенні міського цирку при вулиці Миколаївській на З'їзді землевласників і хліборобів, що відбувався під охороною німецького війська, відбулись вибори гетьмана. Про ці вибори тодішні газети писали так: (подаємо за П. Христюком „Українська Революція”).

„З'їзд відкрив селянин Коваленко промовою, якою вітав присутніх, висловлюючи надію, що, може, скоро явиться тверда власть, котра створить порядок і „зробить наш край могучим”. (В дальшій своїй промові він критикував Центральну Раду і її політику).

Інші промовці, між якими були селяни і поміщики, теж критикували Центральну Раду і домагались її усунення.

Коло 3-ї години на з'їзд прибув генерал Скоропадський в товаристві офіцерів. Коли він зайняв місце в ложі, Коваленко звернувся з трибуни до з'їзду з запитом: „Якої ж влади нам треба? — Гетьмана! Залунало в цирку, і в цей момент всі звернулися до ложі, в якій сидів генерал Скоропадський. Це власне був момент вибору гетьмана.

Слідували ще короткі промови і оклики: „Нехай живе гетьман!” Генерал Скоропадський опустив ложу і появився на сцені. Оклики ще збільшилися. Він поцілувався з членами президії з'їзду, а потім, коли в залі стало спокійно, звернувся до присутніх з словами:

Гетьман Павло Скоропадський.

„Панове! Дякую вам за те, що поручаєте мені власть. Не для користи беру я на себе тягар хвилевої влади. Ви сами знаєте, що всюди шириться анархія і що тільки тверда власть зможе завести лад. На вас хлібороби, і на добре думаючих кругах населення буду опиратися. Молю Бога, щоб дав нам силу врятувати Україну”.

Промову гетьмана покрито окликами: „Ура! Многая літа! Нехай живе ясновельможний гетьман!” Гетьмана піднесено на руки і обнесено по залі.

Після цього гетьман Скоропадський відправився до собору св. Софії і зложив присягу на вірність України. На площі св. Софії відбувся молебень, а єпископ Никодим зробив обряд постриження і помазання гетьмана.

30 квітня 1918 р. на мурах Києва появився маніфест гетьмана Скоропадського під наголовком „Грамота до всього українського народу”. Тією „Грамотою” була

скасована Українська Центральна Рада і попередній соціалістичний уряд як теж були скасовані земельні комітети.

Разом із тією грамотою оголошено теж „Закони про тимчасовий державний устрій України”. Ці „Закони” передавали всю законодавчу владу в руки гетьмана. Він також був, — як це було сказано в „Законі” — „верховним воєводою армії та фльоти”. Контроля над судами й правосильністю видаваних законів покладалась на генеральний суд.

Закони, що були видані Центральною Радою, касувалися. Скасовано назву „Українська Народна Республіка” і заведено нову, а саме „Українська Держава”.

Травень

2 травня. Зараз після гетьманського перевороту відбулась нарада представників партій, що входили до Центральної Ради. Цю нараду скликали так звані соціалісти-федералісти і на ній крім їх представників були ще представники соціальних демократів, соціалістів-самостійників і соціалістів-революціонерів. Ця нарада рішила звернутись до найвищих представників німецької влади і вказати на тяжкі наслідки гетьманського перевороту. Делегації від тієї наради, що явилась до начальника штабу німецької окупаційної армії генерала Гренера, цей генерал сказав, що гетьмана признала найвища німецька влада і він залишиться.

3 травня відбулась нова нарада згаданих вище партій. Постановлено домагатись, щоб німці, коли

вже дійсно не можна було усунути генерала П. Скоропадського, назвали його тимчасовим президентом Української Республіки і скасували назву „гетьман”. Соціалісти-федералісти рішились приступити до формування гетьманського кабінету, та вже було за пізно, як сказав генерал Гренер.

Того ж дня „отаман ради міністрів” (так за гетьмана називали прем'єрів) М. Василенко сформував провізоричний кабінет до якого крім Василенка увійшли: А. Ржепецький (член російської партії так званих конституційних демократів теж популярно званих кадетами), С. Гутнік — банкир, жидівського походження, Кіяніцин (кадет — поміщик), Ю. Соколовський — (кадет, малорос), Ю. Вагнер (кадет), В. Любинський (лікар), Бутенко (кадет), М. Чубинський (малорос), Г. Афанасьєв (україножер), А. Слівінський (полковник), М. Гіжицький (поміщик).

Кілька днів пізніше було пороблено в тому складі кабінету деякі незначні зміни. Головою ради міністрів і міністром внутрішніх справ став Ф. Лизогуб, полтав-

Світ був би багато кращим, як би кожен був хоз на половину таким добрим, яким він бажає багати свого сусіда.

* * *

Людина, котра думає, що не робить помилок, перш за все не вміє помігати тих помилок.

* * *

У малярстві секрет майстерності прихований між схожістю і несхожістю; зайва схожість це вульгарність, а несхожість — це обман.

ський поміщик, член російської партії так званих „октябристів”. Василенко залишився міністром освіти і тимчасово виконуючим обов'язки міністра закордонних справ.

В днях 8—10 травня мав відбутись в Києві Селянський З'їзд. На з'їзд прибуло коло 12 тисяч селянських депутатів. Гетьманська влада не дозволила відбутися цей з'їзд і при допомозі німців його розігнала. Президію з'їзду і членів мандатної комісії з'їзду заарештовано і замкнено в тюрму. Після цього члени з'їзду потайки зібрались в околиці Києва в так званому „Голосіївському лісі” і там відбули свої наради. Цей з'їзд, що перейшов до історії як „Другий Всеукраїнський Селянський З'їзд”, ствердивши, що він репрезентує собою 20 мільйонів українського селянства, гостро запротестував проти втручання німців у внутрішні справи України і заявився проти гетьманської влади.

В тому самому часі відбувся в Києві з'їзд російської „Партії Народної Свободи”, яку теж називано „Партією Конституційно Демократичною” або коротко „кадета-

ми”. До неї належали теж деякі українці з кругів поміщиків, промисловців і інтелігенції. Цей з'їзд заявив, що його учасники піддержують гетьманський уряд і його політику.

10 травня появилася в київській пресі довша декларация гетьманського уряду, в якій було сказано, що гетьман не змагає до того, щоб стати самодержавцем. Гетьманський уряд намірений міцно проводити в життя ідею всестороннього розвитку української національної культури, забезпечення прав української мови в школі та державних і громадських організаціях і зміцнення усіх форм української державности. Дальше в декларації була обіцянка скликання народного представництва і впровадження господарської і земельної сомоуправи.

14 травня відбулось з дозволу гетьманської влади гучне зібрання чорносотенної, реакційної російської політичної організації відомої під назвою „Союза Русского Народа”, що змінив свою назву на „Русский Народный Союз”.

24 травня Український Національно - Державний Союз подав на руки гетьмана Скоропадського обширний меморіал. Цей Союз постав зараз після гетьманського перевороту. До нього увійшли такі тодішні українські партії і організації: Партія Демократів-Хліборобів, Українська Партія Самостійників-Соціалістів, Українська Трудова Партія, Партія Соціалістів-Федералістів і Об'єднана Рада Залізниць України та Головна Рада Всеукраїнської Почтово-Телеграфної Спілки.

Проповідувати з проповідальниці, захоплювати слухачів промовою з трибуни, викладати з університетської катедри є далеко легше ніж виховувати одну дитину.

* * *

Великі думки родяться в людському серці.

* * *

Ненависті не можна побідити ненавистю, ненависть можна подолати лише любовю.

В меморіалі поданім тим Національно-Державним Союзом були скарги на те, що гетьманський кабінет міністрів не є український по своєму складі і по своїй політичній орієнтації, що нова гетьманська адміністрація відкрила скрізь похід проти українства. Меморіал кінчився такими словами: Все доводить, що сучасний кабінет міністрів врятувати державу від анархії і безладдя, установити тверду владу, оперту на довіру народу, та зміцнити самостійну українську державу не зможе, і тому вище підписані українські партії й організації висловлюють йому вотум недовіря”.

Червень

6 червня відбулось в Харкові з дозволу гетьманської влади зібрання російських монархістів, на якому обрано для керування справами організації організаційний комітет. Російські монархісти мали повну організаційну свободу в Україні.

В першій половині червня на домагання німецького командування в Україні гетьманський уряд видав тимчасовий земельний закон, якого головні основи зводились до того, що одна особа мала право набути не більше як 25 десятин (десятина рівна приблизно двом і пів акра) сільськогосподарської землі; землю мали право купувати теж спілки з тим, що на кожного члена спілки припадало по 25 десятин землі і по упливі двох років земля мусіла бути поділена між спільниками з тим, що кожний з них не міг дістати більше як 25 десятин землі; земельні банки мали право закуповувати

землю і ліси в необмеженій кількості і потім розпродувати її тим, що бажали її купити.

На початку червня 1918 року відбувся в Києві скликаний росіянами всекрайовий з’їзд батьківських комітетів, якого російські делегати дорікали гетьманському урядові, що він, мовляв, проводить „спішну й насильну українізацію шкільництва”.

Знаменний був виступ пані Луначарської, яка на з’їзді мала доповідь на тему „Майбутнє української школи в Україні”. Вона доводила, що: підтримка московської школи в Україні потрібна не в ім’я російського шовінізму, а для інтересів української державности...

Вона доводила, що:

„На Україні завсїгди були і будуть дві культури: стара — московська, і молода — українська. Стремління останньої (тобто української — замітка редакції) виперти першу в коротшому часі — не дасть нічого практичного і приведе тільки до загуби всякої творчости і всякої культури в Україні”.

16 червня відбувся в Києві Всеукраїнський Земельний З’їзд. Цей з’їзд вислав на руки гетьмана обширний меморандум, в якому зверталось увагу на те, що гетьманські карні відділи „катують селян, насилують жінок і дівчат, грабують, накладають контрибуції, палять села, арештовують безсудно і безвинно розстрілюють”.

Дальше в тому меморандумі було сказано, що різні посади в Україні обсаджуються чужинцями, що „все українське взято під підозріння”, що „всю Україну до тюрми звозять”.

З'їзд домагався від гетьмана між іншим „повернення і повної гарантії всіх горожанських рівностей та негайних виборів до Українських Установчих Зборів та скликання їх не пізніше як до кінця 1918 року”.

Липень

7-го липня відбувся в Києві в Софійському Соборі молебень улаштований російськими „єдинонеділимцями” за царя Миколу II, на якому між іншим співали царський гімн „Боже царя храни”.

8-го липня 1918 р. появився закон про засоби боротьби з руйнуванням сільського господарства, на основі якого губернські земельні комісії мали право видавати обов'язкові постанови про примусове виконання місцевим населенням термінових сільськогосподарських робіт так на своїх ґрунтах як і на поміщицьких, коли вони потребуватимуть допомоги сільського населення. В додаток до того закону вийшов ще закон про передачу хліба врожаю 1918 року державі, хліб мав бути поданий державі по твердим цінам.

23-го липня відбувся в Києві великий з'їзд російських монархістів, який обмірковував справу відновлення російської імперії в старих межах під скипетром всеросійського монарха.

Серпень

На початку серпня 1918 року оголошено „Статут Українського Національного Союзу” якого першим головою був А. Ніковський. В першому параграфі того статуту говорилося:

„Мета Союзу: а) утворення міцної самостійної Української

Держави; б) боротьба за законну владу на Україні, відповідальну перед парламентом; в) боротьба за демократичний виборчий закон у всі установи, по пятичленній формулі; г) оборона прав українського народу і української держави в міжнародній сфері”.

7-го серпня представники уряду Української Держави й уряду Всевеликого Війська Донського підписали умову, на основі якої Ростов на Дону, Таганріг і вся Донецька округа без згоди населення закріплювалась за Всевеликим Військом Донським.

30 серпня Український Національний Союз запротестував проти тієї угоди ухваливши резолюцію, в якій між іншим було сказано, що Ростовська, Таганрозька і Донецька округи, залюднені майже цілком українським населенням, відділюють мимо волі того населення від України і віддають під владу донського уряду, що позбавляє повних політичних прав українське населення, в кількості більше як півтора мільйона осіб.

Василь Діденко

УКРАЇНА

*Я люблю, коли хуртега
Літить снігом у шибки.
Я люблю, коли малега
Хутряні вдяга шубки.
Я люблю, коли сніжинки
В неї тануть на щоках.
Я люблю, коли ялинки
Пахнуть глищею в лісах.
Я люблю, коли синиця
Ходить легко по гіллію.
Я люблю морозом грітсья,
Зиму сніжну я люблю.*

Гетьман Павло Скоропадський і німецький цісар Вільгельм II. Знимка зроблена під час відвідин гетьмана Берліну в 1918 р.

Вересень

На початку вересня 1918 р. гетьман П. Скоропадський відбув подорож до Німеччини, де склав візиту цісареві Вільгельмові II. Внаслідок тієї подорожі німецький уряд погодився передати Україні обсажену німцями чорноморську флоту й не робити перешкод у формуванні української регулярної армії.

Жовтень

5-го жовтня 1918 р. гетьман через міністра закордонних справ Дмитра Дорошенка запросив до себе представників Українського Національного Союзу на розмови.

Союз вислав В. Винниченка (голову) та членів президії А. Ніковського і Х. Шевця.

Розмова відбулась, як писали газети — „в дуже прихильнім тоні”. Делегація висловила погляд Союзу на внутрішню й закордонну політику Української Держави, вказала на необхідність переведення демократичної земельної реформи.

В середині жовтня 1918 р. Український Національний Союз оголосив за підписом В. Винниченка й Петра Дідушка „Заяву про внутрішнє й міжнародне становище України. В тій „Заяві” розрахований на громадську опінію Цен-

тральних Держав, Союз між іншим писав:

„Ми не вважаємо сучасний уряд на Україні повномочним і законним представником Української Держави. Сучасний кабінет міністрів, складений переважно з старих урядовців самодержавного російського режиму, чужий народові національно і ворожий йому політично та соціально, має опору тільки в невеличких колах великих аграріїв та королів промисловости, не розуміє і не може розуміти нових підстав життя, на які стає весь світ”.

Цікаве є закінчення тієї „Заяви”, коли після покликання на проголошене президентом Вілсоном право націй за самовизначення говорить:

„Український Національний Союз вважає цілком природним і необхідним злучення в один державний український організм всіх заселених українцями земель, які до цього часу через історичні та міжнародні обставини не ввійшли в склад Української Держави, цебто: Східньої Галичини, Буковини, Угорської України, Холмщини, Підляша, частини Басарабії з українським населенням, частини етнографічно - української Донщини, Чорноморії і Кубані”.

17 жовтня десять гетьманських міністрів (Василенко, Афанасьєв, Ржепецький, Гербель, Гутнік, Романов, Зіньківський, Вагнер, Кокільцев і державний секретар Завадський), подали на руки голови ради міністрів Ф. Лизогуба „Записку в справі зовнішньої політики України” в якій було сказано, що Україна „має узгляднювати в своїй

закордонній політиці інтереси Росії в цілому, тобто ці 10 гетьманських міністрів видвигнули клич відбудови великої Росії.

Прем'єр Лизогуб та міністри Кістяковський, Дорошенко, Бутенко і Любинський виступили проти домагання авторів записки. Вони не погодились брати на себе місію відбудови великої Росії і стояли на тому, що на мировій конференції Україна має виступати тільки в своїм імені і боронити тільки свої інтереси.

18 жовтня кабінет Ф. Лизогуба подався до димісії. Гетьман Скоропадський й Лизогуб звернулись до Українського Національного Союзу за кандидатами на міністерські портфелі. Кандидатів було подано.

19 жовтня було утворено новий кабінет міністрів у такому складі: Ф. Лизогуб — голова ради міністрів, А. Ржепецький — міністр фінансів, О. Рагоза — міністр військових справ, Дмитро Дорошенко — міністр закордонних справ, О. Лотоцький (соціаліст-федераліст, бувший генеральний писар в кабінеті В. Винниченка в часах Центральної Ради) — міністр віросповідань, М. Славинський (соціаліст федераліст) — міністр праці, П. Стебницький (соціаліст федераліст, бувший комісар Центральної Ради при Тимчасовому правительстві в Петрограді) — міністр народньої освіти, Бутенко — міністр доріг, В. Любинський — міністр народнього здоров'я та опікування, С. Гербель — міністр продовольчих справ, В. Рейнбот — міністр внутрішніх справ, А. Вязлов (соціаліст федераліст, бувший во-

линський губерніяльний комісар за часів Центральної Ради) — міністр юстиції, В. Леонтович — міністр хліборобства, С. Мерінг (поміщик і власник цукроварні) — міністр торгівлі і промисловости.

Цей українсько - російський коаліційний кабінет проіснував до 15 листопада 1918 року.

Листопад

9 листопада появилось офіційне повідомлення про те, що німецький цісар Вільгельм II „вирішив відмовитись від престолу”.

10 листопада, гетьман Скоропадський оголосив Чернігівщину, Полтавщину і Київщину на військовому стані. Приспіненим темпом йшла організація, „Особливого Корпусу”, що був в розпорядженні самого гетьмана. Офіцерів від 35-го до 43-го року життя мобілізувалось. В тому часі орган єдиного московського національного фронту „Рускій Голос”, що виходив на терені України, писав:

„Телеграф приніс вістку про те, що в Одесі і Севастополі готуються до зустрічі союзників. Ми полишаємо тимчасом на боці всі наслідки цієї радісної вістки крім одного. Це й тільки це одне примушує нас зараз зітхнути вільно і легко: загорілась зоря обєднання Росії, загорілась зоря нової, світлої будуччини! Привіт тим, для кого шість букв імени „Россія” були, єсть і будуть єдині, а не шістьма частинами того, що не повинно бути ні єдиним, ні великим, ні самостійним”.

Того ж дня гетьман Скоропадський звернувся „до всіх громадян України” зі спеціальною грамо-

тою, в якій закликав зберегти спокій, „не розпалювати ворожнечі”, відмовитись „від яких би то не було самочинних виступів” „не наражати країну на небезпеку”.

Дальше в тому зверненні гетьман обіцяв скликати сойм та перевести земельну реформу. У зверненні була теж погроза, що уряд „має достаточну сили, щоб не допустити до жодного порушення державного порядку”.

12 листопада в Києві було організовано німецькими вояками Раду Солдатських Депутатів під головуванням фельдфебеля Кірхнера. Поруч з постановами про демократизацію військового режиму, Рада Солдатських Депутатів постановила „підтримувати повний порядок у військових частинах, щоб здійснити нормальну евакуацію”.

13 листопада 1918 р. відбулося в помешканні міністерства шляхів таємне засідання представників всіх політичних партій, що входили в склад Українського Національного Союзу (в тому числі соціалістів - федералістів, Київських Січових Стрільців, залізничників і Селянської Спільки). На тому засіданні було обрано Директорію Української Народної Республіки в складі: В. Винниченко, член Української Соціал - Демократичної Партії — голова, С. Петлюра, член тої самої партії (його кандидатуру поставили Січові Стрільці), Ф. Швець (кандидат Селянської Спільки), а за партійною приналежністю член партії соціалістів-революціонерів, хоч активної участі в роботі тієї партії не брав), П. Андриєвський (соціаліст самостійник)

і А. Макаренко (кандидат залізничників, непартійний). Двох останніх, як подає П. Христюк, було обрано умовно і тимчасово.

Симона Петлюру було обрано поза очі. Він був дав раніш свою згоду увійти в склад Директорії. На передодні засідання, на якому була обрана Директорія, він був виїхав в Білу Церкву до Січових Стрільців, куди мала виїхати Директорія.

14 листопада гетьманський генеральний штаб розіслав по „корпусах української армії” спішну телеграму про „можливість утворення єдиного протибольшевицького фронту з метою захисту культури та права”. В генеральному штабі, штабові офіцери, під проводом полковника Слівінського розробляли план „об’єднання командування військами Дона, України та Добровольчої Армії під верховним командуванням командира Добровольчої Армії, генерала Денікіна”.

Ще перед тим гетьман мав засекречену зустріч з отаманом Донського війська генералом Красновим, на якій було умовлено, що гетьман Скоропадський „має рішучо піти по шляху довершення того тяжкого, але великого і славного, що приготувала для нього історія” (як сказав генерал Краснов), тобто по шляху відбудови Росії.

Того дня українські міністри вийшли зі складу коаліційного уряду і того ж дня гетьман покликав новий, тим разом вже одинородний російський кабінет у складі:

Білогвардійський генерал
Антін Денікін.

С. Н. Гербель — голова ради міністрів і тимчасовий міністр хліборобства, А. К. Ржепецький — міністр фінансів, І. Кістяковський — міністр внутрішніх справ, Г. Є. Афанасьєв — міністр закордонних справ, Д. О. Щуцкой — тимчасово виконуючий обов’язки військового міністра, адмірал А. Г. Покровський — морський міністр, проф. В. А. Косінський — міністр праці, С. Ф. Мерінг — міністр торгівлі і промисловости, В. П. Науменко — міністр народньої освіти, В. Г. Глінка — міністр продовольчих справ, В. Є. Рейнбот — міністр юстиції, С. Н. Петров — державний контрольор, В. Ю. Любинський — міністр здоров’я, М. М. Воронович — міністр віроісповідань, В. Є. Ляндсберг — тимчасово управляючий міністерством шляхів, С. Завадський — державний секретар.

Того ж 14-го листопада 1918 р. було оголошено „Грамоту Гетьмана всієї України до всіх українських громадян і козаків України”, якою касувалась суверенність Української Держави і проголошувалась федерація України з Великою Росією. Ось зміст того документу:

„Перемиря між Німеччиною і Державами Згоди заключено. Найкривавіша війна скінчилась, і перед народами всього світу стоїть складне завдання утворити основи нового життя.

„Серед решти частин многострадальної Росії на долю України випала порівнюючи більш щаслива доля. Україна перша завела у себе основи порядку й законности. При дружній допомозі Осередніх Держав вона заховала спокій аж до нинішнього дня. Ставлячись з великим співчуттям до всіх терпінь, які переживала рідна їй Вєлїкоросїя, Україна всіма силами старалась допомогти своїм братам, оказуючи їм велику гостинність і піддержуючи їх всіма можливими засобами в боротьбі за відновлен-

ня в Росії твердого державного порядку.

„Нині перед нами нове державне завдання. Держави Згоди здавна були приятелями колишньої великої і єдиної Російської Держави. Тепер, після пережитих Росією великих заворушень, умови її майбутнього існування повинні, безумовно, змінитись. На інших принципах, на принципах федеративних повинна бути відновлена давня могутність і сила Всеросійської Держави. В цій федерації Україні належить зайняти одно з перших місць, бо від неї пішов порядок і законність в краю і в її межах перший раз свобідно віджили всі принижені й пригноблені большевицьким деспотизмом громадяни бувшої Росії. Від неї ж вийшла дружба й єднання з славним Всевеликим Доном і славними Кубанськими і Терськими Козацтвами. На цих принципах, які — я вірю — поділяють і всі союзники Росії, Держави Згоди, а також яким не можуть не співчувати всі без винятку інші народи не тільки Європи але і всього світу, повинна бути збудована майбутня політика нашої України. Її перший належить заслуга в справі утворення Всеросійської федерації, якої конечною метою буде відновлення Великої Росії.

„В осягненню тієї мети лежить запорука добробуту, як всієї Росії, так і забезпечення економічного розвитку цілого українського народу на міцних підставах національно - державної самобутности. Глибоко переконаний, що інші шляхи були б загибїллю для самої України, я кличу всіх, кому дорога її майбутність, тісно звязана з бу-

Впаде камінь на горщик — горе горщику, впаде горщик на камінь — теж горе горщику, так ги інакше, все горе горщику.

(Талмуд)

Найкращий спосіб пімститись на тому, що вас обидив, це не поступати так як він поступив.

(Марк Аврелій)

Хто є мудрий? Той що зого небудь у всіх наузився.

Хто є сильний? Той що потрапить сам себе приборкати.

Хто є багатий? Той хто вдовольняється тим, що має.

(Талмуд)

дуччиною і щастям всієї Росії, з'єднатися біля мене і стати грудьми на захист України і Росії. Я вірю, що в цій святій патріотичній справі ви, громадяни і козаки України, а також і решта людности, дасте сердечну і могутню підтримку.

„Новосформованому нами кабінетові я доручаю найближче виконання цього великого історичного завдання. Павло Скоропадський”.

В ніч з 14 на 15 листопада на вулицях Києва розліплено відозву Директорії Української Народньої Республіки, якою гетьман оголошувався узурпатором (той, що силою захопив владу) влади і зрадником української держави.

Майже рівночасно з відозвою Директорії, появилась в Білій Церкві відозва Симона Петлюри, в якій він як головнокомандуючий військами Директорії закликав всіх українських солдатів і козаків до збройного виступу проти гетьмана.

15 листопада новоутворений гетьманський кабінет міністрів оголосив („срочно”) повідомлення про свої найближчі завдання такого змісту:

1. Праця коло відбудування єдиної Росії на федеративних основах з задержанням на Україні всіх прав на розвиток її державности і національної самобутности;

2. Збереження і зміцнення державного ладу на Україні, що може бути досягнуто лишень при умові забезпечення України від анархії і большевизма;

3. Негайне оголошення закону про Державний Сойм і вибори до нього на демократичних основах;

4. Земельна реформа на основах, оповіщених Паном Гетьманом

в грамоті від 29 жовтня 1918 р.;

5. Охорона поліпшень умов праці;

6. Звільнення торгу від обмежень і в першу чергу скасування хлібної монополії та твердих цін на хліб;

7. Негайно має бути вжито самих рішучих заходів до відновлення залізничного транспорту і до полегшення харчових і житлових негод служащих і робітників на залізницях.

Того ж дня Директорія виїхала до Білої Церкви, де стояли Січові Стрільці на чолі з полковником Коновальцем.

16 листопада 1918 р. почалось в Білій Церкві повстання проти гетьмана. Плян того повстання вироблено при участі представників Січових Стрільців (Є. Коновальця і А. Мельника) і представників залізничників А. Макаренка і генерала Осецького. Цей план був затверджений центральними комітетами українських соціал-демократів і соціалістів-революціонерів (центральної течії).

Будь правдомовний навіть у відношенні до дитини: виконай те, що ти їй прообіцяв, інакше ти привзмиш їй до брехні.

(Талмуд)

Є в нас такі вади, що держаться нас лише завдяки іншим нашим вадам і які пропадають тоді коли ми знищимо в нас наші основні вади. Так падуть на землю галузки, коли ми підрубасмо стовбура.

* * *

„Неможливо” — це слово, що знаходиться в словарі лише глупих людей... Вища мудрість — це тверде рішення.

(Наполеон)

17 листопада частини Січових Стрільців зайняли Фастів. Німці проголосили нейтральність.

18 листопада в бою під Мотилівкою війська Директорії розгромили російські частини, що піддержували гетьмана.

21 листопада війська Директорії почали облягати Київ, в якому находились теж німецькі частини.

При кінці листопада Директорія переїхала з Хвастова до Винниці. Там почалась організація адміністративного і урядового апарату. Винниця перетворилась в тимчасову столицю республіканської влади.

Німецька „Велика Рада Солдатських Депутатів” стала була по стороні гетьмана заявляючи, що переможна Антанта через французького консула в Одесі Ено вимагає, щоб німці не пускали повстанських військ у Київ, погрожуючи за невиконання цього наказу різними репресіями.

Директорія почала переговори з німцями, в наслідок яких визначено під Києвом демаркаційну лінію.

Грудень

12 грудня 1918 р. відбулась в Козятині конференція приїхавшої з Києва делегації Вищої Німецької Команди з делегацією Директорії (в склад якої входив генерал Греків і д-р Осип Назарук). Німці погодились здати Київ. Було підписано відповідний договір. Німці проголосили свій нейтралітет.

14 грудня 1918 р. гетьман Павло Скоропадський зрікся влади передавши її в руки свого уряду. Остання його грамота звучала:

„Я гетьман всієї України, на протязі семи з половиною місяців прикладав усіх своїх сил, щоб вивести край з того важкого становища, в яким він перебуває. Бог не дав мені сил справитися із цим завданням, і нині я з огляду на умови, які тепер склалися, керуючися виключно добром України, відмовляюся від влади. Павло Скоропадський, 14 грудня 1918 р. місто Київ”. Текст зречення був уложений доброю українською мовою.

Останній гетьманський уряд передав владу Директорії. Документ про ту передачу був виготовлений в російській мові і звучав:

„Обсудив требавоние Директории, Совет Министров постановил сложить с себя полномочия и передать власть Директории”. Під тим документом були підписані: голова Ради Міністрів Гербель, міністр торгівлі і промислу — С. Мерінг, міністр внутрішніх справ — Ігор Кістяківський, міністр фінансів Ржепецький, міністр народньої освіти В. Науменко, державний контрольор — Петров і міністр праці — Косинський.

Отже відбулось зовсім законне передання гетьманським урядом своєї влади Директорії й тому Директорія і її наслідники являються легальними переємниками державної влади в Україні.

Негайно по капітуляції гетьманського уряду над вечір 14 грудня Український Революційний Комітет призначив Раду Комісарів, як тимчасову найвищу політичну владу в Києві до приходу Директорії.

19 грудня 1918 р. Директорія залишивши Винницю в'їхала урочисто до Києва. Українська Народ-

на Республіка була відновлена. В новітній історії України починається доба Директорії.

Гетьман Павло Скоропадський переодягнений в німецький військовий мундир переховувався деякий час в Києві, а пізніше виїхав вкупі з німецькими вищими офіцерами за межі України до Німеччини.

**

ПРАЦЯ ГЕТЬМАНСЬКОГО УРЯДУ НА КУЛЬТУРНОМУ ВІДТИНКУ

Не можна закінчити розповіді про добу гетьманщини не згадавши про працю гетьманського уряду на культурному відтинку. Отож за влади гетьмана перетворено київський університет на український державний університет. Відкрито український університет в Кам'янці Подільському та Історико-Філологічний Факультет в Полтаві. В старих російських університетах у Києві, Харкові, Одесі, в новому університеті в Катеринославі (сьогодні Дніпропетровськ), в Київській Духовній Академії і Історично-Філологічним Інституті в Ніжині створено катедри української історії, мови, історії української літератури.

Засновано теж Національну Галерею, Національний Музей, Український Державний Архів, Національну Капелю. Була відкрита Українська Академія Наук, за ство-

рення якої дбало Українське Наукове Товариство в Києві ще за часів Центральної Ради.

Протягом одного літа 1918-го року організовано нових, або українізовано старих понад 50 гімназій. Створені були стипендії для здібніших українських учнів. Виданий був закон про утворення Центральної Бібліотеки Української Держави, засновані були Український Державний Театр та Державна Драматична Школа в Києві. Рада міністрів асигнувала міністерству освіти поважні суми на видання українських підручників для шкіл. Взагалі ж у 1918 році випущено небувало до того часу в Україні кількості книжок і періодичних книжок. Таку інтенсивну працю на культурно-освітнім відтинку Україна завдячувала передовсім своїм діячам відданим цій справі, але цьому культурному розвитку сприяв теж і гетьманський уряд.

Опрацював С. Волинець.

Опрацьовано на основі таких джерел:

Павло Христюк — Замітки і матеріали до історії української революції 1917—1920 рр.

В. Винниченко — Відродження Нації.

Проф. Дмитро Дорошенко — Історія України.

Велика Історія України — Видання Івана Тиктора.

Енциклопедія Українознавства.

ПИЛЬНУЄ СЕБЕ

При зустрічі двох друзів, перший глянувши на стомлений вигляд другого, запитав:

— Чому ти виглядаєш таким стомленим? Напевно ти важко працював?

— Так, це правда, — відповів другий.

— Я сьогодні стримував двох зайців, приборкував дві лисиці, не дозволяв відлетіти двом яструбам, наглядав за змією, аби вона когонебудь не вжала і тримав на ланцюгу лева.

— Де ж ці хижі звірі, птахи і змія, за якими ти наглядав?

— Це я сам. Послухай мене. Два зайці, це мої ноги, які охоті бігти туди, куди не годиться. Вони постійно бажають заязими стрибками звернути на хибні дороги.

Дві лисиці — це мої руки. Вони мають таку властивість, щоб вмело і хитро хватати дуже добро і схильні все, належне ближньому і загалові, рахувати своїм і не зупинятися перед тим, щоб заволодіти результатами праці інших.

Два яструби — це мої очі. Зі швидкістю кинутого згори каменя кидаються ті яструби на свою жертву. Так швидко можуть діяти й мої очі. Їх притягає багато гарних різей у царстві спокус. Їх все тягне „по-летіти донизу” до вибраної цілі. Я постійно мушу боротись з ними.

Змія — це мій язик. Якщо за тією змією не слідкувати, то вона може дуже багатьох людей ужалити і спризинити багато терпіння і сліз. Язик — якщо за ним не слідкувати, може накоїти багато лиха і біди так в родині, як і в суспільстві.

Слідкувати за язиком, це досить важка праця, але праця необхідна та обов'язкова: „Бо хто хоже любити життя та бажити добрі дні, нехай здержить свого язика від лихого...”

Лев — це моє „я”. Лев, що знаходиться в степу, на волі, це загроза для мирних тварин. При зустрічі з ними, він нападає на них і пожирає. Де лев на волі, там панує страх і тривога, там все дрожить перед його жорстокою силою і мусить коритися його жорстокій владі.

Думаю, що ти тепер зрозумів, чому я виглядаю таким стомленим.

Одного мудреця в давнину запитали, що, на його думку, найкоштовніше для людини?

„Час”, — відповів він; бо за допомогою часу можна придбати все, а самого часу не можна ні за що купити.

„Чи ти любиш життя” — не розтрагуй часу, бо час — матеріял, з якого виткане життя.

Часто кажуть, що час це гроші; ні, час важніший від грошей; на жаль, багато людей не вміє його оцінити.

Змарнування часу — найбільша втрата. Хто у двадцять років нічого не знає, а в тридцять нічого не робить, той у сорок років нічого не буде мати.

Час короткий, час летить, а візність наближається. Не трать ні одної хвилини, щоб не придбати протягом неї зогось для візности.

ЯЗИКАТА ХВЕСЬКА

САТИРА і ГУМОР

Нема гірше од того чоловіка, що не вміє язика за зубами вдержати. А найбільше лиха з жінками. Тільки що почує, зараз уже й задзвонила по всьому селу: „Ой, кумасю ріднесенька, що я чула! Та тільки глядіть, нікому не кажіть, бо це таке, що нікому й знати не можна, я це вам тільки”. І почала! А кума почула та другій кумі, а та третій, а третя п'ятій — десятій, і ото вже всі про те знають, чого не треба нікому знати.

От були собі чоловік і жінка. Петро і Хвеська. І гарна б жінка була Хвеська, усім гарна, та тільки на язык швидка. Що не скаже їй чоловік, усе своїм добрим язиком розплеще. Просто хоч нічого їй не кажи! Уже її чоловік і прохав, і вмовляв, і сердився — нічого не помага!

От раз поїхав Петро орати та й виорав гроші, скарб. А було це ще за панщини. І думав він: „Як довідається оконом, то відніме. А довідається неминуче, бо від Хвеськи не сховаєшся, вона по всьому селу рознесе. Що його робити?”

Думав, думав, бідолаха, та й надумав. „Треба, — каже, — оду-

чити її од такої поганої звички. Та й гроші щоб не пропали”.

Ото взяв він ті гроші, привіз їх додому, заховав, а жінці нічого й не каже. А другого дня Петро — в базар: купив там трохи не з лантух бубликів та зайця застреленого, а вертаючись з базару, повернувшись до річки та витяг з ятерів та з верші рибу, а зайця положив у вершу.

Тоді рибу ту одніс у ліс і порозкидав попід кущами, а ті бублики взяв та й пощипляв усі на одній груші, що на краю лісу стояла. Тоді вертається додому, пообідали з жінкою, от він і каже їй:

— Жінко, а ходімо в ліс, пошукаємо, чи не притхнулась там риба, то позбираємо!

А Хвеська каже:

— Що це ти, чоловіче, здурів, чи що? Хіба ж таки буває у лісі риба?

— Авжеж, буває, — каже Петро. — Здається, сьогодні ліс притхнувся, то ми й назбираємо риби. Ось ходім лиш!

Хвеська не вірить, а все ж пішла. Приходять у ліс, коли так: то під тим, то під тим кущем лежить риба. Петро тоді й каже:

— А що, Хвесько? Не казав я тобі?

— Оце диво! — говорить вона. — І родилася, і хрестилася, а такого дива не бачила!

— Ну добре, — каже Петро, — ходім лишень до річки, чи не піймався часом заєць у ятір або в вершу!

— Тю на тебе, чоловіче! Чи ти не здурів? — каже Хвеська. — Де ж таки видано, щоб зайці у верші ловились?

— Не видано! От же ти й риби в лісі не бачила, а єсть же! Ходім лиш! — каже він.

Пішли... Виходять на узлісся, аж стоїть груша і на їй бубликів рясно — аж віти гнуться. Хвеська кричить:

— Чоловіче, чоловіче! Чи бачиш? — бублики на груші!

— Та бачу, — каже чоловік, — то що?

— Та як же таки: бублики на груші! Хіба ж таки бублики ростуть на груші?

— Звісно, не ростуть, — каже він. — А то, мабуть, бублейна хмара йшла та й зачепила ліс, — оце й zostалися бублики.

— Ну же чоловіче, струсювати!

Струсили, ідуть до річки. Витяга чоловік ятір — нема нічого, витягає другий — нема: тоді тягне вершу, аж у їй заєць.

— Ох ти ж, моя ненько! — скрикнула Хвеська. — Заєць у верші! І родилась, і хрестилась, такого не бачила!

— То що, що не бачила? — каже Петро. — Не бачила, то побачиш! Ходім лиш додому, а то вже пізно.

Ото позабирали все та й пішли. Приходять додому, жінка й почала:

— І що то, чоловіче, за день такий! І родилась, і хрестилась, такого дня не бачила: риба в лісі, заєць у верші, бублики на груші!

— Це ще нічого, — каже Петро, — от що диво, що я сьогодні й гроші знайшов.

— Йо?!

— Йй-бо, знайшов!

— А де ж вони, чоловіче?

— Та ось! — витягає ті гроші.

— Отепер же, чоловіче, будемо ми багаті!

— Будемо, — каже чоловік, — та не дуже, бо як окомом довідається, то зараз одніме.

— От! каже жінка. — А як він довідається? Щоб мені те та се — я нікому не скажу!

— Гляди ж, жінко, не кажи, а то буде нам лихо. Та гляди, не кажи нікому й про те, що ми в лісі та в річці знаходили, бо люди як довідаються, що це був такий день, то зараз догадаються, що я гроші знайшов, бо в такі дні звичайно скарби знаходять.

Отак Петро каже жартуючи, а Хвеська:

— Добре, — каже, — нікому в світі не скажу.

Ото аж надвечір чути галас, гомін на селі.

— Чоловіче, а що то таке? — Хвеська питається. — От там! — каже. — Та що-бо там таке? Я піду та подивлюсь!

— От не дивись та не слухай поганого, — каже Петро.

А Хвеська:

— Та ну-бо, Петрику, голубчику, ріднесенький, скажи!

— Та то, — каже чоловік, — наш пан економ та покрав у пана ковбаси, то тепер його по селу водять та ковбасами б'ють, щоб більше не крав!

Це ж чоловік так собі, на сміх, вигадує, а Хвеська вже й повірила, вже кортить їй.

— Ох лишенько! Побіжу я до куми Меланки та розкажу! — скрикнула Хвеська, та так і схопилася з місця.

— От не ходи краще та сиди дома! — каже чоловік. — Хіба ти не знаєш нашого оконома? Він як довідається, що ти про його таке розказувала, то й тебе й мене з'їсть.

Хвеська послухалась і не пішла. Ото й терпить вона, не каже нічого про ті гроші день чи два, а далі таки не втерпіла — як таки про своє щастя не розказати? І побігла до куми Меланки. Прибігла, „добридень” сказала, сіла. Сидить: от-от хочеться сказати, та боїться. А далі:

— От горе на світі убогому, хоч би й нам. Хотіла справити собі нові чоботи к святу, так нема за що й справити.

А кума Меланка й собі:

— Що правда, то правда, кумасю, я ж кажу!

А Хвеська не дає їй і доказати та зараз своє:

— Ну, та, може, Бог дасть, скоро не будемо вбогі...

— Як то так? — питається кума Меланка, а сама вже й вуха нашорошила.

— Ох, кумасю, не знаю, як і казать...

— Та кажіть-бо, кажіть, — умовляє кума Меланка.

— Та не знаю, як і казать, бо

це діло таке, що нікому, нікому не велів чоловік казати!

— Ох, ненько! Та хіба ж я така? Та я все одно, що стіна! — каже кума Меланка.

— Ну, кумасю, — каже Хвеська, — це вже я вам тільки, та глядіть же — нікому, нікому!

Та й давай пошепки про ті гроші.

Тільки Хвеська з хати, а кума Меланка за свиту та до куми Пріськи:

— Ох, кумочко, чи ви чули?...

А тут свято трапилось, кума Пріська пішла до куми Марини, а в неї є кума Явдоха — то так, що вже й бесіда готова. Погуляли та й про Петрові гроші поговорили.

А тут саме на той день Петро та й посварився за щось на Хвеську і добре-таки нагримав. Вона тоді:

— Стривай же ти, такий-сякий! Коли так!...

І побігла, і вже дзвонить по всьому селу, що її чоловік налаяв і трохи не бив, і що він гроші знайшов, і що він ховається з ними, і все.

Ото день чи два проминуло — кличуть Петра в контору до оконома. Той на його зараз мокрим рядом:

— Кажі, такий-сякий, знайшов гроші?

— Ні, — каже Петро, — не знаходив.

— Як не знаходив? Адже твоя жінка каже!

— А що ж, пане, що моя жінка каже? Моя жінка не сповна розуму, то вона чого й на світі нема наплете!

А то чи так! — каже оконом. — Покликайте же сюди жінку!

Ото зараз тую Хвеську приводять. Питається оконом:

— Знайшов твій чоловік гроші?

— Знайшов, — каже, — паночку, знайшов!

— А що — питається тоді оконом у Петра, — бачиш?

— Та що ж, — каже той, — вона чого не наплете! А ви краще спитайте її, пане, коли се було?

— А коли се було? питається оконом.

— Еге! Коли! Саме тоді, як ліс притхнувся та ми ходили в ліс по рибу та під кожним кущем рибу збирали.

— Ще що далі скажеш? — питається Петро.

— Еге, що! Тепер уже не одберешся! Саме тоді й було, як ми рибу в лісі збирали і бублейна хмара йшла, і в лісі бубликів ми натрусили, і в вершу заєць піймався.

— Ото слухайте, пане, — каже Петро, чи ж вона до діла плете? Нехай вона вам до пуття розкаже, коли й як те було.

— Еге, коли й як! Саме тоді, як увечері вас, милостивий пане, по селу водили...

— А чого мене водили по селу? — питається оконом.

— Коли ж... вибачайте, пане... Уже коли питаєтесь, то казатиму. Тоді саме як вас били ковбасами, що ви у пана покрали...

Як скрикне ж економ:

— Ах, ти така-сяка! Як ти мені смієш таке казати?! Візьміть її та дайте доброго хлосту, щоб катзна чого не базікала!

Тут Петро оступився, почав просити, що його жінка не сповна розуму.

Ото пан подумав, подумав — і справді дурна, — узяв та й пустив.

От ідуть вони вдвох, Хвеська з Петром, він собі сміється з-під вуса, а вона й носа похнюпила, розчовпала, що вклепалась. Прийшли додому, вона в плач:

— Так ти, — каже, — мене підвів!

— Хвесько, жінко моя люба! — каже Петро, — не я тебе підвів, ти сама себе підвела! От не ляпай ніколи подурному язиком, то й нічого не буде. А тепер не сердься та давай помирилося.

Ото й помирились, живуть та потрошку ті гроші тратять. А Хвеська бачить, що лихо побагато балакати, та й знишкла.

„Свій дім — своя воля”

Хомиха чоловіка била

(Не на лихо ж Хому Хомиха вчила!:

Хома Постіл

Від жінки заховавсь — під піл

І, в три погібелі звернувшись, трусився

І плакав і просився...

Хомиха з рогачем присікалась: „вилазь!

Вилазь, личино зла!”... Хома в куточку бгавсь

І плачучи озвався:

„Не вилізу! — тобі я потурати годі —

Я господин в своїй господі!”

ДЕРЖАВИ СВІТУ

Від часів розвалу Римської імперії та розпаду її на цілий ряд національних держав не було ще такого, щоб на очах одного покоління розпадались віковічні велитенські колоніальні імперії і на їх руїнах народжувались нові, невідомі досі, національні, незалежні держави.

Сьогодні на світі є 131 незалежних держав. Це число не є ще остаточне. Воно може на наших же очах збільшуватись, коли будуть творитись ще нові держави (як от в південно-східній Африці, де з тяжким трудом родиться новий державний твір з колишніх британських протекторатів Родезії і Ніяссаленду), або зменшуватись, через творення федерації малих і слабосилих державних творів, як це було у випадку створення сфедерованої держави Малайзії в Азії і федерації Танганіки із Занзібаром в Африці.

Найбільше незалежних держав бо аж 37, є в Європі, за нею йде Африка із 36 своїми незалежними державами, за нею Азія із 31 незалежними державами, за нею Південна Америка із 10 державами, Центральна Америка із 6 державами, так звана Океанія на Тихому океані із 5 державами, з яких найбільша це Австралія і вкінці три острівні держави на Карібському морі біля Середушої і Південної Америки і три в Північній Америці.

В одному лише десятилітті, а саме між роками 1954—1964 повстало у світі 44 нових держав в тому в Африці 30 держав, в Азії і Океанії 8 держав, на західній півкулі дві держави, в Європі одна держава (Мальта).

Спершу подамо краї так званого Старого світу, тобто Азії, Африки й Європи, а згодом так званого Нового світу, до якого належать обидві Америки з приналежними географічно до їх континентів островами і вкінці так звану Океанію, до якої належать Австралія і острови Тихого Океану.

Назви країн, з короткими відомостями про них подаватимемо в поазбучному порядку. Це допоможе читачам нашого Календаря Альманаху орієнтуватися скоро в укладі сьогодиншого світу. — Редакція.

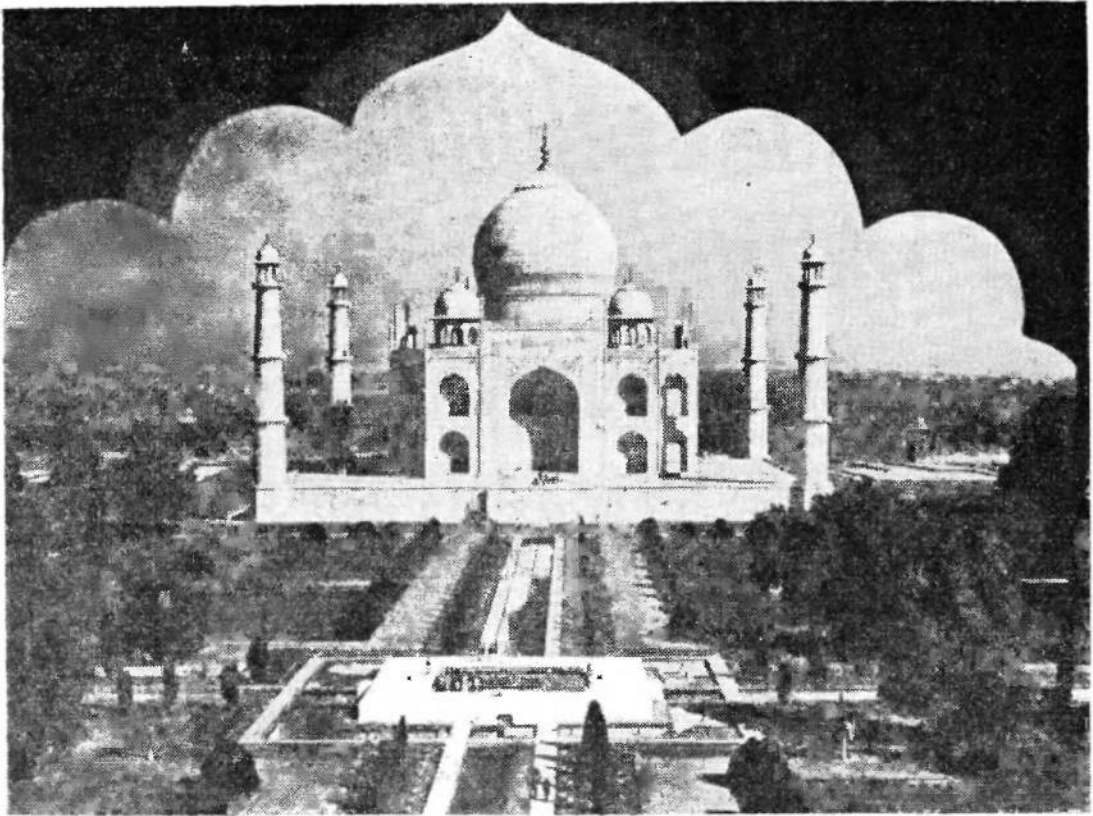
СТАРИЙ СВІТ

АЗІЯ

Афганістан (королівство). простір: 250,966 квадратних миль. Населення (1951 р.): 13,799,037 (пушту, 60%; таджіків, 30.7%; узбеків, 5%; монголів і інших 3.8%). Пануючий шах — Могаммед Загір.

Столиця: Кабуль. Монетарна одиниця: афгані. Мови: пашто і перська. Релігія магометанська (сунітів, 90%, шіїтів, 10%).

Бурма. Від 1948 р. незалежна республіка. Простір: 261,789 квадратних миль. Населення (1962 р.): 22 міл.

Тадж Магаль: мармуровий мавзолей, який казав побудувати індійський цісар Джеган для своєї улюбленої дружини. Це одна з найкращих будівель у світі.
Побудована в XVII столітті.

342,000 в тому 60% бурманців; 6% індійців; 1% китайців і коло 25% інших. Релігія: 90% буддистів, 3% магометан, 3% гінду, 2% християн, 2% інших. Столиця — Рангун. Мова: бурманська (70%) і англійська. Монетарна одиниця: кіят.

Бгутан — королівство (Магараджа Джіме Дорйі Вангчук). Столиці: Пунакга (в зимі); Таші-Хго (літом). Монетарна одиниця: індійська рупія. Мова: тибетанський діалект. Релігія: буддійська.

В'єтнам (республіка), колишня французька колонія, від 1954 р. незалежна держава. Простір: 65,948 квадр. миль. Населення (1962 р.): 14,900.000. Столиця:

Сайгон. Монетарна одиниця: п'ястр. Мови: аннамійська і французька. Релігії: буддійська і християнська.

В'єтнамська Демократична Республіка (північний комуністичний В'єтнам). Колишня французька колонія. Від 1954 р. під владою комуністів. Простір: 60,156 квадр. миль. Населення (1960 р.): 15 міл. 916,955. Столиця: Ганої. Монетарна одиниця: донг. Мови: аннамійська, французька, китайська. Релігії: буддійська і християнська.

Ємен (республіка). Простір: 75,290 квадр. миль. Населення (1962 р.): 500,000. Столиця: Сана. Монетарна одиниця: ріял. Мова: арабська. Релігія: магометанська.

Ізраїль (республіка). Простір: 7,993 квадр. милі. Населення (1961 р.): 2,173,923, в тому 88.9% жидів; 7.6% магометанів; 2.5% християн; 1% інших. Столиця: Єрусалим, (жидівський сектор). Монетарна одиниця: ізраїльський фунт.

Індія (від 1947 р. незалежна держава, член коммонвелту). Простір: 1,261,416 квадр. миль. Населення (1961 р.): 439,072,893, в тому 85% гінду, 9.9% магометан, 2.3% християн, 1.7% сікгіців і 1.1% інших. Столиця: Нью Дельгі. Монетарна одиниця: рупія. Головні мови: гінді, англійська, бенгальська, санскрит, таміль, урду.

Індонезія (республіка). Простір (враз з прилученою недавно частиною Нової Гвінеї): 575,893. Населення (1961): 96,385,348. Столиця: Д'якарта. Монетарна одиниця: рупія. Мови: маляйська (багаса),

голландська, яванська, сундайська. Релігії: в більшості магометанська, але є теж християнська, брамінська і буддійська групи.

Ірак (республіка). Простір: 167,568 квадр. миль. Населення (1961 р.): 6,637,222 — в тому 75% арабів, 15% курдів, 3.75% іранців і 6.25% інших. Столиця: Багдад. Монетарна одиниця: динар. Мови: арабська і курдійська. Релігії: магометанська — 93.6%, християн — 3.1%, жидів — 2.5%.

Іран, царство (пануючий цар) шах ель шах — Могаммед Реза шах Пагляві. Населення (1962 р.): 21,349,684 (в тому іранці або перзи, курди і азербайджанці). Столиця: Тегеран. Мови: перська, курдійська, азербайджанська. Релігія: в більшості магометанська, крім того різні малі християнські групи і парси (староперська релі-

Типи індінок і індіців.

Китайська маса.

Йорданія, Гашемітське королівство. Король Гуссейн I. Простір: 37.297 квадр. миль. Населення (1961 р.): 1,691,123. Столиця: Аман. До Йорданії належить йорданський сектор Єрусалиму. Монетарна одиниця: йорданський дінар. Мова: арабська. Релігії: магометанська — 92%, християнська — 8%.

Камбоджа (королівство), колишній французький протекторат, від 1954 р. незалежна держава. Площа: 66,607 квадр. миль. Населення (1962 р.): 5,737,853. Столиця: Пном-Пенг. Монетарна одиниця: ріель. Мови: камбоджська, французька, аннамійська. Релігія: буддійська.

Китай (по китайськи Чунг-Гуа Мін-Куо). Простір (враз з Манджурією і Тибетом, але без Формози): 3,691.502) квадр. миль. Населення: (1962 р.): 700,000,000. Столиця: Пекінг. Монетарна одиниця: китайський доляр (юан).

Мова: китайська. Релігії: визнавці Конфуція, буддисти і таоїсти (визнавці науки Ляотсе, що походив з Тао).

Корея, країна поділена на дві частини: північну — комуністичну і південну демократичну республіку. Простір: 85,286 квадр. миль. Населення (1960 р.): 33,244,117. Головні міста: Сеуль (столиця південної Кореї), Пійонг-Янг (столиця північної Кореї). Монетарна одиниця: вон. Мови: корейська, китайська, японська. Релігії: буддійська, конфуціоністи, таоїсти, християни.

Кувейт. Від 1961 р. незалежне князівство на чолі із шейком, що називається Абдула ас-Салім ас-Субаг. Простір: 5,335 квадр. миль. Населення (1961 р.): 321,621. Столиця Кувейт. Монетарна одиниця: дінар. Мова: арабська. Релігія: магометанська.

Ливан (Лібанон) — республіка. Простір: 4,015 квадр. миль.

Населення (1960 р.): 1,783,000. Воно складається з арабів, вірменів, черкесів і турків. Столиця: Бейрут. Монетарна одиниця: ливанський фунт. Мови: арабська і французька. Релігії: християнська — 54%, магометанська — 44%, інші — 2%.

Ляос. Королівство. Король — Саванг Ватгана. Колишній французький протекторат. Від 1954 р. незалежна держава. Простір: 91,428 квадр. миль. Населення (1961 р.): 1,850,000. Головні міста: Вієнтіане (адміністративна столиця), Люанг-прабанг (королівська столиця). Монетарна одиниця: кіп. Мова: ляотська. Релігія: буддійська.

Малаязія (від 1963 нова сфедерована з Маляї, Сінгапуру, північного Борнео і Сараваку держава) член Коммонвелту. Простір: 128,512 квадр. миль. Населення (1963 р.): 9,979,708. Столиця: Куала Лумпур. Монетарна одиниця: малаяйський долар. Мови: малаяйська, китайська, тамільська, англійська. Релігії: магометанська, християнська, буддійська.

Монгольська народня Республіка. Простір: 604,247 квадр. миль. Населення: (1962 р.): 998,000, в тому коло 100,000 росіян і коло 50.000 китайців. Столичне місто Улян Батор. Монетарна одиниця: тугрік. Мови: монгольська і російська. Релігія: буддійська.

Непаль — королівство. Пануючий король — Магендра Бір Бік-рам. Простір: 54,362 квадр. миль. Населення (1961 р.): 9,387,661. На це населення складаються різні етнічні групи, між ними племя гурка і тибетанці. Столичне місто Катмунду. Монетарна одиниця: непальська рупія. Населення розмов-

ляє різними місцевими говорами. Релігія: гінду і буддійська.

Пакістан (від 1956 р. незалежна держава, член Коммонвелту. Складається із двох частин східної і західної, відділені від себе великими просторами Індії. Простір: 365,529 квадр. миль. Населення (1961 р.): 93,720,613, в тому 86% магометан, 13% гінду і 1% інших. Столиця західного Пакістану: Лягоре. Столиця східного Пакістану: Дакка. Федеральна столиця: Карачі. Монетарна одиниця: пакістанська рупія. Головні мови: бенгалі, урду, англійська, гінді і пунджабі.

Савді Арабія — королівство. Король Савд ібн Абдуль аль Азіз. Столиця: Мекка (релігійна) і Ріядг. Монетарна одиниця: ріял. Мова: арабська. Релігія: магометанська. Крім того в Азії існують такі арабські країни, що є маленькими князівствами на чолі з шейками, та є або колоніями, або протекторатами:

[Аден (британська колонія). Простір: 75 квадр. миль. Населення 200 тисяч.

Аден (британський протекторат). Простір: 112,000 квадр. миль. Населення: 950 тисяч.

Барейські острови (князівство на чолі із шейком). Простір: 231 квадр. миль. Населення: 152 тисячі.

Оман і Маскат (султанат). Простір 82,000 квадр. миль. Населення 565 тисяч.

Кватар (князівство на чолі з шейком). Простір: 4,000 квадр. миль. Населення: 55 тисяч.

Трашел Ковст (піратське побережжя) — князівство на чолі з шейком. Простір: 32,278 квадр. миль. Населення: 110 тисяч.]

Сирія (республіка). Простір: 71,228 квадр. миль. Населення (1960 р.): 4,555,265 (араби, вірмени, курди, турки, французи). Столиця: Дамаск. Монетарна одиниця: сирійський фунт. Мови: арабська, арамейська, французька. Релігії: магометанська — 86.3%, християнська — 12.8%, жидівська — 1%.

Тайленд (Сіям), королівство. Пануючий король: Буміболь Адуляйдей (Рама IX). Простір: 198,455. Населення (1960 р.): 26,257,916, в тому 90% сіямців, 3.4% китайців, 3.4% індійців і маляйців. Решта інші. Столиця: Бангкок. Монетарна одиниця: багт. Мови: сіямська і китайська. Релігії: буддисти 95%, магометани 4%, і інші 1%.

Тибет (номінально незалежний під правлінням Панчен Лями, одначе під строгою і необмеженою контролею комуністичного Китаю). Простір: 471,660 квадр. миль. Населення (1957 р.): 1,270,000. Столиця: Лгаса. Монетарна одиниця: санг.

Туреччина (республіка). Простір: 301,380. Населення (1960 р.): 27,829,198, в тому 94% турків, 2.2% греків, 1.4% болгарів, решта інші. Столиця: Анкара. Монетарна одиниця: турецький фунт. Мови: турецька, грецька, болгарська. Релігія: в більшості магометанська.

Філіппіни (республіка). Простір: 115,707 квадр. миль. Населення (1960 р.): 27,455,799. Основна маса населення філіппінці з дрібними групами китайців, американців, еспанців і інших. Столичне місто — Квізон Ситі. Монетарна одиниця: пезо. Мови: місцеві говори, крім того англійська і еспан-

ська. Релігії: римо-католицька — 82.9%, протестантська — 2%, магометанська — 4.1%.

Формоза (Тайван) — національний Китай. Простір: 13,952 квадр. миль. Населення (1962 р.): 11,301,656. Столиця Тайпеї.

Цейльон (від 1948 р. незалежна держава), член Коммонвелту. Простір: 25,332 квадр. миль. Населення (1961 р.): 10,167,000, в тому сінгалезців 69%, тамільців 21%, мурів 6%, бургерців і євразійців 0.5% і інших 3.5%. Столиця: Кольомбо. Монетарна одиниця: цейльонська рупія. Мови: англійська, сінгалезька і тамільська. Релігії: буддистів 61%, гінду 22%, магометан 7%, християн (здебільшого римо-католиків), 9%, інших 1%.

Японія (Ніппон) — цісарство. Цісар (тенно, або мікадо): Гірогіто. Простір: 142,726 квадр. миль. Населення (1960 р.): 93,418,501. Столиця: Токіо. Монетарна одиниця: ена. Мова: японська. Релігії: буддисти — 60%, шінтоїсти — 21% та малі відсотки католиків і протестантів.

Преса мусить мати свободу говорити все, аби певним людям відібрати свободу робити все, що вони хочуть.

(Л. Мерреонуар —
французький міністр інформації)

Політик мусить мати все на увазі, що він має до діла з людьми, які не є дурніші за нього.

* * *

Кращі люди не ті, що ждуть на випадок, а ті які беруть його міцно в свої руки, підгинають собі і роблять його своїм слугою.

(Е. Р. Чанін)

А Ф Р И К А

Альжи́рія. Колишня французька колонія, від 1962 р. незалежна держава. Простір: 919,561 квадр. миль. Населення (1960 р.): 10 міл. 055,000. Столиця: Альжир. Монетарна одиниця: альжир. франк. Мови: арабська і французька. Релігії: магометанська, римо-католицька, жидівська.

Бразівільське або середуще Конго, колишня французька колонія від 1960 р. незалежна республіка, член французької спільноти. Простір: 134,479 квадр. миль. Населення зложене з різних муринських племен, (1962 р.): 864,679. Столиця: Бразівіль. Монетарна одиниця: франк французької спільноти. Мови: французька і африканські говори. Релігії: анімістична (поганська), трохи християн.

Бурунді (королівство). Колишня бельгійська колонія, що дістала незалежність в 1962 р. Простір: 10,747 квадр. миль. Населення (1960 р.): 2,234,131. Король (Мвами): Мвамбутса IV. Столиця: Усумбура. Монетарна одиниця: франк. Мови: свагілі, банрія-рванда,

Змарнування часу — найбільша втрата. Хто у двадцять років нічого не знає, а в тридцять нічого не робить, той у сорок років нічого не буде мати.

* * *

Зловживання часом — це запис проти нас на небесах. Кожна безкорисно проведена година є новим викриваєм проти нас на небі.

* * *

Час короткий, час летить, а візність наближається. Не трать ні одної хвилини, щоб не придбати протягом неї зогось для візности.

французька. Релігії: римо-католицька, протестантська, магометанська.

Горішня Вольта, колишня французька колонія, від 1960 р. незалежна республіка, член французької спільноти. Простір: 105,869 квадр. миль. Населення (1961 р.): 4,400,000. Столиця: Уагадугу. Монетарна одиниця: франк французької спільноти. Етнічні групи: моссіси і бобосійці. Мови: французька і африканські говори. Релігії: анімістична (поганська), християнська і магометанська.

Габон, колишня французька колонія від 1960 р. незалежна республіка, член французької спільноти. Простір: 102,317 квадр. миль. Населення зложене з різних муринських племен (1961 р.): 447,880. Столиця: Лібрвіль. Монетарна одиниця: франк французької спільноти. Мови: французька і африканські говори. Релігії: анімісти (погани) і християни.

Гана, колишня британська колонія від 1960-го року незалежна республіка. Член Коммонвелту. Простір: 92,100 квадр. миль. Населення (1960 р.) 6,726,815 (майже в цілості африканське). Столиця: Акра. Монетарна одиниця: ганський фунт. Мови: місцеві муринські говори і англійська мова.

Гвінея, колишня французька колонія, від 1958 р. незалежна республіка. Простір: 94,926 квадр. миль. Населення зложене з місцевих муринських племен. (1960 р.): 3,000,000. Столиця: Конакра. Монетарна одиниця: гвінейський франк. Мови: французька і місцеві муринські говори. Релігії: анімістична (поганська), магометанська, християнська.

Дагомей, колишня французька колонія, від 1960 р. незалежна республіка в складі французької спільноти. Простір: 44,696 квадр. миль. Населення зложене з різних муринських племен. (1960 р.): 1,934,447. Столиця: Порто-Ново. Монетарна одиниця: франк французької спільноти. Мови: французька і африканські говори. Релігії: анімістична (поганська), християнська і магометанська.

Етіопія (Абіссинія). Цісарство (цісар Гайле Селассі І.). Простір: 457,142 квадр. миль. Населення (1961 р.): 22,000,000 (в тому 20% абіссинців або так званих амгара, 50% галля і 30% інших. Столиця: Аддіс Абаба. Монетарна одиниця: етіопський доляр. Мови: амгарійська і арабська. Релігія: християнська (копти) і магометанська.

Замбія, в суботу 24 жовтня 1964 року повстала в Африці нова африканська держава, що дістала назву Замбія. Досі ця країна була знана під назвою Північна Родезія. Вона положена в центральній Африці і на півночі граничить з республіками Конго і Танганіка. Столицею нової держави є Люсака. Першим її президентом став Кеннет Каунда лідер боротьба за незалежність Північної Родезії. Замбія під назвою північної Родезії була під пануванням Великої Британії 60 років. Вона буде 36-ою незалежною африканською державою і 20-им незалежним членом Коммонвелту. Простір Замбії становить 290,323 квадратних миль. Вона має коло два і пів мільйона населення.

Єгипет (З'єдинена Арабська Республіка, арабська назва Міср).

Простір: 386.100 квадр. миль. Населення (1960): 26,059,000 (в тому 95.4% єгиптян, 1.7% арабів, 0.6% греків і 2.3% інших). Столиця: Каїро. Монетарна одиниця: єгипетський фунт. Мова: арабська. Релігії: магометанська 91%, християнська (переважно копти і православні) 8%.

Камерун (республіка), колишня німецька, а згодом французька колонія. Незалежність дістала в 1960 р. Простір: 183,376 квадр. миль. Населення (1960 р.): 4 міл. 97 тис., в тому 17 тис. європейців. Столиця: Яунде. Монетарна одиниця: франк французької спільноти. Мови: французька, і ціла низка муринських діалектів. Релігії: християнська, магометанська і частинно анімістична, тобто поганська.

Кенія колишня британська колонія, від 1963 р. незалежна республіка, член Коммонвелту. Простір: 224,960 квадр. миль. Населення (1961 р.): 7,287,000. Столиця: Найробі. Монетарна одиниця: східньо - африканський шілінг. Мови: банту, свагілі, гінду, англійська. Релігії: магометанська, християнська, анімістична (поганська).

Конго (колишня бельгійська колонія, від 1960 р. незалежна республіка). Простір: 905,063 квадр. миль. Населення: (1961): 14 міл. 450,000. Столиця: Леопольдвіль. Монетарна одиниця: конголезький франк. Мови: французька і різні муринські говори. Релігії: фетишизм (поганська), римо-католицька, протестантська, магометанська. Етнічні групи: банту, суданезці, нілотіки, пігмеї і гаміти.

Ліберія (республіка). Простір: 43,000 квадр. миль. Населення (1960 р.): 1,290,000, в тому 99% муринів з дуже маленьким відсотком американських муринів, білих і інших. Столиця: Монровія. Монетарна одиниця: ліберійський долар. Офіційна мова англійська, крім того вживаються місцеві муринські говори. Релігії: протестантська, (офіційна), католицька і місцеві племінні поганські вірування.

Лібія, королівство. Король Ідріс І. Простір: 679,358 квадр. миль. Населення (1962 р.): 1,240,000, в тому 93% берберійців з арабською домішкою, 5% італійців і 2% жидів. Столиця: Тріполіс. Монетарна одиниця: лібійський фунт. Мови: арабська і італійська. Релігії: магометанська — 93%, християнська — 5%, жидівська — 2%.

Мавританія, колишня французька колонія, від 1960 р. незалежна республіка, член французької спільноти. Простір: 419,229 квадр. миль. Населення (1961 р.): 792,019. Столиця: Нуакшот. Монетарна одиниця: франк французької спільноти. Етнічні групи: мавританці (білі), муринські групи такі як тукулєнці і сараколці. Мови: французька, арабська і муринські говори. Релігія: магометанська.

Малі, колишня французька колонія, від 1960 р. незалежна республіка, член французької спільноти. Простір: 464,874 квадр. миль. Населення зложене з різних муринських племен (1961 р.): 4,100,000. Столиця: Бамако. Монетарна одиниця: малійський франк. Мови: французька й африканські говори. Релігії: магометанська, анімістична (поганська), християнська.

Маліаві, колишній британський протекторат Ніяссаленд (від 1891 р.). Від липня 1964 р. незалежна держава, член британського Коммонвелту. Простір 45,747 квадратних миль. Населення близько 4 мільйони в тому 3,900,000 муринів, 8,000 білих і 12,000 азійців, головною гіндусів. Столиця Зомбо. Мова: різні місцеві муринські говори.

Маліагасі (Мадагаскар), колишня французька колонія, від 1960 р. незалежна республіка, член французької спільноти. Простір: 230,035 квадр. миль. Населення різні місцеві племена (1961 р.): 5,577,000. Столиця: Тананаріву. Монетарна одиниця: франк французької спільноти. Мова французька і місцеві маліагаські говори. Релігії: римо-католицька, протестантська і інші.

Марокко — королівство. Пануючий король — Гассан ІІ. Простір: 174,471 квадр. миль. Населення (1960 р.): 11,626,470. Столичне місто — Рабат. Монетарна одиниця: дірхам. Мови: арабська, французька, еспанська. Релігія: магометанська.

Дмитро Писанчин,
стрілець УГА

Наша Україна

*Зійшло сонце ізза гори
Освітило доли.
Тай зацвили ріжні квіти
По нашій діброві.*

*Ходять діти маленькі,
Пісоньки співать,
Свою милу Україну
Люблять та кохають.*

*Та же наша Україна —
Вона ж для нас мати ...
В ній на світ ми народились,
Хоземо й вмирати.*

I. V. 1923.

Нігер, колишня французька колонія, від 1960 р. незалежна республіка, член Французької Спільноти. Простір: 489,206. Населення зложене з різних муринських племен. (1962 р.): 3,112,000. Столиця: Ніямей. Монетарна одиниця: місцевий франк. Мови: французька і місцеві африканські говори. Релігія: магометанська і інші.

Нігерія, колишня британська колонія, від 1960 р. незалежна республіка, член Коммонвелту. Простір: 356,669 квадр. миль. Населення (1962 р.): 36,500,000. Столиця: Ібадан. Монетарна одиниця: нігерський фунт. Мови: місцеві говори, арабська, англійська.

Південна Африка (республіка). Простір (без південно - західної Африки): 472,359 квадр. миль. Населення (1960 р.): 15,841,128 (без південно - західної Африки) в тому 20.9% європейців, 66.9% муринів з племені банту, 9.2% мішанців і 3% азятів. Столиця: Преторія. Монетарна одиниця: ранд. Мови: англійська і голландська. Релігії: різні Протестантські Церкви і Римо-католицька Церква. Під зарядом Південної Африки є колишня німецька колонія — Південно-західна Африка.

Побережжя Слоневої Кости, колишня французька колонія, від 1960 р. незалежна республіка, член французької спільноти. Простір: 124,502 квадр. миль. Населення різні муринські племена (1961 р.): 3,343,000. Столиця: Абіджан. Монетарна одиниця: франк французької спільноти. Мови: французька і африканські говори. Релігії: анімістична (поганська), магометанська, християнська.

Рванда (республіка), колишня бельгійська колонія, стала незалежною державою в 1962 р. Простір: 10,169 квадр. миль. Населення (1960 р.): 2,694,749. Столиця — Кігалі. Монетарна одиниця: франк. Мова: свагілі, французька та місцеві муринські говори. Релігії: римо - католицька, протестантська, магометанська.

Сенегаль, колишня французька колонія, від 1960 р. незалежна республіка, член французької спільноти. Простір: 76,124 квадр. миль. Населення (1961 р.): 2,973,285. Зложене з різних муринських племен. Столиця: Дакар. Монетарна одиниця: франк французької спільноти. Мови: французька і місцеві африканські говори. Релігії: магометанська, анімістична (поганська) і християнська.

Сієрра Леоне, колишня британська колонія, від 1961 р. незалежна республіка, член Коммонвелту. Простір: 27,925 квадр. миль. Населення (1961 р.): 2,450,000. Столиця: Фрітаун. Монетарна одиниця: західньо-африканський фунт. Мови: банту, англійська. Релігії: анімістична (поганська), християнська, магометанська.

Сомалія (республіка), колишня британська і італійська колонія стала незалежною державою в 1960 р. Населення: хамітське (1961 р.): 2,030,000. Столиця — Могадішу. Монетарна одиниця: сомальо. Мова: сомалійська. Релігія: магометанська.

Судан (республіка), колишня бритійсько - єгипетська колонія, від 1956 р. незалежна держава. Простір: 967,491 квадр. миль. Населення хамітське і муринське (1962 р.): 12,289,000. Столиця: Хар-

тум. Монетарна одиниця: суданський фунт. Мови: арабська, англійська і різні місцеві муринські говори. Релігії: магометанська, християнська і поганська.

Танганіка, колишня британська колонія, від 1962 р. незалежна республіка, член Коммонвелту. Простір: 361,800 квадрат. миль. Населення (1962 р.): 9,560,400. Столиця республіки: Дар ес Салам. Монетарна одиниця: східно-африканський шілінг. Мови: свагілі і англійська. Релігії: християнська, магометанська, гінду.

Ця республіка об'єдналася з другою маленькою простором острівною африканською державою Занзібар і в дні 29 жовтня 1964 р. дістала спільну назву: Об'єднана Республіка Танзанія.

Того (республіка), колишня британська і французька колонія, від 1960 р. незалежна держава. Простір: 21,853 квадрат. миль. Населення муринське: 1,439,772. Столиця: Льоме. Монетарна одиниця:

Мурини з Того радіють, що дістали незалежність.

франк французької спільноти. Мови: французька і різні місцеві говори. Релігії: християнська, магометанська, поганська.

Туніс (республіка). Простір: 48,332 квадрат. миль. Населення (1961 р.): 4,254,000, в тому 89.9% тунісців, 4.5% французів, 2.6% італійців. Столиця: Туніс. Монетарна одиниця: динар. Мови: арабська, французька, італійська. Релігія: в більшості магометанська.

Уганда, колишня британська колонія, від 1962 р. незалежна республіка, член Коммонвелту. Простір: 93,981 квадрат. миль. Населення (1961 р.): 6,845,000. Столиця: Кам - Паля, Монетарна одиниця: східно - африканський шілінг. Мови: англійська, банту, свагілі, суданська. Релігія: християнська.

Центрально - Африканська республіка, колишня французька колонія, від 1960 р. незалежна держава і член французької спільноти. Простір: 241,313 квадрат. миль. Населення зложене з різних місцевих племен (1960 р.): 1,227,236. Столиця: Бангуї. Монетарна одиниця: франк французької спільноти. Мови: французька і африканські говори. Релігії: поганська, деяка кількість християн.

Чад, колишня французька колонія, від 1960 р. незалежна республіка і член французької спільноти. Простір: 470,733 квадрат. миль. Населення (1962 р.): 2,674,990. Столиця: Форт-Лямі. Монетарна одиниця: франк французької спільноти. Етнічні групи: араби, сарасійці, пелсійці. Мови: арабська, французька і африканські говори. Релігії: магометанська, християнська, анімістична (поганська).

ЕВРОПА

Австрія (республіка). Простір: 32,374 квадр. миль. Населення (1961 р.): 7,073,807. Столиця: Відень. Монетарна одиниця: шілінг. Мова: німецька. Релігія: римо-католиків 89%, протестантів 6%, інших 5%.

Англія (З'єдинене Королівство Великої Британії і Північної Ірландії, королева Єлисавета II). Простір: 93,898 квадр. миль. Населення (1961 р.): 52,834,229 (англійці, шкоти, валійці і ірландці). Столиця: Лондон. Монетарна одиниця: фунт стерлінгів. Мова: англійська, валійська, гелікська (шкотська). Релігія: євангеліки різних відтінків і церковних організацій, римо-католики і жида.

Велика Британія очолює так званий Коммонвелт. До Коммонвелту належать такі держави:

Кипр — в Європі; Гана, Кенія, Нігерія, Сієрра Леоне, Танганіка - Занзібар — Уганда — в Африці — Канада, Ямайка, Трінідад і Тобаго — на західній півкулі. Цейльон, Індія, Маляйзія, Пакістан — в Азії.

Одного мудреця в давнину запитали, що, на його думку, найкоштовніше для людини?

„Час”, — відповів він: бо за допомогою часу можна придбати все, а самого часу не можна ні за що купити.

* * *

Чи ти любиш життя? — Не розтрагуй часу, бо час — матеріал, з якого виткане життя.

* * *

Часто кажуть, що час то гроші: Ні, час важливіший від грошей: на жаль, багато людей не вміють його цінити.

Австралія і Нова Зеландія на так званий Океанії.

Членів Коммонвелту трактуватимем як окремі самостійні держави і про них буде мова, коли на них прийде черга в поазбучному порядку.

Тепер подамо цілий ряд посіlostей Великої Британії, що є їй підчинені чи то як колонії, чи як протекторати. До них належать: Гібральтар в Європі; Баутоленд, Бешуаналенд, Гамбія, Мавріціус, Родезія, Острів св. Олени, Острови Сешелс — в Африці; Багамас, Бардадос, Бермудас, Бритійська Гуяна, Бритійське Гондурас, Кайман Айлендс, Фалкленд Айлендс, Лікард Айлендс, Тюркс енд Кайкос Айлендс і Виндвард Айлендс у західній гемісфері; Аден (колонія), Аден (протекторат), Брунеї, Гонг Конг, Мелдів Айлендс — в Азії; Фіджі, Гилберт енд Елліс Айлендс, Науру, Папуа — Нью Гвінея, Соломон Айлендс, Тонга Айлендс в Океанії, тобто на Тихому океані.

Альбанія (Народна Республіка). Простір: 11,100 квадр. миль. Населення (1960 р.): 1,625,378 (альбанців 99.8%). Столиця: Тріана. Монетарна одиниця: лек. Мова: альбанська. Релігії: магометанів 65%, православних 23%, римо-католиків 11%, інших 1%.

Андорра. Півнезалежна держава на пограниччі Франції і Еспанії, де законодавчу владу виконує Генеральна Рада, що складається з 24 членів, а виконавча влада спочиває в руках Першого Синдика. Простір: 175 квадр. миль. Населення (1960 р.): 8,959 осіб. Мова: катальонська. Релігія: римо-католицька.

Бельгія, королівство. Король Бодуен I. Простір: 11,779 квадр. миль. Населення (1962 р.): 9 міл. 228,729. Столиця: Брюссель. Монетарна одиниця: бельгійський франк. Мови: флямандська, 50%; французька, 39%; флямандської і французької мови вживає рівночасно 15% населення; німецька, 1%.

Болгарія. Народна республіка. Простір: 42,829 квадр. миль. Населення (1961 р.): 7,981,000, в тому болгарів 91%, турків 6%, циганів 2%. Столиця: Софія. Монетарна одиниця: лев. Мови: болгарська, турецька. Релігії: православних 84.4%, магометан 13.5%, жидів 0,8%, римо-католиків 0,8%, інших 0,5%.

Ватикан (Стато делля Чітта дель Ватікано). Простір: 108.7 акра. Населення (1962 р.): 1,000, в тому 85% італійців і 15% швайцарців і інших. Монетарна одиниця: ліра. Мови: латинська і італійська. Релігія: римо-католицька.

Голляндія (Нідерлянди) — королівство. Пануюча королева: Юліянна. Простір: 12,616 квадр. миль. Населення (1962 р.): 11,721,416 (в більшості голляндське). Столиця: Гага, головний порт Амстердам. Монетарна одиниця: гульден. Мова: голляндська. Релігії: протестантська і католицька.

Греція (Геллас). Королівство — король Константин XIII. Простір: 50,547 квадр. миль. Населення (1961 р.): 8,388,553 (в тому 92,8% греків, 3,8% турків, 1,3% македонців, решта інші. Столиця: Атени. Монетарна одиниця: драхма. Мови: грецька і турецька. Релігії: православна 96%, магометанська 2%, жидівська 1,1%, решта інші.

Данія (королівство, король Фридрих IX.). Простір: 16,619 квадр. миль. Населення (1960 р.): 4,585,256. Столиця: Копенгага. Монетарна одиниця: корона. Мова: данська. Релігія: євангелицько-лютеранська. До Данії належать: Фаерські Острови (540 квадр. миль) і Гренляндія, що має простір 840,000 квадр. миль і 33.113 населення.

Еспанія (номінально монархія). Простір: 194,883 (враз з Балеарськими і Азорійськими островами). Населення (1960 р.): 30 міл. 430,698. Столиця: Мадрид. Монетарна одиниця: пезета. Мови: еспанська, баскійська, каталанська. Релігія: римо-католицька. Еспанія має малі колонії в Африці: Іфні, еспанська Сагара, еспанська Гвінея.

Ірляндія (республіка). Простір: 27,136 квадр. миль. Населення (1961 р.): 2,814,703. Столиця: Даблін. Монетарна одиниця: ірландський фунт. Мови: гелік і англійська. Релігії: римо-католицька,

Не осуджуй свого ближнього, доки не будеш на його місці.

(Талмуд)

Не існує людини без народу, без національності. Поняття „національність” включає в себе не лише територіальне походження, а й мову, традиції, культурну атмосферу, багатовіковий досвід попередніх поколінь.

* * *

Живи на світі так, як будьтоби ти за хвилину мав попрощатись зі своїм життям, як будьтоби гас, що ще тобі залишився до кінця життя, це несподіваний для тебе подарунок.

(Марк Аврелій)

94.3%, протестантська, 4.2%, решта інші.

Ісландія (республіка). Простір: 39,768 квадр. миль. Населення (1961 р.): 180,058, майже в цілості ісландці. Столиця: Рейкйавік. Монетарна одиниця: корона. Мова: ісландська. Релігія: лютеранська.

Італія (республіка). Простір: 116,304 квадр. миль. Населення (1961 р.): 50,463,762 — в більшості італійське. Столиця: Рим. Монетарна одиниця: ліра. Релігія в більшості римо-католицька.

Кипр (республіка — член Коммонвелту). Простір: 3,572 квадр. миль. Населення (1960 р.): 577,615, в тому 448,857 греків, 104,350 турків і 24,408 інших. Столиця: Нікозія. Монетарна одиниця: кипрійський фунт. Мови: грецька, турецька, англійська. Релігії: греко-православна і магометанська.

Ліхтенштайн, князівство. Пануючий князь — Франц Йосиф II. Простір: 61 квадр. миля. Населення (1960 р.): 16,628. Столичне місто — Вадуз. Монетарна одиниця: швейцарський франк. Мова: німецька. Релігія: римо-католицька.

Люксембург — велике князівство. Великий князь Жан. Простір: 999 квадр. миль. Населення (1960 р.): 309,359. Столиця: Люксембург. Монетарна одиниця: люксембурський франк. Мови: французька і німецька. Релігія в більшості римо-католицька.

Мадярщина (республіка). Простір: 39,919 квадр. миль. Населення (1960 р.): 9,976,530 (в тому більшість мадярів з німецькою, словацькою і румунською меншинами). Столиця: Будапешт. Монетарна одиниця: форінт. Мови: мадярська, 98.7% і мова німецька, сло-

вацька та румунська у дрібних відсотках. Релігія: римо-католицька — 67%, кальвіністи — 22.8%, лютерани — 3.3%, жида — 1.5%, православні — 2.5%, інші — 1%.

Мальта. Від 1814 р. британська колонія. В дні 20 вересня 1964 р. стала незалежною державою. Розташована в середземному морі на південь від Італії. Загальний простір 122 квадр. милі, сама Мальта — 25 квадр. миль, остров Гозо — 26 квадр. миль, остров Соміно — 1 квадр. миля. Населення: 325,500 осіб. Мова: італійська і англійська. Релігія: в більшості римо-католицька. Столиця: Ля Валетта. Це аграрна країна, з дуже слабо розвиненою промисловістю, стратегічно важливий пункт.

Монако, князівство. Пануючий князь: Реніє III. Простір: 369 квадр. акрів. Населення (1961 р.): 22,297. Столичне місто: Монако, друге місто Монте Карльо зі славним казино гри. Монетарна одиниця: монакський франк. Мова: французька. Релігія: римо-католицька.

Німецька Федеративна республіка, (Західна Німеччина). Простір (без західного Берліну): 95,742 квадр. миль. Населення (1961 р.): 56,173,207 (без західного Берліну). Столиця: Бонн. Монетарна одиниця: німецька марка. Мова: німецька. Релігії: протестантська 52.2%, католицька, 43.8%, інші 4%.

Німецька Демократична республіка (Східна Німеччина). Простір (без східного Берліну): 41,648 квадр. миль. Населення (1962 р.): 16,024,000 (без східного Берліну). Столиця: східний Берлін. Монетарна одиниця: Остмарк. Релігії: протестантська, 81.3%, римо-католицька, 12.1%; інші, 6.6%.

Норвегія (Норге) — королівство. Пануючий король — Олаф V. Простір: 125,064 квадр. миль. Населення (1962 р.): 3,626,000, в тому 98.7% норвежців, і малий відсоток шведів і інших. Столичне місто: Осльо. Монетарна одиниця: корона. Мова: норвезька. Релігія: лютеранська.

Польща (народна республіка). Простір: 120,359 квадр. миль. Населення (1960 р.): 30,100,800. Столиця — Варшава. Монетарна одиниця: злотий. Мова: польська. Релігії: римокатолицька, жидівська, протестантська.

Португалія (республіка). Простір: 35,527 квадр. миль. Населення (1960 р.): 9,130,410. Столиця — Лісбона. Монетарна одиниця: ескудо. Мова: португальська. Релігія: римо-католицька. Португалія має такі заморські колонії: Анголя, Острови Кейп Верд, Мозамбік, португальська Гвінея, острови Сао Томе і Прінсіп (в Африці) і острови Макао і Тімор в Азії.

Румунія (народна республіка). Простір: 91,699 квадр. миль. Населення (1961 р.): 18,566,932 — в тому 85.7% румунів, 9.4% мадярів, 2.2% німців і менші групи турків, українців, жидів, болгарів і циганів. Столиця — Букарешт. Монетарна одиниця: лея. Мови: румунська, мадярська, українська, німецька, турецька. Релігії: православна — 81%, греко-католицька — 9%, римо-католицька — 7%, інші — 3%.

Сан Маріно (одна з найстарших республік у світі. Положена на території Італії). Простір: 23.6 квадр. милі. Населення (1962 р.): 16.000. Столиця: Сан Маріно. Монетарна

одиниця: ліра. Мова: італійська. Релігія: римо-католицька.

СССР (Советський Союз) складається із 15 союзних республік, з яких 7 положені в Європі і 8 в Азії. Загальна площа: 8,649,489 квадратних миль. Всього населення (1962 р.): 219,700,000, в тому 58.4% росіянів, 16.6% українців, 3.1% білорусів, 2.9% узбеків, 2.5% татарів, 1.8% казахів, по 1.3% вірменів, азербайджанців і грузинів. Решта 10% припадає на приблизно 100 інших народів. Ці цифри взяті зі советської урядової статистики. Вони переборщені в користь росіян. Столиця ССРСР — Москва. Монетарна одиниця: рубель. Мов стільки скільки народів. Релігії православна, католицька, магометанська, жидівська, лютеренська. Республіки, що входять в склад Советського Союзу:

Російська Соціалістична Федеративна Советська Республіка, яку коротко називають „Російська Федерация”. Простір: 6,593,391 квадр. миль. Населення (1959 р.): 117 міл. 534,000. Столиця: Москва.

Українська ССРСР. Простір 232,046 квадр. миль. Населення (1959 р.): 41,869,000. Столиця: Київ.

Казахська ССР. Простір 1,064,092 квадр. миль. Населення (1959 р.): 9,309,000. Столиця — Альма Ата.

Білоруська ССР. Простір: 80,154 квадр. миль. Населення (1959 р.): 8,054,000. Столиця: Мінськ.

Узбекська ССР. Простір: 158,069 квадр. миль. Населення (1959 р.): 8,105,000. Столиця — Ташкент.

Грузинська (або Георгійська) ССР. Простір: 26,872 квадр. миль.

Населення (1959 р.): 4,044,000. Столиця — Тифліс (Тбілісі).

Азербайджанська ССР. Простір: 33,475 квадр. миль. Населення: 3,697,000. Столиця — Баку.

Литовська ССР. Простір: 25,174 квадр. миль. Населення (1959 р.): 2,711. Столиця — Вільно (Вільнюс).

Молдавська ССР. Простір: 13,012 квадр. миль. Населення (1959 р.): 2,884,000. Столиця — Кишинів.

Латвійська ССР. Простір: 24,595 квадр. миль. Населення (1959 р.): 2,193,000. Столиця — Рига.

Естонська ССР. Простір: 17,413 квадр. миль. Населення (1959 р.): 1,196,000. Столиця — Таллін.

Кіргизька ССР. Простір: 76,641 квадр. миль. Населення (1959 р.): 2,065,000. Столиця — Фрунзе.

Таджикська ССР. Простір: 55,019 квадр. миль. Населення (1959 р.): 1,980,000. Столиця — Душамбе.

Вірменська ССР. Простір: 11,506 квадр. миль. Населення (1959 р.): 1,763,000. Столиця — Єриван.

Туркменістанська ССР. Простір: 188,417 квадр. миль. Населення (1959 р.): 1,516,000. Столиця — Ашхабад.

Фінляндія (фінляндська назва Суомі Тасавальта) — республіка. Простір: 130,120 квадр. миль. Населення (1960 р.): 4,448,575 (в тому 90% фіннів і 10% шведів). Столиця: Гельсінкі. Монетарна одиниця: фінська марка. Мови: фінська і шведська. Релігії: євангелицько-лютеранська 95.4%, православна 2%, і інші 2.6%.

Франція (республіка). Простір: 212,822 квадр. миль. Населення

(1960 р.): 46,300,000 (в тому 96.6% французів і 3.4% інших). Столиця: Париж. Монетарна одиниця: франк. Релігії: римо-католицька — 97.5%, протестанти й інші — 2.5%. До Французької Спільноти, тобто до французького Коммонвелту входять такі колишні французькі африканські колонії, а сьогодні незалежні африканські держави: Мавританія, Дагомей, Побережжя Слонєвої Кости, Нігер, Сенегаль, Малі, Горішня Вольта, Центрально-африканська республіка, Габон, Чад, Бразвільське Конго, Малягасі. Крім того до Франції належать такі заморські колонії і посілости: французька Гуяна, Гваделюпа, Мартініка та Ст. Пієр і Мікельон — на західній півкулі; Французька Полінезія, Нова Каледонія, Нові Гебриди, південні і антарктичні території та острови Валліс і Футуна на Тихому Океані. острови Коморо на Індійському океані, французьке Сомалі.

Чехо-Словачка (соціалістична республіка). Площа: 49,367 квадр. миль. Населення (1961 р.): 13 міл. 741,529 (в тому 67% чехів, 23.7% словаків, 3.2% мадярів). Решта припадає на поляків, жидів і українців, яких є понад 80 тисяч в Словаччині на так званій Пряшівщині. Столиця: Прага. Братіслава (сто-

Як маєш ворога, хог би це була тільки мурашка, то будь обережний.

(Східня пословиця).

Засдрісного не примириш насіть найбільшою ласкою.

(Східня пословиця).

Вірний приятель лугший ніж сзояк.

(Східня пословиця).

Добг пезе як вогонь.

(Східня пословиця).

лиция Словаччини). Монетарна одиниця: корона. Мови: чеська, словацька, українська, мадярська, німецька. Релігії: римо-католицька, православна, протестантська, жидівська.

Швейцарія (республіка). Простір: 15,941. Населення (1960 р.): 5,429,061. Столиця: Берно. Монетарна одиниця: швейцарський франк. Мови: німецька — 71.0%, французька — 20.4%, італійська — 6%, романська — 1.1%. Релігії: протестантська — 57%, римо-католицька — 41%, решта інші.

Швеція, королівство. Пануючий король Густав Адольф V. Простір: 173,649 квадр. миль. Населення (1960 р.): 7,495,129. Столиця — Стокгольм. Монетарна одиниця:

корона. Мова: шведська. Релігія: лютеранська.

Югославія (Федеративна Соціалістична Республіка). В склад Югославії входять такі території: Сербія, Чорногора, Босня, Герцеговина, Хорватія, Славонія, Словенія, Далматія і Македонія. Простір: 98,766 квадр. миль. Населення (1961 р.): 18,538,150, в тому 41.7% сербів, 23.5% хорватів, 8.8% словінців, 5.3% македонців, 4.4% альбанців і 16.3% інших. Столиця: Білгород (Београд). Монетарна одиниця: динар. Мови: сербо-хорватська, словінська, македонська (всі офіційні). Релігії: православна — 49,6%, римо-католицька — 36.8%, магометанська — 12.5%, інші — 1.1%.

* * *

НОВИЙ СВІТ

ПІВНІЧНА АМЕРИКА

З'єдинені Держави Америки (ЗДА). Федеративна республіка. Простір без Гаваїв і зовнішніх посіlostей 3,628,150 квадр. миль. Населення: 180,600,000 (в тому 18,800,000 муринів, 523,000 індіанців, 460,000 японців, 237,000 китайців. Між білими є коло 25 міл. неанглійського походження, між ними коло 4,000,000 німців, понад

Коли вмирає в народі свідомість своїх власних культурних вартостей, умирає в ньому його національна свідомість. Коли вмирає культура, вмирає нація.

(Проф. К. Біда).

Коли хтось хоче знищити і вбити націю, вбиває і нищить її культуру — забороняє вживати її мову, забороняє їй творити власну літературу, нищить її шкільництво.

(Проф. К. Біда).

2,000,000 поляків, коло 2,000,000 еспанців і коло 2,000,000 жидів, коло півтора мільйона французів, понад один мільйон українців. Столиця: Вашингтон. Монетарна одиниця: американський долар. Мова — англійська. Релігія: різні протестантські церкви, римо-католицька, православна і інші релігії привезені емігрантами.

Канада (член Коммонвелту). Простір (лише суша без озер): 3,560,238 квадр. миль; ціла площа враз з водами: 3,851,809 квадр. миль. Населення (1964 р.): понад 19 міл. (британців 48%; французів 31%; німців 4%; українців 3%; інших 14%). Головні міста: Оттава (столиця), Монреал, Торонто, Венкувер, Едмонтон, Гемилтон, Вінніпег, Келгарі, Квебек. Монетарна одиниця: канадійський до-

ляр. Релігії: євангеліки різних відтінків і церковних організацій 45%, римо-католиків 43%, інших (в тому православних і греко-католиків 12%).

Мехіко (республіка). Простір: 761,600 квадр. миль. Населення (1962 р.): 37,233,000 — в тому 55% метисів, 29% індіанців, 15% білих, 1% інших. Столиця: Мехіко-Ситі. Монетарна одиниця: пезо. Мови: еспанська — 96.4%, індіанські говори — 3.6%. Релігія: римо-католицька.

ЦЕНТРАЛЬНА АМЕРИКА

Гондурас (республіка). Простір: 43,277 квадр. миль. Населення (1961 р.): 1,883,480, в тому 89.9% метисів, 6.7% індіан, 2.1% негрів і 1.3% білих. Столиця: Тегусігальпа. Монетарна одиниця: лемпіра. Мова еспанська. Релігія: римо-католицька.

Гватемала (республіка). Простір: 42,042 квадр. миль. Населення (1961 р.): 3,952,944. Столиця: Гватемала. Монетарна одиниця: квацель. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

Нікарагва (республіка). Простір: 57,143 квадр. миль. Населення (1962 р.): 1,551,688, в тому 69% метисів, 17% білих, 9% муринів і 5% індіан. Столиця: Манагва. Монетарна одиниця: кордоба. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

Коста Ріка (республіка). Простір: 19,652 квадр. миль. Населення (1962 р.): 1,251,397, в тому 97.6% білих і метисів, 1.9% муринів, решта індіани і азіяти. Столиця: Сан Хозе. Монетарна одиниця: кольон. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

Панама (республіка). Простір: 28,753 квадр. миль. Населення (1960 р.): 1,075,541, в тому 65.34% метисів, 13.31% муринів, 11.07% білих, 9.53% індіан. Столиця — Панама Ситі. Монетарна одиниця: балбоа. Релігія: римо-католицька — 93%, протестантська — 6%, інші — 1%.

Ель Сальвадор (республіка). Простір: 8,260 квадр. миль. Населення (1960 р.): 2,501,278. Столиця: Сан Сальвадор. Монетарна одиниця: кольон. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

ПІВДЕННА АМЕРИКА

Аргентина (республіка). Простір: 1,072,067 квадр. миль. Населення (1960 р.): 20,005,691 (коло 90% європейського походження, головню еспанського і італійського; 3% індіан, а решта іншого походження). Столиця: Буенос Айрес. Монетарна одиниця: пезет. Мова: еспанська (офіційна) і італійська. Релігія: римо-католицька, 92.7%; протестантська 1.9%; жиди 1.6%, інші 3.8%.

Болівія (республіка). Простір: 424,163 квадр. миль. Населення (1962 р.): 3,549,000 (індіан — 52.9%, метисів — 32%, білих — 14.8%). Столиця: Ла Паз. Монетарна одиниця: болів'яно. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

Бразилія (республіка). Простір: 3,286,470 квадр. миль. Населення (1960 р.): 70,528,625, в тому 61.7% білих, 26.5% метисів, 11% муринів, решта інші. Головні міста: Бразилія (столиця) Сао Павльо, Ріо де Жанейро. Монетарна одиниця: крузейро. Мова: португальська. Релігія: римо-католицька, 95%.

Венесуела (республіка). Простір: 352,142 квадр. миль. Населення (1961 р.): 7,523,999, в тому 65% метисів, 20% білих, 8% муринів, 7% індіанців. Столиця: Каракас. Монетарна одиниця: болівар. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

Еквадор (республіка). Простір: 105,684 квадр. миль. Населення (1962 р.): 4,653,000 (в тому 41% метисів, 39% індіанців, 10% білих, 5% муринів, 5% інших. Столиця: Квіто. Монетарна одиниця: сукур. Мови: еспанська і квешуа (індіанська). Релігія: римо-католицька.

Кольомбія (республіка). Простір: 439,512 квадр. миль. Населення (1962 р.): 14,768,510. Столиця: Богота. Монетарна одиниця: пезо. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

Парагвай (республіка). Простір: 157,047 квадр. миль. Населення (1962 р.): 1,857,000, в тому 94,9% метисів, 3% білих і 2,1% індіанців. Столичне місто — Асунсіон. Монетарна одиниця — сьварані. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

Перу (республіка). Простір: 496,000 квадр. миль. Населення (1961 р.): 10,016,322, в тому 53% білих і метисів, 46% індіанців, 1% азятів і муринів. Столичне місто — Ліма. Монетарна одиниця: соль. Мова: еспанська і індіанські говори. Релігія: римо-католицька.

Уругвай (республіка). Простір: 72,172 квадр. миль. Населення (1962 р.): 3,083,855, в тому 89,1% білих і 10,9% інших. Столиця: Монтевідео. Монетарна одиниця: пезо. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

Чіле (республіка). Площа: 286,397 квадр. миль. Населення (1960 р.): 7,339,546. Столиця: Сантіаго. Монетарна одиниця: ескудо. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

ОСТРОВНІ ДЕРЖАВИ НА КАРІБСЬКІМ МОРІ

Гаїті (республіка). Простір: 10,714 квадр. миль. Населення (1962 р.): 4,346,000, в тому 95% муринів і 5% мулятів. Столиця: Порт-о-Принс. Монетарна одиниця: гурд. Мова: французька. Релігія: римо-католицька і поганська.

Домініканська республіка. Простір: 18,703 квадр. миль. Населення (1960 р.): 3,013,525, (в тому метисів і мулятів 60%, білих 28% і муринів 12%. Столиця: Санто Домінго. Монетарна одиниця: домініканський пезет. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

Куба (республіка). Простір: 44,318 квадр. миль. Населення (1962 р.): 7,068,000, (в тому 72,8% білих, 14,5% мулятів, малий відсоток азятів). Монетарна одиниця: пезо. Мова: еспанська. Релігія: римо-католицька.

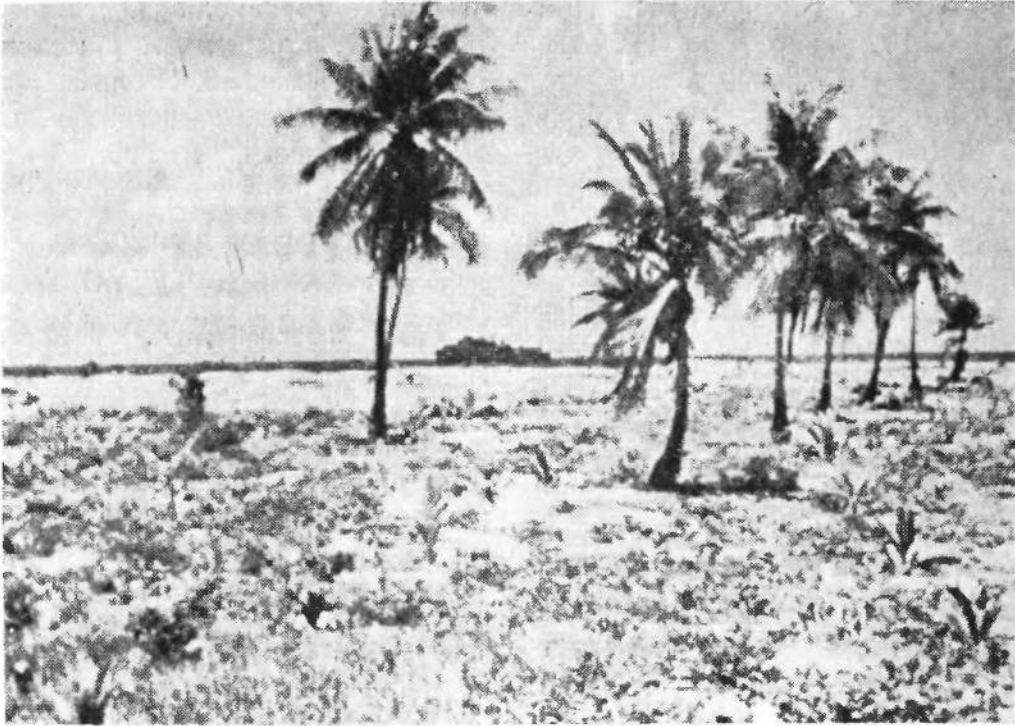
Трінідад і Тобаго (від 1962 р. незалежна держава, член Коммонвелту). Простір: 1,980 квадр. миль. Населення (1960 р.): 819,399. Сто-

Філософ Сократ сказав якось молодому багатієві, отогеному підлабузниками:

— Юнаге, мені шкода тебе, ти такий самотній!

Людська зависть і злоба як грабіжні звірюки ждуть на свою жертву, щоби зловити її у пригожугу годину.

(Роксоляна).

Різдвяний Острів (Крістмас Айленд), один з типових для Океанії Островів.

лиця: Порт-оф-Спейн. Монетарна одиниця: західньо-індійський долар. Мови: англійська, індійська і китайські діалекти. Релігії: християнська, гінду, магометанська.

Ямайка (від 1962 р. незалежна держава і член Коммонвелту). Простір: 4,411 квадр. миль. Населення (1960 р.): 1,613,880. Столиця — Кінгстон. Монетарна одиниця: ямайський фунт. Мова: англійська. Релігія: євангеліцька і римо-католицька.

ОКЕАНІЯ

Австралія (член Коммонвелту). Простір: 2,971,081 квадр. миль. Населення (1961 р.): 10,508,189 (без старих австралійських туземців чорної раси, яких є приблизно коло 50 тисяч). Головні міста: Канберра (столиця), Сідней, Мелбурн, Аделайда. Монетарна одиниця: ав-

стралійський фунт. Мова: англійська. Релігії: 60% євангеліків, 20.7% римо-католиків, 7.1% інших християн і 11.9% інших вірувань.

Нова Зеландія (член Коммонвелту). Простір: 103,736 квадр. миль. Населення (1961): 2,414,984, в тому 93.3% європейців, 5.9% маорів і мішанців, 0.8% інших. Столиця: Веллінгтон. Монетарна одиниця: новозеляндський фунт. Мова: англійська. Релігії: понад 65 євангеліків, понад 14% римо-католиків і коло 20% інших.

Західне Самоа, колишня британська колонія, від 1962 р. незалежна держава, одна з найменших у світі. Простір: 1,090 квадр. миль. Населення (1961 р.): 114,427. Столиця: Апія. Монетарна одиниця: новозеляндський фунт. Мови: полінезійські говори. Релігія: християнська.

А. Чехов

Лист шевчика Івася до дідуся

(Переклав Ст. В.)

Івась Жуків, десятилітній мальчуган, що його три місяці тому віддали на науку до шевця Аляхіна, в ніч перед Різдвом не клався спати. Діждавшись того, що його хазяїни і челядники пішли на утрєню, він добув із шафи хазяїна пляшечку з чорнилом, ручку із заржавілим пером і розклавши перед собою зім'ятий кусок паперу, почав писати. Перед тим заки вивів першу букву, він кілька разів з острахом поглянув на двері й на вікна, з під лоба глянув на темний образ, по обидвох сторонах якого простягались полицки з копитами і переривчасто зітхнув. Папір був розкладений на лавці, а сам він клячав перед лавкою на колінах.

„Дорогий дідусю, Костянтіне Макаровичу; — писав він. — І пишу тобі листа. Поздоровляю вас з Різдвом і бажаю вам всього від Господа Бога. Немає в мене ні батька, ні неньки, тільки ти один остався в мене”.

Івась перевів очі на темне вікно, в якому миготів відблиск його свічки, і перед його очима ясно стала постать його дідуся, Костянтіна Макаровича, що служив нічним сторожем у панів Живарьових. Був це дрібненький, тоненький але надзвичайно в'юнкий і рухливий шістдесятп'ятилітній старичок з постійно усміхненим обличчям і п'яними очима.

У день він спав в челядній кухні або гуторив з кухарками, а нічю, одягнутий в об'ємистий кожух, ходив довкруги обійстя й калатав своєю калаталкою. За ним спустувши голови, ступають стара сучка Каштанка і псюга Вюн, названий так за свою чорну краску й тіло довге, як у ласиці.

Цей Вюн був незвичайно поважний і ласкавий, він улесливо дивився так на своїх, як і на чужих, але до нього не мали довіря. Під видом отої його поважності і покірливості скривалась дійсно єзуїтська лукавість. Ніхто краще від нього не потрапив зрадливо підсунутись і хапнути за ногу, закрастися до льодовника або вкрасти в мужика курку. Йому вже не раз відбивали задні ноги, зо два рази його вішали, кожного тижня немилосердно били майже до смерті, а він все вихрапувався.

Тепер дідусь, напевно стоїть при воротах, глядить напівприжмуреними очима на вікна сельської церкви і притупуючи валянками, балагурить з челяддю. Його калаталка привязана до ремєня. Він сплескує руками, кулиться від холоду і старечо хихикаючи, підшипє то покоївку, то кухарку: — може понюхаєте табаки? каже він, підставляючи бабам свою табакерку.

Баби нюхають і чихають. Дід попадає в надзвичайну радість, заливається веселим сміхом і кричить:

— Висякайся, бо примерзне!

Дають понюхати табаки й собакам. Каштанка пчихає, крутить писком, і ображена відходить в сторону. Вюн же з шанобливості не пчихає і вертить хвостом. А погода чудова. Повітря тихе, прозоре й свіже. Ніч темна, але видно ціле село з його білими дахами і струмочками диму, що веться з коминів, видно дерева посріблені інеем, видно кучугури снігу. Всеньке небо засіяне весело моргаючими зірками, і Молошний Шлях, блистить так ясно, начебто його перед Празником помили й потерли снігом...

Івасик зітхнув, вмачав перо в чорнило й продовжував писати:

„А вчора я дістав прочухана. Хазяїн виволік мене за волосся на двір і вишпарив мене ременем за те, що я колишучи їхню дитину заснув знечевя. А на тижневі хазяйка веліла мені вичистити оселедця і я почав з хвоста, а тоді вона вирвала в мене з рук того оселедця і його головою почала тицяти мене в лице. Челядники насміхаються з мене, посилають до шинку за горілкою і велять красти у хазяїна огірки, а хазяїн бе чим попало. А їжа негодяща. Вранці дають хліб, на обід дають трохи каші а на вечерю теж хліб, а чаю чи борщу ані крихітки, хоч самі хазяїни мало не лопнуть від них. А спати мені кажуть в сінях, а коли їхня дитина плаче, я зовсім не сплю а гойдаю колиску. Любий мій дідусю, зроби мені Божеську ласку, забери мене звідсіля до до-

му, на село, бо я ніяк не годен тут видержати... Кланяюсь тобі низенько і буду вічно Бога молити, забери мене звідсіля, а то я помру...”

Івасик скривив рота, потер своїм чорним пястучком очі і захлипав.

„Я буду тобі тютюн терти, — продовжував він, буду Богу молитись, а коли треба то вибий мене як Сидорову козу. А коли ти думаєш, що немає для мене заняття, то я Христа ради попрошусь до прикажчика й буду йому чистити чоботи, або замість Федька піду помагати пасти худобу, як підпасок. Мій дорогий дідусю, не можу більше терпіти, просто одна смерть. Хотів було сам пішки втекти на село, так чобіт в мене нема, боюся морозу. А коли підросту, то за те буду тебе кормити і ніякої кривди не дам тобі зробити, а коли помреш то буду за упокій душі твоєї молитись, так як за матінку мою Палагну.

„А Москва, це великий город. Доми всі панські і багато коней, а овець немає і собаки не злі. Зі звідсю тут діти не ходять і на крилос співати нікого не пускають, а раз я бачив в одній крамниці за вікном вудки з гачками на всяку рибу, навіть є один такий гачок, що пудового сома можна вловити. І бачив я такі крамниці, де є всяке оружжя так, як в нашого пана, так що мабуть рублів зо сто кожне з них коштує... А в м'ясних крамницях і тетерваки і рябчики, і зайці, а де їх стріляють, то продавці про це не кажуть.

„Любий дідусю, а коли в панів буде ялинка з подарунками, то візьми для мене позолочений горіх і заховай його в зеленій скри-

ночці. Попроси у панянки Ольги Ігнатівної, скажи, що це для Івася”.

Івась тяжко зітхнув і знову глянув в сторону вікна. Він згадав, що за ялинкою для панів завсігди ходив до ліса дідусь і брав зі собою внука. Веселі були часи! І дід кахкав і мороз кахкав, і дивлячись на них Івась і собі кахкав. Бувало, заки вирубати ялинку, дід викурить люльку, довго нюхає табаку, посміється над прозябнутим Івасиком... Молоді ялинки, окутані інєм, стоять неподвижно й ждуть, котра з них має згинутися? Аж тут ненароком крізь кучугури стрілою мчить заєць... Дід не годен вистримати щоб не гукнути.

— Лови, лови... лови! Ах, ти куций чорте!

Зрубану ялинку дід таскав до панського дому, а там забирались прикрашувати її. Більш за всіх поралась коло ялинки панунця Ольга Ігнатівна, улюблениця Івася. Коли ще жила Івасева матуся Палагна і служила в панів за покоївку, Ольга Ігнатівна кормила Івася мороженим і не маючи іншої роботи вивчила його читати, писати, рахувати до ста і навіть танцювати кадрили. Коли ж Палагна померла, сирітку Івася відправили в челядню кухню до його дідуса, а з кухні в Москву до шевця Аляхіна...

„Приїжджай, любий дідусю, — продовжував писати Івась, — Христом Богом благаю тебе, забери мене звідсіля. Пожалій ти мене сироту нещасного, а то все мене б'ють і їсти страшно хочеться, а нудьга така що й сказати не годен,

все плачу. А кілька днів тому хазяїн шевським копилем вдарив мене по голові, так, що я впав й на силу прочуняв. Нещасне моє життя, гірше від собачого... А ще кланяюсь Олені, і кривому візникові Юркові, і гармонії моєї нікому не давай. Остаюсь твій внук Іван Жуков, любий дідусю, приїжджай”.

Івась склав написаного листа в четверо, і вложив його в коверту, що він купив її вчора за одну копійку... Подумавши трохи, він вмочив перо й написав адресу:

В село дідусеві

Потім почухав потилицю і додав: „Константинові Макаровичові”. Вдоволений тим, що йому не перешкодили в написанні листа, він надів шапку і не вдягаючи кожушинки, прямо в сорочці вибіг на вулицю...

Продавці з м'ясної крамниці, яких він запитував вчора, сказали йому, що листа треба вкинути в поштовий ящик, а вже з тих ящиків їх вибирають і розвозять по всіх усюдах на поштових трійках з п'яними візниками і голосними дзвіночками. Івась добіг до першого поштового ящика і всунув дорожнього листа у шпаринку ящика...

Заспокоєний солодкими надіями, він по упливі години сильно заснув... Йому снилась тепла піч. На печі сидить дідусь, спустивши босі ноги й читає його листа кухаркам... Коло печі ходить Вюн і вертить хвостом.

1886 р.

ДВА КУМИ

— Здоров, Василю, Пане-брате!
 — Здоров, кумасю, мій Кіндрате!
 — Чи ти ще там здоров та жив?
 — Ох, братіку! — Василь завив: —
 Мого ти лишенька не знаєш,
 Що так питаєш!
 Бог покарав мене: я погорів:
 Уся худібонька пропала.
 Неначе язиком корова ізлизала...
 — Оце пак лихо! глянь... коли ж воно і як?
 — А так!
 Неділь вже, мабуть, з вісім буде —
 Святками до мене зібрались добрі люди...
 На бесіді, вже звісно, попились...
 От як усі вже розійшлись,
 Пішов я з каганцем до коней у повітку,
 Бодай би й не ходить!...
 Я, бачся, каганець усе ховав під свитку,
 Та якось тее... зирк — горить!
 І, батечку! як обхопило —
 Усе до курочки згоріло:
 Сам трохи — трохи не пропав...
 Та це й тужу вже восьмью неділю...
 Бодай би я був не діждав!
 Ти ж, куме, як? — Ох, не питай, Василю!
 І чим я Бога прогнівив...
 Колись я, братіку, правесенько ходив, —
 Теперички, дивись, до чого вже дожився!
 Зовсім калікою зробився!...
 До мене на святках наїхало гостей:
 Дядьки, брати та дехто із людей...
 Як милим гостям не радіти?
 Уся кумпанія гарненько підпила...
 Поліз у погріб я дулівки ще вточити
 (Дулівочка-первак — така смачна була!)...
 Щоб іноді з вогнем біди не наробити,
 Що ж, пане-брате! біс мене як пхнув —
 Я й покотивсь... ще як не вбивсь — не знаю.
 Теперечки хоч плач — не плач,
 Оттак, як бач,
 На дерев'янці шкандибаю.
 — Дурні! — озвавсь до них Трохим: —
 Жалкуйте на себе, бо що за диво в тім,
 Що в Василя все погоріло,
 А в тебе ногу ізломило!
 Погано п'яному і поночі, й з огнем.
 — Так що ж його робити?
 Не все ж ходить із ліхтарем!...
 — Ой, бити б вас обох та бити!
 Горілочки не треба вельми пити.

СПИСОК МІСЦЕВОСТЕЙ РІДНОГО КРАЮ

(Продовження списку поміщеного в Календарі-Альманахові з 1964 р.).

В нашому Календарі-Альманахові з 1964 року ми подали були місцевості таких 13 повітів Галичини, що охоплюють територію південного Поділля, Покуття, Гуцульщини і східньо-карпатського Підгір'я: Борщів, Бучач, Городенка, Гусятин, Копичинці, Заліщики, Коломия, Косів, Надвірна, Скалат, Снятин, Станиславів-Богородчани, Товмач і Чортків.

Враз зі списком поміщеним в Альманахові з 1963 року подали ми досі список місцевостей з 33 повітів Галичини. В цьогорічному нашому Календарі-Альманахові подаємо вже кінцевий список місцевостей решти Галичини, Засяння й Лемківщини. В цей список входять місцевості таких 28 повітів: Березівського, Горлицького, Грибівського, Добромильського, Дрогобицького, Жовківського, Короснянського, Ланцюцького, Ліського, Мостиського, Новосанецького, Новотарського, Переворського, Перемиського, Равського, Ряшівського, Рудецького, Самбірського, Сокальського, Старосамбірського, Стрижівського, Стрийського, Сяніцького, Турчанського, Цішанівського, Яворівського, Ярославського і Ясельського.

З тих 28 повітів лише 6 входять в цілості в склад Української ССР, а саме: Дрогобицький, Жовківський (Жовкву більшовики перезвали на Нестеров), Самбірський, Старосамбірський, Стрийський і Турчанський.

Території п'яти повітів, а саме — Добромильського, Мостиського, Равського, Сокальського і Яворівського є сьогодні поділені. Їх східні частини належать до України, а західні до Польщі. Це мусять мати на увазі наші читачі, що будуть користуватись нашим списком.

Решта 17 повітів, яких територія положена вже за Сяном, на південно-західнім Підкарпатті і на Лемківщині, знаходяться вже в межах сучасної Польщі.

Для орієнтації читачів подаючи в поазбучному порядку повіті будемо при кожному з них подавати до якої категорії він належить.

На самому кінці, після списку місцевостей Галичини, Засяння й Лемківщини подаємо коротенькі списки найважливіших місцевостей Підляша й Холмщини. Є це майже виключно міські місцевості знайдені нами на невеликій мапі сучасної Польщі. Інших джерел, щоб подати повний список місцевостей Підляша і Холмщини, ми не мали.

В наступному нашому Календарі-Альманахові за 1966 рік буде поданий повний список місцевостей Буковини і Закарпаття

і тих місцевостей Бачки в Югославії, де живуть українські поселенці.

Радимо читачам наших Календарів-Альманахів зберігати їх річники, щоб мати цілість матеріалів, що в них поміщені.

Коли б читачі наших Календарів-Альманахів мали завваги чи пояснення до поданих нами списків місцевостей Рідного краю, просимо їх присилати на адресу „Українського Голосу”.

Один з наших читачів звернув нам увагу на те, що в попередньому списку місцевостей поданому в Календарі-Альманакхві за 1964 рік, на сторінці 132 подано помилково назву села Перемилів, Гусятинського повіту. Там надруковано замість Перемилів — Перешилів. Просимо справити цю помилку. — Редакція.

Повіт Березів

(цілий в границях сучасної Польщі, подаємо лише українські місцевості).

Бартківка, Бахір, Близне, Будзин.

Вара, Видрна, Витрилів, Володж, Воля Велодзька, Воля Оріхівська, Воля Комборська, Воля Ясеницька.

Гарта, Гачів, Глудно, Грушівка, Гута. Диня Диялгова, Динів (місто).

Іздебки.

Кінське Комборни, Коростенко, Іскри-ня, Костева, Кремяна, Кривое.

Ластівка, Липник, Лубна.

Машнівці.

Невістка.

Обарим, Оріхівці.

Павлокома, Пересітниця, Поруби.

Селиська, Сільниця, Стара Весь.

Темешів.

Улюч.

Ходорівки.

Шкляри.

Яблінка, Яблониця Польська, Яблониця Руська, Ясениця, Яснів.

Повіт Горлиці

(цілий в границях сучасної Польщі, подаємо лише українські місцевості).

Баниця, Білянка, Біч, Блехнарка, Бо-даки, Боднарка, Бортне.

Вапенне, Висока, Війтова, Вірхня, Во-ловець.

Ганчова, Гладишів, Грибів (місто), Гута Висовська.

Долге, Долини, Драгашів.

Змигород (місто).

Ждиня.

Квятонь, Кленчани, Климківка, Коби-лянка, Конечна, Кремпна Крива, Кунькова.

Либуша, Липна, Липники, Ліщини, Лосе, Луг.

Маластів, Мацина, Велика, Мацина Мала.

Незнаєва, Новиця.

Пантна, Перегонина, Присліп, Пструж-не.

Радоцина, Реґетів, Рихвалд, Ріпки, Розділе, Ропиця Руська.

Сандечка, Свержова, Святкова, Свят-ківка, Сквиртне, Смерековець, Сятниця.

Усте Руське.

Чорне.

Шимбарк Шклярки.

Ясінка.

Повіт Грибів

(цілий в границях сучасної Польщі, подаємо лише українські місцевості).

Баниця, Берест, Біличка, Більцарова, Богуша, Брунари, Брунари Нижні.

Вафка.

Грибів (місто).

Ізби.

Камяна, Королева Руська.

Перунка, Поляни, Пташкова.

Снітниця, Ставиша, Строже.

Фльоринка.

Чорна, Чертижне, Чирна.

Яшкова.

Повіт Добромиль (частинно в Польщі).

Арламів.

Березка, Бирча, Бориславка, Борови-ця, Ботошівка, Брежаав, Буневичі.

Війткова, Велике, Велиця, Воля Коро-нецька, Воля Крецівська.

Городиско, Грабівниця, Грозьова, Гру-шова, Гуйско (або Войско), Губичі, Гув-ники, Гута Березка, Гучко.

Доброміль (місто), Добрянка.
Жогатин.

Катиня, Квасинина, Княжпіль, Комаровичі, Кописно, Коростно, Коронець, Котів, Крайна, Креців, Криве, Кропивник, Кросценко коло Хирова, Кузьмина.

Липа, Лімна, Лісковате, Ліщава Горішна, Ліщава Долішна, Ліщавка, Ліщини, Лодинка, Лопушанка, Лопушниця, Ляхова, Ляцке.

Макова, Малява, Мигова.

Нанова, Нижанковичі, Нове місто, Нове село, Новосілки Дудинські.

Папотно, Пацлав, Передільниця, Підмосте, Поляна, Посада, Посада Риботицка, Пяткова Руська, Пяниця.

Риботичі, Розпуте, Ропенка, Ростока, Рудавка.

Сенькова, Сівчина, Сопотник, Стара Бирча, Старява Сяницька.

Тарнава, Тириана Волоська, Трійця, Тростянець, Трушовичі.

Юречкова.

Явірник Руський, Ямна Гірна, Ясениця Сівчинська.

Повіт Дрогобич

Бачна, Баня Котовська, Бистре, Бистриця, Більче, Більче-Волиця, Болахівці, Борислав (місто), Бояри, Бронія, Бронія Горішна Бруховиця, Буховиця.

Вацовичі, Волостин, Волянка, Вороблевиці.

Гаї, Гаї Вижні, Голуцко, Груда, Грушова Горішна, Грудь, Губичі.

Далява, Дережиці, Добрівляни, Доброгостів, Довге Церковне, Довге, Дрогобич (місто), Дубина.

Завуре, Загате, Заколоть, Зджанна.

Кавсько, Колпець, Криниця, Кропивник Новий, Кропивник Старий.

Ластівки, Летня, Липовець, Лишня, Липиці, Літиня, Локоть, Лужок Долішний, Любінка.

Махалевичі, Мартинопіль, Медвежа, Мединичі, Млинки Сівкові, Монастир Дерезицький, Монастир Лишнянський, Мандрич.

Нагуевичі, Нагуевичі Нижні.

Опака, Опака Вижна, Опари Церковні, Орове.

Перепростина, Підбуж, Підбуж Вижний, Підмонастирок, Попелі, Попелі Долішні.

Раневичі, Раделичі, Раковець, Рибник, Рихтичі, Ріпчиці, Ролів.

Слобода, Смільна, Снятинка, Солець, Солонсько, Станія, Старе Село, Стебник, Сторонна, Східниця.

Тиків, Трускавець (містечко — жидівський), Тустановичі.

Угорсько - Добряни, Улично, Унятичі, Урож, Урож Горішний, Урож Долішний.

Шкільники.

Якубова Воля, Ясениця Горішна, Ясениця Долішна, Ясениця Сільна.

Повіт Жовква

Артасів.

Батятичі, Бащиця, Бесіди, Бір, Блищіводи, Борова, Боянець, Брище, Бутини.

Вербляни, Вечерки, Винники, Войнів, Волиця, Воля Висоцька, Воля Жовтанецька, Вязова.

Гирівка, Глинсько, Горбовиця, Гребенці, Грушка, Гута Монастирська, Гутиско.

Дальнич, Дворці, Деревня, Добрусин, Дорогошів Великий, Дорогошів Малий.

Желдець, Жидів, Жовква (місто), Жолтанці, Жуки.

Завада, Замочок, Зашків, Звертів, Здешів, Зіболки, Зубів міст.

Казумин, Качмари, Колоденце, Колодно, Константиївка, Кошелів, Крехів, Куликів (містечко), Куликів - Мертвиці, Кулява, Кунин, Куниська Воля.

Липина, Лугова, Любеля,

Майдан, Мачишин, Мервичі, Могиляни, Монастир, Мокротин, Мости Великі (містечко).

Нагорці Нове Село, Новий Став.

Оплітна.

Передримихи Великі, Передримихи Малі, Перемивки, Пили, Поляни, Пристань, Провала.

Руда - Хами.

Скварява Нова, Скварява Стара, Смерків, Сопошин, Станіславка, Сулимів.

Товмач, Туринка.

Уднів.

Фійна.

Хитрейки.

Цетуля.

Червинець, Честині.

Шишаки.

Повіт Коросно

(цілий в границях сучасної Польщі, подаємо лише українські місцевості).

Баране, Барвінок, Бзянки.

Ванівка, Вишовадка, Вільшня, Вілька, Братківська, Вороблик Королівський, Вороблик Шляхоцький.

Гирова.

Дукля (містечко).

Жидівське.

Зиндранова, Змислівка.

Івонич.

Климківка, Коросно (місто), Красна або Коростенка.

Ладжин, Лютча.

Мисцова, Мілче, Мшанна.

Ольховець.

Петрова Воля, Поляни, Посада До-лішна.

Риманів, Ріпник, Роги, Ропянка.

Смеречне.

Тилява, Тиханя, Трестяна, Торговиска.

Чорноріки.

Повіт Ланцут

(цілий в Польщі, подаємо лише українські місцевості).

Білобереги, Бриска Воля.

Городиско.

Дубно.

Жолиня, Жухів.

Курилівка.

Лежайськ (місто), Лукова.

Ожанна.

Прохоець.

Старемісто (місто), Сідлянка.

Повіт Ліско

(цілий в Польщі).

Балигород (місто), Бальниця, Бандрів, Бахльова, Безміголова Береги Гірні, Береги Горішні, Бережниця Нижна, Бережниця Вижна, Береска, Беріжка, Бистре, Бібрка, Бреликів, Бук, Буковець.

Ванькова, Великополе, Веремінь, Ветлина, Видрне, Волковиця, Волосате, Воля Горянська, Воля Мацькова, Воля Мигова, Воля Постолова.

Габківці, Гільське, Гільське Лютовиско, Глинне, Городок, Горянка, Гочів, Гошів, Гошівчик, Гузелі, Гучвиця.

Дашівка, Дверник, Должиця, Дзюр-

дзів, Жерденка, Жерниця Вижна, Жерниця Нижна Жолобок, Журавин.

Забродь, Завадка, Завій, Завозь, Загочеве, Задвіря, Замлине, Затварниця, Звиняч, Здвижень, Зубенсько Зубраче.

Кальниця, Каменка, Колонія, Криве, Криве коло, Тісни, Кривка.

Лишня, Ліско (місто), Ліщовате, Лобозів, Лодина, Лопінка, Луг, Лукавиця, Лукове, Лупків, Лучки, Лютовиска.

Манів, Мичків, Мичківці, Монастирець, Мочари, Мхова.

Насічне, Новосілкі.

Ольхова, Ольшаниця, Орелець, Остре, Ошварова.

Панишів, Поляна, Полянки, Полянчин, Посада Ліска, Постолів, Присліп Протісне.

Радева, Райське, Ридне, Рівна, Ропенка, Росолін, Росохате, Ростоки, Руденка, Рябе.

Середне, Середне Велике, Середне Село, Середниця, Скородне, Смерек, Смільник, Соколе, Соколова Воля, Солина, Солинка, Станкова, Стежниця, Стефкова, Стрвяжик, Струбовиска, Студенне Ступояни Суковате.

Тарнова Гірна, Тарнова Дільна, Творильне, Телесниця, Терка, Тискова, Тисовець Тісна (Цісна) (містечко).

Угерці Мінеральні, Устіянова, Устіянова Горішна, Устіянова Долішна, Устрики Горішні, Устрики Долішні.

Хміль, Хонець, Хрєвт.

Царинське.

Чашин, Чорна, Чорна Горішна, Чорна Долішна.

Щербанівка.

Яблінки, Яворець, Ялове, Янківці, Ясінь.

РІЗНИЦЯ

Різниця між відвагою і обережністю. Відвага: підійти до боксера і вилаяти його при всіх.

Обережність: сказати це саме, але по телефону.

Розумний помиляється і сумнівається, дурний є непомильний.

„Що вміє доброго, того не забувайте, а зого не вміє, того вгiться”.

Повіт Мостиська

(частинно в Польщі).

Арламовська Воля.

Баличі, Бар (присілок), Боєвичі, Боляновичі, Бортнятин, Буховичі.

Вишенка, Волостів, Волчищовичі, Вуйковичі, Ганковичі, Годині, Голодівка Гориславичі, Гусаків (містечко).

Дидятичі, Дмитровичі, Довгомостиська.

Еленка.

Завада, Завадів, Заверхи, Загороди, Заріче, Золотковичі.

Йорданівка.

Кальників, Княжий Міст, Конюшки, Королин, Коців, Кочержин, Крисовичі, Крукеничі, Кульматичі,

Липники, Людків, Ляцка Воля, Ляшки Гостинні.

Макунів, Малнів, Малнівська Воля, Мильниці, Мистичі, Мишлятичі, Мілятин, Мокряни Великі, Мокряни Малі, Мостиська (місто), Мочеради.

Никловичі, Новосільці.

Орховичі, Острожець.

Пакість, Підгать, Підліски, Пісок, Пникут, Пникут Горішний.

Радиничі, Радоховці, Рудники, Руствечко.

Сокіл, Соколя, Соломінка, Стоянці, Старява, Судова Вишня (місто), Сянники (присілок).

Тамановичі, Тулковичі (присілок), Тулиголови.

Цвіржа.

Чернява, Чижевичі, Чишки.

Шешеровичі.

Бернард Шов сказав, що добре ги погане виховання подруг найкраще оцінити по тому, як вони сваряться.

Ярослав Мудрий:

„Не хозу я лиха, а добра хозу братам і українській землі”.

Жінці важче дожити до 100 років, як чоловікові, бо жінка на деяких роках затримується по кілька років.

Здоровля тільки одне — а хворіб тисягі.

Повіт Новий Санч

(цілий в границях сучасної Польщі, подаємо лише українські місцевості).

Андреївка.

Барновець.

Верхомля Велика, Верхомля Мала, Войкова.

Дубне.

Жегестів.

Злотне, Злоцке, Зубрик.

Кожушка, Криниця - живець (місто) і Криниця - село, Крижівка.

Лабова, Лабовець, Лелюхів, Ломниця, Лосе.

Маргань, Мацієва, Милик, Мохначка Вижна, Мохначка Нижна, Мушина (містечко), Мушинка.

Нагоева, Новий Санч (місто), Новавесь.

Пивнична, Поворозник.

Рибень, Ростока Велика, Ростоки.

Складисте, Солотвини, Старий Санч (місто).

Тилич (містечко).

Утрин Вижний.

Чачів.

Щабник.

Ястрабик.

Повіт Новий Торг

(чисто польський повіт в горах Татрах де збереглись лише лемківських українських сіл).

Біловода.

Чорновода.

Шляхтова.

Щавниця.

Явірки.

Повіт Переворськ

(цілий в Польщі, подаємо лише українські місцевості).

Бібрка, Біла Видачів.

Видачів, Вільха Буковська.

Гадлі, Глоговець, Гориці, Горличина,

Грежка.

Залісе.

Канчуга, Кречовичі.

Матисівка, Миротин.

Нижатичі.

Розбор.

Сінів.

Тарнавка, Тринча.
Убішин.
Явірник.

Повіт Перемишль

(більша частина в Польщі).

Аксманичі.

Бабичі, Бакунчиці, Барич, Батичі, Бавів, Бахурець Берендовичі Библо, Биків, Бовило, Болестрашичі, Боратичі, Боршевичі, Брилинці, Буців, Бушковичі, Бушковички (присілок).

Валява, Вапівці, Вильче, Вишатичі, Вілюничі, Вірко, Вірочка Вітошинці, Воля Болестрашицька, Воля Кривецька.

Гарбарі, Гдешичі, Германовичі, Глумча, Гнатковичі, Горохівці, Грабовець, Грушатичі.

Даровичі, Деятичі, Добра Шляхоцька, Дрогобичка, Дрогоїв, Дроздовичі, Дубецько, Душковичі, Дусівці.

Журавиця.

Заболотці, Залісе Ольшанське, Зелене, Зоротовичі.

Іскань.

Кінківці, Клоковичі, Княжичі, Коляса, Комара, Конюхи Конюша, Коритники, Корманичі, Коровники, Красичин, Красичі, Кречкова, Кривча, Кривча над Сяном, Кругель Великий, Кругель Малий, Купка, Купятичі.

Лентівня, Лодина, Лучиці.

Мальговичі, Малковичі, Мацьковичі, Медика Мижинець, Мільнів, Мнише, Молодовичі, Мриголод.

Нагорчани, Накло, Негрибка, Нижанковичі (містечко), Нінадова.

Ольшани, Оріхівці, Острів.

Пацьковичі, Перекопане, Перемишль (місто), Пикуличі, Підгірє, Підзамче; Підскале, Плешевичі, Поздляр, Полхова, Поповичі, Пралківці, Прірва.

Речпіль, Рожубовичі, Рокшичі, Руське Село, Рушельчиці.

Саночани, Селиська, Сельці, Середна, Сілець, Сіракісці, Склад Сольний (присілок), Скопів, Сливниця, Станиславчик, Стібно, Стобенце, Строневиц.

Уйковичі.

Фредрополь.

Халупки Дусівські, Халупки Медицькі, Хирина, Хиринка, Хідновичі, Холовичі, Храпличі.

Цибулянка, Циків.
Шечині.
Яксманичі.

Повіт Рава Руська

(частинно в Польщі).

Беженка, Белзець, Біла, Біла з Заявлінем, Бішків, Боброїди, Борсучина, Буди, **Вербиця,** Верхи, Верхрата, Вілька Вербицька, Вілки Мазовецькі, Войтівщина, Воля, Вороблячин, Воронів, Воротно.

Гай Лісовий, Галані, Гійче, Голе, Голе Малє, Горай, Гори, Гребенне, Грині, Груси, Гута Зелена, Гута Любичівська Гута Обединська.

Дачани, Девятер, Диниська, Домашів. **Журавці.**

Забіря, Завалило, Замок, Заставе, Змислів, З'явленє.

Івонки.

Камінка Волоська, Камінна Гора, Камінка Липник, Камінка Лісова, Камінка Нова, Камінка Старесело, Карів, Клепанів, Корні, Корчів, Корчмин, Кремянка, Криве, Крушина, Кузики, Кучерій.

Лавриків, Липник, Березина, Лози, Лужки, Лужок, Любича Княжа, Любича Камеральна, Львівок.

Магерів (містечко), Махнів, Махнівок, Медвежа, Милява, Мімиця, Монастир, Монастирок, Мости Малі, Мощана, Мриголови.

Новий Двір, Немирів (містечко), Новосілки Кардинальські, Новосілки Передні.

Окопи, Ольшанка, Остобіж.

Парипси, Ператин, Переїзд, Підгірє, Підліся, Пільце, Погорисько, Подубці, Помлинів, Потелич, Потік, Прусе Пунки.

Рава Руська (місто повітове), Радруж, Рата, Річиця, Річки, Річне, Руда, Руда Лісна, Руда Монастирська Руда Окіпська.

Салаші Салаші Смолянські, Селиська, Середина, Синковичі, Слободяки, Смолин, Сопот Великий, Соснове, Стаї, Сторонна.

Теглів, Тенетиська, Торношин.

Угнів (місто), Улицько, Улицько Зарубане, Улицько Середкевич, Ульгівок.

Хлівчани (містечко), Хоронів.

Шавари, Школики.

Щебиця, Щепятин, Щирець.

Ямниці, Ясенівка.

Повіт Рудки

Адріанів.

Бенькова-Вишня, Березець, Бірче, Бирчичі, Болозва Долішня, Бучали.

Ваньковичі, Вербіж, Вістовичі, Вошанці.

Голодівка, Гонятичі, Горбачі, Горбуля, Горожанка Велика Горожанка Мала, Гошани Грабівно, Громно.

Долобів, Дубаневичі.

Загіре.

Кагуїв, Катариничі, Кліцко, Кнігиничі, Колбаєвичі, Колодруби, Комарно, Конофости, Конюшки Королівські, Конюшки Сіменівські, Конюшки Тушголовські, Коропуж, Косовець, Костельники, Кропильники, Крукавець, Купновичі.

Литовка, Лісничівка, Ловчиці, Ляшки Завязані.

Малпа, Мальованка, Михайлевичі, Монастирець, Мости.

Никонковичі, Ніговичі, Новесело, Новосілки Гостинні, Новосілки Опарські, Острів, Острів Погорецький.

Палинки, Перевергів, Пили, Підвисоке, Підгайчики, Підзвіринець, Піски, Погорці, Подолини, Подольці, Поріче Грунт, Поріче Задвірне, Поріче Любинське, Проскурне.

Ричиків, Розділовичі, Романівка, Рудки (місто).

Сайків, Саска Домінікальна, Саска Камеральна, Свинюша, Сороки, Сусулів.

Татаринів, Тершаків, Топільниця, Тушголови.

Угерці Винявські.

Хишевичі, Хлопи, Хлопи Чайковські, Хлопчиці.

Чайковичі, Чернихів, Черкаси, Чоловичі.

Шептичі.

Якимчиці, Яремків, Ясенів, Яструбків, Ятвяги.

Повіт Самбір

Бабина, Баранчичі, Береги, Берестяни, Биків, Билина Велика, Билинка Мала, Биличі, Бісковичі, Блажів, Букова.

Ваневичі, Винники, Викоти, Волоща, Воля Баранецька (або Волиця), Воля Блажовська, Воля Райнова, Волянка, Воютичі, Вяцковичі.

Глинне, Гординя, Горішняни, Городище, Грушова, Грушова Долішня, Гумець.

Дорожів, Дорожів Долішний, Дорожів Горішний, Дорожів Середний, Дубляни, Дубрівка.

Зади (присілок), Зарайське, Звір.

Калинків, Ковиничі, Корналовичі, Корничі, Котованя, Крукеничі, Кульчиці.

Лопушна, Лука, Лукавиця, Луновичі, Лютовиска.

Майнич, Максимовичі, Містковичі, Мокряни, Монастирець, Морозовичі, Мости, Мшанець.

Надиби, Недільна, Новошиці.

Озими́на, Ольшаник, Ортиничі.

Пиняви, Посада, Пруси, Пяновичі.

Радловичі, Райтаревичі, Ракова, Рогізно, Садковичі, Самбір (повітове місто), Середина Горішна, Середина Долішня, Сикерчиці, Сілець, Смільниця, Созаль, Спас (присілок), Спринка, Сприня Велика, Страшевичі, Стрілки, Стрілковичі, Стільбиці, Ступниця, Сушиня Рикова.

Татари, Тожів, Торгановичі, Торчиновичі.

Угерці Заплатинські.

Фороща.

ЗМІНА ПОГЛЯДІВ

Хто гесно шукаюги правди змінює свої погляди, той є людиною гести. Хто змінює свої погляди тому, що сподівається зробити ліпший інтерес на іншій погляді, той є шкідником, гідним призирства.

Хто не змінює своїх поглядів, тому що не пізнає правди, то гаси переходять над ним до порядку. Така людина може бути дуже гесною людиною, але ги вона при цьому й розумна, це тільки гас може показати.

Щоб признатись до зроблених помилок, треба двох резей: пізнання помилки і відваги. Хто пізнає зроблену помилку, а не має відваги признатися до неї, той є звизайним боягузом.

(Шинайх)

Чаплі, Черхова, Чишки, Чуків.

Щаде.

Янів (присілок), Ятвіги.

Повіт Старий Самбір

Бандів, Бачина, Березів, Березниця, Білич Горішний, Білич Долішний, Болозів Горішний, Бусовиска, Бушковиця.

Виців, Волошинова, Волча Долішна.

Галівка, Глубока, Головецько Горішне, Головецько Долішне, Гордовичі, Горянка, Грозьова.

Завадка, Заділок, Заріче, Засадки, Заселко.

Кобло Старе, Коблянська Воля, Кунів.

Лаврів, Лібохова, Лінина Велика, Лінинка Мала, Лопушанка Хомина, Лужок Горішний, Ляшки Муровані.

Папрочизна, Плоске, Потік Великий, Россохи.

Сасси, Слохин, Смеречка, Смільниця, Старасіль (місто), Старий Самбір (повітове місто), Сусідовичі, Сушиця Велика, Сушиця Мала.

Тарнавка, Твари, Терло, Тернів, Товарня, Топільниця, Туре, Туре Горішне.

Устрики Долішні.

Фульштин.

Хирів.

Шумина.

Повіт Сокаль

Бабинець, Барані Перетоки, Бишів, Безеїв, Белз (містечко), Бендюга, Бобятин, Боратин, Бояничі, Будинін, Буява.

Ванів, Василів Великий, Варяж, Вер-

Є регі, про які мудрець розповість усьому народові; є регі, про які мудрець скаже вибранцям народу; є регі про які мудрець може сказати лише вузькому когові своїх приятелів; а є такі регі, про які мудрець хог і знає, то не може нікому сказати.

(Переповіджено за А. Міцкевичем)

І це теж відомий факт, що кожний нарід, творяги свою культуру, забарелює їй специфікою свого духа і ментальности.

(Проф. К. Біда).

біж, Вижлів, Винники, Витків, Войславичі, Волиця Комарова, Волсвин, Ворохта.

Гатовичі, Гільче, Глухів, Гоголів, Гора, Горбків, Городиловичі, Городище, Гута Сілецька.

Добрачин, Довжнів.

Жабче Муроване, Жнятин, Жужель.

Завишень, Завоне, Залуже, Збоїска, Зубків.

Ільковичі.

Клюсів, Конотопи, Копитів, Корчин, Костяшин, Кристинопіль (місто), Ксавєрівка, Куличків.

Лещатів, Лещків, Лівче, Ліски, Лубов, Лучиці.

Маджарки, Мельники, Мишів, Мошків.

Нисмичі, Ніновичі, Новий Двір.

Опільсько, Осердів, Острів.

Пархач, Первятичі, Переводів, Перемислів, Переспа, Пецикорів, Пивовщина, Поздимир, Потуриця, Прусинів.

Равщина, Радванці, Реклинець, Рожанка, Рожджалів, Розалівка, Роятин, Русин.

Савчин, Свитазів, Святківці, Себечів, Сілець Белзкий, Скоморохи, Сокаль (повітове місто), Спасів, Стремінь, Стенятин, Сулимів, Суха Воля.

Тартаків, Тартоковець, Теляж, Тишиця, Торки, Тудорковичі, Тусів.

Угринів, Ульвівок.

Хлопятин, Хоробрів.

Цеблів.

Шарпанці, Шмитків.

Яструбичі.

Повіт Стрижів

(цілий в Польщі, подаємо лише українські місцевості).

Бережанка, Близянка, Баранівка, Буди Бережанські, Буди Висоцкі.

Гвоздянка.

Жизнів Годова.

Небилець.

Опарівка.

Повіт Сянік

(сьогодні цілий в Польщі).

Андрушківці.

Балутянка, Белхівці, Биківці, Біла Гора, Болтушова, Боська, Буків, Буківсько.

Вздрів, Вернеївка, Вислок Вижний, Вислок Нижний, Вислочок, Височани, Відрани, Вілька, Віське, Волиця, Воля Вижна, Воля Нижна, Воля Петрова.

Гачів, Гірки, Глиниці, Глибоке, Грабівка, Грабовниця, Гулучків, Гумниска.

Дальова, Дарів, Довге, Должиця, Долина, Дошно, Дубрівка Польська, Дубрівка Руська, Дудинці, Душатин.

Заболотці, Завадка, Завої, Загіря, Загутин, Залуж, Заршин, Заршинська Посада, Заславе, Збоїска, Зминиця.

Камінне, Камянка, Карликів, Кожушне, Команьча, Королик Польський, Королик Волоський, Костарівці, Куляшне.

Липовець.

Маківці, Межибрід, Миків, Мимонь, Мокре, Мочарне, Морохів Мощанець, Мриголод.

Нагоряни, Надоляни, Небоцко, Новосільці Гневош, Новотанець.

Ольхівці, Ольховець, Ордехова, Ославиця.

Пакошівка, Пашова, Пекарки, Пелня, Писарівці, Підгай, Побідно, Побури, Половці, Полонна, Поляни Суровичні, Попелі, Посада, Посада Ольхівська, Посада Риманівська Горішна, Посада Сяніцка, Прелуки, Прибишів, Прусик, Пулави.

Радошиці, Ракова, Ратнавиця, Рачкова Репедь, Рудавка, Рудавка Риманівська.

Семушов, Сенькова воля, Синява, Согорів Горішний, Согорів Долішний, Сторожі Великі, Сторожі Малі, Страхотини, Суловиця, Сянік (повітове місто), Сянічок.

Тарнавка, Тилява Волоська, Тилява Сільна, Токарня, Трепча, Туринсько, Туреполь.

Фаліївка.

Черемха, Черешнів, Чертеж, Чистогорб.

Шкляри.

Щабне.

Юрівці.

Явірник, Яворова Воля, Ялин, Ясень, Ясенів, Яслиська, Ячмирська Посада, Ячмір.

Повіт Турка

Багновате, Беньова, Бережанець, Бережок, Бистре, Боберка, Боберка Вижна, Бориня, Ботелька Вижна, Ботелька Нижна, Ботля, Буковець, Буковина.

Висоцко Вижне, Висоцко Нижне, Вовковіят, Волосанка Велика, Волосанка Мала, Волче Горішне, Волче Долішне.

Гвоздець, Гнила, Головсько, Горб, Гусне Вижне, Гусне Нижне.

Дзвиняч Гірний, Дидьова, Дільче, Дністрик Воловецький, Дністрик Дубовий, Должки.

Жукотин.

Завадка, Завадка коло Козьової, Загірка, Задільсько, Закичера, Залісе Ляцьке, Зворець, Зубриця.

Івашківці, Ільник, Ільник Запорожський, Ільник Затянський, Ільник Королівський, Ісаї, Ісаї Зарічні.

Каменець, Кичера, Комарники, Кондратів, Кочанчат, Красне, Криве, Кривка, Криптуля.

Либохора, Липе, Ліпна, Локтьове, Лопушанка Лехнова, Лопушанка Хоминна, Лосинець, Луг, Лютовиська.

Матків, Махновець, Мельничне, Мита, Молдавсько, Мохнате.

Петрушак, Прислів.

Радич, Риків, Рипяна, Річка, Розлуч, Ропавсько, Росохач.

Свидник, Середина, Смеречка, Смореже, Соколики, Ставище, Стрілки, Сухий Потік Сянки.

Тарнова Вижна, Тарнова Нижна, Тисовиця, Топільниця, Тростянець, Турка (повітове місто), Турочки Вижні, Турочки Нижні.

Фльорич.

Хашів.

Шандровець, Шумяч.

Яблінка Вижна, Яблінка Нижна, Яблонів, Явора, Явора Горішна, Явора Долішна, Яворів, Ясениця Замкова, Ясінка Масьова, Ясінка Стецева.

Земля єсьм і відходжу в землю.

(О. Довженко: *Життя в цвіту*).

Скорий поспіх — людям поспіх.

(Українська пословиця).

Життя складається з дрібних регей, але життя само не є дрібною різзю.

(С. Щепановський)

Не треба жалувати за тим, що минуло. Вважай, щоб за свої сьогоднішні вгинки ти не потребував жалувати в майбутньому.

Повіт Цішанів

(сьогодні майже цілий в Польщі).

Антоники.

Баляї, Башня, Башня долішна, Бігалі, Борова Гора, Бохів, Брохи, Брусно, Брусно Нове, Бучина.

Вілька Горинецька, Вілька Жапалівська, Воля Олешицька.

Гамарня, Герешки, Гірче, Гораєць, Горинець, Гримаки, Гута Кришталева, Гута Ружанецька Гута Стара.

Дахнів, Диків Новий, Диків Старий, Дубрівка Сигла, Дуброва, Дубина, Духничі.

Жапалів, Жир, Жуки, Жуків.

Забіла, Закіпці, Залуж.

Ігнати.

Кадлубиська, Козаки, Козівка (присілок), Корняки, Коровиця, Коровиця Голодівська, Коровиця Лісова, Коровиця Мала, Криве, Крупець, Курії.

Липовець, Липина, Липсько (містечко), Липе, Лихачі, Лівча, Ліси Ями, Лукавиця, Лукавці, Любачів, Люблинець, Люблинець Новий, Ляки.

Майдан, Мельники Підлуби, Мильків, Млинки, Місточко Груші, Мокриці, Молодів, Молодівці, Мощаниця.

Нароль місто, Нароль село, Німстів, Нова Гребля, Нове село, Новини Горинецькі.

Олешичі, Онишки, Опака, Осередки.

Палюхи, Паперня, Підлісіна, Плазів, Подемщина.

Райхай, Руда, Руда Рожанецька, Руда Щутківська.

Салаші, Синявка, Сливниця, Соліги, Солтвина, Старі Олешиці, Старе Село, Стельмахи, Сухоліс.

Тарасівка, Тимуші, Типили, Тиці, Томси.

Улазів, Ушківці.

Футори, Футори Дахнівські.

Хижі, Хлівиська, Хмилі, Хатиліуб.

Цівків.

Черевинки, Чернявка.

Щутків.

Ялина, Яриба.

Повіт Яворів

(частинно в Польщі).

Березина Велика, Березина Мала, Бідун, Божа Воля, Боровії, Брухналь, Будзин, Будомир, Бунів Бучина.

Великі Очі, Вербяни, Верховина, Вілька Змієвська, Вілька Росновська, Вовча Гора, Воля, Воля Глиницька, Воля Рогізнянська.

Гнійне, Гірка, Глиниці або Гнійниці, Гора, Гораєць, Гребля, Грицкове, Грушів, Грушовичі Гук, Гуки, Сусаки

Гереги.

Дацки Дерняки, Добри, Дрогомишль, Дуброва, Дуни

Ждани.

Завадів, Завале, Залуж, Залуг, Запуст, Змієвська.

Каміноброд, Клониці, Кобильниця Волоська, Кобильниця Руська, Коблів, Ковалі, Когуті, Коханівка, Краковець (місто), Крушини, Кут.

Лапівка, Липне, Лісновичі, Лісок, Ліщенне, Любині, Ляшки.

Марки Мартини, Мельники, Мельниці, Млини, Молошковичі, Морянці, Мосберг, Мужилівичі, Мурованка.

Нагачів, Новоселиця, Нове Село, Новосілки.

Ожомля, Ольшани, Ольшаниця.

Передвіре, Підлуби, Подлози, Поруби, Поруденко, Порудно, Прилбичі.

Римянка, Роби, Рогізно, Романів, Руда Коханівська, Руда Краковецька, Рудів.

Свидниця, Селиська, Семерівка, Сенатів, Сеньове, Серни, Скло, Сколин, Солиги, Стадники, Стариська, Стені.

Тарнавиця, Тростянець, Тучапи.

Улиця.

Халупки, Хоменки, Хомяки, Хоросниця, Хотинець.

Цетули.

Чапляки, Чернилява, Чернокінці, Черник, Чолгин.

Шебе, Шумляв.

Щеплоти.

Яворів (місто), Яжів Новий, Яжів Старий.

Повіт Ярослав

(сьогодні цілий в Польщі).

Адамівка.

Бабяки, Белі, Бистревичі, Бобрівка, Боратин, Буковина, Бучина.

Варцаби, Вербна, Ветлин, Вигнанки, Вилева, Висоцко, Вілька Полкинська, Волховате, Воля Розвинецька, Воля Угорська, Вязовниця.

Гавловичі, Гайди, Гарбарі, Глибоке.

Деревевки Шмуні, Дибків, Дмитрови-
чі, Добковичі, Добра, Добча, Дубровиця,
Дубровиця Мала, Дуньковичі Великі.

Жовнірів.

Загороди, Задуброва, Заліска Воля,
Заміхів, Заріче коло Ярослава, Засане, За-
ставне, Заяці, Зелінки.

Ігнаше.

Йодлівка.

Качмари, Квіки, Кидаловичі, Кіселів,
Кобилюхи, Кобарники, Козли, Колач-
ки; Конячів, Копань, Корениця, Крама-
рівка, Красне Криве, Кругель Павловський,
Кругель Пелкинський, Кубаки, Кудрики,
Кут Шумлянський.

Лази, Лахмани, Лежахів, Лівці, Люд-
ків, Ляківська Воля, Ляшки Довгі.

Майдан, Маковисько, Малехи, Мель-
ники, Михалівка, Мишталі, Молині, Моло-
дич, Монастир, Моросько, Мочуги, Мо-
щани, Мунина, Мурії, Мякиш Новий, Мя-
киш Старий.

Нагірне, Неліпковичі, Ніновичі.

Ольхова, Острів.

Павлова, Павлосів, Палюхи, Пержили,
Перемісте Горішне, Пиво́да, Пискоровичі,
Підгаї, Підліг, Піскори, Покриви, Полкині,
Полнятичі, Поріхник, Походаї.

Радова, Радимно (місто), Риплин,
Ришкова Воля, Розбір Довгий, Розбір
Округлий, Рожнітів, Розвиниця, Рокітни-
ця, Рудка, Рудоловичі, Рудчина.

Свобідна, Святоє, Сінява, Скибаки,
Сколошів, Скуратки, Слобода, Слоти, Со-
бетин, Сосниця, Старина, Стежки Добрян-
ські, Стежки Червоновольці, Сурмачівка,
Сурохів.

Тапин Великий, Тверде, Теревень, Те-
плиці, Теплиці Горішні, Тивоня, Тиневичі,
Тішатин, Тонке, Труші, Тулиголови, Ту-
роки, Тухля, Тучапи.

Угорка.

Халупки, Халупки (присілок), Хари-
тони, Хлопичі, Ходані, Хорів.

Цаплапи, Цигани, Цідили, Цетуля,
Цюрки.

Чедани, Челятичі, Червона Воля, Чер-
ці, Чостковичі, Чудовичі.

Шегли, Шпоти.

Щитні.

Ямки, Янковичі, Яцковичі, Ярослав
(повітове місто).

Повіт Ясло

(цілий в Польщі, подаємо лише українські
місцевості).

Березова.

Воля Цеглинська.

Гальбів, Граб, Гута Крамська, Гута
Самокляска.

Дошниця.

Змигород (містечко).

Івонич.

Клопотниця, Котань, Крамна.

Мрокова.

Ожинна.

Пereгримка.

Ростайне.

Самокляски,

Фолюш.

Яворе, Ясло (місто).

Підлясся

(неповний список).

Біла Підляська.

Вишніці, Вілковишки, Володава.

Желехів.

Кодень, Константи́нів.

Ломази, Лосиці.

Маріямпіль Межиріччя, Межиріччя

Підляське.

Острів, Острів Любельський.

Парчів, Пилява.

Радзин, Радзин Підляський.

Славатичі, Соко́лів, Сухо́воля.

Тарногород, Тереспіль, Тишівці, То-
машів.

Янів Підляський.

Холмщина

(неповний список).

Білгорай.

Вербиця, Вожучин.

Городло, Грубешів.

Дорогуськ, Дубінка.

Замістя, Звіринець.

Красностав.

Любачів.

Рейовець.

Стрижів.

Тарногород, Тишівці, Томашів Лю-
бельський.

Ухане.

Холм.

Щебришин.

УСМІХНІМОСЬ

ДВА БРАТИ

(Народня казка)

Було собі два брати: багатий і бідний. От виїхали вони на поле орати. Коли це приходить до них сам Бог. Підійшов попереду до багатого та й каже:

- Здоров чоловіче!
- Здоров!
- Що це ти робиш?
- Орю, а потім буду сіяти

жито.

- Нехай тобі Бог родить.

— Уродить і без Бога, бо у мене земля добра.

Бог нічого не сказавши, перейшов через його ниву та підійшов до бідного.

- Здоров, чоловіче!
- Здоров!
- Що це ти робиш?
- Орю, а потім буду сіяти жи-

то.

- Нехай тобі Бог родить.

— Спасибі, чоловіче добрий. Як дасть Бог, то і вродить.

От прийшло літо й два брати пішли подивитися кожний на своє жито. Дивиться бідний на свою ниву: аж таке ж то гарне жито вродило, таке гарне, що на диво тай годі. А багатий подивився на свою нивку: чорт-ма, нічогісінько, — гола рілля тільки та стежка, де пройшов Бог, поросла високим густим житом.

Тоді бідний і каже багатому:

— Ото брате, як ми орали, приходив до нас сам Бог.

— Як ти знаєш?

— А дивися ж: де пройшов по твоїй ниві, то там і гарне жито, а де не пройшов, то там нема нічого.

— А шкода ж, — каже багатий, — якби я та був знав, що Бог, то я б був по всій ниві його виводив.

**

ХИТРА ВІДПОВІДЬ

Чи знаєш добре птахи?

Знаю.

То скажи мені, котрий із тих двох, що сидять на дереві є кос, а котра ворона?

Також питання... цей, що сидить біля коса... це ворона.

**

РОЗУМНА ВНУЧКА

Бабуся поучає Галю кажучи: „Ти повинна бути обережна. Ось „Червона шапочка” була легко-вірна і її вовк з’їв.

Галя: — І бабусю теж...

**

ЧЕСНІСТЬ

Господар мешкання звертається до злодія, якого спіймав на гарячому:

— Зараз же повиймай все із мішка і поклади на стіл!

Злодій: — Ні, так буде нечесно. Адже половину цих речей я взяв із іншого мешкання.

**

ОБЕРЕЖНІСТЬ

— Дай слово, що ніколи не скажеш моїй дружині про цих 100.00 дол., які я в тебе позичаю!

— Дай і ти слово не сказати, що в мене є стільки грошей, щоб позичити.

**

ЇЇ НЕМА ДОМА

— Чи тато дома?

— Ні.

— А мама?

— Мама також казала сказати, що її немає.

О. Маковей

СВІДОК

Я просив знайомого суддю, щоб мені дозволили прислухатись розправам в суді, і дав мені знати, коли буде що інтересне. Я бажав придивитися нашим людям з села, бо я їх мало знаю, а в суді є нагода пізнати їх ліпше, бо вони то більше, то менше подратовані справою, для котрої їх покликали з села, і виявляють свої думки і вдачу не раз дуже різко. Суддя казав мені звичайно, що нема нічого інтересного. Але раз передав мені возним карточку, на котрій писав:

„Я вишлю Вам сьогодні Василюху Калинчукову з Комарівки, і Ви переслухаєте її в такій справі: Петро Мафтеїв і Олексій Зелепуга мають поле об межу. На межі плота вже давно не було. Сього року Мафтеїв поклав новий пліт, а Зелепуга вночі розібрав і викинув. Каже, що Мафтеїв заліз йому з плотом на його поле. З того процес. Грунтових книг і мап нема, бо згоріли в часі війни. Тому треба свідків питати про границю між сусідами. Калинчукова є свідком. Буду Вам вдячний, коли Ви мені коротенько переповісте все, що вона Вам буде розказувати”.

Справді Василюха прийшла. Поважна, статечна господиня, літ коло п'ятдесяти, у новім кожусі і з головою, перев'язаною потрійно: одна хустка покривала голову,

друга в'язала її від чола на потилицю, третя від тімені попід бороду. Чудно було, що вона чула ще щось в таких тяжких перев'язках, з котрих було видко тільки частини лиця.

Я привітав її: — Ви Калинчукова Василюха з Комарівки?

— А я, прошу пана, Василюха. А мене ви звідки знаєте?

— Як же не знати такої славної газдині?... Ви тут прийшли до суду за свідка в справі того плота, що Зелепуга поклав, а Мафтеїв розкинув.

— Не Мафтеїв! — скрикнула баба перелякано. — Хто ж вам таке сказав?! Зелепуга розкинув.

Я заглянув до записки, що мені прислав суддя, і поправив себе: — так - так, то Зелепуга розкинув, я забув. Ну, як же ж то було?

— Але ви мене послухаєте? — питалася Василюха і кивнула головою, мовби просила, щоби я їй не відмовив. — Бо тамтой пан, що мене слухав, не мав часу і все казав: скоро; скоро! — та й не вислухав всього. А то я найліпше знаю, по чийм боці правда.

— Говоріть, газдине, я вас послухаю і все запишу собі.

Газдиня, дуже вдоволена, махнула собі кулаком попід ніс і почала оповідати:

— То, прошу пана, так було. Заскаржив Николай Мафтеїв, той, що його мама була сліпа на одне око, Василя покійного Штефана Зелепуги за поле. Ще Николай покійний та тримали доньку вйтову, того, що тепер вже третій по нім, як він був, та дав Катерині пайку, а Штефан поклав пліт насеред загона. Тепер прийшла комісія та й викинула пліт.

— Чекайте, газдине. Се ви про який пліт говорите? Адже його поклав Петро Мафтеїв, а ви кажете про якогось Штефана.

— Е! прошу пана, то я кажу про той пліт, що я ще дівкою запам'ятала. Ну, прийшла комісія і викинула пліт. Але Штефанів брат, Тодор, той, що його вуйка сестра

та покумалася з Грицишиним Николаєм, каже, що він также приналежний до тої пайки. Вони ще притягнули Тодосія і Івана Семенового з гори коло майдану. А Тодосія син, Николай, та ходив до дівки Грицишинової та й тепер вмшався также до тої пайки. Бо каже, що його мачуха Васирина, що була за Тимофієм Кобзаєвим, ще його первого брата похресниця, -- бо вона та Олексій Зелепуга, Штефанів син, то були якось в третім хресту, а Николай Тодосія то був зведенюк, — то як Тодосійова жінка, Оксана, вмерла, то він оженився з Василюхою покійного Тимофія. Адже ви її мусили знати?

— Знав! — кажу я. — Як же ж ні? Я вже не нинішній. То ви досі казали про родину Зелепуги?

— Де ж там! Се Мафтейова родина.

— Ага! Ну, то говоріть дальше, я все записую.

— Пишіть, паночку, най буде по правді, як Бог приказав. Так слухайте дальше! Семен Забурений, ще покійного Васильчука братової першої сестри син, що мав тестя — ой! ой! як же він звався? Так мені лиш на язиці плиничитьсся... той, що байки казав... ага! Прикопій звався він — то він оже-

Traditional Ukrainian Cookery

Савелі Стечишин

Ця куховарська книжка, написана в англійській мові, здобула собі популярність не тільки серед українських господинь, але також серед англійської публіки в Канаді і З'єдинених Державах.

Книжка має сотні різних українських приписів, короткі описи українських святочних звичаїв, ілюстрації та „індекс” при кінці книжки що допомагає господиням скоро віднайти сторінку, де поданий припис, за яким вони шукають.

Книжка має 498 сторін, друкована на першокласному папері, гарний читкий друк, тверда полотняна оправа з кольоровою паперовою, артистично викінченою обгорткою.

Замовляйте її для себе або в подарунку.

Ціна \$5.50 з пересилкою.

UKRAINIAN VOICE

Box 3629, Sta. B. WINNIPEG 4, MAN.

За всякими аптекарськими речами вдавайтесь до:

CHARLES DRUG

291 Selkirk Ave.
Cor. Charles St.,
WINNIPEG

Phone JU 2-4898

ЕВГЕН УГРИНЮК, власник

нився з Марією: а Марія з Николаєм тримали до хресту в Таньки Василевої, що коло потока, і вони собі також приходили не чужі, бо її мама, а моя тета, Настасія Калинчукова і Фрузіна Дьордійова, що була за Грицем Макухом, то були собі дуже близькі, так Семен, чоловік Марії, також вмішався до того права. Але бо й Николай, ще Грицевого брата від першої жінки син, той, що йому, вибачте, свині хату завалили, — то-то було сміху колись на ціле село, — і він також пристав до того права. Але суд відкинув рекурс і ґрунт дав Васи́леві, другому синові Николайового діда.

— Заждіть, газдине, хвилиночку, нехай я собі допишу. Ваша родина, бачу, не маленька.

— О, є нас доста, слава Богу. А що дітей тепер по війні як маку. Мене сеї осені сім раз за куму кликали.

— Не пропадемо?

— Ей, де там!

— Ну, добре. Тепер я вас, газдине, хочу спитати: ви досі говорили про той давній пліт, чи про новий?

— Про давній, ще як я дівкою була. То, вважайте, не проста справа. Тягнеться не від нині. Я вам за-

раз розповім все, як Бог приказав, і присягну.

— Се не потрібне. Ви вмієте читати?

— Ні!

— Я вам тут напишу карточку, і ви з тою карточкою вернетесь до того пана судді, в котрого ви нині були. Він слухав уже інших свідків і, може, поїде на комісію і мене візьме, то ми на місці розберемо, по чийм боці правда. Згода?

— Та що робити? Але я би вам дуже хотіла розповісти, як то було.

— То вже на місці в Комарівці.

До судді написав я карточку:

„Відсилаю Вам з подякою Васи́лиху Калинчукову. Від неї знаю дещо тільки про давній пліт, ще як баба дівкою була. До нового плота я не дійшов, бо дуже далеко, найменше тридцять літ. А в мене нема стільки часу”.

З тою запискою вислав я Калинчукову до судді, котрий, певно, вже дійшов до нового плота.

Поняття культури так нерозривно зв'язане з поняттям народу, нації, що їх відмежувати не можна. Це поняття близькі, суміжні, споріднені.

(Проф. К. Біда).

БАРИЛЮК І КУЧЕР

АДВОКАТИ І НОТАРІ

BARYLUK & KUCHER

2nd Floor

456 Main St.

WINNIPEG 2, MAN.

942-5151

942-5152

Павло Грабовський

У П Е Р Е Д

Павло Грабовський (1864—1902), псевдонім Павло Граб, поет, журналіст і критик, родом з Харківщини. За участь у революційній народницькій організації П. Грабовського в 1886 р. арештовано і заслано в Сибір до Іркутської губернії. За дальшу революційну діяльність він був в 1889 р. знову ув'язнений і після відсидження в тюрмі трьох і пів року був засланий до Якутської області. З 1899 року жив на засланні в місті Тобольську, де й помер.

Підтримуючи зв'язок з Галичиною, друкувався в журналах „Зоря”, „Народ”, „Життя і Слово” і „Літературно-Науковому Вістнику”. Поезія П. Грабовського присвячена переважно громадським і патріотичним темам. Співзвучних мотивів шукав він у поетів яких перекладав, а перекладав він твори таких поетів як Бернс, Петєфі, Гайне, Некрасов, Рилєєв, Курчкін і ін. У Львові ще при кінці 19 століття вийшло кілька його дрібних збірок. В Києві вийшла в 1941 році збірка його поезій, а в роках 1959-60 тритомне, повне видання його творів. В 1964 році відмічено 100-річчя з дня його народження.

*Уперед за край рідний та волю,
За окутий, пригноблений люд,
Хоч нікого не знайдеш, крім болю,
Хоч нас жде невіддязений труд!*

*Уперед проти зла однодумно!
Розрослася ворожа юрба.
Не гадаймо прожити безсумно,
Бо життя — неминуга борба.*

*Уперед, хто не хоже конати,
Статись трупом гнилим живузи!
Сміле слово — то наші гармати,
Світлі вгинки — то наші мезі.*

*Уперед до завязаного бою
За громадські та власні права,
Коли бути бажаєм собою,
Коли серце позор відзува!*

*Уперед до звершення замірів,
Що поклав дев'ятнадцятий вік:
Скиньмо владу катів-бузувірів,
Щоб людиною став головік!*

*Уперед! Годі скніти рабами,
Час кормигу гидливу знести!
Наші кубла нам стануть гробами,
Швидко знівезать ясність мети.*

*Уперед! Не жде поступ всесвітній:
На шляху пристаючих лиша.
Інший лад, інший мир заповітний
Виробляє із себе душа.*

*Уперед проти хижих порядків!
Гине войник, ги здобиз бере,
Він стежки протира для нащадків,
Його діло ніколи не мре!*

*Входити в наш світ із засвіже-
ною ліхтарнею спокійного, але
критичного роздуму — це досить
ризикозна справа. Ми привикли
до двох скрайностей: або до за-
душливого кадила, або до нена-
висницької боротьби, яка гасто не-
гребує нешляхотною зброєю підоз-
рів і наклепів, у якій їх автори не
вірять.*

* * *

*Такт людини — це здібність
стояти на власних ногах, не на-
ступаючи нікому на пальці.*

*Не підозрювай людей на підста-
ві самих лише поголосок доти, до-
ки не переконаєшся, що ті пого-
лоски правдиві.*

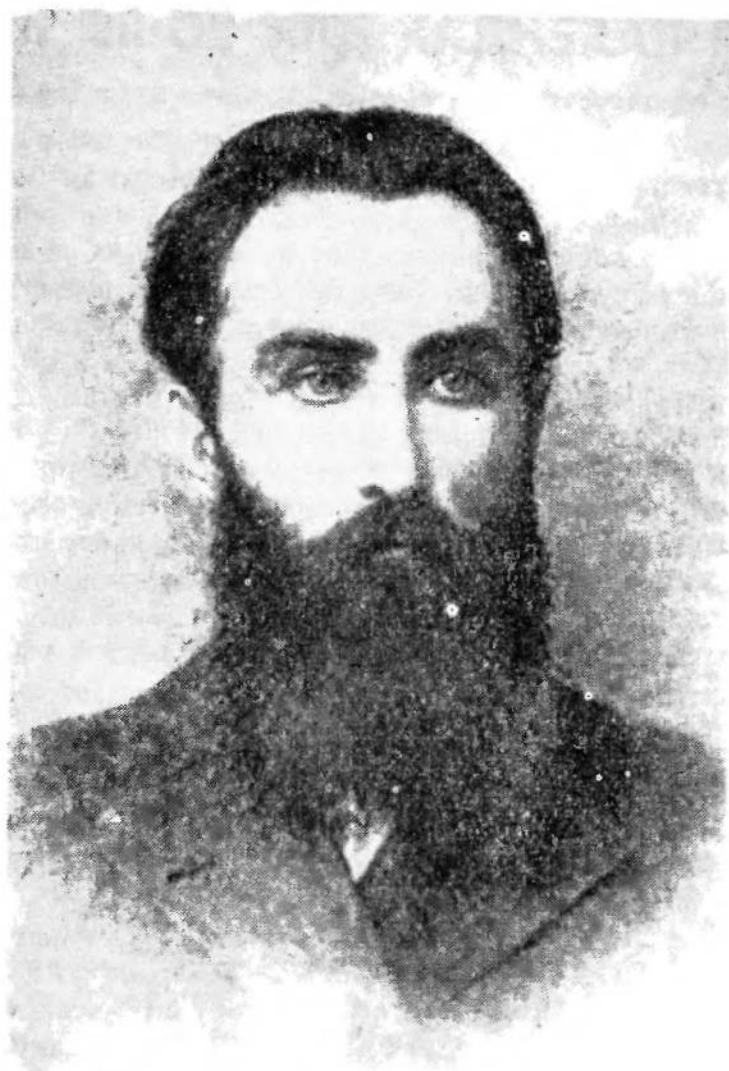
* * *

*Культура народу — це рефлекс
(відблиск — зам. ред.) його духо-
вого життя, усіх тих духових сил,
що він їх розвиває і маніфестує.*

(Проф. К. Біда).

*Немає культури понаднаціо-
нальної, немає культури універ-
сальної.*

(Проф. К. Біда).

Павло Грабовський,
народився 11 вересня 1864 р. — помер 12 грудня 1902 р.

ДО СОЛОВЕЙКА

*Розтjøхкався соловейко
На калиноньцї;
Щось не спить ся серед ногї
Сиротиноньцї.*

*— Розваж, розвїй, соловейку,
Мою тугоньку;
Чи забуду прикру людську
Я наругоньку?*

*Чи судилось менї мати
Свою квітоньку,
Чи тинятись вїк по наймах,
Серед світоньку?*

*Чи знайду я коли-небудь
Власну доленьку,
Чи все тягти гуже ярмо
Та неволеньку?*

*Тьожка, плазе соловейко
На калиноньцї,
Та не знає дати ради
Сиротиноньцї.*

ВІЧНИЙ КАЛЕНДАР ДЛЯ РОКІВ 1800–2000

Як послуговуватись таблицею „Вічного календаря”.

Перш за все треба запам'ятати, що всі переступні роки надруковані в тій таблиці відмінним друком. Відмінним друком зазначені теж у відповідних рубриках місяці січень і лютий. Раз вони зазначені звичайним друком і тоді вони відносяться до звичайних років, а раз надруковані іншим друком і тоді вони відносяться до переступних років. Для інших місяців переступних років вживаємо цю таблицю так, як при звичайних роках.

Табеля складається з трьох частин. В першій частині, що знаходиться з лівого боку, подані в цифрах дні місяця.

В другій, середній, найбільшій частині, на верху подані назви місяців. Під тими назвами подані в сімох рядках, числячи згори вниз перші сім букв латинської азбуки в різних комбінаціях.

Під тими буквами, у 36 рядках, згори вниз подані роки від 1800 до 2,000.

В третій частині з правого боку подані назви днів тижня.

Як знайти потрібний вам день тижня.

Коли ви народились 22 грудня 1905 року і хочете знати який це був день в тижні то знайдіть наперед число 22 по лівій стороні, де подані дні місяця. Знайдете це число зараз в першому рядку. Тепер тягніть пальцем в праву сторону до місяця грудня, що є в третій рубриці і знайдете, що в тому рядкові під груднем є буква „С”.

Затямте собі цю букву, або запишіть на куску паперу і шукайте тепер в рубриках де подані роки вашого 1905-го року. Коли ви знайшли той рік, то поведіть пальцем просто вгору до букви „С” і тоді від тої букви, що знаходиться в сімій рубриці і в п'ятому рядку згори поведіть пальцем направо до самого кінця і там знайдете п'ятницю. Значить, ви народились в п'ятницю.

В той самий спосіб Ви знайдете, що 1-го листопада 1918 року це була п'ятниця, що 22 січня 1918 року, тобто день проголошення незалежності Української Народної Республіки це був вівторок, а 22 січня 1919 року, тобто день проголошення соборності Української Народної Республіки, це була середа.

Тим самим способом ви можете теж знайти якого дня хтось з ваших найближчих народився чи вінчався, чи теж якого дня хтось із ваших близьких чи знайомих помер. Мусите знати лише дату і рік.

Як знайти дати для днів тижня.

Цього способу вживаємо тоді, коли хтось каже, що щось наприклад сталося в четвер такого то року і такого то місяця, а не знає яка це була дата. Мама собі запам'ятала, що її син народився в четвер при кінці липня 1943 року, але не може точно сказати, який це був день місяця. Наша табеля допоможе вам встановити той день.

Перш за все шукаймо за 1943-им роком і знайдемо його в п'ятій рубриці нашої таблиці. Тепер тягнім пальцем до гори до того рядка де показаний четвер. Натрапляємо на букву „В”. Шукаємо тієї букви під місяцем липнем і знаходимо в другій рубриці і в першому рядку. Тепер тягнемо пальцем наліво і маємо там дати усіх четвергів місяця липня 1943-го року. Тому, що мама казала, що її син народився при кінці липня, то це був день 29 липня. В той спосіб знаючи назву дня, ми можемо встановити дату про яку нам йдеться, але мусимо знати чи це було на початку місяця, чи в першій його половині, чи в половині місяця і т. д.

В подібний спосіб можемо знайти імовірний місяць і рік якоїсь події. Коли якась подія сталась в понеділок 5-го (але не знаємо якого місяця) 1811 року, то наперед знаходимо 1811 рік і тягнемо пальцем до понеділка та знаходимо там букву „В”. Тепер знайдім дату 5 що знаходиться в п'ятому рядку з лівого боку і потягнім пальцем до букви „В”. Знайдемо її під місяцем серпнем. Отож та подія сталась 5-го серпня 1811 року. Могла б вона статись 5 лютого якби було зазначено, що це був переступний рік, але 1811 рік не був переступним роком.

З роками є трохи трудніша справа. Ми не мусимо знати точного року, але принаймні приблизний, тоді наша таблиця допоможе нам ближче уточнити той рік. Маємо подане, що щось сталося в суботу 29 лютого і маємо знайти імовірний рік. В тому випадку лютий є переступним роком, бо подано дату 29 лютого. Отож спершу знаходимо між датами цифру 29 і тягнемо пальцем до місяця лютого як переступного і знаходимо в першому рядку і в рубриці шостій латинську букву “F”. Тепер знаходимо букву “F” в рубриці, де зазначено субота, і тягнемо пальцем вниз по рубриці де зазначені роки. По дорозі натрапляємо на такі переступні роки: 1812, 1840, 1868, 1896 і т. д. В тих роках могла статись подія, що ми нею зацікавлені. Для переступних років зазначених іншим друком (скісним) треба брати на увагу місяці січень і лютий зазначені теж іншим друком. Тих зазначених іншим друком місяців не вільно вживати для звичайних років.

Ю. БУРЯК

Lamont, Buriak & Zivot
АДВОКАТИ, НОТАРИ і т. д.
510—511 CHILDS BUILDING
(Portage Ave. and Main St.)
WINNIPEG 2, MAN.
Tel. WH 2-8595

Погаджуємо справи цивільні, кримінальні, земельні, розводів, спадкові і т. д.

ОДИНОКЕ УКРАЇНСЬКЕ ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ У ВІННІПЕГУ

Обслуговуємо українців
в Манітобі від 1917 р.

ZAWIDOSKI
FUNERAL HOME

Досвідчена й гідна обслуга.

ВІЧНИЙ КАЛЕНДАР ДЛЯ РОКІВ 1800—2000.

Дні місяця	Січень Жовтень	Квітень Липень Січень	Вересень Грудень	Червень	Лютий Березень Листопад	Серпень Лютий	Травень	
1 8 15 22 29	A	B	C	D	E	F	G	Понеділок
2 9 16 23 30	G	A	B	C	D	E	F	Вівторок
3 10 17 24 31	F	G	A	B	C	D	E	Середа
4 11 18 25	E	F	G	A	B	C	D	Четвер
5 12 19 26	D	E	F	G	A	B	C	П'ятниця
6 13 20 27	C	D	E	F	G	A	B	Субота
7 14 21 28	B	C	D	E	F	G	A	Неділя
			1800	1801	1802	1803		
	1804	1805	1806	1807		1808	1809	
	1810	1811		1812	1813	1814	1815	
		1816	1817	1818	1819		1820	
	1821	1822	1823		1824	1825	1826	
	1827		1828	1829	1830	1831		
	1832	1833	1834	1835		1836	1837	
	1838	1839		1840	1841	1842	1843	
		1844	1845	1846	1847		1848	
	1849	1850	1851		1852	1853	1854	
	1855		1856	1857	1858	1859		
	1860	1861	1862	1863		1864	1865	
	1866	1867		1868	1869	1870	1871	
		1872	1873	1874	1875		1876	
	1877	1878	1879		1880	1881	1882	
	1883		1884	1885	1886	1887		
	1888	1889	1890	1891		1892	1893	
	1894	1895		1896	1897	1898	1899	
	1900	1901	1902	1903		1904	1905	
	1906	1907		1908	1909	1910	1911	
		1912	1913	1914	1915		1916	
	1917	1918	1919		1920	1921	1922	
	1923		1924	1925	1926	1927		
	1928	1929	1930	1931		1932	1933	
	1934	1935		1936	1937	1938	1939	
		1940	1941	1942	1943		1944	
	1945	1946	1947		1948	1949	1950	
	1951		1952	1953	1954	1955		
	1956	1957	1958	1959		1960	1961	
	1962	1963		1964	1965	1966	1967	
		1968	1969	1970	1971		1972	
	1973	1974	1975		1976	1977	1978	
	1979		1980	1981	1982	1983		
	1984	1985	1986	1987		1988	1989	
	1990	1991		1992	1993	1994	1995	
		1996	1997	1998	1999		2000	

ПЕРЕСТУПНІ РОКИ:

Першим переступним роком в тій таблиці є 1800 рік. Кожний четвертий рік після нього є переступним, отже й 2000-ий рік є переступним роком.

Остап Вишня

Вольовий спосіб

Марину Кривоверху знав я дуже добре... Прекрасна жінка... Працювала вона в одному із „коматів”¹⁾ — а я туди (в „комат”) частенько зазираю по ділах (ділов! ділов!). Ну, й познайомився...

Марина Кривоверха, розносячи чай, уздрить бувало і мене, та й до мене:

— Мо й ви випили?... Випийте!... Чайок — він не вредить!...

Марина, як бачите, була в тому „коматі” за служницю... Чай ото було розносить, а після „державних трудов”, — „наслідки” було то підмітає, то ганчіркою повитирає, щоб чисто було скрізь.

Завхоз так їй і наказав, як бралася вона за працю:

— Щоб мені скрізь чисто було! А Марина на те йому:

— Та то вже сама знаю. За те й гроші платите.

Справна була жінка Марина... Ніколи їй ніякого „замічення”...

Була Марина з Полтавської губернії, округ ніяких не визнавала

і казала завжди, як було спитаєш її:

— Якої ви округи, Марино?

— Та я-ж уже вам казала: Полтавської я губернії, а „в’їзду”²⁾ Кобиляцького... То тепер округи, кажуть, пішли, а я як з села виїхала, так тоді ще писалося, що з „в’їзду”.

Любив я з Мариною побалакати: землячка-ж, — полтавська.

Ну, ото було й спитаєш:

— Хто-ж ви така, Марино, українка, чи хто?

— Авже-ж не хто: полтавська, українка.

— А якою ви мовою говорите?

— Ото причепились! Такою, як чуєш... Якою люди, такою й я...

— Ви в школі вчилися, Марино?

— А як-же: дві зими ходила.

— Так якою-ж ви мовою говорите?

— Та знаю вже я вас, знаю: вкраїнською говорю.

Побалакаємо ото так і розійдемося.

1) Народних комісаріатів, тобто міністерств.

2) Повіту.

кінка Марина, і
тна... І про па-
увати.

— Так, що давненько
...ариною бачився: не ходив до
того „комату”.

Чимчикую якимось улицею, а до
мене:

— Драстуйте!...

— Дивлюсь — Марина.

— Драстуйте, голубочко! Ну,
як воно, що воно? Де ви йдете?

— Та йду оце квитка купува-
ти. Додому їду. Роштитали!³⁾

— Як?

— А так. Не видержала тої мо-
ви вкраїнської... „Здаменту не зда-
ла”.

— Як? Розкажіть!...

— А так. Вчили ото нас на кур-
сах, чи як вони, щоб усі по-нашо-
му вивчилися говорити й писати...
Раніш ото воно „по-панському”
все було... І я ото ходила, слуха-
ла... Як я людина не дуже ото гра-
мотна, ходила так собі... „Трохи
попиши, трохи послухаєш”. Коли
ось комісія:

— Марино, — говорять, —
Кривоверха!

Підходю...

— Звідки ви? — питають.

— Полтавська.

— Українську мову знаєш?

— А як-же... Руської не втну, а
свою — кажу — знаю.

— Так скажіть нам, що таке
„родовий відмінок”?...

Я їм одказую:

— Відмінка не чула, а що-до
родів, то траплялося. Родила, —
кажу, — од покійного чоловіка

Пилипа, та Господь прибрав... Та
воно й краще. Як удовою, та ще й
з дитиною...

А вони мені:

— Не те! Не те! Ми не про те...
„Відмінок”... А „падеж” знаєте що
таке?

— Так чула від батька, що ко-
лись на скотину було таке лихо,
падіж, а за моєї пам’яті не було
такого.

— Не знаєте, — вони говорять,
— ви граматики... Сквернуvато. А
про „вольовий спосіб” знаєте?
Про „повелительное наклоне-
ніє”?... Як воно в вас буде?

— А чого-ж не знаю. Звелять —
зроблю, не звелять — не зроблю.
Наше діло таке.

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В КАНАДІ

З відповідними показниками
(індексами)

О. ВОЙЦЕНКО

Том I

Піонерська Доба: 1874—1918

304 сторінок друку

Ціна \$4.50

Том II

**Доба Росту й Диференціяції:
Роки Після I-ої Світової Війни
1919—1924**

400 сторінок друку.

Ціна \$4.50

В твердій полотняній оправі \$6.00

Замовляйте в місцевих кни-
гарнях або в

UKRAINIAN VOICE

P. O. Box 3629, Sta. B.

WINNIPEG 4, MAN.

CANADA

³⁾ Звільнили з праці.

— Ну, йдіть, — кажуть.

Пішла я... Та оце бачите — на вокзал аж іду.

— Да-ааа!...

.....

Замислився я дуже: шкода мені землячки зробилося.

І чого я, — думаю, — не комісія?!..

Сів в автобус і їду.

Чую розмову:

— Откуда ви, Вадим Федорович?

— Ф-ф-у! Екзамен по українізації держал!...

— Ну і как?

— Прекрасно. Спросили меня про „вольовий спосіб"... Я їм как зашпандоріл:

— „Вольовий спосіб”, ето бив-

шее повелительное наклонение. Полное окончание, — говорю, форм „вольового способу” такое... Ах, чорт, уже забил! Да ето і не важно... Одним словом, первая категория...

— Поздравляю! А мне еще предстоит эта неприятность!...

Щасливий Вадим Федорович.

А Марині, бідолашній, не поталанило.

**
*

P. S. Не знаю, може мої тут приклади (про Маринин іспит) подібні до прикладів Виборного Макогоненка в його знаменитих гуморесках, — пробачте мені цей „плагіят”, — я тут зовсім в іншу точку б'ю. Приклади тут мають другорядну вагу.

ВСТАВТЕ НОВІ ЕЛЕКТРИЧНІ ПРОВОДИ У ВАШІМ ДОМІ

— легким способом —

Фінансовим пляном Ситі Гайдро

для перероблення дротяних проводів

Цим пляном, який уможлиблює вам поліпшити електричні проводи у вашім домі для задоволення електричних потреб теперішнього часу, можуть ним користуватися власники хат і дуплексів, що їх обслуговує Ситі Гайдро. Просто зарядіть аби ваш ліцензований електричний контрактор виконав роботу. Ситі Гайдро зарядить фінансування і висилатиме рахунок місячно в додатку до вашого рахунку за електричну обслугу.

City Hydro

Telephone: 946 8235

Winnipeg

О. ОЛЕСЬ

І досі ще цвітуть в уяві прапори...

*І досі ще цвітуть в уяві прапори,
Теже юрба по вулицях шумливих...
О, сонце звільнене, горі,
Красуйся в усміхах щасливих!*

*І досі ще стоять в огах полки,
На зброї іскри хтось зриває...
Стоять полки... „Здорові, козаки!”
„Здорові батьку!” грім лунає.*

*Що сталося там? Забили джерело?!
Чому потоком летиться „слава”?...
О, Боже! щастя в нас було!
О, Боже, в нас була Держава!*

*Невже ми втратили Її?!
Невже у нас не стало сили
Хог крихту рідної землі
В руках лишити до могили?*

*.... Спокутуймо ганьбу свою,
Зєднаймося всі в єдину лаву,
Знайдім в димах, в огні, в бою
Свою загублену Державу!*

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

в англійській мові, том I.

UKRAINE A CONCISE ENCYCLOPAEDIA

Люксове видання — головний редактор

Володимир Кубійович

Вийшла з друку University of Toronto Press.

В зміст її входить: general information, physical geography and natural history, population, ethnography, language, history, culture and literature.

Libraries, government agencies, and all those seeking knowledge of Eastern Europe will find in the Encyclopaedia a wealth of fascinating and illuminating material not available elsewhere in the English language.

Має приблизно 1,130 стор., в добрій оправі, мапи, ілюстрації, кольорові таблиці.

Ціна 1-го тому з пересилкою \$37.50

Замовлення посилати:

UKRAINIAN VOICE**Box 3629, Sta. B.****Winnipeg 4, Man.**

КОЛОМИЙКИ

Як я возьму коломийки співати, співати,
Затужиш ти і заплачеш, тай станеш гадати.

Коломийки це один з найбільш популярних видів народної пісенної творчості західної вітки українського народу. В них в містецький спосіб відтворюється все, що стоїть у полі зору народу. В коломийках виявлені найрізноманітніші душевні зворушення й переживання людини викликані буднями і важливішими подіями збірного життя.

Коломийки мають різноманітний характер. Їм притаманний дотепний жарт, гостра сатира, щирий і теплий ліризм та стисла епічна розповідь.

В попередніх наших Календарях-Альманахах ми подали жмут коломийок зібраних з уст одного з наших піонерів, в такому виді як він їх запам'ятав ще як чув їх в старому краю. В цьогорічному Календарі ми подаємо жмут вибраних коломийок і так в кожному із наступних річників нашого Календаря будемо подавати дальші жмутки цікавіших вибраних коломийок. — Редакція.

Ізгадай мене, мій миленький, два рази на днину,
А я тебе ізгадаю сім раз на годину!
Ізгадай мене, мій миленький, в полі працюючи,
А я тебе ізгадаю, в постіль легаючи!
А де тота постілечка, що я на ній спала,
А де тото біле личко, що я цілувала?

●

Ой кувала зозулечка та в лісі на дуб'ю,
Відколи-с м'я поцілував, відтогда тя люб'ю.
Відколи-с м'я поцілував та в біле личенько,
То відтогда помирає за тобов серденько.

●

Ой на горі на високій сив коник пасе ся,
Люблю з милим танцювати, легонько трясє ся.
Ой того я хлопця люблю, що гарно танцює:
Кругленько ся обертає, в личенько цілує.

●

Ой у лузі на галузі два качури в'ють си,
Надо мною молодую, два легіні б'ють си.
Ой бийте си, рубайте си, я одного буду,
Іванкова поєсинка, Василева буду!

Ой Василю, ой Василю, сорочку ти шию,
Купи мені коралики на біленьку шию!
Купи, мені коралики за лева, за лева,
Щоби люди пізнавали, що я Василева!

Ой годину я співаю, а годину плачу,
Та що тебе, мій миленький, так довго не бачу!

А де ж я вас, співаночки, де я вас подію?
Заберу вас в запасочку, по полю розсію.
А як прийде мій миленький нивоньку орати,
Буде тії співаночки по полю збирати.

Ой на дуб'ю кора груба, на дуб'ю, на дуб'ю:
Не знаєш ти, козаченьку, як я тебе люб'ю.
Не знаєш ти, козаченьку, як я тя кохаю:
Через тебе вдень роботи, вночі сну не маю.

Як я свого миленького не виджу на очи,
То мені ся, молоденькій, робити не хоче.
Як я свого миленького на оченьки вздріла,
Тоді мені роботонька у руках горіла.

Чорні очи, чорні очи, біда мені з вами:
Не хочете ночувати одну нічку сами.
Єдну есте ночували, тай тоту не спали,
То вставали, то лягали, любка визирали.

Ой роздвій-ся, місяченько, на дві половини,
Одна світи миленькому, а другая — міні!

Ой летіла зозуленька та й на Дунай сіла...
Ой дала би-м своє життя, коби-м любка вздріла!

Щадіть через закупи в українській фірмі „Фудленд”

878 MAIN STREET — WINNIPEG, MANITOBA

SELL-RITE WHOLESALE LTD., 860 Logan Ave., Winnipeg.

Мушу гори прорубати, долини зрівнати,
Щоби мені було видно до милої хати.

Коли б гори розкопати, ліси прорубати,
Щоби видно до милого, та й до его хати!

Прийди, прийди, мій миленький, та й стань під віконце!
А я скажу своїй мамі, що то сходить сонце!

Я гадала, молоденька, що поле горіло,
А то мого миленького личко рум'яніло.
Я гадала, молоденька, що сонечко сходить,
А то милий чорнобривий по городі ходить.

За Василем сюди, туди, де Василь подівся?
Пішов Василь в гай зелений, тай зазеленівся.
Якби Василь в гаю сидів, пташки би співали,
Якби Василь на музиках, музики би грали.

Коломийко, коломийко, та й коломийочко!
А мій милий такий файний, як у риби очко!

Зроби мені, Федорику, на коновку денця!
Сшию я ти нове платє з мого полотенця.

Гой, ти гаю зелененький, та гаю, та гаю!..
Я за тебе, мій миленький, три гаразди маю.
Оден гаразд — наїсти си, другий — погуляти.
Але третій гараздочок, — до полудні спати.

Я на тебе, колодію, мала всю надію..
А ти пішов, мене лишив, де се я подію?

Ой Василю, Василеньку, іще раз Василю,
Купи мені коралики на біленьку шию!
Купи мені коралики, купи мені перла,
А як підеш до другої, щоб тя колька сперла!

— Ой Аннице, біле лице, ци підеш за мене,
Ци зачістриш, ци запрядеш, погодуєш мене?

SWYSTUN, SWYSTUN & COMPANY

BARRISTERS & SOLICITORS

V. John Swystun, LL.B. Nestor W. Swystun, B.A., LL.B.
Nestor A. Kripiakovich, B.A., LL.B.

Associate

Theodore J. Lizakowski, B.A., LL.B.

608 Great Western Building
WINNIPEG 1, MANITOBA

356 Main Street
942 5191

— Ой бодай я, вражий сину, того не зазнала:
Зачістряти, запрядати, тебе годувати.

Як ти мене, мій миленький, важиш покинути,
Я ти такі кольки зішлю, не зможеш дихнути:
Ні дихнути, ні сапнути, ні на світі жити!
Будеш знати на другий раз, як мене любити!

Ой не шуми луже дуже, зелений шафране,
Тяжко мені на серденьку, як вечер настане.
Тяжко мені на сердечку, на моїм, на моїм,
А як мені тай не віриш, най буде на твоїм!

Ой коли м'я та й не любив, було ж м'я не брати,
Бо я тобі не грушечка: в саду коштувати...
Ба грушечку покоштуєш, та й далій закинеш;
А від мене, молодой, марне з світа згинеш.

Тей високо, тей ни низко листок на калині,
Тей далеко, тей не близько милий на Вкраїні.
„Та й упадь же, жовтий листку, з тої калиночки,
Тей верни си, мій миленький, з тої Вкраїночки”.
— Тей не верну, моя мила, далека дорога...
Скину шепку тей вклоню си: будь, мила, здорова!
Ой будь, мила, здоровенька, не забудь за мене,
Бо світ зийдеш, тей не знайдеш кращого від мене.

Нема Івана, нема Івана, нема Іваночка:
Лишилася по Івані їдна співаночка.

Тей на ланку пшениченька, на ланку, на ланку:
Тей дрібненьки кучерики на тобі, Іванку,
Тей хто буде тей пшеницю, тей на лані жети?
Тей хто буде Іванкові кучери чесети?

Сюди, лози, хилітеся, куди вітер віє!
Туди, очка, дивітеся, куди милий їде!
Кежко лозам хилитися перед вітроньками...
Кежко очкам дивитися перед сльозоньками.

CROPO FUNERAL CHAPEL

Одно з найновіших, модерних
похоронних заведень у Вінні-
пегу з каплицею на 300 осіб,
від нікого незалежне.

MAIN & LUXTON, WINNIPEG
Telephone JU 6-8044

DR. M. KANCHIER

Д е н т и с т

413 Selkirk Ave.
WINNIPEG 4, MAN.
Phone 582-7044

Ой не світиш, місяченьку, заступила хмара;
Нема мого миленького, не пустила мама.
Чорна хмара розійде сі, ясний місяць зійде:
Єго мати ляже спати: він до мене прийде.

Нема мого миленького, нема мого Ясі...
Нема кому спитатися, чи виспала я сі.

Ой того я хлопця люб'ю, ой то моя душка,
Що чирвона китайочка коло капелюшка.
Ой того я хлопця люб'ю, що файно танцює,
Кругленько сі обиртає, в личенько цілує.

Та що кому та до того, що люб'ю Івана?
А в Івана очі сиві, та й я ни погана!

Ой Іване, Іваночку, мама ті вродила,
Та на мою головочку, що би-м ті любила!
Ой Іване, Іваночку, ходиш по лісочку;
Утни мені яворика та на колисочку!
Утни мені яворика того зеленого,
Та най собі віколишу хлопця молодого!

Що ви, очі, думаєте, що ви гадаєте?
Цілу нічку на розмові, а в день дрімаєте.

**„НАЙБІЛЬШІ ТОРГОВЦІ
В ЗАХІДНІЙ КАНАДІ
PONTIAC — BUICK —
VAUXHALL — ACADIAN”**

НОВІ ТА УЖИВАНІ АВТА.

ІВАН В. АНОНІЙЧУК

український продавець, член т. з.

GENERAL MOTORS MASTER
SALESMEN'S CLUB

**WINNIPEG MOTOR
PRODUCTS LTD.**

North Main at Church
Open Evenings

Phone JU 9-5381 Res. JU 6-4082
WINNIPEG, MAN.

Ой у мого миленького кучері кручені:
 Нераз-їм сі настояла з ними до вечері.
 Нераз-їм сі настояла, що аж кури піли:
 Водов двері підливала, щоби не скрипіли.

Болят мене руки, ноги, болят мене кости:
 Та най би то від роботи, а то від любови.

Сім раз нараз поцілював губки солоденькі;
 Мстила їх мама медом, ще м була маленька.
 Намастила медом мама, та й забула втерти,
 Щоби були солоденькі до самої смерті!

Червоненький бурачок, зелененька гичка:
 Любив мене мельничок, бо я невеличка.
 Червоненький бурачок, гичка зелененька,
 Любив мене мельничок, бо я молоденька!

Мати моя старенькая, поворожи міні,
 Би ми серце не вмлівало за тими легіні!
 — Дівко моя молодая, поворожу тобі:
 Є у мене паличейка, поломлю на тобі!

Любив мене деків син, хотів мене взяти...
 Купив мені новий серп: — ходи, мила, жати!
 А я взяла новий серп, кинула за себе:
 — Я не жала в свого тата та й не буду в тебе!

Тато добрі, тато добрі, мати не лихая:
 Не боронять погуляти, поки-м молодая.
 — Гуляй доню, не бороню, та нагуляєш сі:
 А як підеш за нелюба, лиш задумаєш сі!

Ой ти, любку, долів сидиш, та нічо не видиш:
 А вже люди учинили, що ти в мене сидиш.
 Ой ти, любку, долів сидиш, та нічо не чуєш:
 А вже люди учинили, що в мене ночуєш!

Тече вода з-під города, попід переверти:
 Взяли мене люди в зуби через твої жерти.

А як мене, любцю, любиш, не кажи нікому,
 Бо то люди порозносять, як вітер солому!
 Вітер солому рознесе, солома легенька...
 Мене люди возьмут в зуби: я ще молоденька.

Ой у мого Николочка масна головочка:
 Куди він сі повертає, туди мої очка.

Не спала я тої ночі, ні мої оченька,
 Бо не була під головов милого рученька.

Била мене мамка сночи за милого очи...
А хоть буде сім раз бити, ни лишу любити!

Очка мої чорненькії, що робити з вами?
Не хочете ночувати єдну нічку сами.
Ой єдну-сте ночували, та й тоту не спали,
Лиш всю нічку в квартирочку любка візирали.

Доки д мені Василь ходив, васильок сі родив...
А як зачив Іваночок — густий барвіночок.

Відси гора, відси гора, відси долинонька:
Межи тими гороньками — моя дівчинонька.
Мушу гори порубати, долини зрівнати,
Щоби мені було видко аж до її хати!

А вже ж я ся не дивую, чому Марця красна:
Коло неї вчора рано впала зоря ясна.
Як летіла зоря з неба та й розсипалася:
Марця зору позбирала тай затикалася.

Ой Марійко, біла дівко, чекай до суботи!
Куплю я ти рашівочку, червоні чоботи.
У п'ятницю я їх куплю, в суботу підкую,
А в неділю та раненько тобі подарую.

Як би ни ліс, як би ни ліс, як би ни ліщина,
Ни був би я в Буковині, як би ни дівчина!

Катерино, засвіти но! Катерино, встань но!
Катерино, дай но їсти: тото буде файно!
Катерина засвітила, Катерина встала,
Катерина дала їсти, ще й поцілувала.

Ой заграй ми, музиченко, най си потанцюю!
Ой присунь ся, файно рибко, най ти поцілую!

Ой музика молоденький скрипочку ладнує,
А мені сі, молодому, душечка радує.

ДАРУНКИ РІДНИМ В УКРАЇНІ

Висилайте посилки своїм рідним та знайомим почерез нашу фірму
„УКРАЇНСЬКА КНИГА”.

Доставка гарантована. Мито оплачуємо тут. Уживаних речей
не висилаємо. Медицину висилаємо повітряною поштою.
Заходіть, пишіть або телефонуйте за нашим цінником
та інформаціями.

UKRAINSKA KNYHA

613 Selkirk Ave.

Winnipeg 4, Man.

Ph. JU 6-1106

А мені сі, молодому, душечка радує,
Ой що моє солодетко в танці передує.

Ой піду я у лісочок, заграю в листочок,
Буде мила пізнавати чий то голосочок!

Повставайте, легіники, до танцю, до танцю!
Беріть усі молодиці, мені лишіть Анцю!

Ой місяцю, місяченьку, і ти зоре ясна:
Засвіти ми на подвірє, де дівчина красна!

Як зачую коломийку, як зачую банду,
То покину дівчиноньку, хоч би яку ладну.

Як заграє коломийка, варта погуляти,
Чорнобриву дівчиноньку кругом обертати.

Єк гуляю, так гуляю, нічо я не знаю,
На мені си буки тешут з зеленого гаю...
Та най же си они тешут, я їх си не бою:
А любити не покину дівчиночку свою!

Коні мої воронії, коні мої лісі!
Заорана доріженька до мої Марисі.
Заорана, заорана, та заволочена:
Ей, вже моя Марисуня з енчим заручена.

Не диви ся, козаченьку, що дівка в віночку!
Питай людей і сам гляди, чи вшиє сорочку!
Не дивися, козаченьку, що коралів густо!
Питай людей і сам гляди, чи в голові пусто!

Ой любив я дві дівчини, обі — Катерини:
Розірвали моє серце на дві половини.
Ой любив я дві дівчині, обі Катерині,
Як би мама дозволили, женивбим-ся нині.

ВАЛЮТИ 97 ДЕРЖАВ У СВІТІ

Подаємо валюти, тобто вартости грошей 97 різних держав у світі у відношенні до американського долара. Держави подаємо в поазбучному порядку. Валюти деяких держав таких, як от комуністичний Китай чи теж валюти цілого ряду новоповсталих африканських держав такі низькі, що їх взагалі не відмічують на міжнародних біржах й тому ми їх не подали. Вартість гроша новоповсталих і господарсько неустабілізованих держав постійно хитається й це треба мати на увазі. — Редакція.

Австралія: 1 австралійський фунт = 20 шілінгам = \$2.24	Велика Британія: 1 фунт стерлінгів = 20 шілінгам = \$2.80.
Австрія: 1 шілінг = 100 грошам = 3.8 ам. центам.	Венесуеля: болівар = 100 центімос = понад 29 ам. центам.
Альбанія: 1 лек = 100 гвінтарам = 2 ам. центам.	Ветнам (південний): вьетнамський п'ястр за 100 тих п'ястрів платять понад \$1.25.
Альжирія: 1 альж. франк = 100 сантімам = 20 ам. центам.	Ветнам (північний): донг = 34 ам. центам.
Аргентина: аргентинський пезо = 100 сентавос = 0.8 ам. centa.	Гаїті (острівна держава на карібському морі коло Америки): один гурд = 100 сантімам = 20 ам. центам.
Афганістан: афгані = 5 ам. центам.	Голляндія: фльорін або голляндський гульден = понад 27 ам. центам.
Барбадос: британський західньо-індійський долар = 58 ам. центам.	Гондурас (республіка): 1 лемпіра = 100 сентавос = 50 ам. центам.
Бельгія: 1 бельгійський франк = 100 сантімам = 2 амер. центам.	Гонгконг: гонгконгський долар = 100 центам = 17 ам. центам.
Бермуди: 1 бермудський фунт = 20 шілінгам = \$2.80.	Греція: драхма = 100 лептам = понад 3 ам. центам.
Болгарія: 1 лев = 100 стотінкам = 8.5 ам. centa.	Гана (африканська нова держава): ганський фунт = 20 шілінгам = \$2.80.
Болівія: 1 болівіяно = сентавос. За 100 болівіанів платять менше я 1 ам. цент.	Гватемала (південно - американська республіка): один квецаль = 100 сентавос = \$1.
Бразилія: крузейро = 100 сентавос = приблизно 0.5 ам. centa.	Гвінея (нова африканська держава): гвінейський франк = 100 сантімам = ½ ам. centa.
Бритійський Гондурас: 1 британсько-гондурський долар = 100 центам = 70 ам. центам.	Данія: 1 корона = 100 ерам = понад 14 ам. центам.
Бурма: к'ят = 100 піясам = 21 ам. центам.	

ЧИ ВИ ДОСТАВЛЯЄТЕ ЗБИЖЖЯ ДО ФАРМЕРСЬКОЇ КОМПАНІЇ?

Ви переконаєтесь, що Юнайтед Грейн Гроверс є фармерською компанією в кожному значінню того слова... і вона діє по-бизнесовому. Її започаткували фармері. Уділи з правом голосування можуть набути лише фармері. І фармері є самотні, які мають до розказу, щодо управління цією кооперативою.

ЦЕ Є ПОПЛАТНО ДОСТАВЛЯТИ ЗБИЖЖЯ ДО:

UNITED GRAIN GROWERS

Домініканська Республіка (Санто Домінго): домініканський пезо = 100 сентавос = \$1.

Еквадор (південно - американська республіка): 1 сукур = 100 сентавос = 5 ам. центам.

Еспанія: пезет = 100 сентімос = за 100 пезетів платять понад \$1.50.

Етіопія: 1 етіопський доляр = 100 центам = понад 40 ам. центам.

Єгипет: 1 єгипетський фунт = 100 п'ястрам = \$2.87.

Ємен (арабська держава на арабському півострові): срібний ріял = приблизно 80 ам. центам.

З. Д. А.: доляр = 100 центам,

Індія: одна індійська рупія = 100 пайзів = 21 ам. центам.

Індонезія: одна рупія = 100 сенам = 2 ам. центам.

Ізраїль: ізраїльський фунт = 100 агоротам = понад 33 ам. центам.

Іран: один ріял = 100 дінарсам = 1.30 ам. центам.

Ірак: іракський дінар = 1000 фільсам = \$2.80.

Ірландія: один ірландський фунт = \$2.80.

Ісландія: ісландська корона = 100 авраам = понад 2 ам. центам.

Італія: одна ліра = 100 сентісімам = менше ніж 1 ам. цент (0.16).

Йорданія: один йорд. дінар = 1000 фільсам = \$2.80.

Камбоджія: ріал (камбоджський п'ястр) = 2.8 ам. центам.

Камерун (афр. держава, колишня франц. колонія): — франк французької спільноти = 100 сантімам. За 100 таких франків платять понад 25 ам. центів.

Канада: доляр = 100 центам = 92 ам. центам.

Кенія (нова африканська держава): східно-африканський шіллінг = 14 ам. центам.

Кипр: кипрський фунт = 1000 мільсам = \$2.80.

Колумбія (південно - американська республіка): один пезет = 100 сентавос = 12.5 ам. центам.

Корея (південна): один вон = 100 хонам. За 100 вонів платять понад 75 ам. центів.

Коста Ріка (центральна Америка): 1 кольтон = 100 сентімос = 15 ам. центам.

Куба: кубинський пезо = 100 сентавос = \$1.

Кувейт (маленька арабська держава на арабському півострові): кувейтський дінар = \$2.82.

Ливан (передньо - азійська держава): ливанський фунт = 100 п'ястрам = понад 45 ам. центам.

Ліберія (західно-африканська муринська республіка): ліберійський доляр = 100 центам = 1 ам. дол.

Лібія (північно-африканська держава): один лібійський фунт = 100 п'ястрам = \$2.80.

У. Шекспір

*Коли твоє голо за сорок зим
Поріже невблаганний плуг життя
І стане одяг юності старим,
Що вже давно слід кинути в сміття,*

*Тоді себе самого запитай:
„Де дів ти скарб — красу юнацьких днів?”
Сховає в собі? А сором і відгай
Не пік твоє сумління, не палив?*

*Хіба хвали б ти менше заслужив,
Якби сказав: „Прекрасне це дитя,
Ось доказ мій, що я не марно жив”,
І тим би власне виправдав життя?*

*Тоді твоя, що вже холодне, кров
В твоїй дитині закипіла б знов.*

Ліхтенштайн (князівство): швайцарський франк = 22 ам. центам.

Люксембург (маленька європейська держава): один люкс. франк = 100 центам = 2 ам. центам.

Ляос (південно-азійська держава): один кіп = 100 атам. За 100 кіпів платять понад \$1.25.

Мадярщина: форінт = 100 філлерам = $8\frac{1}{2}$ ам. centa.

Малайзія (південно-азійська сфедерована держава): малайзійський доляр = 100 центам = 33 ам. центам.

Марокко (західньо-африканська держава): діргам = 100 франкам = понад 19 амер. центам.

Мексик: мексиканський пезет = 100 сентавос = 8 ам. центам.

Монако (князівство): французький франк = 20 ам. центам.

Нігерія (нова африканська держава): нігерійський фунт = 20 шіллінгам = \$2.80.

Нікарагва (середньо-американська республіка): кордоба = 100 сентавос = понад 14 амер. центам.

Німеччина (західня): Дойче марк = 100 фенігам = 25 ам. центам.

Нова Зеландія: новозеландський фунт = 20 шіллінгам = \$2.80.

Норвегія: норвегська корона = 100 ерам = 14 ам. центам.

Панама (середньо-американська республіка): бальбоа = 100 сентісімос = \$1.

Пакистан: пакистанська рупія = 100 пайзам = 21 ам. центу.

Парагвай (південно-американська республіка): гварані = 100 сентімос = 0.8 ам. centa.

Перу (південно-американська республіка): соль = 100 сентавос. За 100 солів платять понад 3 ам. долари.

Південно-африканська унія: ранд = 100 центам = \$1.40.

Польща: злотий = 100 грошам = 4.2 ам. centa.

Португалія: ескудо = 100 сентавос = понад 3 ам. центи.

Румунія: лея = 10 банів = 16 ам. центам.

Савді Арабія: савдіріян = 20 квіршам = понад 22 ам. центам.

СЕЙФВЕЙ є та крамниця де Ви повинні робити всі свої закупи харчових продуктів.

- ЯКІСТЬ
- РІЗНОРОДНІСТЬ
- ОЩАДНІСТЬ

Ель Сальвадор (середньо-американська республіка): кольон = 40 ам. центам.

Сирія (передня Азія): сирійський фунт = 100 пястрам = понад 45 ам. центам.

Советський Союз: рубель = 100 копійок = \$1.12 (це советський офіційний курс, по суті на світових біржах за рубля платять далеко менше).

Тайван (Формоза, тобто національний Китай): тайванський доляр = 2.5 амер. цента.

Тайланд (Сіам): багт = 100 сатанг. За 100 багтів платять понад 5 ам. центів.

Тунісія (північна Африка): тунісійський дінар = приблизно \$2.70.

Туреччина: турецький фунт або ліра = 100 пястрам (курушам) = понад 11 ам. центам.

Уругвай (південна Америка): уругвайський пезо = 100 сентесімос = понад 13 ам. центів.

Філіппіни: філіппінський пезо = 100 сентавос = 50 амер. центам.

Фінляндія: 1 фінл. марка = 100 пеніе = 31 ам. центам.

Франція: новий франк = 100 сантімам = 20 ам. центам.

Цейльон: цейльонська рупія = 21 амер. центам.

Чехословаччина: корона = 10 гелерам = 14 ам. центам.

Чіле: чілійський ескудо = 100 сентісімос = 68. ам. центам.

Швайцарія: швайцарський франк = 100 раппів = 22 ам. центам.

Швеція: шведська корона = 100 ерам = понад 19 амер. центам.

Югославія: один югосл. дінар = 100 пара = 1.13 амер. цента.

Ямайка (острівна держава на Карибським морі): ямайський фунт = 20 шіллінгам = \$2.80

Японія: одна ена = 100 сенам = менше ніж 1 цент (0.27 ц.).

Сердечні Побаження
для українських покупців
PALM DAIRIES LIMITED

500 Barry Downe Road
SUDBURY, ONT.
Phone: 675-8391

Найкращі Побаження
для українців
**MARGUERITE & GERRY
LOUGHEED**

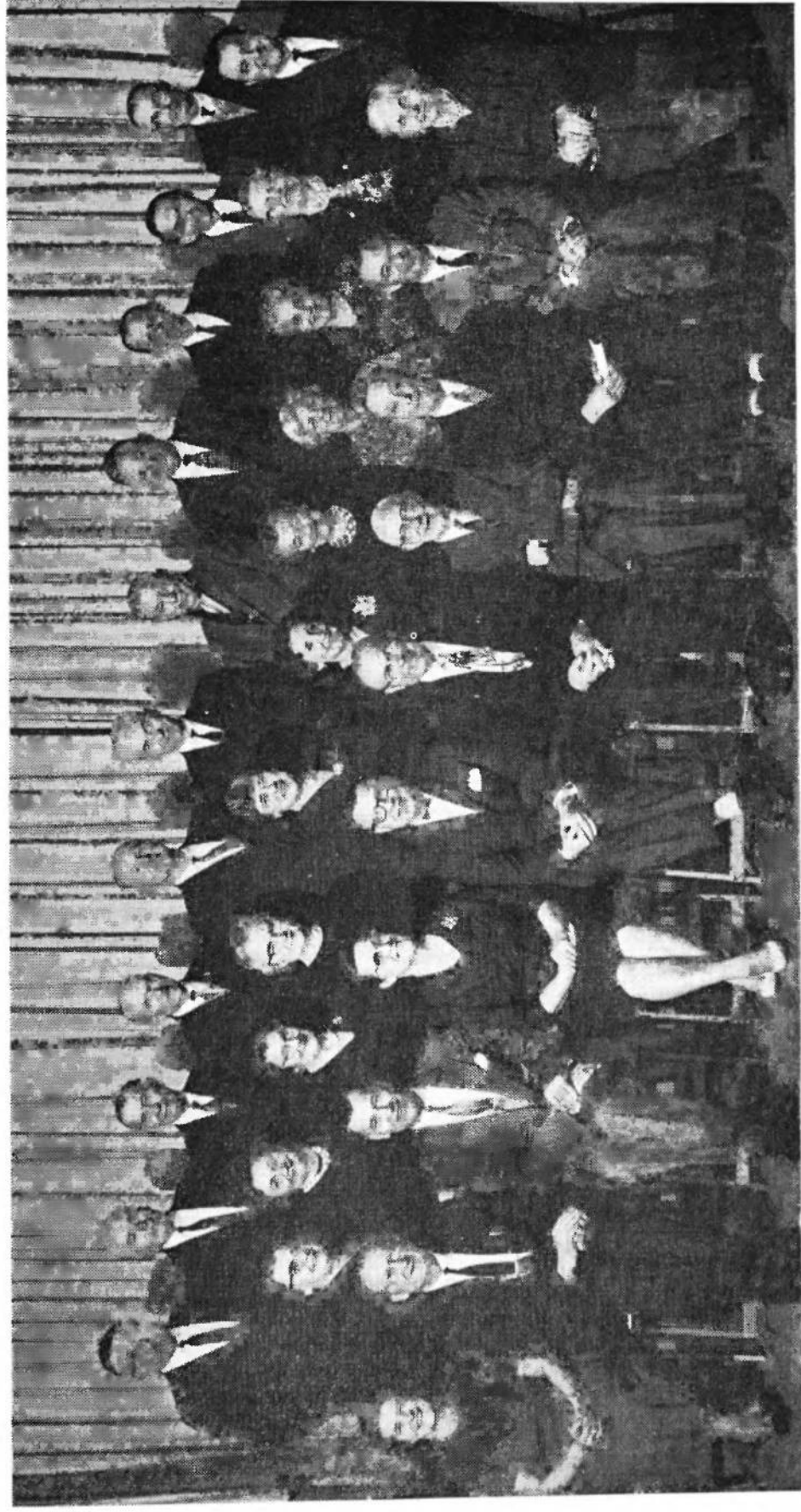
60-62 Eyre St. S.,
79 Durham St. S.,
Elm St. West in the President Hotel
New Sudbury Shopping Centre.
LOUGHEED'S LTD.

Сердечний привіт
JACKSON & BARNARD
FUNERAL HOME

233 Larch Street,
SUDBURY, ONT.

З щирим привітом
**SUDBURY
STEAM LAUNDRY LTD**
DRY CLEANERS

171 Larch St. SUDBURY, ONT.
Phone 675-6445

Перший ряд зліва направо: пані М. Богдан, А. Шевчук — контрольор, В. Швайківський — контрольор, пані Ф. Шевчук — секретарка, В. Єленьок — заступник, В. Книгичик — голова, І. Рабчак — касієр, П. Ме-льничук — контрольор, Д. Мацелюх, пані Д. Кирилук.
Другий ряд: пані О. Сироїд, Є. Єлняк, А. Гуцуляк, С. Ясінчук, А. Ферлей, панна А. Крупка, пані Т. Рабчак, М. Костюк; М. Тимчишин, А. Маланіч, і Іван Пушка.
Третій ряд: пані І. Галай, Ед. Куцак, П. Швайківський, Й. Ясінчук, Д. Стручинський — бібліотекар, Ф. Богдан — бібліотекар, С. Тимчишин, І. Торупка, представник до КУК, С. Сироїд, М. Маланіч і д-р М. Гуцуляк

ЛЕМКІВСЬКА ПІСНЯ

Під дубиною, під зеленою...

Під дубиною, під зеленою
Сидів там голуб з голубиною.

Сиділи в парі любувалися,
Своїми крильцями обнімалися.

А прийшов стрілець зо зелен луга
Тай одполошив з пари голуба.

Голуба забив, голубку з'їмав,
В своїм палаці єї притримав.

Завів голубку в свою світлицю,
Сипле пшеницю, дає водицю.

Голубка не їсть, голубка не п'є,
Під дубиною плакати іде.

Чом же ти не їж, зом же ти не п'єш,
Під дубиною плакати ідеш?

„Як я мам їсти, як я мам пити,
Який світ красний — не мам з ким
[жити!“

„Маю я, маю сім стів голубів,
Виберай собі, котрий ти любий“.

„Я вибирала, а што мі з того,
Неє тамтого — мого милого.

Мій бив миленький, горнобрівень-
[кий,

Лизком румяний, синокриленький.

Голуб з голубиною покохалися ніжно і жагуче. Чарівним здавався їм світ, коли в парі любувалися, будучи людьми ще. Та злі люди землі затьмарили їм сонце любови. Відібрали життя голубові, а голубку заточили в неволю. Сумує голубка сама. Кохання лиш раз у житті.

Вчать балади любити ніжно, щиро, гаряче.

The Ukrainian Poets

Є це прекрасно видана книжка — переклади на англійську мову найкращих українських поетів — їх вибрані твори.

Переклади зробили — проф. С. Г. Андрусишин і проф. Ватсон Кіркконел. Є це так звана Антологія української поезії, бо в неї увійшли поезії давніших і сучасних поетів. Крім того передне слово та інші додатки і пояснення дають нагоду кожному читачеві, особливо молодшим, що не володіють рідним письмом пізнати красу і велич рідної поезії та познайомитись з її творцями.

Книжка в добрій оправі. Стор. 500.

Ціна \$7.50

The Poetical Works of Taras Shevchenko the Kobzar

в англійській мові

Опрацювали: д-р Ватсон Кіркконел і д-р Кость Андрусишин.

563 стор. друку.

З поясненнями і ілюстраціями, на доброму папері в полотняній оправі

Ціна \$8.50.

З а м о в л я т и:

UKRAINIAN VOICE

Box 3629, Sta. B.

Winnipeg 4, Man.

Андрій Качор

НАРОДИНИ КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАЦІЇ В КАНАДІ Й УКРАЇНІ

Пам'яті д-ра Т. Кормоша, основоположника першої української
кредитової кооперативи „Віра” в Перемишлі.

65-ліття КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАЦІЇ В КАНАДІ.

Д-р Теофіль Кормош.

У 1965 році кредитова кооперація в Канаді буде святкувати 65-ліття свого існування. Приємно при тому відмітити, що Канада була першою на американському континенті, яка мала зрозуміння для цього руху й дала йому повну підтримку. Першу кредитову кооперативу в Канаді, і в цілій Америці, заснував Альфонс Дежарден (1854—1921) в місцевості Леві, в провінції Квебек, у 1900 році.

Сам А. Дежарден, по фаху журналіст, репортер у парламенті, захопився рухом кредитової кооперації в Європі до такої міри, що впродовж 15 літ вивчає всі її види в різних краях Європи, зокрема докладно запізнається з двома основними системами цього руху в Німеччині, батьківщині кредитової кооперації, з системою сільських кредитових кооператив Ф. В. Райфанзена (1838—1888) і системою міських кредитових кооператив Г. Шульце-Деліча (1808—1883). І щойно збагнувши в деталях суть і мету цього благородного руху — об'єднаними силами людей і їх капіталів, співпраця і самодопомога, змагатися з фінансовою лихвою — А. Дежарден береться за практичне перщеплення кредитової кооперації до Канади, а в 1909 р. й до ЗДА.

Спроба А. Дежардена була вдала й ми повинні бути йому вдячні за його велику піонерську працю, яку він проробив у Канаді й ЗДА, щоб приготувати ґрунт для кредитової кооперації і щоб її не

J. R. HNIDAN, B.A., LL.B.

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК і NOTAR

614 Avenue Bldg.
265 Portage Ave.

WINNIPEG 2, MANITOBA

Office WH 3-5216
Res. Ph. HU 9-6532

тільки перещепити, але й закріпити на цьому ґрунті. Цією згадкою хай буде нам вільно вшанувати його світлу пам'ять у 65-ліття кредитової кооперації в Канаді.

Сьогодні в Канаді та ЗДА маємо тисячі кредитових кооператив, які об'єднують мільйони членів і які обертають тисячами мільйонів доларів. Щоб не бути голословними наведемо деякі цифри з найновішої статистики, за 1963 рік, які найкраще ілюструють динаміку цього руху, а саме:

	в Канаді:	в ЗДА:
Кредитових кооператив	4,622	21,518
Число членів у тих кооперативах	3,101,198	14,318,309
Сума майна (оборотіві фонди)	\$1,926,348,834	\$8,175,923,203

Наведені цифри говорять самі за себе і не потребують коментарів.

Роблячи підсумки праці кредитової кооперації в Канаді у 1965 році, під час різних кооперативних святкувань по наших кредитових кооперативах — у Канаді маємо коло 60 українських кредитівок, які мають біля 25,000 членів і около 20 міл. дол. майна — та віддаючи належну пошану батькові кредитової кооперації в Канаді, А. Дежарденів, було б доцільно згадати й віддати таку ж пошану й батькові української кредитової кооперації, д-рові Теофілеві Кормошеві, який випередив Канаду на 6 літ, основувши першу самостійну українську кредитову кооперативу „Віра” в Перемишлі, в Галичині, у 1894 році, яка стала матір'ю української кредитової кооперації на західньо-українських землях, що так гарно розвивалася під кермою своєї централі „Крайового Союзу Кредитового” (1898), пізніше відомого всім „Центробанку” у Львові.

Вправді перше щадничо-позичкове товариство в Україні було засноване раніше, 28 квітня 1869 р. в Гадячі, на Полтавщині, однак воно не було ще виявом самостійного організованого українського життя — це був продукт петербурзьких впливів князя Васильчикова, Яковлева та інших і тому від цього товариства не можемо виводити історії української кредитової кооперації, яка на східних українських землях знайшла для себе ґрунт аж після 1905 р.

ФУТРА!

Виконуємо нові футра для жінок і чоловіків та переробляємо старі по найновіших зразках моди. Теж маємо готові футра на продаж.

ЦІНИ УМІРКОВАНІ! РОБОТА СОЛІДНА!

Для висилки рідним в УКРАЇНУ можете купити у нас по гуртових цінах („годсейл”) ШКІРИ й МАТЕРІАЛИ на УБРАННЯ як також інші речі.

MONTREAL FUR CO.

СТЕПАН КУШНІР, власник
502 Selkirk Ave. Winnipeg 4, Man.
Телефон JU 9-4445.

STRELL'S PRESCRIPTION PHARMACY

ARLINGTON at BOYD
Phone JUustice 6-1152
WINNIPEG 14, MAN.

Скоро обслуга. — Безплатна
доставка.

A. STRELL — Аптекарь

ПЕРШІ СПРОБИ ОРГАНІЗАЦІЇ КРЕДИТОВИХ УСТАНОВ В ГАЛИЧИНІ.

У Галичині, яка тоді була складовою частиною Австро-Угорської монархії, до 15 листопаду 1867 року, тобто до часу появи першого закону, що дозволяв громадянам Австрії творити добровільні організації приватного характеру, не могло бути й мови про творення будьяких освітніх чи економічних організацій.

На основі цього закону повстало перше наше найважливіше товариство, матір всіх українських товариств і установ у Галичині, Матірне Товариство „Просвіта” у Львові, засноване 8 грудня 1868 року. Воно перше „переорало переліг” і підготувало ґрунт для організованого життя українського народу власними силами, власними засобами. Однак були спроби без допомоги Просвіти, ще перед її заснованням і після цього, організувати наше економічне життя в Галичині, але всі ці спроби були безуспішні. Про них згадаємо тільки кількома словами.

Зараз по появі згаданого закону, бо вже 15 грудня 1867 р., засновується у Львові перший український Банк Рустикальний з метою допомагати селянам дешевим кредитом у боротьбі з лихвою. Але цих надій названа установа не виправдала і в 1883 р. мусіла зліквідуватися.

Дещо поправилися можливості для кооперативного руху в Галичині з появою першого кооперативного закону в Австрії в 1873 році. На основі цього закону твориться у Львові москвофільське „Общее

Five Roses

PRE-SIFTED

Flour

ДОБРЕ ПЕРЕСІЯНА МУКА

НАЙБІЛЬШ РЕСПЕКТОВАНА В КАНАДІ МАРКА
В ДІЛЯНЦІ ПЕЧИВА.

Кредитное Заведеніє для Галичини й Буковини”, але і ця установа, мимомільйонових підмог з Росії, у 1884 р. банкрутує і зражує тим нашу громаду до цього руху на кілька років.

Вправді була ще в 1873 році заснована в Галичині кредитова кооператива або т. зв. „Задаткова Каса”, системи Шульце-Деліча, „Віра” в Тисьмениці, повіт Товмач, яка — як твердить наш дослідник Андрій Жук — була одною з перших кооператив в Австрії, заснована на згаданому вище законі з 1873 р., однак ця кооператива хоч й була заснована українцями й поляками спільно, мала від самого початку польський характер і щойно в 1902 році її українці „відвоювали” і вона стала тоді українською. І тому її не беремо до уваги.

Поляки на західно-українських землях в цьому відношенні нас передили на повних 20 літ. Вони вже в 1874 р. заснували у Львові свій „Звйонзек Стоваржишень Заробкових і Господарчих”, який обслуговував і українців, але це була чужа нам установа і вона навіть не пробувала сприяти українському кооперативному рухові.

Цікаво, що навіть гарний розвиток „Народної Торговлі”, заснованої в 1883 році, не допоміг побороти якоесь упередження і „страх” до творення своїх, українських кредитових кооператив.

Щойно в 1890 рр. молода генерація наших молодих політиків і громадських діячів, вихованків „Просвіти” і пізніше її керманічів, таких як Кость Левицький, Євген Олесницький, Теофіль Кормош, Степан Федак, Кость Паньківський, Ярослав Кулачковський, Лесь Кульчицький

WINNIPEG WHOLESALE GROCERY & CONFECTIONERY LTD.

128 James Ave. E.
Winnipeg 2, Man.
Telephone WH 2-5469

Fred Ingaldson
President and General Manager
Res. JU 2-7654

Я. О. МАСЦЮХ АДВОКАТ і НОТАР

Заступає в справах судових, цивільних і карних.. Полагоджує маєткові справи. Веде канцелярію під понижною адресою:

Y. O. MASCIUCH, LL.B.
618 McIntyre Blk.,
Winnipeg 2, Man.

Office Phone: WH 3-0416
Res. Phone: JU 6-3974

ПАЧКИ В УКРАЇНУ

з оплаченим МИТОМ.
ПОВНА ГАРАНТІЯ
Найнижчі ціни тільки у

VEGA Overseas Parcel
Service Ltd.
919 Main St., Winnipeg 4, Man.
Phone WH 3-8813

EMPIRE DRUG CO. LTD.

801 Selkirk Ave. at Arlington St.
WINNIPEG 4, MAN.

Справна й надійна аптекарська обслуга.
Управитель-аптекарь Іван Симчич
Телефон JU 6-2212

і інші, коли вони стали в проводі нашого національного життя, то почали думати про реорганізацію цілого українського суспільно-громадського життя в Галичині, а в тому й про організацію самостійних українських кооператив.

ТЕОФІЛЬ КОРМОШ ПІДГОТОВЛЯЄ ҐРУНТ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАЦІЇ.

Батьком і основоположником самостійної української кредитової кооперації в Галичині треба вважати д-ра Теофіля Кормоша (1863—1927).

Він відважився, як на ті часи, просто на велике діло, бо мимо загального упередження до всяких кредитових організацій, в тому й до кредитових кооператив, д-р Т. Кормош рішив підготувати ґрунт і зашнурувати першу українську самостійну кредитову кооперативу, яка стала б прикладом і взором для започаткування української кредитової кооперації в Галичині взагалі. І це йому вдалося, про що хочемо подати коротку інформацію, попереджуючи її короткою згадкою про самого ініціатора.

Теофіль Кормош походив із старої священничої родини, що зайшла до Галичини із Закарпаття. Свою молодість провів у Арламівській Волі, пов. Мостиська, де під проводом свого батька, пароха цього села, заправлявся в громадській роботі. По закінченні правничих студій на Львівському університеті, та по відбуттю однорічної судової практики, розпочав адвокатську працю, як молодий конципієнт (практикант в адвокатській канцелярії), у Перемишлі. Тут, у тому часі, панувало ще москвофільство. Української інтелігенції було дуже мало й тому Т. Кормош розпочав свою працю від товарисько-розвагових імпрез і зустрічей в „Бесіді”, а закінчив її будовою цілої низки культурно-освітніх і економічних установ.

Зокрема Т. Кормоша цікавив кооперативний рух, з яким він ближче запізнався в часі університетських студій. Він основно простудіював як діяв цей рух у Німеччині, Швейцарії, Англії та Австрії. Він бачив, як під боком, таки на українських землях, розвивалася польська і жидівська кредитова кооперація. Багато наших людей користало з послуг

Всяка АСЕКУРАЦІЯ
і ПРОДАЖ РЕАЛЬНОСТЕЙ

П. Крипакевич
**STANDARD INVESTMENT
COMPANY (P.K.) LIMITED**
715 Мекінтайр Блок
Вінніпег, Манітоба

Т е л е ф о н
WH 2-3892
Д н я м и й в е ч о р а м и.

Найкращий спосіб дістати купів на
авта — це належно їх обслужити.

**COMMUNITY CHEV - OLDS
(1963) LTD.**

1149 Main St., WINNIPEG

Відкрито для вашої вигоди до 2-ої год.
ранку по півночі в обидвох
приміщеннях:

1149 Main St.
Ph. JU 9-8341

1591 Erin St.
SU 3-6425

польської і жидівської кооперації, однак нікому й в думку не приходило, що ці самі услуги, або ще й кращі, можна мати в своїй кооперативі.

Як ми слабо були економічно зорганізовані до часу першої світової війни, маючи вже 30 літ праці Народної Торговлі і 15 літ перших кредитових кооператив за собою, показують нам цифри із Статистичного Звіту Крайового Союзу Ревізійного за 1910 рік, а саме: На 2,777 кооператив у Галичині, було:

304 кооперативи членами Крайового Союзу Ревізійного,
282 кооперативи членами польського „Звйонзку Стотваржишень”,
391 кооператив членами жидівського „Повшехного Звйонзку”,
1,025 кооператив було під Патронатом Виділу Крайового, а
775 кооператив були членами жидівського „Східньо-Галицького Звйонзку”, або нові й ще нездекларовані.

З того числа 2,777 кооператив було аж 2,310 кредитових, тобто 83.14% всіх кооператив, а знову ж з поміж усіх кредитових кооператив тільки 227 кооператив, або не цілих 10% були членами українського Союзу, а решта хоч й працювали серед українського населення, здебільша були в руках поляків, або жидів.

І тому не диво, що д-р Т. Кормош, як молодий адвокат і громадський діяч на терені Перемищини в 90 рр. мин. століття, бачучи цілу сітку польських та жидівських кредитових спілок і... ні одної україн-

ДЕ КВАЛІФІКОВАНІ ПРОДАВЦІ І ЛІЦИТАТОРИ
ПРОДАЮТЬ ВАШУ ХУДОБУ НА ВАШУ КОРИСТЬ

**CANADIAN LIVESTOCK CO-OPERATIVE
(WESTERN) LTD.**

St. Boniface

**BRANDON CO-OPERATIVE LIVESTOCK MARKET
Brandon, Manitoba**

MANITOBA POOL ELEVATORS

ської, рішив зробити спробу зорганізувати хоч одну самостійну українську кредитову кооперативу та переломити це неоправдане упередження до кредитової кооперації, яка одинока, в цих умовах, могла стати базою нашого економічного відродження взагалі.

Це треба було зробити ще й тому, щоб знеутралізувати польські політичні впливи по наших селах. Поляки при допомозі т. зв. „Кас ощадности”, системи Райфайзена, що їх організував Патронат Виділу Крайового під проводом польських ксьондзів, дідичів і учителів-поляків, впливали посередньо, а то й безпосередньо, на колонізацію наших несвідомих селян і міщан.

Кормош бачив, які користи мають з наших селян ці чужі нам кооперативи; вони не тільки матеріально збагачували польське й жидівське суспільство, але ще наносили нам національну шкоду, бо вели денационалізаційну політику серед нашого селянства, а крім цього використовували свої впливи ще додатково при виборах до галицького сойму та до віденського парламенту.

Щоб підготувати ґрунт для наміченої мети, д-р Т. Кормош переводить на цю тему з нашими тодішніми передовими діячами цілу низку розмов, обговорює цю справу на різних сходинах і нарадах, пише про це багато статей в львівському щоденнику „Діло”, маючи на увазі, розбудову українських кредитових кооператив у цілій Галичині. Крім цього, він сам, основно студіює цю галузь економічної діяльності

WESTFALIA
 СЕПАРАТОРИ І ДОЯРКИ
 C. A. DE FEHR & SONS LTD.
 78 Princess St. 10970—84 St.
 Winnipeg, Man. — Edmonton, Alta.

MELNYK BROS. LTD.
 ELECTRICAL CONTRACTORS
 * Industrial
 * Commercial
 * Residential
 Wiring for Automatic
 Heating Range Installations
 589 1487
 1151 FIFE ST., WINNIPEG 17
 After Hours Call
 586 1383 339 8464

JACK'S FOOD BAR
 Смачні обіди. Чемна й скоро
 обслуга.
 838 Main St. WINNIPEG
 J. D. LICHARSON, Prop.

теоретично й практично, вивчаючи не тільки правні та ідеологічні основи кооперативного руху, але навіть вивчає книговодство й діловодство кредитової кооперації, щоб бути готовим практично цей рух очолювати й вести.

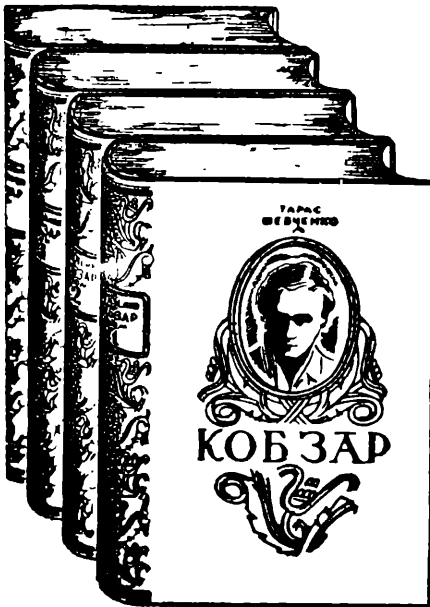
ПЕРША ВДАЛА СПРОБА У ПЕРЕМИШЛІ.

Вкінці, по такій солідній підготовці, д-р Т. Кормош рішив свій задум реалізувати практично в Перемишлі, де він був тоді адвокатом, мав за собою кілька літ громадської праці та сподівався на підтримку хоч у невеликому гурті своїх знайомих. Однак це не було легко. Перемишль у тих часах був твердиною т. зв. староруської, або москово-фільської партії, на чолі якої стояли такі діячі, як крилошани оо. Матковський і Войтович, проф. Н. Антоневич, д-р Кобузинський, Літинський, родина Черлянчакевичів і інші. Їх всіх треба було також приєднати до цих плянів, бо група народовців — гурток учителів гімназії під проводом директора Г. Цеглинського і невеликий гурт світської та духовної інтелігенції — була ще доволі слаба, щоб самостійно вона сама могла зорганізувати економічну установу.

„КОБЗАР” Т. ШЕВЧЕНКА

за редакцією проф. Леоніда Білецького

ПОСТАВТЕ ПОЕТОВІ ПАМ'ЯТНИКА У ВАШІМ ДОМІ!

Це видання в 4-ох томах має разом майже 2,000 сторінок. Містить статті, пояснення до поем, життєпис поета та малярські твори Шевченка в числі 50, з них 6 в кольорах. У твердій полотняній оправі. Справжня окраса і національна гордість кожного українського дому.

Ціна за всі чотири томи \$25.00.

Можна набути в кожній українській книгарні або пишеть до:

UKRAINIAN VOICE

Box 3629, Sta. B.

Winnipeg 4, Man.

Тому й не диво, що на основуючих загальних зборах першої української самостійної кредитової кооперативи в Галичині, які відбулися 22 травня 1894 р. в Перемишлі, взяли участь оба табори і як твердить проф. Д. Коренець, (один із пізніших співробітників д-ра Т. Кормоша), з малою тільки перевагою народовців. Одначе оба табори виявили свою громадську зрілість у формі компромісу, що видно вже із самої назви цієї першої кредитівки, яку схвалено на цих зборах, а саме: „Общество взаїмного кредиту „ВІРА”, стоваришення зареєстроване з обмеженою порукою” в Перемишлі. Общество — це дань московфільському таборові, а стоваришення — це ця сама назва в українській мові на означення кооперативи.

Зборами проводив, (як про це пише в своїх недрукованих спогадах проф. Д. Коренець), директор Г. Цеглинський, секретарював д-р Данило Стахура, а всі справи реферував д-р Т. Кормош.

Нова кооперативно-кредитова установа поставила собі за мету: „подавати своїм членам матеріальну поміч через корисне поміщування ощадностей і уділювання позичок при помочі спільного кредиту під найкориснішими услів'ями”. Це була кредитова кооператива системи Г. Шульце-Деліча.

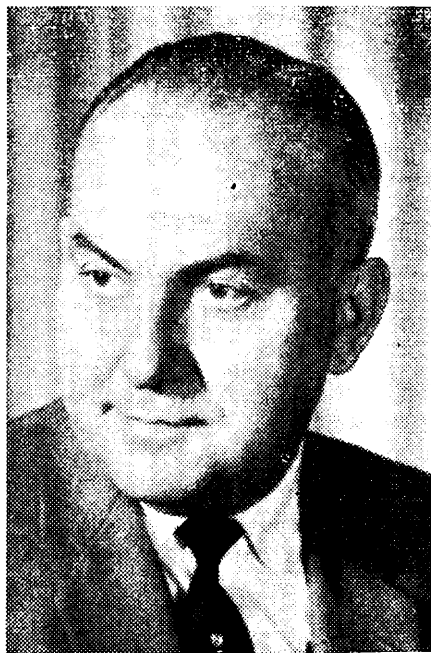
Один уділ (пай) становив суму 20 зол. ринських, або 40 австрійських корон (около \$8.00 — прим. А. К.) з п'ятикратною порукою.

MARION HOTEL

393 Marion St.
ST. BONIFACE,
Man.

- * 28 Кімнат в готелі — вповні модерні
- * 2 „ейр кондишонд” бенкетові залі
- * Їдальна — Cocktail Lounge
- * BEVERAGE ROOM
BEER PARLOR
- * Багато місця на паркування авт.

Телефон CE 3-1477

Г. І. МАРКО,
управитель

Один член не міг мати більше чим 50 уділів. Уділи можна було сплачувати ратами, найменше 1 зол. ринський.

Цікаво, що всі оголошення „Віри”, згідно з компромісовим договоренням, мали бути поміщені в українськiм „Ділі” і москвофільськiм „Галичанині”. Позатим статут був опрацьований згідно з вимогами кооперативного закону з 1873 р.

Перший провід „Віри” скомплетовано також у дусі компромісу, а саме: головою т. зв. „совіту” (надзірної ради) обрано посла, проф. д-ра Н. Антоневича. До першої дирекції обрано двох народовців — д-ра Т. Кормоша і проф. Олексу Ярему та одного москвофіла Івана Хархана. Треба подивляти розум основоположників першої нашої кредитової кооперативи. Вони хоч бачили перевагу народовців, бо як каже проф. Д. Коренець, на 39 членів-основників — 27 належало до народовецького табору, однак народовці не використовували цієї своєї переваги на загальних зборах, розуміючи, що для будови нової установи, для її сили й росту треба згоди, порозуміння і співпраці цілого суспільства. В тому дусі працювала від самих своїх початків „Народна Торговля” у Львові, а відтак весь український кооперативний рух на базі внутрішнього компромісу і співпраці став прикладом організованої праці нашого народу на рідних землях. І тому українська кооперація мала все гарні успіхи в праці.

**ВИМАГАЙТЕ ЦІЄЇ
МАРКИ ЯКОСТІ
КОЛИ КУПУЄТЕ**

**МОЛОКО – СМЕТАНУ – МАСЛО
СИР – МОРОЖЕНЕ
ЯЙЦЯ та ДРІБ**

**MANITOBA DAIRY and POULTRY CO-OPERATIVE
LTD.**

Head Office — 570 Roseberry Street

ST. JAMES

WINNIPEG 21, MAN.

Статут першої нашої кредитової кооперативи зареєстровано в суді 2 червня 1894 року, а день першого формального і фактичного урядування „Віри” визначено на 19 червня 1894 р. в приміщенні адвокатської канцелярії д-ра Т. Кормоша. Згодом, у місяці вересні того ж року, перенесено канцелярію „Віри” до „Руської Бесіди”, де віднаймлено одну кімнату і де „Віра” перебувала аж до часу купна власного, великого, двоповерхового (три підлоги) будинку при вулиці Побереже ч. 1., над срібнолентим Сяном.

**„ВІРА” — МАМА, А Т. КОРМОШ — БАТЬКО УКРАЇНСЬКОЇ
КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАЦІЇ В ГАЛИЧИНІ.**

„Віра”, яка стала матір’ю української кредитової кооперації в Галичині, відіграла велику роль не тільки в господарському і культурному житті Перемишля та перемиського повіту, але й цілої Галицької землі. За її прикладом, чи точніше за прикладом д-ра Т. Кормоша почали діяти інші наші діячі в різних містах Галичини та пробувати також упорядковувати кооперативним способом господарсько-фінансові справи своїх повітів. І так у Стрию, з ініціативи д-ра Є. Олесницького, переходить в українські руки „Задаткова Каса” (1894), а згодом організується там ще й „Народний Дім” (1897), у Львові — заходами інж. В. Нагірного, д-ра Костя Левицького, д-ра Степана Федака, Костя Паньківського та інших господарських діячів — при Т-ві Взаємних Обезпе-

„НАЙКРАЩА ДЛЯ ВСЬОГО ВАШОГО ПЕЧИВА”

PURITY
ЗБАГАЧЕНА МУКА ДЛЯ ВСІХ
ПОТРЕБ.

**Purity Rolled Oats
Red River Cereal
Brex**

MONARCH

Fresh-Egg Cake Mixes

**White, Chocolate, Golden Yellow, Dutch Spice, Coffee Mocha
Pie Crust, Tea-Bisk, Gingerbread, Sponge Puddings,
Brownie Mix.**

MAPLE LEAF MILLS LIMITED

Toronto, Ont.

Winnipeg, Man.

Calgary, Alta.

чень „Дністер”, твориться Кредитове Товариство „Дністер” (1895), в Бережанах починає діяти „Надія” (1895), в Станиславові спершу „Кредит Звязковий” (1895), а два роки пізніше „Народний Дім” розгорнули свою працю в повіті і в місті, в Бродах повстає „Самопоміч” і т. д.

Всі вище названі установи ставили собі те саме завдання, що й „Віра”, а саме: збирати серед українського населення ощадности та підтримувати дешевим кредитом усіх наших громадян, що такого кредиту потребували на розбудову своїх господарств, а зокрема для наших селян для закупа землі та звільнення їх від лихварських позичок і для наших міщан, щоб допомогти їм втримати їхні торговельні чи ремісничо-промислові варстати праці, які все були загрожені та нищені чужим капіталом.

Д-р Т. Кормош, завдяки цій першій вдалій спробі з оснований „Віри”, став батьком української кредитової кооперації в Галичині. Він став ним ще й тому, що він перший з українців опрацював і видав друком у 1895 році перший практичний „Підручник для ведення заробково-господарських стоваришень”, спираючись на постанови закону з 1873 р. й на власному досвіді. В цьому підручнику, на 288 сторінках, автор помістив не тільки всі законні постанови про кредитову кооперацію та коментарі до цих законів, але зібрав і упорядкував цілу низку практичних порад для членів управ, надзірних рад, контрольних комісій і всіх зацікавлених у веденні й розбудові кредитової кооперації.

П Р И В І Т

від

**FEDERAL GRAIN
LIMITED**

809 Grain Exchange Building

WINNIPEG

CANADA

Д-р Т. КРАВЧУК

ДЕНТИСТ

Веде свою канцелярію під ч.:

1138 Main St., Winnipeg 4, Man.

Години прийнять від год. 9-ої ранку
до 6-ої по полудні.

Вечорами тільки за попереднім
домовленням.

Office Phone: JU 6-1559

**YANDA, GREGORY
& SNAYCHUK**

**BARRISTERS, SOLICITORS
& NOTARIES**

307 Royal Trust Bldg.,

EDMONTON, ALTA.

Підручник Т. Кормоша у великій мірі причинився до поширення кредитової кооперації в цілій Галичині. Підручник цей вийшов другим накладом автора у 1912 році в Перемишлі. Він був значно поширений і перероблений, маючи вже 576 ст. і XXXVIII сторінок додатків.

Праця „Віри”, чи точніше д-ра Т. Кормоша, мала великий вплив на пробудження національної свідомости й національної амбіції в самому Перемишлі, де з того часу, наче гриби по дощі, почали виростати й розвиватися різні українські культурно-освітні та економічні установи. Сама „Віра” набула ще два нові дома (на Засянні і при вул. Словацького), допомогла вибудувати величавий „Народний Дім” та взагалі „Віра” допомогла народові відзискати віру у власні сили, зрушила думку серед народу, який досі не вірив, що він сам може кермувати своїми господарськими справами. Це вже був великий поступ.

Головними помічниками д-ра Т. Кормоша були: його брат о. Омелян Кормош і проф. Олекса Ярема.

Завершенням першого етапу в організації самостійних українських кредитових кооператив було засновання 3 травня 1898 року „Крайового Союзу Кредитового” у Львові, який розпочав свою діяльність 1-го січня 1899 р. як централі української кредитової кооперації в Галичині, відомої між двома світовими війнами під назвою „Центробанку”.

В проводі цієї центральної кооперативної установи довгі роки стояли д-р Кость Левицький, Кость Паньківський і Омелян Саевич, а в її Надзірній Раді та одним із членів основників був... Т. Кормош.

На передодні першої світової війни (в 1910 р.) „Віра” нараховувала вже 2,195 членів, а майно її досягнуло суму 1,572,060.46 австр. корон. Головою Надзірної Ради „Віри” в тому часі був о. Іван Стрийський, а в дирекції побіч Т. Кормоша були Спиридїон Губчак і Клим Вахнянин.

Не спиняючись даліше над історією самої „Віри” в Перемишлі — (це повинні зробити колишні її працівники) — підмітимо тільки, що спроба д-ра Т. Кормоша була вдала, бо вже з кінцем 1903 року, тобто по дев'яти літах організаційної праці, Крайовий Союз Кредитовий нараховував 70 членів-кредитових кооператив, а на передодні першої сві-

OLEKSHY & PIDRUCHNEY

BARRISTERS, SOLICITORS & NOTARIES

10822—82nd Ave. Edmonton, Alberta Phone: 433-1448

Також ведуть канцелярію в Thorsby, Alta.

DECORE and DECORE

А д в о к а т и

902 McLeod Building,

Edmonton, Alberta

тової війни, з кінцем 1912 року (як подає ред. А. Жук в „Самопоміч” ч. 1—2, 1914) той же сам Союз начислав вже 412 членів-кооператив, а в тому 343 кредитових кооператив, не числячи коло 400 кредитових спілок під опікою Патронату Виділу Крайового та 257 кас при читальнях Т-ва „Просвіти”.

ВИСНОВКИ ТА НАСЛІДКИ.

Як бачимо, з малого, але добре підготованого почину д-ра Т. Кормоша виросла українська кредитова кооперація в Галичині у велику силу. Вона вже до першої світової війни відіграла важну роль „санатора” нашого господарського життя, бо вона не тільки допомогла у віддовженні наших сіл і містечок, у ліквідації жидівсько-польської лихви в Галичині, але вона підготувала ґрунт, на якому виросла після першої світової війни ціла мережа кооператив усіх видів, до кооператив здоров'я включно, а зокрема вона підготувала ґрунт для сільсько-господарської кооперації з „Центросоюзом” і молочарської з „Маслосоюзом” у проводі.

Приклад „Віри”, і нашої кредитової кооперації з перед першої світової війни в Галичині, став заохотою до організації й розбудови українського кооперативного руху на західньо-українських землях в рр. 1920-39, а успіхи нашої кооперативної праці на рідних землях між двома світовими війнами стали заохотою до організації й розбудови українських кредитових кооператив у вільному світі, а зокрема в Канаді та ЗДА.

А цією скромною згадкою хай буде вільно нам вшанувати пам'ять не тільки творців канадійської кооперації, але і всіх осноположників та творців українського кооперативного руху, а між ними зокрема хочемо, цією згадкою віддати шану основоположникові „Віри” в Перемишлі, незабутньому д-рові Т. Кормошеві.

Модерний і гарно уряджений
РЕСТОРАН І ДАЙНІНГ ЛАВНДЖ

КАРПАТІЯ

10266 - 97 Стріт Едмонтон, Алта
Тел. GA 4-1213

порукає своїм Шановним Гостям великий вибір канадських та європейських страв та різноманітних напиктів. Винаймаємо наш ресторан на весілля, ювілейні прийняття та інші гостини.

Доставляємо готові страви та даємо обслуґу на бенкети, весільні гостини та різні прийняття.

УПРАВА РЕСТОРАНУ „КАРПАТІЯ”.

P. J. LAZAROWICH, Q. C.

BARRISTER, SOLICITOR,
NOTARY PUBLIC

916 McLeod Building

Phon es:

Office GA 25466

Res. GE 33653

EDMONTON, ALTA.

BASSIE, KEMPO, HOCHACHKA & SHEWCHUK

АДВОКАТИ й ПОВНОВЛАСНИКИ

10237-98th Street,

Edmonton, Alta.

Phone GA 4-7152

Поради для збереження здоров'я

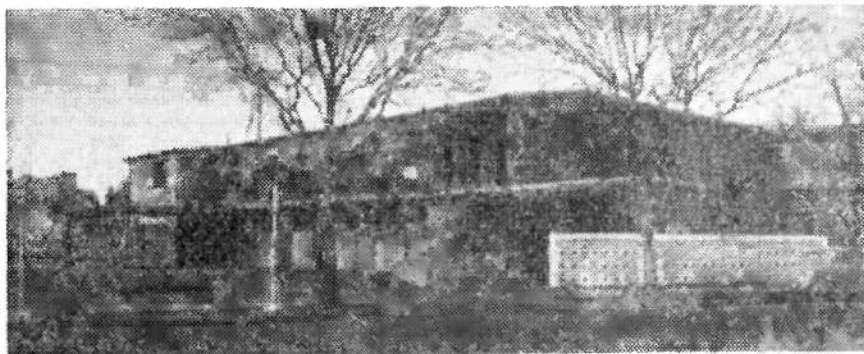
ЖІНКИ Й МУЖЧИНИ

Д-р Т. Деллен сказав: „Жінки є говірливі. Стрічаються радо із своїми сусідками щоби обговорити свої проблеми. Я думаю, що роблять добре (сказав д-р Деллен), так повинні робити чоловіки. Замість обговорювати політично-актуальні проблеми, повинні говорити про те, що їх турбує у щоденному житті.

Коли зустрічаються жінки, розв'язують свої язички і крім різних обговорених справ, вони теж заспокоюють свої внутрішні турботи.

Є найгірше „проковтувати” внутрішні турботи — як то роблять чоловіки.

Чоловікам раджу: Не замучуйся, щоби твоя жінка-вдова була багатою. Іди на емеритуру не за скоро. Уникай контакту із людьми, які є характером неспокійні, які ширять довкруги гнів і неспокій. Уважай на свою вагу, раз до року **обов'язково** дайся оглянути лікареві, жий умірковано із усім — і у всім, головню кури, пий алкоголь і каву **умірковано**.

НАЙНОВІШЕ І НАЙМОДЕРНІШЕ ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ В ЕДМОНТОНІ

Покірне зрозуміння, симпатії і сумлінна услуга — оце головні мотиви нашої професійної услуги. Можете бути певні, що всі деталі будуть поладнані з професійним умінням і ненастирливою ввічливістю, коли ми виконуємо свої обов'язки під час церемоній. Без уваги на годину, віддасть ми завжди до ваших послуг.

SOUTH SIDE MEMORIAL CHAPEL LTD.

ПОХОРОННІ УПРАВИТЕЛІ

Український представник, В. ЯДЛОВСЬКИЙ

8310 - 104 Street

Edmonton, Alta.

Phone GE 3-8733

Agents :

NISKU: ALFRED LECHLT
Phone: 446-2468

NEW SAREPTA: ALFRED SCHLENDER
Phone 92413

THORSBY: TONY LEFSRUD
Phone 36

CALMAR: ANDREW KLEIN
Phone 445-3404

HAY LAKES: HENRY ZUCHT
Phone 354

ЗЛЕГЧИМ ПРАЦЮ СЕРЦЯ!

Тепер дуже багато людей умирає, мовляв на „удар серця”, особливо по великих містах і то між дуже діяльними торговельними підприємцями, всякими директорами, інженерами, політиками — взагалі між всіма тими, що живуть дуже напружено. Умирають на „серцеві” недуги, звичайно, ті особи, що ведуть надто напружене життя: які не досипляють ночі, прихапцем їдять, все кудись бігом ідуть, але одночасно замало мають хвилин відпочинку, особливо для відпруження нервів та мозку.

Треба ж пам'ятати, що серце наше ніколи не має відпочинку, а постійно, поки живемо, „працює” воно як помпа, що удержує нашу кров у постійному кружінні по тілі. А кров мусить постійно кружляти в нашому тілі, бо то саме кров доставляє поживу до кожної частини тіла, приносить туди й „опал” у виді кисня з повітря, без якого тіло не може жити та творити життєву енергію і очищує кров із усяких непотрібних для тіла частинок, особливо з непотрібного двовуглевого газу.

То ж маймо милосердя над нашим серцем! Не перепрацюймо

його! Добре висипляймося! Часто буваймо на чистому та свіжому повітрі! По праці розпружуймо свої нерви — працюю в городі, прохідкою, розвеселім себе в добрім товаристві, на концерті, чи в кіні! Та що найголовніше: стараймося бути якнайчастіше у веселому та радісному настрою та щоб наш мозок працював легко, ясно й бистро, бо коли так мозок ділає, то це злегчує й працю для серця. Адже ж мозок розпоряджає і працю серця!

КІЛЬКА ПОРАД ДЛЯ ТОВСТИХ

1. Товсті люди мучаться скоріше тому, що їхнє серце мучиться під побільшеним тягарем тіла.
2. Вони часто дістають високе тиснення крові, що в свою чергу

Drs. Verchomin & Holubitsky

Лікарі і Оператори

207 Union Building

10023—102nd Ave.

EDMONTON, ALBERTA

КАРМЕЛЮК

Написав М. П. Старицький
Історичний роман в трьох томах.

Ця повість захоплює кожного від перших сторінок. Всі три томи мають 861 стор. друку. Видання гарне.

Ціна — \$5.00. В оправі — \$7.00.
Замовлення висилайте на адресу:

UKRAINIAN VOICE

Box 3629, Sta. B. WINNIPEG 4, MAN.

UKRAINIAN BOOK STORE

P.O. Box 2414, 10348-101st St.
Edmonton, Alberta.

Маємо найбільший вибір:
УКРАЇНСЬКИХ КНИЖОК —
ГРАМОФОНОВИХ ПЛАТІВОК.

Полотна — Канва — Нитки — Стінні
календарі — Серпи — Сапи — Коси
з приборами — Краски на писанки.

На бажання шлемо каталоги:

1. Стінних календарів,
2. Рекордів,
3. Книжок та іншого товару.

ще більше обтяжує серце й вкінці може doprowadити до повного ослаблення серцевих м'язів.

3. У товстих людей більше жиру в крові, що доводить до затовщення печінки й серця, а також до артеріосклерози (зwapніння жил).

4. З причини артеріосклерози товсті люди частіше дістають атаки серця й кровавлення в мозку (стравк).

5. Товсті особи, зокрема жінки в сорокових роках, часто дістають жовчеві каміня.

6. Вони частіше хворіють від діабету (цукрова хвороба), від подагри, та є менше відпорні проти всіх інфекцій (перестуда, грипа, бронхіт, запалення легенів і т. д.).

7. У товстих частіше розвивається атрофічний артрит (ревматизм, колін і клубів) і це внаслідок завеликого обтяження суглобних хрящів.

8. Вкінці товсті люди далеко тяжче зносять всі хірургічні операції й без ускладнень рідко коли обходиться.

Ось це є всі наслідки завеликої ваги тіла, що доводять до скорішої смерті товстих. Тому всі ті, що забагато важать, повинні зараз зачати превентивне лічення, т. зн. почати дієту. Нема таких пігулок, що скинули б з вас сало! Нагромаджені товщі мусять таки на вас згоріти в енергію, а діється це тоді, коли людина менше їсть, ніж витрачає енергії. Нормально людина витрачає 2,000—2,500 кало-

SCHOOL FURNITURE DIVISION
CHURCH FURNITURE
BANQUET TABLES
& STACKING CHAIRS

Меблі для шкіл, церков і заль.

ІВАН СУЛИМА
президент

8910-125 Ave.

Edmonton, Alberta

Phone 474-6461

715-42 St.
Saskatoon, Sask.

Д-р Г. Стефаник,

F.R.C.P.(C)

Лікар — спеціаліст внутрішньої медицини і внутрішніх хворіб (кишок, печінки, шлунка і т. п.)

728 Professional Bldg.
10830 Jasper Ave.

Of.: 422-2745; Res.: 484-3821
EDMONTON, ALTA.

Dr. A. S. NAY

DENTIST

520 Tegler Bldg.
Edmonton, Alberta

Phone GA 2-8553

рій денно, отже, як ви з'їсте їжі вартости 1,000 калорій, то недобір 1,000—1,500 калорій мусить бути покритий згорюванням вашого власного сала. В той спосіб зменшується вага тіла й іншого способу немає!

Пігулки можуть дещо зменшити апетит, але все одно треба точно числити вартість їжі в калоріях. Стисла дієта має від 600 до 1,000 калорій, і на тій дієті можна втратити 2 до 3 фунти на тиждень.

Отже, до діла товсті й череваті! Ви хіба не є своїми власними недругами? — Дієтою ви можете продовжити своє життя!

**

БЕЗСОННИЦЯ

Тут не говоримо про безсонницю, яка походить з тілесних причин: біль жолудка, ока, зуба, холод або горяч, але говоримо про психічну безсонність.

Безсторонньою фізіологічною причиною безсонниці є вразливість симпатичної нервової системи. На основі найновіших теорій сну, сон є вислідом згідности між симпатичними і парасимпатичними нервовими системами.

Вразливість або підвищену діяльність симпатичної нервової системи викликає надмірна праця.

Це велика помилка говорити: „Іди спати скоро, бо вже мало часу лишається”.

Говорити так собі або другому, як він іде до ліжка, звичайно викликає противний вислід. Бо йти спати є несвідома процедура, а ми її робимо труднішою, коли намагаємося наклонити волю до того. Чим менше про те думаємо, тим ліпше. Зі сном справа так маєтись, як з нашою тінню, — як ми хочемо її зламати, вона втікає від нас.

Ліки або засоби проти безсонниці є такі:

1. Усунути попередне нервово подразнення.

2. Усунути настирливу ідею або хід ідей.

ДОВБУШ

Повість про славного ватажка, легендарного лицаря Гуцульщини.

Написав Віталій Волков.

Друкована вперше Півість написана цікаво і захоплює своїм змістом від перших сторінок. Сторінок 304:

Ціна — \$2.50

Замовляти

UKRAINIAN VOICE

Box 3629, Sta. B. WINNIPEG 4, MAN.

D. MELNYK, M. D.

Physician & Surgeon

PHONES :

Office 424-2323

Res. 488-6169

If no answer call 488 8181

216 Northgate Bldg.

10049 Jasper Ave.

Edmonton, Alta.

Д-р В. А. Шандро

Оператор, спеціаліст ниркових недуг та залози (Простейт гленд), що регулює моч

Член Королівської Комісії Хірургів

Тел. офісу: 488-9797

дому: 439-2408

116 St. & 100 Ave.

214 Le Marchand Bldg.

EDMONTON, ALTA

3. Усунути підсвідоме побоювання, що не заснемо.

4. Усунути неприємність гамору, галасу.

Загально дораджують таку методу: коли збираємось до сання, насамперед треба заспокоїти і контролювати себе, якщо було яке подразнення. Потім свідомо звільнім м'язи і нерви очей, чола, карку, уст, рук і ніг. Віддихаймо ритмічно, глибоко так, як особа, що вже заснула. Спокійно зверніть увагу на своє дихання, не думаючи про ніщо інше.

ЧОМУ МАЄМО СНИ?

Причини снів можуть бути тілесні або психічні.

Тілесні причини є такі: положення тіла, яке пригнітає серце, нестравність, загальне ослаблення.

Психічною причиною є: брак контролі над учинками та ідеями дня, головно над тими, які безпосередньо попереджують сання, або студіювання з турботою, журба, або емоційні суперечності.

Як такий стан лічити?

Найменше пів години перед санням треба бути спокійним й опанованим. Тут дуже добре надаються вечірні молитви та іспит совісти.

ОЖИРІННЯ

Нормально росла людина важить стільки, скільки її зріст виходить поза метр. Менш-більш, якщо зріст людини становить 172 сантиметри, то її вага рівняється 68 кілограмам. (Сантиметер це 0.39 цяля; 1 кілограм це 2.20 фунта).

Причиною ожиріння найчастіше буває надмірне споживання про-

STERLING MEMORIALS LTD.

8503-118 Ave. Edmonton, Alta.

Branches — Lloydminster,
St. Paul, Beverly, Edmonton

Виробляємо нагробні пам'ятники з шведського граніту й італійського мармуру. Виконуємо замовлення поштою і висилаємо пам'ятники де би не було в Канаді прямо до ваших дверей. Пам'ятники проектуємо й гравіруємо написи. Ціни від \$79.00 вгору. Оплачуємо пересилку до ваших дверей. На зимових замовленнях — велика знижка. Замовляйте тепер і щадіть. Одиноке українське виробництво пам'ятників в Західній Канаді.

Пишіть за безплатним цінником.

Управитель Петро Кокольський.

дуктів, нестравний обмін матерії, брак руху. При такому ожирінні слід споживати якнайбільше яблук. Можна навіть один день у тижні прожити на самих яблуках. Не їсти мучних страв, часто купатися: літом у ріці, а зимою в лазні.

**

ПЕРША ПОМІЧ

При утопленні: усунути воду з утопленника, натискаючи йому живіт коліном, а голова щоб була нижче. Далі робити штучне дихання. Хворого кладемо горілиць і помірно рухаємо двома випростуваними руками утопленого, за кожним разом натискаючи на грудну клітку. Рятівник стоїть на колінах за хворим зараз при його голові.

**

ПОМІЧ ДЛЯ ОКА

Завжди, якщо до ока попаде щось стороннє, то промивати око теплою водою — полоскати. Далі може бути полоскання настоем з ромашки, по полосканні прикласти чисте полотенце із звичайною олією або вазеліною.

**

ПОМІЧ ДЛЯ ВІДМОРОЖЕННЯ

Відморожене місце поступово розігрівати щораз теплішою водою. Пити чай, каву. Помастити

вазеліною, несолоним гусячим смальцем або риба'чим жиром.

**

ПОМІЧ ДЛЯ ОПІКІВ-ПОПЕЧЕНЬ

Легкий опік, почервоніння шкірки лікуємо чистим спиртом, горілкою, курячим білком із яйця, або кислим молоком. Добрий є манганіян потасу. Рану посмарувати одним із тих ліків і рану обв'язати беззараженою перев'язкою.

**

КРОВОТЕЧА

Пошкоджену жилу утискаємо перев'язкою а артерію перев'язуємо вище пошкодженого місця, спиняючи таким чином струю крові.

**

КРОВОТЕЧА З ЛЕГЕНІВ

Хворого садavimo вище головою і грудною кліткою, вдома підкладаючи під плечі одну-дві подушки. Холодний компрес на груди і протикашльні засоби, як кодеїн.

**

ЗАЧАДЖЕННЯ

Винести зачадженого на двір, робити штучне віддихання, розтирати ціле тіло флянелею (подрознення шкіри).

Негайно покликати лікаря.

Д-р Петро Г. Козяк

EYE SPECIALIST

СПЕЦІАЛІСТ ВІД ОЧЕЙ

709 Tegler Bldg., EDMONTON

Тел. офісу: 422-8815

дому 434-1092

Д-р Віктор Байрак

(ХІРОПРАКТОР)

СПЕЦІАЛІСТ ВІД ХРЕБТА, КОСТЕЙ І НЕРВОВИХ НЕДУГ, ЩО ЧАСТО СПРИЧИНЯЮТЬ БОЛІ В ЦІЛІМ ТІЛІ ТА ГОЛОВІ

Dr. V. A. BAYROCK

9617 - 111th Ave., Edmonton, Alta.

X-Ray

ТЕЛ. офісу GA 2-7656

дому GR 9-3480

КРОВОТЕЧА З НОСА

Відкинути голову дещо назад. Затиснути ніздрі носа. Потім ніздрі заткнути тампонами з вати. Холодний компрес на лоб, ніс потилицю.

**
*

ВКУШЕННЯ

При вкушенні гадиною, скажем псом, скорпіоном і ін. треба в першій мірі перешкодити отруті вступити в організм. Отже треба перев'язати сильно рушником або шнурком повище від вкушеного місця так сильно, щоб перешкодити циркуляції крові та лімфи в поверхневих частинах. Далі треба введену вже отруту видалити, або знищити. Отже на місці вкушення зробити перехресний розріз шкіри і висмоктати отруту (зараз виплювати). Отруту зруйнувати можна теж при допомозі розпаленого заліза (ніж, шпилька і т. п.) прикладаючи його до місця вкушення.

Негайно покликати лікаря.

**
*

ПОТОВЧЕННЯ

Потовчення супроводяться нерідко спухненням даного місця і

покриваються синяками (гематомами). На потовчене місце прикладати оклади з квасної води, або прямо холодні, а потім розгрівальні компреси. Потовчене місце унерухомити.

**
*

ЗАПОРІ

Розрізняємо запори короткотривалі і затяжні. Короткотривалі запори лікуємо настоем сенесу, цвіту ромашки, листя перцевої м'яти. Настій можемо робити з усіх рослин, або з кожної окремо. Одна ложка зілля на склянку кип'ячої води. Процідити. Випити одну-дві склянки перед сном. Крім цього ще вживають компот з рабарбару, або теплого яблочного мусу. Механічним способом — за допомогою клізми.

КООПЕРАТИВНА ЗАСАДА —
це ЯКІСТЬ та ОБСЛУГА
на першому місці.

SUDBURY P. & C.
CO-OPERATIVE DAIRY Ltd.

231 Spruce St. — 675-6485
Sudbury, Ont.

Д-р І. Смульський

ЛІКАР, ХІРУРГ і АКУШЕР

303 Professional Bldg.,
10830 Jasper Avenue
Edmonton, Alta.

Phone Office: GA 41814
Res.: HU 8-7441

HOTEL VENDOME

124 Front St., Sarnia, Ont.
Phone 344-1131

Модерні кімнати
із першорядною їдальнею

В л а с н и к и:

ВАСИЛЬ і ЕДВАРД СОЙКО

AERRO CONTRACTING LTD.

GENERAL CONTRACTORS

Phone 488-3123, Edmonton, Alta.

NEW AERRO FINANCE LTD.

Phone 488-3123, Edmonton, Alta.

AERRO GROCERIES LTD.

VALLEYVIEW
9142 - 142 Street
Edmonton, Alberta

SHOPRITE I.G.A.
188 Ave. & 48 Street,
Edmonton, Alta.

MAMCZASZ CONSTRUCTION LTD.

120 Avenue & 158 Street
Edmonton, Alberta

NADON PAVING LTD.

156 Street & 125 Avenue,
Edmonton, Alberta

AERRO FARMS LTD.

Winterburn, Alberta

Василь ДУХНІЙ й Наталія ДУХНІЙ

В л а с н и к и.

ВСЯЧИНА

СОЛОМИНКА

Плила по річці за течією Соломинка. Бачить: потапає хтось! Заметушилась Соломинка, кидається сюди-туди. Кружляє навколо потапаючого.

Цієї миті Рятівний круг наспів.

— Ну, слава Богу! — вигукнула Соломинка. — Тягни його, а то мені вже не сила тримати. Передаю цілим і неушкодженим. Тільки ти не забудь мене до нагороди покликати! Адже, якби не моя оперативність, обов'язково втопився б!

На Філіпінських островах живе найменша в світі риба „бичок-пігмей” задовжки 1—1.5 сантиметра. (1 сантиметр = 0.39 цаля).

Знайдено з часів кам'яновугільного періоду відбитки комах, розмахом крил 1 метр і 15 сантиметрів. (1 метр = 39.37 цаля).

Родич дощового черв'яка австралійський дигастер досягає 3 метрів задовжки і ваги близько 700 грамів. (1 унція = 16 грамів).

Австралійська рослина „макроземія” досягає віку 15.000 років.

У Баренцовому морі зустрічається медуза полярна, яка має в діаметрі 2 метри, а щупальця 20—30 метрів.

Найбільша черепаха, яку досі зловлено, мала 2 метри 13 сантиметрів довжини, і на 1 метр 83 сантиметри ширини.

„ДОВІДКОВА КНИГА ПРО КУРЕННЯ І ЗДОРОВ'Я”

Під повищим наголовком канадське міністерство публічного здоров'я і добробуту видало книжку про вплив курення цигарок на розвиток недуги рака легенів. Книжка, що має 170 стор. подає висліди досліджень американських, британських і канадійських медичних дослідників та інших спеціалістів, які виразно потверджують, що курення цигарок є серйозною небезпекою для здоров'я людей. Курення спричинює не лише рака в легенях, але й різні серцеві недуги, шлункові й кровні недуги, і вкорочує життя курця.

Завданням книжки — поінформувати громадянство про шкідливі наслідки курення, заохотити курців до занехання курення цигарок і відрадити від курення тих, що ще не курять.

КРИСТАЛІЗОВАНИЙ ЧАЙ

Ароматичне чайне листя при транспортуванні швидко вивітрює і втрачає свій приємний запах. Тому на Цейлоні почали виготовляти чай у кристалах. Він зручний при

SUDBURY MEMORIAL WORKS

NEAR PARKLAWN CEMETERY

453 Arnley St., Sudbury, Ontario

Telephone: 673-1846

N. G. RUFF P. C. RUFF R. G. RUFF

перевезеннях — його пакують у щільних коробках і довго зберігається його запах. Приготування його до пиття не дає більше клопотів, бо кристалики скоро розпускаються у гарячій воді.

ТРЕМТІТЬ МИШІ!

В боротьбі з мишами людина одержала ще одного помічника — механічного кота. Японський інженер сконструював його. Щоправда, кіт той мишей не ловить, але так страшенно нявчить (10 разів на хвилину) і так блискає очима, що навіть щурі кидаються навіті.

ЩУКА МОРСЬКА

В американських водах і на узбережжі Аляски живе рідкісна риба — чорна щука. Протягом десяти-

ти-місяців року вона може перебувати в замерзлому стані. В коротке полярне літо вона з'являється в прибережних водах Чукотки.

Ukrainian Grammar

третє видання

Г Р А М А Т И К И

Юліана Стечишина

Найбільш практичний підручник для навчання української мови. Ним користуються студенти університетів та середніх шкіл в Канаді й Америці. Ціна з пересилкою \$5.50 за примірник:

Замовлення висилайте на адресу:

UKRAINIAN VOICE

P. O. Box 3629, Sta. B.

WINNIPEG 4, MAN.

CANADA

С. Воскрекасенко

ОБЩАЛЬНИК

*Не гув я прізвища такого,
Хоз есть і гірші у природі.
Це так презирливо про нього
У нас говорять у народі.*

*Він земно вам назустріз встане
І вийде запросто з-за столу...
І вам одразу легше стане,
Мов з пліз упав тягар додолу.*

*Він запита вас: ги здорові?
Поможе вам у крісло сісти.
Ви стрілись вперш, а вже готові
Йому всі тайни розповісти.*

*Ах, головік! А що вже гулий...
Годину слухає й не дише.
— Згадайте, може, щось забули?
Спита і все в блокнот запише.*

*Та він для вас, як рідна мати,
Він знав, коли вас приласкати,
Де слово добре вам сказати,
Де головою похитати.*

*Він руку щиро вам потисне,
Всіх благ позигить на дорогу,
Під ліктик візьме ненавмисне
І проведе аж до порога.*

*За вас, да, да! Він битись буде,
Хай нагуваються тетері!...
І все, що обіцяв, забуде,
За вами загинивши двері.*

РІЗНІ ШТУКИ

**Спалити хустину від носа, щоби
була неушкоджена...**

Замочити хустину в сильній горілці і тримати її щипцями над огнем. Тоді хустина буде на позір горіти, але в дійсності буде цілком неушкоджена.

Як писати цибулевим соком?

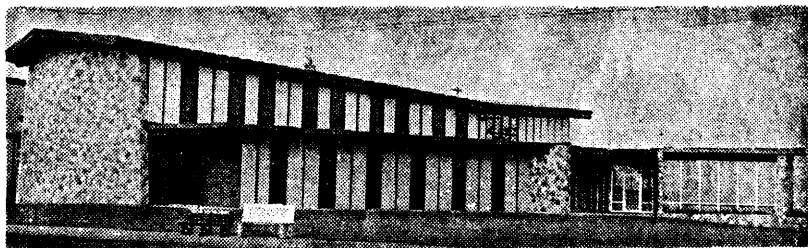
Цього рода письма уживається до тайних кореспонденцій. Витискається з цибулі сік і тим соком пишеться на білому папері що захочете. Коли письмо висохне, не буде його цілком видно. Коли ж її потримати над запаленим папером, тоді ціле письмо темніє і можна прочитати виразно зміст тексту.

**Зробити, аби на овочі повстало
яке ім'я**

Одна сторона овоча, на яку діляють лучі сонця, як довго овоч висить на дереві червоніє або стається темнішою від сторони противної. Отже треба яблуко або грушку (доки не доспіє) обв'язати в папір, на якому витято бажане ім'я, аби сонце могло ділати через витяті місця на овоч. Так досягнеться ціль і отримається овоч, на якому бажане ім'я буде означене темною краскою.

Носити огонь в руках

Приладьте собі масть з жовтка, гуми і одробини крохмалю. Намастіть нею руки. Скоро поволока

Одиноке УКРАЇНСЬКЕ ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ в АЛБЕРТІ

В годину смутку по втраті особи в родині, приятеля чи знайомого — удавайтеся за совісною і ввічливою обслугою в похороненні, бальзамуванні й в закупленні домовини та нагробних хрестів з міста чи фарми до:

PARK MEMORIAL FUNERAL DIRECTORS

9709-111 Ave., Phones GA 2-2331, GA 4-1633, Edmonton, Alta.

Філії в таких містах Алберти:

**Vegreville, Ph. 2011; Lamont, Ph. 53; Vilna, Ph. 13; Smoky Lake, Ph. 16;
Mynnam, Ph. 37 or 51; Mayerthorpe; Wildwood**

В. М. Смолик, управитель

висхне, можна брати до руки жарюче вугілля.

Як доводили, що земля плоска...

Коли у 1486 році Христофор Колюмб висловив думку, що Земля округла і за океаном на другому боці її, повинні існувати країни, населені людьми, то збори професорів Саламанського університету винесли рішення:

„Вважати Колюмба дурним і божевільним. Земля плоска і обмивається із усіх боків водою... А якби Земля була кулеподібною і на другій стороні існував континент, то там усе виходило б навпаки, тобто люди ходили б ногами вверх, а головою вниз, будинки висіли б у повітрі, а з хмари, дощ, сніг, і град падали б не зверху вниз, а навпаки, що звичайно суперечило б Божому вченню...

Цікаве множення

$$\begin{aligned} 37 \times 3 &= 111 \\ 37 \times 6 &= 222 \\ 37 \times 9 &= 333 \\ 37 \times 12 &= 444 \\ 37 \times 15 &= 555 \\ 37 \times 18 &= 666 \end{aligned}$$

і т. д. збільшуючи за кожним разом множник на три. Отже далші множники будуть 21, 24, 27 і т. д.

Чародійні числа

Число 142, 857 має в собі якусь чародійну силу. Помножити його через 2, дістанемо 285, 714. Це є всі ті самі цифри, що були попередно, тільки в іншому порядку.

Коли помножимо це число через 3, то дістанемо 428, 571, і знов тут будуть ті самі цифри, але в іншому порядку.

Коли помножимо через 4, то дістанемо число 571, 428, і тут знов будуть ті самі цифри, тільки знов в іншому порядку. Коли помножимо через 5 то дістанемо число 714, 285 і знов будуть ті самі цифри тільки в зміненому порядку. Коли ж помножимо це число через 6, то дістанемо 857, 142, що дає цифри в тім самім порядку тільки, що перші три цифри є переставлені взад.

Дивний рахунок в трикутнику на ч. 8

$$\begin{aligned} 1 \times 8 + 1 &= 9 \\ 12 \times 8 + 2 &= 98 \\ 123 \times 8 + 3 &= 987 \\ 1234 \times 8 + 4 &= 9,876 \\ 12345 \times 8 + 5 &= 98,765 \\ 123456 \times 8 + 6 &= 987,654 \\ 1234567 \times 8 + 7 &= 9,876,543 \\ 12345678 \times 8 + 8 &= 98,765,432 \\ 123456789 \times 8 + 9 &= 987,654,321 \end{aligned}$$

Дивний рахунок в трикутнику на ч. 9

$$\begin{aligned} 1 \times 9 + 2 &= 11 \\ 12 \times 9 + 3 &= 111 \\ 123 \times 9 + 4 &= 1,111 \\ 1234 \times 9 + 5 &= 11,111 \\ 12345 \times 9 + 6 &= 111,111 \\ 123456 \times 9 + 7 &= 1,111,111 \\ 1234567 \times 9 + 8 &= 11,111,111 \\ 12345678 \times 9 + 9 &= 111,111,111 \\ 123456789 \times 9 + 10 &= 1,111,111,111 \end{aligned}$$

З М І С Т

	<i>Стор.</i>
О. Олесь: Живи Україно	28
Відкриття колегії св. Андрея на площі Манітобського університету	29
С. Чарнецький: День 29-го березня 1864 р. (У 70-ті роковини української сцени)	34
С. Волинець: Сторіччя Українського Галицького Театру	35
В. Пачовський: Дума про Івана Безрідного	67
С. В. — Шевченківські дні у Вінніпегу	69
Максим Рильський (сильветка і вибір поезій)	79
С. Волинець: Літопис української революції і державного будівництва (Гетьманська доба)	83
Язикова Феська	99
Свій дім — своя воля	102
Держави світу	103
А. Чехов: Лист шевчика Івася до дідуся	123
Два куми	126
Список місцевостей Рідного Краю	127
Усміхнімось	138
О. Маковей: Свідок	139
П. Грабовський: Уперед	142
Вічний календар для років 1800—2000	144
О. Вишня: Вольовий спосіб	147
О. Олесь: Ї досі ще цвітуть в уяві прапори	150
Коломийки	151
Валюти 97 держав світу	159
Лемківська пісня	164
А. Качор: Народини кредитової кооперації в Канаді й Україні ..	165
Поради для збереження здоров'я	179
Всячина	187
С. Воскрекасенко: Обіцяльник	188
Різні штуки	189

Редактор Календаря-Альманаха — **Степан Волинець.**

На першій сторінці обкладинки: Загальний вид нових будинків Колегії св. Андрея на площі Манітобського університету.

INDEX OF ADVERTISERS

	Page		Page
Aerro Contracting Ltd., Edmonton	186	Masciuch Y. O., Winnipeg	168
Baryluk & Kucher, Winnipeg	141	Melnyk Bros. Ltd., Winnipeg	171
Bassie, Kempo, Hochachka & Shewchuk, Edmonton	178	Melnyk Dr. D., Edmonton	182
Bayrock Dr. V. A., Edmonton	184	Montreal Fur Co., Winnipeg	166
Buriak Julius, Winnipeg	145	National Grain Co. Ltd., Back Outside Cover	
Canada Safeway Ltd.	161	Nay Dr. A.S., Edmonton	181
Charles Drug, Winnipeg	140	Olekshy & Pidruchney, Edmonton	177
City of Winnipeg Hydro	149	Palm Dairies Ltd., Sudbury	162
Community Chev-Olds (1963) Ltd.	169	Park Memorial Funeral Directors, Edmonton	189
Cropo Funeral Chapel, Winnipeg	154	Shandro Dr. W. A., Edmonton	182
Decore & Decore, Edmonton	177	Smulski Dr. John, Edmonton	185
De Fehr, C.A. & Sons Ltd.	171	South Side Memorial Chapel Ltd., Edmonton	179
Empire Drug Co., Winnipeg	168	Standard Investment Co. (P. K.) Ltd.	169
Federal Grain Limited	176	Stefanyk Dr. H., Edmonton	181
Five Roses Flour	167	Sterling Memorials Ltd., Edmonton	183
Foodland, Winnipeg	152	Strell's Pharmacy, Winnipeg	166
The Great-West Life Assurance Company	Inside Back Cover	Sudbury Memorial Works	187
Hnidan J. R., Winnipeg	165	Sudbury P. & C. Co-op Dairy Ltd.	185
Hotel Vendome, Sarnia, Ont.	185	Sudbury Steam Laundry Ltd.	162
Jack's Food Bar, Winnipeg	171	Swystun, Swystun & Company, Wpg.	153
Jackson & Barnard Funeral Home Sudbury, Ont.	162	Ukrainian Book Store, Edmonton	180
Kanchier Dr. M., Winnipeg	154	Ukrainian Fraternal Society of Canada	Front Inside Cover
Karpathia Restaurant, Edmonton	178	Ukrainska Knyha, Winnipeg	157
Koziak Dr. P. H., Edmonton	184	United Grain Growers	159
Krawchuk Dr. T., Winnipeg	176	Vega Overseas Parcel Service Ltd.	168
Lazarowich P. J., Q. C., Edmonton	178	Verchomin & Holubitsky Drs., Edmonton	180
Lincoln Motor Hotel, Winnipeg — Outside Back Cover		Wescab Mfg. Ltd., Edmonton	181
Lougheed's Ltd., Sudbury	162	Winnipeg Motor Products	155
Manitoba Dairy and Poultry Co-operative Ltd.	174	Winnipeg Wholesale Grocery & Conf. Ltd.	168
Manitoba Pool Elevators	170	Yanda, Gregory & Snaychuk, Edmonton	176
Maple Leaf Mills Ltd.	175	Zawidoski Funeral Home, Winnipeg ...	145
Marion Hotel, Winnipeg	173		

Щаслива Родина

Майбутнє забезпечене

Цей батько подбав, що його родина завжди буде мати комфорт забезпечення. Він зарядив солідну програму асекурації на життя і здоров'я, що дає певну охорону тепер і прибуток у відставці, що його ніколи не зможе пережити.

Хай репрезентант Грейт-Вест допоможе вам упрянувати забезпечене майбутнє — якнайскорше.

THE **Great-West Life** ASSURANCE COMPANY

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ, ЧИТАЙТЕ і ПОШИРЮЙТЕ „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС”

Перший народний часопис в Канаді — піонер громадського й культурного життя в цій країні.

„УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС” приносить вісті з різних сторін світу і рекордує важливі події української еміграції, а також і на рідних землях.

Статті на різні теми, спеціальна літературна сторінка, Відділ „Довкола Дому”, „З царини знання й науки”, Відділ для фермерських справ і Відділ для Молоді, — все це дає різномірний, повчаючий і цікавий матеріал для всіх членів української родини.

Передплата в Канаді \$5.00, поза Канадою \$5.50.

UKRAINIAN VOICE

Box 3629, Sta. B., WINNIPEG 4, Manitoba, Canada.

NATIONAL

... нова й

практична програма для
більшої продуктивності фарм
від

 NATIONAL GRAIN
COMPANY LIMITED

Нешонал Грейн впровадила селективну хемічну контро-
лю бурянів у 1947 році. Від тоді Нешонал займає перше
місце на полі конструктивної обслуги рільництва.

NATIONAL *first for the farmer*
 NATIONAL GRAIN
COMPANY LIMITED

Lincoln
MOTOR HOTEL

1030 McPhillips St.,

СТЕПАН БІЛЮК,
Менаджер

Winnipeg 14, Man.

ВАСИЛЬ НОСАТИЙ,
Асистент

Линколн має 24 зі смаком умебльованих кімнат з телевізором, радіо, теле-
фоном і індивідуальною температурою.

БЕНКЕТОВА ЗАЛЯ Линколна може примістити 500 осіб на вечерю і може
бути поділена на секції.

Чарівна їдальня „КАРТГВІЛ” відділює з особливих характеристик Лин-
колна. „КАРТГВІЛ” відділює їдальню від просторої КАФЕ ШАП; що разом має
місця на 130 костумерів.

Привітний РАВНДЕЛЛ ЛАВНДЖ, що межує з їдальнею Картгвіл, особливо
надається на товариські зустрічі перед вечерею або після кіна.

ЗАЛЯ ПОНДЕРОСА, модерна, але натуральна, що може примістити 200 осіб,
напевно стане одною з найбільш популярних у Вінніпегу.

За резерваціями на будь-яку оказію телефонуйте 589-7314.

Маємо подостатком місця на паркування авт.